

A. Munch:

Samlede Skrifter.

Udgivne

af

Prof. M. J. Monrad og Hartvig Lassen.

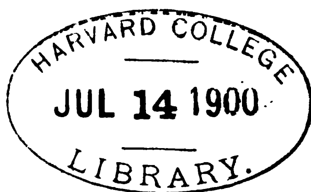
Tredie Bind.

Kjøbenhavn.

Forlagt af Universitetsboghandler G. E. C. Gad.

Trykt hos Nielsen & Lydiche.

1890.

HARVARD COLLEGE
JUL 14 1900
LIBRARY.

Indhold.

En Aften paa Giske.

Historisk Skuespil i een Akt.

1855.

Personer.

Thorberg Arnesson, Herre til Giske.
Ragnhild Erlingsdatter, hans Hustru.
Eystein Orre, deres Søn, en Dreng paa 14 Aar.
Stein Skaftesson, en ung Islænder.
En Fremmed.
Stridsmænd og Skjalde.

Handlingen foregaaer paa Giske Gaard paa Søndmøre, en Høstaften Aar 1027.

Indre Hal i Thorberg Arnessøns Gaard paa Giske; midt paa den ene Langvæg Høisædet. I Baggrunden den store Hovedindgang fra Forhallen; tilvenstre, over for Høisædet, Døre til andre Værelser.

Første Scene.

Ved en aabenstaaende Luge i Forgrunden staae Eystein Orre og Stein Skaftessøn, øvende sig i Bueskydning.

Eystein (som netop har afskudt sin Pil.)

Feilskudt igjen! (Kaster sin Bue.)
Det er den dumme Bue!
Den duer intet. Laan mig din Islænding —
Den har meer Lykke.

Stein.

Gjerne det, min Gut.
Dog hjælper Buen lidet, uden Armen.

Eystein.

Har jeg da ingen Arm?

Stein.

Bevares, jo!
En fin og deilig Arm, en Jomfruarm;
Kun lidt for blød vel endnu til at stramme
En islandsk Buestræng.

Eystein.

Siig ikke det
Saa vist, du stolte Karl. See, den er spændt.

Stein.

I Sandhed! Ørneungen faaer alt Scener.
Ret saa — nu staaer Du rigtigt. Tag nu Sigte —
Vi lidt! — see her et Greb vi har paa Island
Med Pileskaftet — Saa!

Eystein (efterat have afskudt Pilen.)
Ved Himlen, truffet!
See, Pilen sidder lige paa en Prik
I Barken hist paa Birketræet, hvor
Vi satte Maalet. Endnu engang, Stein!

Stein.

Nu faaer det være nok. Det mørknes alt,
Og vi maa lukke Lugen. Der, tag Buen.
Behold den, siden du kan bruge den —
Du finder knapt dens Mage her i Landet.

Eystein.

Jeg takker dig for Gaven, Fremmedkarl!
Buen er god. Dog stærkt det synes sagt,
At ikke Norge skulde eie Magen.

Stein.

Nu, hvad har Norge vel af Ypperligt,
Som ei det faaer fra Island? Skal I bruge
En rigtig Kjæmpe af den gamle Art,
Med Vikingsmod i Brystet, Kløgt i Panden,
Med skjønne Kunster og med gode Vaaben —
Maa han ei hentes fra min Fædreø?
Og ønske Eders Konger deres Seire
Bevarede i sikker Sagaskrift —

Hvad heller højt besjunge i den ædle
Men svære Skjaldekunst — maa da ei Island
Dem laane baade Sagamænd og Skjalde?

Eystein.

Du praler højt, Islænding. Dog har jeg
Tit hørt min Fader sige, Eders Ø
Er kun en Udhavn mod vort skjønne Land,
Et nøgent Skjær, hvor ikke Korn kan groe,
Knapt Skov kan trives, og hvad Godt I eie
Har Eders Fædre engang bragt fra Norge.

Stein.

Saa er det og. Det Bedste, unge Dreng,
Det Bedste, som en nordisk Mand kan eie,
Hvad ham er meer nødvendigt fast end Brødet,
Har vore Fædre bragt os med fra Norge —
Og det er Frihed! — Dette ædle Korn,
Som ikke vilde trives meer hos Eder,
Skjønt i den rigeste og bedste Jordbund,
Det har nu fæstet Rod, og trives herligt
Blandt Islands Jøkler og dets Surturbrand.
Hos os tør ingen Enkelt sig opkaste
Til Drot og Herre over alle Mænd,
Og tage for sig selv al Magt og Hæder.
Hos os, i grønne Dal, paa vilde Strande,
End sidde frit de gamle Vikingslægter,
Hver Bonde Konge paa sin egen Gaard —
Og skifte Lov og Ret imellem sig
Ei efter Ens, men efter Alles Villie,
Og hævde Stammefædres gamle Skik
Med Vikingsfærd, med Holmgang og med Skjaldskab.

Eystein.

Et herligt Liv! Nu kan jeg godt forstaae
Hvorledes Du ei kunde holde ud
I Nidaros, hos Olaf, Norges Konge.

Stein.

Did kom jeg heller ikke med min Villie,
Og jeg forlod det, tvertimod Kong Olafs.

Eystein.

Og derfor har da Kongen lyst Dig fredløs —
Hvor kan han det, naar Du er fremmed Mand?

Stein.

Ret har han ei, skjøndt Magten vel endnu. —
Dog skal jeg snart og kunne spotte den.
Til jeg kan faae et Skib, og komme over
Til Island, har jeg sikkert Fristed her
Paa Giske, hos din gjæve Moder, Eystein —
At sige, hvis Fru Ragnhilds Husbond og
Godkjender hendes Løfte, naar han kommer.

Eystein.

End aldrig har min Fader Thorberg lukket
Sin Hal for nogen Mand, der blev forfulgt.

Stein.

Selv ei for Den, som blev forfulgt af Kongen?
Det er dog vitterligt, at Ingen hænger
Saa blindthen ved Kong Olaf, som din Fader.

Eystein.

Min Fader er Kong Olafs Ven, ei Træl.
Desuden, hvad saa skeer, stol kun paa mig —
Jeg vil beskytte Dig.

Stein.

Ei, vil man see!

Eystein.

Ja, smil du kun. Det maa Du vide dog —
Der er ei Nogen her paa Giske Gaard,

Selv ei min stolte Moder, som har Magt
At bøie Thorbergs Villie, uden Drengen
Den unge Eystein Orre. Og han vil nu
At Du skal overvintre her hos os —
Saa faaer vel Fader finde sig deri.
Der er jo andet Liv paa Gaarden alt
I de Par Dage, Du har været her! —
Thi maa Du ei forlade os saa snart,
Men blive her, og hjælpe mig at øve
Den ædle Vaabenleg, og smukt fortælle
Mig mangen Vinterkveld Historier
Om gamle Tiders Færd, om Vikingstog,
Og om det underlige Liv paa Island.

Stein.

Det skal jeg, flinke Gut. Og endnu meer —
Hvad siger Du, om jeg oplærer Dig
I Skjaldekunsten? — Thi jeg seer det vel
I dine Øine her, og paa din Pande,
At Du til denne ædle Kunst har Anlæg.

Eystein.

O herligt, herligt! Du er selv da Skjald?

Stein.

Ja vist, og ingen daarlig, tør jeg sige.
Ikke for Intet er jeg Søn af Skafte
Lovsigemand, den bedste Skjald paa Island.
Dog maa jeg tilstaae, for det første Kvad,
Jeg nogensinde digted om en Konge,
Har hidtil jeg kun faaet megen Utak
Til Skjaldeløn.

Eystein.

Hvorledes? Dette maa
Du strax fortælle mig, og sige Kvadet.

Stein.

Ret gjerne. Nu, Du veed vel, hvordan jeg
Og Thorodd, Gelle, Egil, alle Sønner
Af Islands bedste Høvdinger, var sendt'
Som Gjæster til Kong Olaf Digres Hof
Af vore Fædre, da de Gamle selv
Ei kunde følge hans Indbydelse.
Nu, Kongen modtog os med Venlighed
Og megen Pragt og Hæder, det er sandt.
Men snart vi mærked dog den fule List,
Som skjultes under alt det fagre Væsen —
Vi var ei længer frie. Han slæbte os
Fra Viken med til Nidaros, og hvergang
Vi bad om Hjemlov, holdt han os med Løfter,
Tilsidst med Magt. Saa gik halvandet Aar.
Da, endelig, blev Gelle, Snorres Søn,
Sendt hjem med den Besked, at ei vi Andre
Af Kongen vilde blive givne frie,
Før Island i dets store Bondeslægter
Forpligted sig at tage Norges Love
Og svare Norges Konge Skat som Lydland.

Eystein.

Det skeer vel aldrig!

Stein.

Nei, vær rolig derfor. —
Langt heller lade vi vort Liv som Gidsler.
Imidlertid kan Du vel troe, vi var'
Ei blide just i Hu, men klagede
For Hver og En paa Kongen og hans Færd.
Jeg digtede en Vise om vor Tilstand
Og kvad den for hans Mænd. Alt dette kom
For Kongens Øren — han blev mægtig vred.
En Dag, jeg traadte ind til ham i Hallen
Hvor han omringed sad af al sin Hird,

Saae jeg han skifted Farve ved mit Komme.
Jeg veed ei hvad der drev mig til at spørge,
Om ikke Kongen vilde høre nu
Et Drapa, som min Fader Skafte havde
Udsat om ham, og lært mig, forat jeg
Igjen det skulde kvæde for Kong Olaf.
„Nei,“ sagde han, „Jeg hører, Du har selv
Om mig en Vise digtet, kvæd den først.“
„Den er kun daarlig mod min Faders, Herre,
Jeg frygter den vil ikke hue dig“ —
Saa var mit Svar. Men han blev mørk og sagde:
„Du frygter nok forat gjentage her
I Kongens Aasyn, hvad du paa hans Bag
Og i det Dunkle har nidsjunget om ham.“
Da kom mit Blod i Kog, og høit jeg raabte:
„Naar saa du taler, Olaf Haraldssøn,
Saa faaer Du høre Visen, hvad end følger!“
Og nu jeg kvad:

Over Islands Fjelde
Falken svæver fri —
See! selv Heklas Tinde
Farer han forbi.
Aldrig, aldrig trættes
Ham de stærke Vinger —
Ingen, uden Døden,
Bliver hans Betvinger.

Høit paa Klippen hænger
Fast hans lette Bo —
Did han Byttet bringer
Glad til Hjemmets Ro.
Der hans Unger kjære
Sidde lunt i Rede —
Engang, fjern fra Hjemmet,
Kan han dem ei frede.

Olaf Fuglefænger
Under Reden stod —
Kogled sine Kunster
For det unge Blod.
Ved hans blanke Løfter
Lod de sig forlede,
Hopped' ind i Nettet
Fra den trygge Rede

Digre Konge kasted
Dem i gyldent Bur,
Sad med onde Øine
Derved lumsk paa Lur:
„Har jeg først de Unge
Komme og de Gamle,
snart skal hele Slægten
I min Magt jeg samle.“

Men i Buret voxer
Falkens fagre Æt!
Stærken Klo de sætte
Snart i gyldne Net.
Snart de bryde Buret,
Sprænge Baand og Stænger —
Ikkun Skam og Skade
Faaer den Fuglefænger.

Ham de unge Høge
Hakke Øine ud,
Flyve saa til Reden
Med det Seiersbud —
Der, paa Islands Kyster,
Hilse dem de Gamle —
Ikkun der, i Frihed,
Vil sig Slægten samle.

Over Islands Fjelde
Falken svæver fri —
See, selv Heklas Tinde
Farer han forbi.
Aldrig, aldrig trættes
Islands Isfugls Vinger —
Ingen, uden Døden,
Bliver dens Betvinger!

Eystein.

Djærvt var det kvædet, Stein. Hvad sagde Kongen?

Stein.

Han taug, og bed sin Vrede mægtig i sig,
Og vilde skjule den med spodske Smil.
Hans Hirdmænd derimod flux gjorde Mine
Til at anfalde mig, og jeg beredte
Mig alt at sælge Livet dyrt — da Kongen
Bød dem at holde Fred, og lod mig føre
Til Herberget, at der jeg skulde vente
Paa endelig Beslutning i min Sag.
Jeg fandt det dog ei raadeligt at vente,
Men satte samme Nat i Værk en Plan
Til Flugt, som længe alt var forberedt.

Eystein.

Jeg tænker endnu paa dit Kvad, Islænding.
Siig, er ei Ørnen samme Art som Falken?

Stein.

Jo vist, kun endnu ædlere. Men hvi
Det Spørgsmaal?

Eystein.

Jo, fordi da passer
Dit Kvad om Falken og paa mig. Du kaldte
Mig Ørne-Unge nys. Det er jeg ogsaa.

Stein.

Jeg tvivler ei derpaa. Du stammer jo
Saavel ved Fader som ved Moder fra
Dit Norges første Slægter: Arnung-Ætten
Og Erling Skjalgssøns Æt.

Eystein.

Det er ei alt.
Har Du da aldrig hørt, Stein Skaftessøn,
At Arnungen er rigtig Ørneunge
Ei blot i Lignelse, men virkeligt?
Min Fader Thorbergs Stammefader var
Finnvid den Fundne, kaldet saa, fordi
Som Barn han fandtes i en Ørnerede
Indsvøbt i Silkerev og Fjederham,
Og kjendte ei til anden Æt.

Stein.

Det er
Et herligt Udspring, mægtigt vel at vække
Til Ørnefærd. Dog kan jeg ikke nægte,
I dit Sted, Eystein, vendte jeg min Hu
Langt heller til din Morfars Æt paa Sole.
Den gamle Erling Skjalgssøn er jo nu
Den sidste fast blandt Norges Høvdinger
Der vil bevare gammel Sæd og Frihed,
Og tør opsætte sig mod Olaf Digre.
Din Fader Thorberg har jo derimod
Længst ladet sine Ørnevinger stække
Af Kongens Gunst. Og Dig han holder jo
Fast som et Barn, endskjøndt du længst har naaet
Den Alder, da en Høvdings Søn før var
I Viking alt. Kong Olaf var jo selv
Tolv Aar kun, da han nødte Sigurd Syr
Sin Stedfar, til at give sig to Skibe
Fuldt rustede med Vaaben og med Folk,
Og drog i Viking.

Eystein.

Ha, det vil jeg og!
Jeg vil ei længer holdes hjemme her
Paa dette stille Giske. Derfor var det,
Jeg sagde før, dit Kvad og angik mig.
Til Vaaren skal min Fader skaffe mig
Et Langskib, vel udrustet og bemandet.
Saa drage vi ud paa det store Hav
Til fjerne Kyst, at vinde Bytte, Hæder!
Og Du, Islænding, Du skal følge mig
Med Raad og Daad, som Rane fulgte Olaf.

Stein.

Nu, hvorfor ei? Vi kan jo tales ved
Naar Du har Skibet. Tys, der er din Moder.

Anden Scene.

Ragnhild. De Forrige.

Ragnhild.

Godt, at jeg træffer Eder sammen her.
Jeg søgter Eder just.

Eystein.

Hvad er der, Moder?

Ragnhild.

Jeg bringer Budskab, kjærkommet for mig
Og Dig, min Søn, dog kanskee ei saa godt
For vor islandske Gjæst.

Stein.

Jeg gjætter det, —
Din Husbond kommer hjem i Kveld.

Ragnhild.

Saa er det.
Hans Skib er alt i Sigte ud i Fjorden,
Vi kunne vente ham hvert Øieblik.

Eystein.

Min Fader kommer! Og det skulde ei
Tillige være godt for Husets Gjæst?
Hvor kan Du sige Saadant, Moder? Naar
Har Thorberg Arnessøn paa Giske glemt
En Høvdings Gjæstfrihed?

Ragnhild.

Ikke hidtil vel.
Jeg haaber og, det skal ei skee i Aften.

Stein.

Dog, da Du ei er vis derpaa, Fru Ragnhild,
Var det vel bedst, vi ganske undgik Prøven.

Eystein.

Hvad mener Du? — Du vil —

Stein.

Til Tak, fordi
Fru Ragnhild optog mig, den Fredløse,
Da jeg var træt og som et Dyr forfulgt,
Jeg vilde nødig bringe hende Ufred.
Den gode Pleie her i disse Dage
Har givet mig min Førlighed igjen —
Jeg frygter ikke meer for Kongens Hunde,
Og skal nok slippe ubemærket bort
Før Thorberg seer mig.

Eystein.

Moder, kan Du taale
At dette nævnes blot, end sige skeer?

Jeg kan ei taale det. Jeg vil det ei.
Stein skal ei drage bort.

Ragnhild.

Vær rolig, Søn.
Eet vil jeg sige kun, at før skal Ragnhild
Selv vandre husvild bort fra Giske Gaard,
End Stein skal drage bort, naar Thorberg kommer.

Eystein.

Stein, hører Du?

Stein.

Tak, gjæve Ragnhild! Men
Før du til Handling gaaer i denne Sag
Bør Du og vide ret, hvor dybt den strækker.
Det er ei nok, jeg har fornærmet Kongen —
Jeg har, paa Flugten gjennem Ørkedalen,
Og dræbt en af hans Aarmænd, som med Spot
Mig vilde nægte videre Befordring.
Jeg slog den Træl, og tog hans Hest til Flugt.
Derfor er Kongen rasende.

Ragnhild.

Jeg veed det.
Det gjør din Stilling mere farlig, men
Og Brøden, at forraade Dig, desstørre.
Ja, havde Du end dræbt Kong Olaf selv,
Jeg lod Dig ikke fare nu fra Gaarde,
Nu, dine Fiender lure rundt omkring.
Du veed jo, Stein, Du har mig engang viist
I Nødens Stund en Tjeneste, saa stor,
At nu jeg glædes ved en ringe Gjengjæld.
Thi maa Du blive.

Stein.

Nu velan, Fru Ragnhild!

Saa vil jeg paa dit Ord her vente Thorberg.
Men husk, jeg svarer ei for Følgerne.

Ragnhild.

Alt vil gaae godt, Jeg tvivler ei derom.
Thorberg er vel en ivrig Ven af Kongen,
Men han er ogsaa Husbond her paa Giske,
Og kan ei bryde Gjæstfrihedens Love.
Dog er det bedst, han ikke seer dig strax.
Jeg har alt sørget for, at Ingen melder
Ham din Nærværelse, før selv jeg gjør det.
Han kan ei overraske os, jeg har
Sat Vagt at melde, naar han gaaer i Land.

Eystein (som imidlertid urolig har seet ud af Lugen.)

Nu lægger der et Skib til Landingsbryggen!
De have Blus ombord — jeg skimter Mærket —
Det er min Faders — see!

(En Huskarl træder ind og melder.)

Herr Thorberg kommer!

Eystein (vil ile ud.)

Saa maa jeg ham imøde! —

Ragnhild.

Nei, bliv her.
Du vil jo bistaae mig at frelse Stein?

Eystein.

Det vil jeg, ved mit Liv!

Ragnhild.

Lad mig da raade.
Vor Gjæst jeg sætter ved din Side, Eystein,
Og gjør Dig saa ansvarlig for hans Fred
Gaa ind med ham i Kammeret tætved,
Og vent, indtil jeg kalder Eder Begge.
Jeg vil modtage Thorberg ene her.

Eystein.
Saa kom da Stein. Følg rolig Din Beskytter!

Stein (idet han følger Eystein ind i Kammeret.)
Nu, hvad der skeer — skal jeg mit Liv end lade,
Jeg takker Eder, som for Livet frelst.

Tredie Scene.

Ragnhild bliver nogle Dieblikke alene, rolig syslende med at sætte adskillige Sølvkander og Kar tilrette paa Bordet foran Høisædet. Strax efter træder Thorberg ind fra Baggrunden, og taler i Døren til sit Følge udenfor.

Thorberg.
Vent mig i Skaalestuen, mine Mænd,
Der Ild er optændt — Kveldsmaden beredt.
Kvæg Eder godt og snart, det kunde hænde
Vor Hvile blev ei lang. (Gaaer op i Stuen.)

Ragnhild (træder ham imøde.)
Velkommen hjem til Giske, kjære Husbond!

Thorberg.
Tak Ragnhild! — det er Dig! Nu, hvordan gaar det?
Hvor lider Børnene?

Ragnhild.
Kun godt, min Husbond.
De Smaa er alt til Ro. Kom, sæt Dig her
Og lad mig hjælpe Dig.
(Hun hjælper ham at tage hans Vaabenstykker af.)

Thorberg.
Tak. — Skal Du selv? —
Hvi er Du ene? hvor er dine Terner? —
Og hvor er Eystein, hvor min raske Gut?

[illegible] at være
[illegible] paa Gaarden;
[illegible] møder mig. —

Ragnhild.

[illegible] at møde
[illegible] ikke ofte
[illegible]
[illegible] Kongen.

[illegible]

Thorberg.

Kun lidet nytted det, om end jeg sagde
Dig min Bekymring. Ei Du deler den.

Ragnhild.

Hvor kan Du vide?

Thorberg.

Jo, thi den angaaer
Vort Fædrelands, vor Konges Tilstand, —
Og Du, Du tænker som din Fader Erli[ng]
Kun paa din egen Slægt, dens Magt, d[...]

Ragnhild.

Nu, hvad kan vel en Kvinde gjøre bedre[...]

Thorberg.

Jo Ragnhild, en storsindet Viv, som Du
Vel burde kunne dele med din Husbond
Hans Iver for den ny, den bedre Tid,
Som Olaf nu, ved Kristendommens Lys
Ved ordnet Magt vil bringe over Norge.
Hvad hjalp det før, om vore store Ætte[r]
Var' saa mægtige, var' nok saa stol[te]
Naar de stod hver for sig, ja mod hinan[den]
I hedensk Blindhed, og lod Landet aabe[nt]
For alskens Vikingspak og fremmed Væl[de]
See, over denne gamle Nat er nu
En Sol opgaaet i Kong Olafs Øie,
Og vel forgjæves strider Nat med Dag.
Ved milde Ord, men og ved Kjæmpehaa[nd]
Arbeider Olaf nu paa Norges Bygning,
Og snart dets Fjeldetind i Morgenlys
Kan staae med Høihed mellem Nordens [...]
Det gjælder da for os, for Landets Fø[rste]
At ei staae spredte, lunkne, hver for sig.

Hans friske Stemme pleier dog at være
Den første, som jeg hører her paa Gaarden;
Jeg er saa vant til, at han møder mig. —

Ragnhild.

Først har Din Hustru dog vel Ret at møde
Dig ved din Hjemkomst. Det er ikke ofte
Du giver hende Leilighed dertil.
Du er jo fast din meste Tid hos Kongen.

Thorberg.

Saa er min Pligt.

Ragnhild.

Siig heller dog din Lyst.
Hvad Pligt har Du mod Kongen? Du er selv
Saa god som han.

Thorberg.

Nu Ragnhild! Ikke veed Du
Hvad selv Du siger! — Ingen Mand i Norden
Kan lignes nu med Olaf Haraldssøn.
Dog, lad os ikke strax oprippe atter
Den gamle Strid.

Ragnhild.

Kom Thorberg, tøm det Bæger,
Det vil Dig gjøre godt. Du er jo bleg
Og seer mørksindet ud. Hvad fattes Dig?
Slemt Nyt fra Hove?

Thorberg.

Altid nok af Ondt.
Mit Sind er dybt bekymret.

Ragnhild.

Siig, hvad er der?

Thorberg.

Kun lidet nytted det, om end jeg sagde
Dig min Bekymring. Ei Du deler den.

Ragnhild.

Hvor kan Du vide?

Thorberg.

Jo, thi den angaaer
Vort Fædrelands, vor Konges Tilstand, Ragnhild!
Og Du, Du tænker som din Fader Erling
Kun paa din egen Slægt, dens Magt, dens Forbeel.

Ragnhild.

Nu, hvad kan vel en Kvinde gjøre bedre?

Thorberg.

Jo Ragnhild, en storsindet Viv, som Du,
Vel burde kunne dele med din Husbond
Hans Iver for den ny, den bedre Tid,
Som Olaf nu, ved Kristendommens Lys,
Ved ordnet Magt vil bringe over Norge.
Hvad hjalp det før, om vore store Ætter
Var' nok saa mægtige, var' nok saa stolte,
Naar de stod hver for sig, ja mod hinanden
I hedensk Blindhed, og lod Landet aabent
For alskens Vikingspak og fremmed Vælde?
See, over denne gamle Nat er nu
En Sol opgaaet i Kong Olafs Øie,
Og vel forgjæves strider Nat med Dag.
Ved milde Ord, men og ved Kjæmpehaand
Arbeider Olaf nu paa Norges Bygning,
At snart dets Fjeldetind i Morgenlys
Kan staae med Høihed mellem Nordens Riger.
Det gjælder da for os, for Landets Første,
At ei staae spredte, lunkne, hver for sig,

Men samle os om ham, som vældig Formur,
Og see vor bedste Hæder kun i Norges.

Ragnhild.

Det ligger mig for høit. Jeg seer kun det,
I Alt hvad Du har sagt, det, at vor Frihed,
De store Høvdingslægters gamle Frihed
Ei kan bestaae med Konning Olafs Magt.
Hvad Ret har Navnekongen Harald Grænskes
Godsløse Søn at herske over Mænd,
Som Du og dine Brødre, Erling Skjalgssøn,
Harek af Thjotta, og saa mange andre
Høibaarne Herser, som fra først af langt
Ham overgik i Glands, i Magt, i Rigdom?

Thorberg,

Desværre Ragnhild, denne Tale kjender
Jeg altfor godt — det er din Faders Ord.
Jeg kjender ham, den gamle Knark paa Sole!
Han solgte gjerne Norge til Kong Knut,
Hvis dermed først han kunde styrte Olaf.
Og ei blot han, de Andre og, de Andre!
De Mægtigste, de Rigeste i Landet,
Min Broder selv forstaaer ei Kongen ret,
Og virke mod ham, meer end de ham hjælpe. —
Længst var det min Bekymring — og den stiger —
Thi meer og mere aabenlyst man vover
At løfte Hovedet. Forleden Dag
Blev Kongen, i sin egen Hal, frækt haanet
Af en Islænding, Skafte Lagmands Søn
Den unge Stein, en Pyntegjæk, som Kongen
Fast havde overvældet før med Godhed.

Ragnhild.

Men og holdt fangen mod hans Villie, Thorberg.

Thorberg.

Han var ei fangen. Han var Kongens Mand.
Du har da alt erfaret om den Handel?

Ragnhild.

Ja det var let at høre. Egnen her,
Det hele Søndmør er jo gjennemstreifet
Af Kongens Folk, der efterstræbe Stein,
Som var han argeste Ildgjerningsmand.

Thorberg.

Det er han ogsaa. Han er Drabsmand, Ragnhild,
Og som en saadan lyst af Kongen fredløs.

Ragnhild.

Saa er det altsaa sandt! Han, en Udlænding,
En mægtig Høvdings Søn, dømt fredløs for
En ringe Huskarls Drab! Nu, det er da
En Frugt vel af de bedre Tider, Thorberg,
Hvorom Du talte nys?

Thorberg.

Det er det ogsaa.
For Alle nu den samme Lov og Ret.

Ragnhild.

Men ikke samme Frihed, som det lader.
Dog, een af vore gamle Friheder
Har Kongen vel endnu ei hævet, Thorberg.
Jeg mener vore Fædres gamle Skik,
Den helligste, de vidste af at sige —
Ubunden Gjæstfrihed.

Thorberg.

Hvor kan Du spørge?
Det veed Enhver, at aldrig før i Norge
Var nogen Kongehal saa pragtfuld gjæstfri,
Som Olaf Haraldssøns i Nidaros.

Ragnhild.

Det nægtes ei, at Olaf selv er gjæstfri.
Men, vil han ikke tage denne Frihed
Som alle andre, for sig selv alene?
Og vil han vel tillade sine Mænd —
Ja — Du maa taale Ordet, stolte Thorberg! —
Tillade Eder, Landets Ypperste,
At øve Eders Fædres Gjæstfrihed,
Naar ei den stemmer med hans egen Fordeel?

Thorberg.

Nu, hvortil disse tomme Spørgsmaal, Ragnhild?
Bedst veed Du selv, om Hallen her paa Giske
Blev nogensinde lukket for en Fremmed,
Hvo han end var, om Tigger eller Jarl,
Naar kun han kom med Ære og med Fred.

Ragnhild.

Saa var det hidtil.

Thorberg.

Og saa skal det blive.

Ragnhild.

Nu det er godt. Men deraf følger meer.
Er Gjæsten over Tærsklen traadt, og Du
Hvad heller i dit Fravær jeg din Hustru,
Din Søn har rakt ham Haanden hen til Velkomst —
Da er den Fremmede os hellig, Thorberg,
Som egen Slægt, saalænge her han bliver,
Er han i Nød, maa vi forsvare ham.
Ei sandt, det er den gamle Skik?

Thorberg.

Saa er det.
Hvo tvivler derom? — Men hvor bliver Eystein?

Ragnhild.

Han kommer strax, men ei alene, Thorberg
Thi viid, jeg tager dig paa Ordet nu.
En Gjæst er kommet i dit Fravær hid,
En Gjæst, som jeg modtaget har, og sat
Ved Eysteins Side. De er' Venner alt,
Din Søn og han, og findes altid sammen.
Det er vel ogsaa derfor, at ung Eystein
Ei mærket har din pludselige Ankomst.

Thorberg.

Og hvo er denne Gjæst, af hvem vor Søn
Er saa optaget, at han selv forglemmer
Sin egen Fader? —

Ragnhild.

Tal ei saa — Du veed,
Dig elsker Drengen fremfor alle dog,
Men glemmer heller ei hvad han har lært
Om Gjæstevenskabs Pligt, alt fra sin Barndom.

Thorberg.

Hans Navn da, denne Fremmede?

Ragnhild.

Han er
Ej Fremmed her paa Gaarden, denne Gjæst.
I Nødens Tid har han engang beviist
Vort Hus en Tjeneste, som kræver Gjengjæld.

Thorberg.

En Tjeneste? — Mig aner intet Godt. —
Hvad mener Du?

Ragnhild.

Du veed, for to Aar siden,
Mens Du, som jo sædvanlig, var hos Kongen,

Blev her vor yngste Datter Thora født.
Barnet var svagt, man troede ei det kunde
Den næste Dag opleve. Derfor ønsked
Jeg at faae Glutten kristnet, før hun døde,
Da vel jeg vidste, at saa var din Villie.
Men som du husker, var da ingen Præst
Paa Øen her, ei heller i dens Nærhed.
Da traf det sig, at just et islandsk Skib
Her lagde til ved Øen samme Dag.
Vi hørte, at der var en Præst ombord
Og lod ham strax indbyde hid. Men Præsten,
Som end var ung, og ikke stærk i Lærdom,
Undslog sig forat komme op paa Gaarden,
Hvis ikke Skibets Eier selv ham fulgte
Med Raad og Daad. —

Thorberg.

Ha, Ragnhild! hvilken Tanke
Mørk, som en Uveirssky, nu griber mig! —
Den Skibets Eier — Du har engang sagt
Mig Navnet — ha, det var jo —

Ragnhild.

Hør mig ud.
Det var en ædel, høvdingsfødt Islænding,
Ung, prægtig, gavmild, just paa Reisen da
Til Olafs Hof. Han fulgte Præsten hid
Med Venlighed, han holdt vor lille Datter
Selv over Daaben, — kaldte hende Thora
Og gav som Fadderskjænk en prægtig Guldring. —
Saa drog han bort, og vilde dengang ei
Modtage mindste Gjengjæld. Jeg tilsagde
Ham da mit Venskab og min Hjælp, saasnart
Han maatte den tiltrænge. Og nu, Husbond,
Er Tiden kommen!

(Hun aabner Døren til Sidekammeret.)

Kom Eystein Orre! før nu frem din Gjæst,
Din Fader venter.

Fjerde Scene.

Eystein Orre med Stein ved Haanden. De Forrige.

Thorberg.

Ja, ved alle Helgne!
Stein Skaftessøn!

Stein.

God Aften, Thorberg.

Eystein.

Fader!
Her bringer jeg Dig en navnkundig Gjæst,
Og kjær alt for din Eystein, som en Broder.

Thorberg.

Bort fra ham, Søn! Han er en fredløs Mand.

Eystein.

Just derfor er jeg hos ham.

Thorberg.

Ragnhild, Ragnhild,
Hvad har Du gjort!

Ragnhild.

Kun øvet Gjæstfrihed,
Saaledes som vi nylig det aftalte.
Ræk derfor Stein din Haand til Velkomst!

Thorberg.

Aldrig.

Her gjælder ingen Gjæstfrihedens Lov,
Stein kommer ei med Fred og ei med Ære.

Stein.

Ha Thorberg!

Eystein.

Fader, krænk dog ej vor Gjæst!
Han er en Mand i Nød, og Eysteins Ven.

Thorberg.

En dødsdømt Mand er og en Mand i Nød,
Men vil Du derfor have ham til Ven?

Eystein.

Det vil jeg, Fader, naar han er uskyldig.

Stein.

Ret var det svaret, Eystein Ørneunge!

Thorberg.

Døm ikke, Dreng, om hvad Du ei forstaaer.
Stein maa herfra, paa Stedet —

Ragnhild (til Stein og Eystein, der ville svare).
Stille begge. —
Sandt er det altsaa Thorberg, hvad der siges,
Du er ei fri meer i din egen Hal?

Thorberg.

Her er jeg Herre, og skal vise det.

Ragnhild.

Saa viis da, hvad Du skylder Husets Ære —
Antag Dig Stein. Bortstød ei den Forfulgte:
Husk, hvilken Tjeneste han har os viist.

Glem ei, din Hustru har ham lovet Venskab
Og Hjælp i Nød — Indfri mit Løfte nu.

Thorberg.

Du har jo opfyldt det kun altfor godt,
Saavidt det stod til dig. Du har indtaget
Her i vort Huus en Brand, som kunde sætte
Det hele Land i Flamme, fik Du raade.
Men heldigviis ophører her din Magt
Nu, jeg er kommen hjem. Viid, jeg har ogsaa
Et helligt Løfte, som jeg aldrig bryder.
Kong Olaf har jeg svoret Hjælp og Troskab
I Vel og Vee, i Seier og i Død —
Hans Fiende kan jeg derfor ikke huse.
Du seer det vel, mit Løfte hæver dit.

Ragnhild.

Man hører, Du er Kongens Tjener, Thorberg.
Vi her paa Landet har ei lært at skjælne
Saa fint imellem nye og gamle Løfter.
Jeg anseer mig ei løst fra mit, saalænge
Du ei har rakt vor Gjæst din Haand til Velkomst.

Thorberg.

Det gjør jeg først, naar Stein har Kongens Fred.

Stein.

Men af sig selv han giver mig ei Fred,
Og aldrig beder Stein om Kongens Naade.
Paa denne Viis Du blev da aldrig løst
Fra Løftet, Ragnhild. Men det er alt skeet.
Thorberg har deri Ret. Du har optaget
Den Fredløse, saavidt det stod til Dig.
Du kan ei for, at ei din Husbond meer
Tør række Haanden til en ærlig Mand
Af Frygt for Kongen.

Eystein.

Nei, Stein Skaftessøn,
Her fejler Du. Frygt kjender Thorberg ikke —
Det veed jeg, Fader. O, jeg seer det vel,
Vi har kun alle misforstaaet Dig.
Ja, siig det Fader! Det var ei dit Alvor.
Du kan ei støde bort den Mand, din Hustru,
Din egen Eystein kalder Gjæst og Ven!
Jeg har jo tilsagt ham Beskyttelse —
Han er den ogsaa værd — jeg veed det, Fader! —
Det er jo for sin Frihed han er fredløs —
Kong Olaf, ikke han, har Uret her.

Ragnhild.

Vel talt, ung Eystein.

Thorberg.

Søn, min stakkels Søn!
Hvo har vel fyldt din unge, rene Sjæl
Med onde Ord om Kongen?

Stein.

Det har jeg.
Jeg har ham sagt den hele Sandhed, Thorberg,
Og just fordi hans Sind er friskt og ungt
Opfatter han med Varme, hvad I Hofmænd
Af aarlang Trælleblindhed ei kan see.
Han veed, og han begriber, at Kong Olaf
Har holdt mig mod min Villie ved sit Hof,
Og vilde brugt mig som en Lokkefugl
For lumsk at bringe Island i sit Garn.
Ung Eystein er alt Mand nok til at føle,
At Jeg, en fri, en ædelfødt Udlænding,
Var i min Ret, ja, i min fulde Ret
Da jeg brød Lænken og fra Olaf flygted.

Thorberg.

Vel ogsaa Stein, da frækt Du haaned Kongen
Midt i hans egen Hal? — vel ogsaa da
Du myrded Kongens Aarmand — Hvad?

Stein.

Nu ja,
Det var Nødværge.

Thorberg.

Nei, det er beviist,
Paa Ørvarthing beviist ved Vidneførsel,
At Thorgeir, som Du dræbte, tog imod Dig
Med Venlighed, og bød Dig Nattely.
Men da Du myndig strax forlangte Hest
Til videre Befordring, svared han,
Som kjendte til din Adfærd nys hos Kongen,
At ei han vidste, om Kong Olaf tillod
En saadan Flugt. Hvorpaa Du kaldte ham
En Kongetræl, drog uformodet Sværdet
Og nedhug Thorgeir, uden Tid til Forsvar.
Var det ei saa? Du kan ei nægte det.

Stein.

Det har jeg heller aldrig tænkt. Jeg roser
Mig just af denne Daad. Den var nødvendig,
Mig gavnlig, samt en ringe Gjengjæld for
Hvad jeg har lidt hos Olaf.

Thorberg.

Nu, hvad er det
Da saa tilsidst, det Store, Du har lidt?
Din egen Fader sendte Dig til Olaf
Som Gidsel i en vigtig Sag. To Vintre
Var Du hos Kongen som en hædret Gjæst,
Nød ikkun Godt, blev overøst med Gaver,
Men gav til Gjengjæld Haan og Drengetrods.

Kan Nogen tale her om Overlast,
Da er det Kongen, som med rolig Mildhed
Saa længe taalte dine kaade Streger.
Hvad Ret, hvad Skjøn vel havde Du, en Dreng,
At dømme om Kong Olafs høie Planer,
Fordi de krydsed lidt din egen Lyst?
Om det nu er vor Konges store Tanke
At samle alle Nordens delte Stammer /
Med Tiden sammen til eet mægtigt Helt,
Hvad gjælder Enkeltmand vel derimod?
Saameget burde Islands Søn dog seet,
At om det lykkes Olaf at forene
Hans Fædreø, som Orknø, og som Færø
Med Norge atter — da er det som Brødre,
Med lige Pligter, lige Rettigheder
At Kongen vil vi skulle leve sammen.
Han har jo nu alt givet Islands Mænd
I Norge samme Ret, som Landets Børn.

Stein.

Vi trænge ei paa Island til den Frihed
Din Konge giver, Thorberg. Den er kun
Et andet Navn for Skjændsel og for Trældom.
Tro ei, det lykkes ham at daare Island!
De lege kun med ham, de kloge Gamle
Deroppe — de vil ikkun vinde Tid —
Han kommer ingen Vei med dem, see til!
Hvad mig angaaer, jeg har kun ei formaaet
At bære Dækket længer — maattet bryde
Først med Kong Olaf, gjaldt det end mit Liv.
See, derfor er jeg fredløs.

Thorberg.

Og med Rette.
Nei, hør mig Ragnhild, hør mig kjære Eystein,
Du vil dog troe din Fader meer og bedre
End denne Fremmede? Jeg siger Dig

Jeg kan ei huse Stein, var han min Broder.
Du fatter ei, hvad dunkel Skjæbne hænger
Ved dette Øjeblik. Stein er en Drabsmand,
Har dybt fornærmet Kongen, er af denne
Paa lovligt Thing lyst utlæg, saa Enhver
Der ham optager, bliver Kongens Uven.
Kong Olafs Uven! — Veed I vel hvad det
Har at betyde?

Ragnhild.

Nu, er det saa farligt?
Vil Olaf Dig tillivs, saa har Du jo
Min Fader, dine Brødre, vel tilsammen
Fast mere mægtige, end Kongen selv.

Thorberg.

Det er just, hvad jeg frygter. Ei for mig —
Stod kun min egen Skjæbne her paa Spil,
Hvad troer Du vel jeg brød mig derom? Nei!
Men det er Kristentroens, Fædrelandets,
Kong Olafs store Sag, som her det gjælder.
Kun faa af Norges Høvdinger forstaae
Det høje Maal, hvortil Kong Olaf stræber.
Din Fader, Ragnhild, og min Broder Kalf,
Selv Einar Thambeskjælver, Thore Hund,
Harek af Thiotta, og hvad veed jeg Alle —
See kun i Olaf en for mægtig Nabo
Og gribe gjerne hver en Lejlighed
Til at forene sig med Norges Fiender
Mod Kongen. Nu er jeg, og Finn min Broder,
Af Landets Høvdinger de sidste fast
Som Olaf veed, at han kan stole paa.
Faldt vi nu ogsaa fra — hvad vilde skee
Om jeg antog mig Stein, Kong Olafs Fiende,
Og maatte slutte mig til dine Frænder —
Da brast den sidste Steen i Olafs Krone,
Og Landet var da aabent for Kong Knut.

Men det skal aldrig skee! Ved Himlen — aldrig!
Forlænge alt har Thorbergs Tag beskyttet
Den, som har haanet Olaf. Ja, jeg burde —
Som Kongens Lendermand det var min Pligt
Nu, jeg har fundet denne Fredløse,
At gribe ham og sende ham til Olaf —

Eystein (vil ile Stein tilhjælp.)
Det vil Du ei, min Fader!

Ragnhild.
Nu, det mangled
Kun i din Skjændsel, Thorberg!

Stein (drager sit Sværd.)
Lad ham kun
Om han formaar! — Dyrt sælger jeg mit Liv.

Thorberg.
Kun rolig Alle her! Islænding, husk
Forhallen hist er fuld af mine Mænd,
Og jeg behøver kun et Vink, saa er Du
Omringet, bundet, før Du veed deraf.
Du er min Fange Stein, og ei min Gjæst,
Thi Kongens Fiender er ogsaa mine.
Men, da min Hustru ubetænksom har
Modtaget Dig — min Søn Dig rakt sin Haand —
Saa vil jeg her ei øve Fiendens Ret,
Vil selv ei overgive Dig til Kongen.
Fra Giske Gaard Du drage bort med Fred!
En Baad med nogle Mænd skal sætte Dig
Fra Øen over til det faste Land —
Der faaer Du sørge for Dig selv, Islænding.

Eystein.
Men Fader! veed Du og, at hele Egnen
Igjennemstøves af Kong Olafs Mænd?
De ville gribe ham —

Thorberg.

Det bliver hans Sag.
Ved Himlen, jeg kan ikke gjøre mere.
Skaf Baaden færdig, Eystein. —

Eystein.

Ha, min Fader! —
Betænk Dig, før Du driver os til Handling —
Din Eystein beder Dig — betænk Dig vel!

Stein.

Bed ham ei meer. Stein Skaftessøn ei trygler
En Konges Træl om Husly og om Fred.
Farvel da, Thorberg Arnessøn — og Tak
For god Modtagelse. Jeg lover Dig,
At kommer jeg en Gang til Island hjem,
Da skal jeg bringe Hilsen og Fortælling
Om Eders Færd til vore Sagamænd,
Saa det i Skrift kan vorde opbevaret
Hvorledes gammel Gjæsteret og Frihed
Udøves nu i Norge.

Thorberg.

Som Du vil.
Jeg venter ingen bedre Lov af Saga,
End at hun engang vil om Thorberg sige:
Han var sit Fædreland, sin Konge tro.
Nu Gud befalet!

Ragnhild (træder i Veien for Stein.)
Stein — Du venter her.
Jeg har endnu et Ord i denne Sag.

Thorberg.

Hvortil fler Ord?

Ragnhild.

Det er det sidste, Thorberg.
Thi Du maa vide — Ha, hvo kommer der?

Femte Scene.

(En gammel krumbøjet Mand, indhyllet i en sid graa Kappe, med en Hætte over Hovedet, træder ind ad Hovedindgangen.)
Den Fremmede. De Forrige.

Den Fremmede.

Guds Fred i Huset!

Thorberg.

Tak, det kan behøves.
Den Gamle, som med saadan Hilsen træder
I Thorbergs Hal, er en velkommen Gjæst.
Hvo er Du, og hvad søger Du?

Den Fremmede.

Kun Husly.
Jeg hedder Gunnar, er en fattig Bonde
Fra Sognefjord, som været har med Korn
I Nidaros, og vendte nu tilbage
I liden Baad, med nogle andre Folk.
Vi kom just under Øen her i Kveld —
Mørket faldt paa, og det seer ud til Uveir.
Da saae vi denne store Gaard at lyse
Saa venligt i Mulmet, som den vilde
Indbyde os til Nattely. Vi kom da,
Og blev i Folkestuen godt modtagne.
Der er mit Følge nu. Kun jeg, den Ældste,
Blev sendt herind, at hilse Husets Herre.

Ragnhild.

Det kunde Du Dig spart. Gaa ud igjen
I Stuen, der er sørget vel for Gjæster
Af din Slags, Bonde.

Thorberg.

Ragnhild, ikke saa!
Det er nok Du, ei Thorberg, som her glemmer
Den rette Gjæstfrihed. Kom, sæt Dig Bonde,
I Høisædet — Den Gamle bør man hædre.
(Han fører den Fremmede hen til sit eget Sæde, og opvarter ham selv.)

Den Fremmede (idet han sætter sig.)

Men Herre dog!

Ragnhild.

Du vil da, at en Fremmed
Skal see vor Ufred?

Thorberg.

Hvad her foregaaer
Maa hele Norge see. Tag for Dig, Gamle.
Her staaer endnu min Nadver urørt. Der,
Tøm dette Bæger med mig. Vær velkommen
Hos Thorberg Arnesſøn paa Giske!

Den Fremmede.

Tak,
Min ædle Herre! Altid har jeg vel
Hørt vidt berømme Giske Gjæstfrihed,
Men dette overgaaer dog Rygtet langt.

Ragnhild.

Hør hvor han priser Dig! Det passer godt
Naar Du den første, bedste Stodder sætter
Her i dit Høisæde, men støder ud

I Nattens Mørke og i Fiendevold
En ædel Gjæst, din Søns, din Hustrus Ven.

Thorberg.

Stein endnu her? Ulykkelige, bort!
Det gjælder Livet.

Stein.

Ogsaa dit. Vi træffes
Vel engang, naar dit Huus ei dækker Dig.
Farvel, Fru Ragnhild!

(Vil ile ud.)

Ragnhild (griber hans Haand.)
Stein, vi følges ad!

Stein.

Hvorledes?

Eystein.

Jeg forstaaer Dig, Moder!

Thorberg.

Ragnhild,
Hvad er din Agt?

Ragnhild.

Jeg anseer mig ei løst
Fra Løftet og fra Gjæstfrihedens Pligt
Imod en Mand i Nød, ved Olafs Bud.
Da Du ei vil mig bistaa i den Sag,
Saa faaer jeg handle ene. Jeg forlader
Et Huus, hvor ingen Ære meer kan boe.
Vi maa adskilles, Thorberg. Af hvad jeg
Hidbragte, tager jeg kun med et Skib,
Som alt med det Nødvendige er ladet
Og venter fuldt bemandet. Thi jeg tænkte

Mig dette Sagens Udfald. Med min Gjæst
Jeg farer nu til Sole, til min Fader, —
Der, veed jeg, findes gammel Gjæstfrihed.

Stein.

Ha! det var talt som Erling Skjalgsøns Datter!

Thorberg (med undertrykt Bevægelse.)

Nu Ragnhild — som Du vil. Drag bort. Dog vist
Jeg troer, at snart Du kommer hid igjen —
Thi her har Du dog mest at sige.

Ragnhild.

Ja,
Jeg nægter ei, det gaaer mig haardt til Hjerte
At maatte vandre bort fra Giske Gaard.
Saamangen blid og venlig Stund har jeg
Dog havt i disse Stuer! Her har jeg
Født mine Børn, tilbragt mit halve Liv —
Hvor gjerne blev jeg her til Livets Ende!
Men saa det kan ei skee. En Tredie raader
Paa Giske nu, ei Ragnhild Erlingsdatter.
Thi maa hun bort, og kommer ei tilbage
Før Du har opsagt denne Tredie, Thorberg —
Har brudt med Kongen!

Thorberg.

Aldrig skeer det da.
Saa gaa da Ragnhild, hvis Du virkelig
For denne Fredløse forlade kan
Din Mand og dine Smaa.

Ragnhild.

Jeg — mine Smaa?
Jeg skulde efterlade mine Døttre? —
Tro kun ei det. De følge deres Moder.

Thorberg.

Du har ei Ret til dem alene.

Ragnhild.

Jo,
En Moders Ret til hendes spæde Døttre.
Hvo skulde pleie dem, naar jeg er borte?
Nei, de maa med.

Thorberg.

O, mine søde Smaa!

Ragnhild.

End er det Tid. Du kan jo vælge, Thorberg,
Imellem os og Olaf. Siig et Ord —
Ræk Stein din Haand — og see! — vi blive Alle.

Thorberg.

Ha Olaf! Olaf! Prøven bliver haard!

Stein.

Thorberg! Du seer, der er ei andet for.
Ræk mig din Haand. Jeg har fast Ondt af Dig —
Din Straf begynder alt.

Thorberg.

Det gaaer for vidt.
Bort — bort fra mine Øine! Tag kun med
Hvad jeg har kjært — min Hustru — mine Døttre —
Mit halve Gods. — Dog tre Klenodier
Har jeg endnu, som Du mig ei kan røve —
De bedste — dem, hvorfor jeg offrer Alt,
Mit Fædreland, min Konge — og min Søn!
Ja Eystein! — Du er nu min Eneste —
Kom hid! — Vi To maa holde sammen nu.

Ragnhild.

Du bliver ene, Thorberg, hvis jeg kjender
Ung Eystein ret. Jeg har ham gjort ansvarlig
For Stein, vor Gjæst — thi maa han følge os.

Eystein.

Ja, Fader! Ogsaa mig Du støder bort
Med Stein og med min Moder.

Thorberg.

Ogsaa Du! —
Min Eystein! — Ogsaa Du!

Eystein.

Ja, jeg har lovet
Stein min Beskyttelse — det maa jeg holde.
Hvis ikke deri Du vil hjælpe mig,
Du bliver ene her tilbage, Fader!

Stein.

Tak Eystein! Du var værd at være født
Paa Island selv. Det glemmer jeg Dig aldrig.

Ragnhild.

Jeg vidste det. Jeg tog ei Feil af Dig
Min bolde Søn! Du er en værdig Ætling
Af Erling Skjalgsøn.

Eystein.

Og af Finnvid Fundne.
Jeg flyver ud af Ørnereden nu,
Da den skal bindes!

Thorberg.

Dreng! Hvad vover Du?
End er Du i din Faders Huus. Tæm Tungen!

Du er ei voxet ret fra Tugten endnu.
Du bliver her. Dig kan jeg tvinge dog.

Eystein.

Det kan Du ei, min Fader. Ei meer nu.
Din Eystein er ei meer et Barn. Jeg tæller
Nu fjorten Aar, er altsaa to Aar ældre
End Olaf var, da han alt drog i Viking.
Du har ei Ret, at holde mig tilbage,
Jeg fordrer nu min Frihed, og et Skib,
Og drager saa til Sole, til min Morfaer.
Til Vaaren gaaer jeg ud med Stein paa Tog —
Da skal Du høre fra mig.

Thorberg.

Eystein! Dreng!

Eystein.

Vel sandt — imorges var jeg halvt en Dreng
I Sind endnu — saa flygtig, ubetænksom,
Saa glad i Leg, saa vild som Fugl i Skove! —
Men denne Aften med dens mørke Alvor
Og tunge Strid har modnet mig til Mand.
Nu veed jeg, hvad jeg kan og hvad jeg bør —
Og jeg skal vise det.

Thorberg.

Var Du en Mand
Saa fatted Du den svare Kamp, jeg fører
Nu mod mig selv, for Kongen og for Landet,
Og bistod mig i den, som Søn og Ven.

Eystein.

Jeg kjæmper ogsaa mod mig selv, min Fader!
Tror Du, det falder mig saa let, at skilles
Fra Dig, min Fader, Du, som var min Stolthed?

Jeg vidste ei, hvor høit jeg elskte Dig,
Før nu, da vi maa skilles.

Thorberg.

O, min Søn!
Saa bliv hos mig! Du finder ingensteds
En Kjærlighed, et Hjem, som hos din Fader.
Du kan ei fatte ret, hvor kjær Du er mig —
Det kan en Fader kun. Du var mit Liv,
Hvor skulde jeg vel leve Dig foruden?
Jeg saae min Ungdom i dit kjække Blik,
Min Sjæl drak Livshaab af din friske Stemme.
Tro ei, jeg glemte Dig ved Olafs Hof!
Du var min Tanke der, ved Dag, ved Nat.
For Dig jeg kjæmped kun, for Dig arbeided
Jeg med min Konge paa at bygge Landet,
At der Du skulde finde Alt beredt,
Og ei alene arve Giske Gods,
Men og Din Faders Plads ved Kongens Side.
Saa var mit Haab. Nu var just Tiden kommen
At jeg Dig vildeført til Hove, Eystein!
Kun derfor kom jeg hjem. Og nu, til Løn,
Jeg skulde see Dig saa forspilde Alt,
Forlade mig, gaae med en fredløs Mand
Til Olafs værste Fiende — ja! til ham,
Som vil omstyrte hvad vi have grundlagt,
Som er en Kjæmper for de gamle Jætter
Mod Lysets Rige, dette Olafs Haab! —
Nei — det kan aldrig skee — Umuligt! —

Ragnhild (som med Stein er bleven staaende i Baggrunden.)

Eystein!
Vi vente Dig!

Stein.

Glem ei dit Løfte, Eystein!

Eystein.

Min Fader, hører Du de kalde mig?

Thorberg.

Hør ikke deres Ravneskrig! Bliv hos mig!
Herefter skal Du være med mig, Eystein,
Hvorhen jeg gaaer, ved Hove og i Leding.
Et eget Skib jeg giver Dig, udstyret
Som det sig sømmer for den Odelsbaarne
Til Giske Gods, — Du skal faae Heste, Vaaben
Og Silkeklæder — Alt, dit unge Hjerte
Kan ønske kun — men Du maa følge mig!
Jeg bringer Dig til Nidaros, til Olaf,
Han vil Dig hædre som sin egen Søn.

Ragnhild.

Han vil Dig gjøre til sin Træl, husk det!

Eystein.

Jeg vil ei vorde Kongens Mand, min Fader,
Saalænge han kan bringe Mænd, som Dig,
Til at bortstøde Gjæst i Nød. Vel fatter
Jeg noget af, hvad Du har sagt i Kveld
Om Olafs Storhed, om hans høie Planer,
Om Trofasthed mod Kongen og mod Landet —
Men Eet jeg fatter bedre dog, min Fader,
Eet, som gaaer foran alle andre Hensyn —
Og det er Trofasthed mod eget Huus,
Mod gammel Gjæstfrihed, mod Ven i Nød.
Det maa jeg følge, Fader. Jeg har lovet
Stein min Beskyttelse, den skal han have. —
Jeg maa ham føre til et sikkert Fristed,
Hvis ikke vorder Skib, og Gods, og Konge,
Ja selv din Kjærlighed mig tomme Ord!

Thorberg.

Saa gaa da — Utaknemlige! — gaa bort —
Til dine Frænder — til Kong Olafs Fiender.
Du er ei meer min Søn. — Hvad har jeg sagt?
Ei nogen Søn meer? — Kan jeg tænke det?
Alene! Barnløs!

Eystein.

Fader! Hør mig dog!
Du er bevæget! — Stød os ikke bort —
Modtag vor Gjæst — Jeg selv vil gaae til Olaf,
Jeg vil fortælle ham, at Alt er min Skyld —
Jeg tager Alt paa mig.

Thorberg.

See ikke paa mig! —
Dit Blik mig smelter Hjertet i mit Bryst
Og jeg maa være fast, jeg maa det, ja!

(som for sig selv)

Gav her jeg efter — vandt jeg mig min Søn
Ved at modtage Stein, da tabte jeg
Mit Værk, mit Fædreland, min Konges Venskab.
Til Olaf kom da Thorberg aldrig meer
Undtagen vel som Fiende. Jeg — hans Fiende?
Kong Olafs Uven? — Ja, hvis her jeg hused,
Forsvared den, som Kongen har lyst utlæg,
Jeg var jo selv en fredløs Oprørsmand.
Nei, her er intet Valg. Stein maa herfra,
Lad følge ham Hvo vil. — Og dog — det falder
Saa haardt, at stride mod sit eget Blod,
Imod Ens Kjære, mod Naturen selv! —
Sligt er dog skeet før. Ja — om jeg husker —
Bisp Grimkel har mig ofte jo fortalt
Om Patriarchen hist i Østerland,
Som paa sin Herres Bud tro vilde offre
Sin Søn, sin Eneste. Forlanges dette

Nu og af mig, for Konge og for Land?
Jeg føler — ja! — Og kan jeg det? — — Hvi dvæle
I her endnu — saa gaa!

Eystein (der er nær ved Udgangen, vender sig endnu engang om med de Ord:)
Farvel, min Fader!

Thorberg (med overstrømmende Følelse.)
Nei bliv — jeg kan ei. — Eystein! —
(slutter ham i sine Arme.)
O, min Søn!

Eystein.
Min Fader — Du har kaldet mig? — Jeg seer det —
Du vil optage Stein. —

Thorberg (som opvaagnet af en Drøm, støder ham atter fra sig.)
Hvad siger Du?
Optage Stein? -- Nei, aldrig! — Bort nu, Dreng.
Godt, at Du vakte mig mod dette Navn,
Paa ham Du tænkte kun, ei paa din Fader!
Nu har jeg tømt den bittre Skaal tilbunds.
Saa drag da fra mig, Du, som var min Søn!
Far hen, min Alders Haab! — Tag Offret, Olaf! —
Nu kan jeg bringe det. Min store Konge!
Ja, jeg var svag. Nær var det nys, jeg havde
Forglemt Dig for en vild, opsætsig Dreng!
Nær havde Thorberg i eet Øieblik
Af usſel Svaghed kastet bort, forraadt
Hvad vi i lange Aar af Kamp og Arbeid
For Norges Fremtid have sammenvirket!
Gud være lovet, det fik dog ei skee!
Nu har jeg fundet dog mig selv igjen. —
End er jeg din, Kong Olaf! Din og Norges!
Og Eders bliver jeg, indtil min Død,
Saa har jeg endnu nok at leve for.

Forlad mig Alle kun! — Tro ei, jeg staaer
Alene her igjen — Jeg har jo Kongen
Og Olafs Gud. — O! Han vil hjælpe mig!

Ragnhild.

Farvel da, Thorberg. Alt er nu forbi.
Kom Stein og Eystein — Nu ombord paa Skibet —
Og saa til Sole —

Den Fremmede (som under Ragnhilds Replik har reist sig, kaster Kappe og Hætte, og staaer der i kongelig Dragt, sigende:)
Bliver Alle her!

Thorberg (i den største Overraskelse, halvt synkende i Knæ.)
Min Gud, Kong Olaf!

Ragnhild, Stein og Eystein (paa engang.)
Kongen!

Kong Olaf.

Ja, ham selv!
Kong Olaf takker for den gamle Gunnar
Og beder om at sættes i hans Sted.
Til Løn gjentager han den Gamles Hilsen:
„Guds Fred i Huset!" — Nei, min ædle Thorberg,
Kong Olaf træder ikke mellem Dig
Og dine Nærmeste, til Splid og Sorg.
Dit Offer har Du bragt, som Abraham —
Krist være takket, som har ført mig hid,
At give Dig det uskadt her tilbage!
Modtag din Gjæst — med ham din Søn, din Hustru,
Og vær din Konges Ven, som hidindtil.

Thorberg.

Min Herre og min Konge!
Kan Du tilgive mig! Hvad har Du seet! —

Kong Olaf.

Din Strid, min Thorberg. Vel en Kamp, saa haard
Som ikke mangen paa en blodig Val.
Her har Du vundet mig en Seier, Thorberg,
Langt mere herlig, end ved Vaabendaad —
Den Drot jeg veed ei, som opviser Magen.
Tilgive Dig? Det er din Konge, Thorberg,
Som her maa æske din Tilgivelse,
Fordi han under fremmed Dragt har listet
Sig i dit Huus, kun forat prøve Dig.
Strax efter Du var reist fra Nidaros,
Fik jeg et Bud med vigtig Tidende,
Som gjorde det nødvendigt, at jeg drog
Med nogle Skibe sønderpaa. Da Vi
Kom under Øen her, blev det fortalt
At Stein, den Fredløse, var flygtet hid.
Jeg vidste vel, min Ven, at ikke Du
Godvillig kunde huse Olafs Fiende,
Men fik dog Lyst at see, hvor Sagen stod,
Lod derfor mine Mænd i Forhallen
Og kom herind forklædt, som Gunnar Bonde.

Stolt Ragnhild! — Nu Du bliver dog paa Giske! —
Hin Tredie vil Du ikke frygte meer,
Du seer, han vil kun godt. Ja, fast jeg vædder,
Herefter vil Du nøle, før Du viser
En fattig Bonde fra din Hal. Det kan
Jo hænde, at hans Kofte skjuler Kronen.
Det kan og hænde, seer Du, at Kong Olaf
Er ei en saadan Gjæstfrihedens Hader
Som man har sagt.

Ragnhild.

Min høie Herre! Havde
Jeg kunnet ane —

Kong Olaf.

Lad det være godt —
Alt er nu glemt.

(Til Eystein.)

Og Du, min kjække Gut —
Jeg burde være vred paa Dig — thi Du,
Du ene havde nær fordunklet Olaf
Hos Thorberg. Men jeg kan det ei. Jeg veed
Jo selv hvad Magt et udskjemt Barn kan have,
Jeg selv har og en Søn — min liden Magnus —
Han gjør fast med sin Fader hvad han vil.
Eystein, din Haand! Nu troer Du ei saa let
Hvad Ondt der siges om Kong Olaf?

Eystein.

Aldrig meer!

Kong Olaf.

Og Du vil være Olafs Mand?

Eystein.

Til Døden!

Thorberg.

Min Søn! Min Konge!

Kong Olaf (til Stein, der er bleven staaende i Baggrunden.)

Dig, Stein Skaftessøn,
Jeg giver Fred. Du har mig haardt fornærmet,
Har slet udlagt min gode Hensigt med Dig,
Har dræbt min Aarmand, og har nu gjort Dit
Til at fravende mig min bedste Ven —
Dog giver jeg Dig Fred, for Thorbergs Skyld.
Drag frit, hvorhen Du vil. Kun maa Du love
At ei Du fører Vaaben mod Kong Olaf
Og Norge.

Stein.

Vel, jeg lover det. Dog blot
Saalænge Du ei voldelig angriber
Min Fædreø. Thi, gjør Du det, Kong Olaf! —
Da staaer jeg mod Dig, havde Du end tigang
Mig skjænket Livet.

Kong Olaf.

Vær kun rolig derfor.
Det aldrig var min Agt at gaae med Hærskjold
Mod Island; kun ved Mildhed og ved Klogskab
Jeg vilde knytte denne gamle Stamme
Til Fædrelandet. Ogsaa det maa nu
Opgives for det Første. Jeg har nok,
Ja, meer end nok at varetage her
I Norge selv, som brister under mig.

(Tager Thorbergs Haand.)

Ja, Thorberg, ja! — det mørknes meer og meer.
Alt hvad jeg stræber for at klarne Landet
Ved Lysets Magt, ved Kirke og ved Lov,
Det nytter Lidet meer. Det gamle Ufred
Nu hæver atter fræk sit stygge Hoved
Og vil bortskræmme Duen, jeg har bragt.
Dit Huus, som jeg det fandt i Kveld, min Thorberg,
Er godt et Billed paa det hele Land:
Mand staaer mod Hustru, Fader imod Søn,
Ven imod Ven — for Olafs Skyld! — Og sjælden
Jeg har det i min Magt, saa let som her
At stifte Fred. Det er ei nok dermed —
Ei blot af Landets indre Splid jeg trues —
Og udenfra nu kommer Stødet til.
Viid, Thorberg! Budet, som mig kalder sydpaa,
Har meldt, at der til Viken nu er kommen
Udsendinge fra Knut i England, som
Forlange Norges Rige af min Haand
For deres Herre. De skal vel faae Svar.

Ved Gud! Det skal dem siges, at saalænge
Kong Olaf endnu har sit Hoved oppe
Skal ingen Fremmed herske her i Norge.
Min Kamp vil blive haard. Dog, strides vil jeg
Indtil det Sidste, for min gode Sag.

Thorberg.

Og Kristus vil Dig give Seir, min Konge!

Kong Olaf.

Det troer jeg vist. Om ikke her i Livet
Saa ved min Død. Ja, det mig bæres for —
Jeg har alt ofte seet det i Drømme,
At Herren engang vil mig finde værdig
Til, som en Martyrdrot, at offre Livet
For Kristentroen, for mit elskte Folk.
Da skal min Gjerning leve for mit Land,
Da skal jeg seire efter Døden, Thorberg!
Da vil der spire Roser af min Grav,
Og Kvad og Psalmer vil mod Himlen stige
Om Olafs Kjærlighed til Norges Rige!

(Under de sidste Replikker har Eystein paa et Vink af Thorberg aabnet Døren til Forhallen. Olafs og Thorbergs Mænd og Skjalde fylde sagte Baggrunden af Scenen og istemme efter Kongens Slutningsord følgende Kvad:)

Hil Dig, Du høie
Hugprude Konge!
Hil Dig i Thorbergs
Trofaste Hal!
See, Sorg og Ufred
Svandt for dit Aasyn.
Mildhed, den fagre,
Fulgte dit Fjed.

Lad da kun Luren
Lyde til Dødsstrid,
Kalde til Kamp mod
Mørkhedens Magt! —
Krist giver Kraft Dig
Glad til at kjæmpe,
Skjænker Dig Sejrens
Salige Stund.

Lord William Russell.

Historisk Tragoedie i fem Akter.

1857.

Personer.

Carl den Anden, Konge af England (stum Person).
Jacob, Hertug af York, hans Broder.
Hertuginden af Portsmouth, Kongens Elskede.
Lord William Russell, Oppositionens Høvding.
Lady Rachel, hans Hustru.
Lord Essex,
Lord Grey,
Lord Cavendish,
Lord Howard,
Sir Algernon Sidney,
Mr. Hampden,
} Oppositionsmedlemmer.
Grev Barillon, Frankrigs Gesandt.
Lord Overdommeren.
Lord Lieutenanten i Tower.
Oberst Rumsey.
Dr. Burnet, en engelsk Geistlig.
Taunton, Lord Russells gamle Huushovmester.
To Borgere. En Student. En Hofcavalleer. En Sherif. Retspersonale, Edsvorne, Vagt, Constabler, Andre Bevæbnede, Tjenere hos Lord Russell, Hoffolk af begge Kjøn, Masker, Tilhørere ved Retten, ꝛc.

Scenen er deels paa Lord Russells Landsæde Stratton, deels i London. Tiden i Juli Maaned Aar 1683.

Første Akt.

Havesal paa Lord Russells Landsæde Stratton, nogle Miil fra London. I Baggrunden Hovedindgangen fra Parken, tilhøire Døre til indre Værelser.

Første Scene.

Lady Rachel, ved et Skriverbord. Taunton, Russells gamle Huushovmester, staaer ved Siden.

Taunton.

Mylady dog, Mylady! — Budet venter
Tilhest alt længe nu i Slottets Port.
Skal han i Aften træffe Eders Husbond
Saa maa han have Brevet strax.

Lady Rachel.

Jeg er
Jo færdig, gode Taunton — strax, ret strax —
Kun endnu nogle Ord, og jeg er færdig.

Taunton.

Men Gud, Mylady, hvad kan I dog have
Saameget nu at skrive til Lord William? —
I saae ham jo igaar, og vel I veed
Han kommer alt imorgen hid tilbage.

Lady Rachel.

O, jeg har tusind Ting at skrive, Taunton!
Halvanden Dag har jeg ei seet ham,
Det er en Evighed. Nu skal Du høre
Kun Slutningen af Brevet, kjære Gamle —
Og tilstaae, hvert et Ord har Vigtighed.

(Hun læser)

— — „Her staaer nu Spencer reisefærdig — han skal drage hen og faae see Den, jeg tusind Gange meer end nogen Anden ønskede at see. Jeg kunde ikke lade denne Lykkelige ride afsted, uden idetmindste at give ham nogle Ord med til mit kjæreste Liv. Jeg havde endnu tusinde Ting at sige Dig, men Spencer venter utaalmodig, han skulde allerede forlængesiden været afsted, men jeg har holdt ham tilbage. Thi at skrive til Dig er min Morgens Glæde, at have skrevet til Dig min Aftens Trøst. Jeg venter Dig bestemt tilbage imorgen Aften. Jeg fortrøster mig til den gode Gud, at han vil beskytte Dig mod dine Fienders Angreb og dine Venners Misundelse. Elsk mig, og tænk paa at jeg elsker Dig igjen, saaledes som Ingen Anden kan det.“

Taunton.

Nu, det bekjender jeg! Et vigtigt Brev! —
Et Brev som fordrer Hastværk! — Skulde man
Ei troe, det var fra en forelsket Pige
Og ikke fra en Kone, som har været
I flere Aar alt gift nu, og er Moder!

Lady Rachel (læggende Brevet sammen.)

Men jeg er jo forelsket endnu, Taunton,
Forelsket som en Ungmø i min Mand,
Min egen Ægtemand! — Jeg tilstaaer, det
Er noget Nyt og Uhørt i vor Tid —
Man leer deraf ved Carl den Andens Hof —
Nu, lad dem det, naar jeg kun maa beholde
Min Kjærlighed, min William. Dog Du, Gamle,

Du som har pleiet ham fra Barndom af
Som er ham meer en Fader, end en Tjener,
Du burde dog ei undres, men kun glædes
Naar Du seer Rachel Wriothesley at elske
End William Russell som den første Dag —
Nei meer, langt meer!

Taunton.

Min kjære, kjære Frue!
Tilgiv den gamle Taunton, — ak — han vilde
Kun bringe Eder til slig Iverighed
For meer at glædes end i Eders Lykke. —
Ja, den er sjælden! — Lad mig see, det var —

Lady Rachel.

Nu Brevet — Taunton — see her er det. Skynd Dig —
Bring det til Spencer — bed ham give det
Flux i min Herres egen Haand, saasnart
Han træffer ham, paa Vei eller i Huus,
Ved Dag, ved Nat — Siig ham, det haster meget.

Taunton.

Ret strax. Ja, ja! — det kan man kalde Troskab
I disse Tider! — Men han er den værd,
Lord William Russell, Englands Værn og Stolthed,
Religionens modige Forsvarer,
Og Folkets Yndling —

Lady Rachel.

Alt det er han, ja —
Men meer end Alt er han dog Rachels Husbond
Og bør ei vente nu paa hendes Brev.
Saa vil jeg selv —

Taunton.

Har det nu saadan Hast?

Nys vilde I jo holde mig tilbage —
Ak ja, den Ungdom og den Kjærlighed!
Nu gaaer jeg jo, nu gaaer jeg jo, Mylady!

Lady Rachel.

Kun endnu Eet. Hvor ere nu de Smaae?

Taunton.

Hos Mistress Cunningham, i Præstegaarden.
Skal jeg dem bringe hid?

Lady Rachel.

Nei, fly kun Brevet,
Jeg selv gaaer snart derhen, at see til dem.

Taunton (gaaer.)

Anden Scene.

Lady Rachel (alene.)

Jeg veed ei, hvor det kommer fra, men jeg
Mig følte saa beklemt ved dette Brev —
En dunkel Anelse vil sige mig
At denne var den sidste Gang jeg skrev
Til ham i Lykkens Solskin. Ah — men bort
Med disse mørke Tanker! Der er jo
Ei Sky at øine paa vor Lykkes Himmel,
Den straaler reen, og varm, og kvægende,
Som denne Sommerdag paa Skov og Eng.
Og dog! — Er der et gammelt Sagn ei, som
Just lægger Angst i Lykkens Overmaal?
Og er det ikke meer end jordisk Lykke
At være elsket af Lord William Russell,
At være hans for Tid og Evighed!
At see vort Liv gjenblomstre født i Børn,

At være overøst med Rigdom, Hæder,
Og see den Elskte staae som Englands Kjæmpe
Mod Svig og Tyranni, — beundret, elsket, —
Men ogsaa hadet — frygtet, efterstræbt
Af Hofcabalen, ja, af Kongens Broder! —
Ha! — der er Skyen, som jeg grued' for!

Tredie Scene.

En Tjener. Lady Rachel.

Tjeneren (meldende.)

Lord Howard, ædle Frue, er ankommen
I Hast fra London, ønsker at faae tale
Med Eder strax.

Lady Rachel.

Du veed jo, jeg seer Ingen
Før Herren kommer hjem. Bed ham undskylde —

Tjeneren.

Han lader sig ei vise bort, Mylady —
Han siger, han har vigtigt Budskab fra
Lord William selv —

Lady Rachel.

Nu da, saa lad ham komme.

Fjerde Scene.

Lady Rachel (alene.)

Ah! — denne Howard med de lumske Blik
Og sledske Ord — han er mig dybt imod. —
Jeg kan ei fatte, hvor min Husbond tør

Indlade ham i sin Fortrolighed.
Hvad kan han bringe? — Sikkert intet Godt.

Femte Scene.

Lord Howard. Lady Rachel.

Howard.

Tilgiv, min skjønne Frue — Jeg forstyrrer
Den hulde Eensomhed — Jeg troede finde
Min Ven, Lord William her.

Rachel.

Hvordan? — Min Husbond? —
Har I da ikke seet ham i London?
I veed det jo, han tog derind igaar,
Og nu I søger ham hos mig, paa Stratton! —
Mylord, — I ængster mig —

Howard.

Vær rolig, Frue —
Vist har jeg seet Eders Mand i London —
Iaftes traf jeg ham i Shephards Viinhuus,
Hvor der af vore Venner var et Møde.

Rachel.

Lord William Russell paa et Viinhuus! — Nei,
Det kan ei være saa.

Howard.

Og hvorfor ikke?
Man seer, I kjender lidet nu til Livet
I London, skjønne Eneboerske!
Hvi følger I ei Eders Mand derind?
Da vilde snart I straale paa vor Himmel
Blandt Modestjernerne af første Rang.

Da vilde I tilbedes og beundres,
Modtage Serenader, saae Dueller,
Der voxe op saa let som Karsefrø, —
Da vilde det ei vare længe, før
I selv, maskeret, fulgte med til Steder
Som hint i Shephards Huus —

Rachel.

Lord Howard!

Howard.

Nu,
Jeg siger kun, hvad ofte nok er hændt
Med Hoffets første Damer. Der, hos Shephard,
Forsamles nu vort Lands de første Navne
Og bedste Hoveder. Der sidder Sedley
Og lader sine Vittigheder sprudle,
Der synger Rochester sine bedste Viser,
Og Otway forelæser sine Dramer
Der for en udvalgt Kreds af skjønne Aander —
Tit afbrudt vel af Strid og Vaabenlarm,
Men det forhøier kun det Heles Liv.
Der kommer Buckingham —

Rachel.

Alt meer end nok
Forat bevise mig, at ei Lord William
Har paa et saadant Sted afgivet Møde
Med sine Venner —

Howard.

Dog, det har han, Frue.
Det var en herlig Samling, ædle Frue,
Af Englands Frihedsvenner! — O, I skulde
Der hørt ham tale, Frue! Hvilket Liv
Og hvilken Vægt i hvert hans Ord! Han henrev

Os Alle, saa vi slutted fast et Forbund
Mod Hoffets Overmagt.

Rachel.

Jeg troer Jer ei!
Min Herre taler aldrig meget, Howard,
Mindst paa et Viinhuus, og han stifter ei
I Smug et Anslag imod Englands Konge.

Howard.

Er I saa vis derpaa? Vel veed jeg, Russell
Er ret et Mønster paa en Ægtemand,
Saa taus og lydig. Dog, i Ladys Fravær
Kan Vinen løse mangen bunden Tunge.

Rachel.

Vi spilde Ord. Men, hvis I der ham saae,
Hvi søger I ham her?

Howard.

Fordi jeg fandt
Ham ikke i hans Bolig denne Morgen.
Man sagde, han var tidlig redet ud
Paa Landet med sin Ven, Lord Cavendish.
Jeg vidste, at der forestod ham her
Paa Stratton, just idag, et høit Besøg,
Thi foer jeg hid, at forberede Eder.

Rachel.

Et høit Besøg? — til os? —

Howard.

Den mægtigste
Person i England, Frue, kan I vente
At see hos Eder, om et Øieblik.

Rachel.

Min Gud! — Hvad vil I sige — Skulde Kongen —

Howard.

Kong Carl er ei den Mægtigste i Landet.
Han bliver selv regjeret af den Dame
Som er paa Veien hid. —

Rachel.

Mylord! — I mener —
Dog ikke —

Howard.

Hendes Naade Hertuginden
Af Portsmouth, Kongens Elskede — Just hende.

Rachel.

I spøger blot — O, siig det! —

Howard.

Jeg har selv
Hørt Hertuginden nævne Eders Slot
Som Maalet for sin Udflugt denne Dag.
Det var med Nød at jeg kom foran hende.

Rachel.

Den Frække! — O, min Gud! — hvad gjør jeg nu? —
Og William, som er borte! —

Howard.

Vær kun rolig,
Han er vist underrettet, kommer snart.
Imidlertid kan Ingen bedre tage
Imod den høie Gjæst, end I, min Frue.
Det er just godt — thi før Lord William kommer

Er da de tvende Damer Venner alt,
Og saa maa Mændene vel følge efter.

Rachel.

Hvad maa jeg høre! — Howard, vover I
At nævne blot i samme Aandedræt
Lord Russells Hustru, og hiin Fremmede,
Hun, som paa sine frække Skuldre bærer
Englands Forbandelse? — Sin Fod hun skal
Ei sætte over denne rene Tærskel
Saalænge jeg kan hindre det.

Howard.

Dog byder
Nu Klogskab at modtage hende vel.
Forstaaer jeg ret, saa afgjør dette Møde
Om hun fra Fiende vorde skal vor Ven
Og bringe os en mægtig Bistand i
Vor fælles Plan.

Rachel.

Vor Plan? — Jeg kjender ingen Plan
Som vi har fælles, Mylord, — mindst en Sag
Som skal besmittes ved hin Kvindes Bistand.

Howard.

Saa sagte, Frue! — Eders Husbonds Sag
Er dog vel ogsaa Eders? — Nu, hans Planer
Er' atter mine, saa er vi dog sammen.
I veed, vi ere dødelige Fiender
Af Hertugen af York, vor Konges Broder
Og præsumptive Arving — at vi stræbe
At faae ham udelukt fra Englands Throne?

Rachel.

Det Sidste veed jeg, ei det Første, Howard.
Jeg veed, min Husbond har i Parlamentet
Søgt at faae gjennemdrevet Billen om
Papisten Jacobs Udelukkelse
Fra Thronfølgen. — Dog kun fordi han troede
Det strenge Middel var det eneste
Som kunde frelse England fra at drives
Tilbage i Papismens dunkle Aag
Eller til Borgerkrigens vilde Rædsler.
Det er min Herres Grund i denne Sag —
Ei et personligt, usselt Had mod Prindsen.

Howard.

Jeg frygter kun, Hans Kongelige Høihed
Vil ei saa fint just skjælne derimellem,
Men ansee for personlig Fiende Den,
Som vil berøve ham hans Fædrearv.
Hvad mig angaaer, da maa jeg rent ud tilstaae,
Jeg kan ei heller hæve mig saa høit.
Jeg kjæmper først for England, Gudbevares,
Men ogsaa for mit eget Had, naar jeg
Med vort Parti forfølger Hertugen.
Thi I maa vide, denne har mig engang
Fornærmet dødeligt.

Rachel.

Saa maa jeg kun
Beklage, at I deler Sag med William,
Naar ei I dele kan hans rene Grunde.
Dog, hvorhen er vi komne? — Og hvad har
Vel hele denne Sag at gjøre med
Hin Kvinde, hvis Besøg I lod mig frygte?

Howard.

Kun dette, Frue, at i hendes Haand
Hviler nu Vægten, som kan bringe Sagen

Mod Hertugen at hælde til vor Side.
I veed, at Hertugen har megen Magt
Over sin Broder. Dog, end mere Magt
Har Lady Portsmouth hos sin Elsker. Hidtil
Har hun gjort fælles Sag med Hertugen
Og faaet Parlamentet opløst, hvergang
Det vilde handle om Thronfølgerbillen.
Imidlertid er hun ved Underhandling
Med vort Parti — jeg tør nok sige mest
Igjennem mig — nu bragt saavidt, at hun
Os laaner sin Indflydelse hos Kongen
Til Udelukkelse af Hertugen,
Dog mod, at saa der gives hende Haab
Om Thronfølgen, for hendes Søn med Kongen.

Rachel.

En Frilles Søn paa Englands Throne? — Aldrig
Kan England, kan Lord Russell taale dette.

Howard.

Maaskee ei. Men hvad hindrer det, at vi
Benytte os af denne Lokkefugl?
Det er den samme, som og synger lifligt
For Monmouth, Kongens Søn med Lucy Walter,
Og binder ham saa fast til vort Parti.
Er Maalet naaet, Hertugen bortfjernet,
Let glemmes da de brugte Redskaber.

Rachel.

Ha! — hvilket Net af Rænker! — Ærlig Sag
Kun vindes vil ved ærligt Middel — Saa,
Jeg veed det, er min Herres Valgsprog, Howard,
Og jeg det følger. Jeg modtager ikke
Hin Kvinde her.

Howard.

Betænk Jer vel, Mylady,
Før I ved slig en daarlig Stolthed spilder
Jer Husbonds Planer, ja, maaskee udsætter
Ham, Eder selv for Fare! — Smiil kun ei —
Høist farligt er det at fornærme Den,
Som atter styrer Kongen. Og desuden,
Fru Hertuginden kommer ei alene —
Grev Barillon, Frankrigs Gesandt, er med —
Ham vil I dog ei vise bort? —

Rachel.

Jeg viser
Ei Nogen bort — jeg er kun ikke hjemme
For Nogen, i Lord Williams Fravær. Gaa,
Mylord — Gaa dem imøde — siig dem dette —

Howard

(som imidlertid oftere har seet ud af Glasdøren i Baggrunden, der vender ud til Parken, aabner pludselig denne Dør paa viid Væg med de Ord):

Siig selv det! —

(Melder)

Hendes Naade Hertuginden
Af Portsmouth! — Greve Barillon! —

Sjette Scene.

Hertuginden af Portsmouth, ført af Grev Barillon, træder hurtigt ind. De Forrige.

Grev Barillon (til Rachel.)

Vi vare
Just ude paa en Kjøretour, Mylady,
Da vi kom Eders skjønne Park forbi

Og fandt den aaben. Hertuginden fik
Da Lyst at træde ind, at søge Kjøling
I Eders gamle Egetræers Skygge,
Og prøve paa at overraske Eder.
Vi kom og gjennem Parken ubemærket —
Indtil Lord Howard saae os her fra Vinduet
Og aabned Havedøren —

Hertuginden.

Og vi stod
For Husets Dame selv. — Et heldigt Træf.
Undskyld, Mylady, Overraskelsen —
Det morer altid mig, naar jeg kan bryde
De kjedelige Former.

Rachel

(der er bleven staaende ubevægelig, henvendende sig kun til Grev Barillon.)

Jeg beklager
Herr Greve, at min Husbond ei er hjemme.
Han kommer dog vist snart. Imidlertid
Jeg give vil min Huushovmester Ordre
At sørge vel for Eder og Jert Følge
Ifald I bier her. — Hvad mig angaaer,
Jeg maa forlade Eder. Mine Børn
Alt vente længe. — Det er Skoletimen.
Hr. Greve — I undskylder! — (Hun hilser ham, og gaaer hurtig ud tilhøire.)

Syvende Scene.

De Forrige, (uden Lady Rachel.)

Barillon.

Borte er hun!

Hertuginden.

Den Uforskammede! — Ei med et Ord,
Ei med et Blik hun hilste mig! — Ha, Howard! —
Hvor har I ført os hen? —

Howard.

O, Eders Naade! —
Hvo kunde tænke saadan Blindhed mulig? —
Jeg har gjort Alt, at forberede hende.
Men endnu er jo Intet tabt. Den lille
Dydstaabes Nykker kan I smile ad,
Og trodse hende ved at blive her,
Til Russell kommer snart. Det er med ham
I handle skal, ei med hans Barnepige —
Stort andet er dog Lady Russell ikke.

Hertuginden.

Jeg burde vidst det! — Disse Bedesøstre,
De dumstolte, de stive Puritaner,
Som vrænge Øinene og sukke dybt
Ad hver en dristig Nydelse af Livet —
Med dem kan ikke Glædens frie Datter
Et Forbund stifte. Men hun kan sig hævne! —
Ja, ved min kongelige Elskers Magt,
Mylord og Lady Russell! — Det kan hænde
I snart vil komme til at angre dybt
Fornærmelsen, I nu har vovet byde
Louisa Portsmouth! —

Barillon.

Fat Eder, min Skjønne.
Lord Howards Raad var godt. Bliv I kun her
Og bryd Jer ei om Konen. Virk paa Manden,
Det er jo Eders Kunst. Indtag Lord Russell! —
Det var en Seier, en Aspasia værdig! —
Vi derfor her —

Hertuginden.

Nei, jeg maa bort — til Kongen!

Barillon.

Men hvordan gaaer det saa med Eders Plan?

Hertuginden.

Hvis Plan? — Siig Eders, siig Lord Howards Paafund,
I, som har ledet mig i denne Snare.
Men endnu har I dog ei fanget mig —
Jeg flyer tilbage til min rette Plads
Ved Carl den Andens glade Hof. Der staaer
Min Throne fast, saalænge Kongen lever —
Skee siden, hvad der vil. Jeg slutter mig
Nu dobbelt fast til Hertugens Parti,
Han kan mig skaffe Hevn paa disse Stolte!

Barillon.

Nu, dertil vil han vistnok findes villig.
Gjør som I vil, min Smukke. Eders Planer
Ei krydse mine. Gaa I kun. Jeg bliver.
Jeg har et særskilt Ærind til Lord Russell.

Hertuginden (idet hun gaaer.)

Følg mig, Lord Howard. —

Lord Howard (vil følge hende.)

Hør dog, Eders Naade! —

Ottende Scene.

Barillon. Howard.

Barillon.

Et Ord, Lord Howard! —

Howard.

Undskyld, jeg maa følge —

Barillon.

Fru Hertuginden? — Meget godt. Men nu,
Da hun ei længer følger Eders Plan,
Hvad vil saa Eders Venner fra Rye House
Vel sige dertil? —

Howard.

Mine Venner — fra —
Jeg kjender ei det Sted, I nævnte, Greve.

Barillon.

Nu vel, maaskee I kjender bedre da
De Navne: Keeling, West og Oberst Rumsey,
Ferguson, Goodenough og Halloway?
I vil dog ei fornægte Eders Venner,
De Sammensvorne, som fra Rye House,
En eensom Gaard paa Veien fra Newmarket
Til London, vilde overfalde Kongen
Med samt hans Broder, naar de drog forbi —
Men, da den Plan mislykkedes, nu pønse
Paa anden Leilighed, og ville drage
De store Lorder af Oppositionen,
Grey, Russell, Essex, ind i deres Væv? —

Howard.

Min Gud — hvor veed I dette? —

Barillon.

Jeg veed Alt.
Men vær forsigtig, Howard! — Slige Venner
Er ei at spøge med. Lad dem ei mærke
I spiller dobbelt Spil. —

Howard.

Herr Greve, jeg —
Forsikkrer — det er første Gang jeg hører —

Barillon.

Frygt ei, Mylord, — jeg skal ei røbe Jer.
Men vogt Jer for de Andre. Man har seet
Igaar den nævnte Keeling hos Lord Dartmouth,
Ministeren —

Howard (afsides.)

Store Gud! hvad har han sagt?
Jeg maa til London, at erfare Alt. —
(Fatter sig, høit til Greven)
Undskyld, Hr. Greve — Hertuginden venter.
(Han iler ud.)

Niende Scene.

Barillon (alene.)

Jeg tog ei feil af ham. Den blege Frygt
Sad som Forræder paa hans lave Pande,
Hans Lemmer sprællede, som Edderkoppens
Der er indviklet i sit eget Net.
Iil kun, du feige Jammersmand, og kjøb
Dig Naade nu hos dem, Du vilde styrte! —
Hvor vilde Du og holde i din Haand
Paa eengang flere Traade af Intriguer? —
Det kan I ei, I plumpe Engelskmænd!
Det kan en Franskmand kun, — en fiin Discipel
Af Richelieu, og af den store Ludvig.
Som hans Udsending staaer jeg her, og troer
At have viist mig Ludvigs Tillid værdig.
Alt gaaer fortræffeligt. Jeg lader dem
Oprives mod hinanden — Englands Kræfter! —
Kongen mod Folket, Folket imod Kongen,

Og Adelen imod dem begge To.
Saa bliver dette stolte Riges Grund
Priisgivet, modnet for det franske Vælde.
Det franske Guld behersker-jo alt nu
Dem Alle, Hofcabal, Opposition —
Saavel Kong Carl, som hans Modstandere.
Der er kun Een, som endnu ei er kjøbt —
Men det er Folkemagtens første Leder,
Forkjæmperen for Englands Tro og Frihed —
Lord William Russell. Han skal prøves nu.
Man siger, han er ubestikkelig.
Vi faae at see. Man sagde ogsaa saa
Om mange andre Parlamentets Herrer,
Og dog de vandtes. Hvorfor ei og Russell? —
Er han først vor, da er og Spillet vort,
Hvis ei — saa gives der end andre Midler. —

Tiende Scene.

Lord Russell. Barillon.

Lord Russell
(viser sig i Døren og taler til Tjenerskabet udenfor.)

Min Hustru er i Præstegaarden? — Saa
Lad Bud gaae hen, og sige, jeg er kommen.
(Træder ind.)

Barillon (gaaer ham imøde.)

Mylord! — Tillad mig —

Russell.

Hvad? — Grev Barillon,
Frankrigs Gesandt, — hos mig? — Nu da, saa finder
Jeg dog, som det var meldt, en sjælden Gjæst
Paa Stratton, skjøndt den Ventede foer hen
Bortblæst af Harme, før jeg kunde komme.

Barillon.

I veed da — Lady Portsmouth — Eders Frue —

Russell.

Alt veed jeg, og beklager ei det Skete.
Men, hvad forskaffer vel mit Landsted Æren
Af Grevens Hidkomst?

Barillon.

Nu, tilfældigviis
Befandt jeg mig hos Hertuginden, da
Hun tog herud — Jeg fulgte gjerne med,
Helst, da jeg længe havde næret Ønsket
At gjæste Englands Ridder paa hans Borg.
I veed, vi fandt ei Borgens Herre hjemme,
Og Borgfruen modtog os noget koldt.
Da saa den skjønne Gjæst, opbragt herover,
Og vægelsindet, som hun altid er,
Ei vilde oppebie Eders Komme,
Blev jeg, den meer Besindige, tilbage.
Jeg vilde ikke for en Kvindes Luner
Forskjertse denne Leilighed til her,
I Eders Hjem, Mylord, at byde Eder
En Venskabstjeneste.

Russell.

Hvorledes? — Mig,
En Venskabstjeneste — fra —

Barillon.

Eders Fiende!
Siig det kun ud, Mylord. I troer, at Alt
Hvad Frankrig byder, er en Fiendes Anslag.
O, vidste I kun, hvor I tager feil! —
Vor store Ludvig skatter Eder høit —
Han seer i Eder Englands første Mand,

Og har mig paalagt, at tilbyde Eder
Sin Understøttelse —

Russell.

Hvortil? — For bedre
At drive frem den skammelige Handel
Som han har sluttet selv med Englands Konge
Om Englands Frihed og dets rene Tro? —
I glemmer, hvem I taler til, Hr. Greve.

Barillon.

Vist ei, Mylord. Det er kun I, ei jeg
Som tager feil i denne Sag.

Russell.

Hvorledes?
I troer, jeg kjender ei den hemmelige
Traktat til Dover, hvorved Eders Ludvig
Med Guld har kjøbt Kong Carl af England til
Ved given Leilighed, og ved hans Bistand,
At føre Pavedømmet atter ind
Paa disse Øer, og dermed da ogsaa
Faae ganske udslukt Englands Folkefrihed,
Som længst var Jer Despot en Torn i Øie?
Nu er det vel bekjendt for Gud og Hvermand,
At jeg har sat mit hele Livsmaal i
At modarbeide hine lumske Planer.
Hvor kan I da nu tale just til mig
Om Hjælp fra Frankrig?

Barillon.

Ak, Mylord! saa er
Da ogsaa Eders klare Blik fordunklet
Af Pøblens dumpe Fordom imod Frankrig!
I troer da ogsaa paa hint Skyggebilled
Af en Traktat. Som om det gjordes nødig

At kjøbe Stuarternes blinde Huus
Til Kamp mod Troesfrihed og Folkefrihed!
Vel sandt, min Herre har engang forbundet
Sig med Kong Carl den Anden og hans Broder,
Men kun til fælles Forsvar imod Holland
Og venligt Forhold mellem Naboriger.
Men dette Forbund er alt længe brudt.
Min Konge har af dyr Erfaring lært,
At paa Carl Stuarts lunefulde Letsind
Og paa hans Broders mørke Fanatisme
Kan intet godt og varigt Venskab bygges:
Han indseer nu, at vil han slutte Forbund
Med England, maa han byde frem sin Hjælp
Til Englands Folk, og ikke til dets Konge.
Derfor har han, igjennem mig, henvendt sig
Med aaben Haand til Folkets Ledere.
De mindre iblandt disse have alt
Med Tak modtaget Ludvigs gode Tilbud. —
Nu til den største, mægtigste han kommer
Med endnu bedre —

Russell.

Spar kun Eders Ord
Som Eders Tilbud — Alt er spildt paa mig.
Selv om jeg troede paa, hvad her I siger —
Det jeg dog aldrig gjør, — thi altfor vel
Jeg veed, at hiin Traktat staaer end ved Magt
Og at Kong Ludvig kun ved hine Løfter
Til Folkets Mænd, vil søge at faae drage
Dem ind i sine gyldne Garn, — men selv
Om det var ærligt ment med Frankrigs Tilbud,
Jeg tog dog ikke derimod: Alene
Maa Englands Folk udkjæmpe selv sin Sag.
Den Frihed, som blev vundet ved en fremmed
Despotisk Fyrstes Hjælp, var ikke værd
At kjæmpes for. Jeg veed ei, vil ei vide
Hvormange I af Folkets Mænd har daaret.

Men dette veed jeg vist, at William Russell
Skal aldrig regnes blandt de Bundnes Tal.
Altsaa, Hr. Greve — lad os ikke tale
Om den Sag meer. Som Gjæst, ei som Gesandt,
Er I velkommen her paa Stratton. Hvad
Maa jeg vel byde Eder?

Barillon.

Intet, Herre,
Da I ei kan mig byde Eders Tillid.
Kun end et Ord til Afsked og Advarsel.
Vogt Eder vel, Mylord — vogt Eder vel!
Vær ei for sikker, ei for stolt. Der trækker
Et Uveir op om Eder — Eders Fiender
Sig ruste til et Hovedangreb. Snart
I trænge vil til Hjælp, meer end I troer —
Husk da, mit Tilbud end staaer Eder aabent,
Til da — Levvel. (Idet han møder Rachel i Døren)
Mylady — Eders Tjener!

Ellevte Scene.

Lord Russell. Lady Rachel.

Russell (iler Rachel imøde og slutter hende i sine Arme.)
Min Rachel, — her har Du mig alt igjen.

Rachel.

O, William! — Gud skee Lov, at Du er kommet.
Du veed, hvem her har været?

Russell.

Ja, min Elskte.
Just derfor skyndte jeg mig hid, at ei
Hin frække Kvinde skulde overraske

Dig her alene. Vel kom jeg for sent —
Dog, det var bedre saa. Min kjække Hustru
Fik derved Leilighed til selv at rense
Vort Huus fra den urene Gjæst.

Rachel.

Ak, William —
Jeg frygter, jeg har været alt for rask.
Jeg burde vistnok have overvundet
Min Stolthed, og modtaget hende til
Du selv var kommet hjem. Nu foer hun bort
I Vrede, som en Fiende — Ak, og hun
Har Magt at skade Dig hos Kongen —

Russell.

Nu,
Lad hende det! — I Hoffets Ugunst kan
Jeg dog ei falde dybere, end hvor
Jeg alt befinder mig. Desuden var
Det neppe gaaet bedre, om hun havde
Mig truffet selv. Jeg vilde med Foragt
Da have afviist hendes smukke Forslag.
Ved Himlen! — Det er ikke forat hæve
En Frilles Søn paa Englands gamle Throne
At jeg, i denne Fædrelandets Nød,
Har sat min Ro, maaskee mit Liv paa Spil.

Rachel.

Dit Liv? — Hvad siger Du! — dit Liv i Fare? —
O Gud, saa var min Anelse da sand —
Saavidt er det alt kommet med os, William?

Russell.

Saavidt er vi jo længst — Du veed det dog.
Altfra den Dag, da jeg i Parlamentet
Frembragte Billen om Papisten Jacobs

Bortfjernelse fra Thronfølgen, har denne,
Med samt sit hele Slæng af Jesuiter
Kun pønset paa at bringe mig af Veien.
Men vær kun rolig. De har hidtil jo
Et Haar ei kunnet røre paa mit Hoved,
Og ei det vil dem lykkes meer herefter —
Min Gud, min Sag, mit Folk beskytter mig.

Rachel.

Din store Freidighed, min ædle Husbond,
Opløfter mig, men ængster mig tillige,
Thi af den vide dine falske Venner
Vel at benytte sig, til dit Fordærv.
Blandt disse Øgler, som du varmer op
Ved dit trofaste Hjerte, er Lord Howard
Den giftigste. — Jeg tit har sagt Dig det —
Betro Dig ei til ham! — Nys var han her
Og vilde faae mig til, paa dine Vegne,
At tage mod hin Skjændselskvinde. Ja,
Han praled' med, at han var Ophavsmanden
Til denne smukke Plan om Forbund mellem
Lord William Russell og Carl Stuarts Frille.

Russell.

Nu vel, den Ære kan man levne ham.

Rachel.

Men ei meer skjænke ham Fortrolighed.

Russell.

Frygt ei for ham, — han er kun lidt letsindig
Og vælger altid ei de bedste Midler —
Men dybt og varigt er hans Had til Prindsen
Og Pavedømmet. — Derfor troer jeg, vi
Kan stole paa ham i alt Væsentligt,
Sær, da Lord Essex indestaaer for ham.

Og faldt han endog fra, nu, hvad saa mere? —
Vor store Sag faldt dog ei bort med ham.

Rachel.

Men vel med Dig og dine Venner, William! —
Og Howard vil forraade Eder, tro mig —
Saasnart han deri seer sin Fordeel.

Russell.

Bah! —
Hvad kan han vel forraade? — Vi har Intet,
Slet Intet Hemmeligt at vogte paa.
Vi Patrioter, — som har sammensluttet
Os til en Vagt om Englands Tro og Frihed.
Vi ere ingen Flok af Sammensvorne
Som skjule deres Handlinger i Mørket —
Aabent for Alle drive vi vor Sag,
Og kun ved ærlig Kamp skal England frelses.

Rachel.

Men aaben Færd her møder ikkun Svig —
Let falder ærlig Mand ved skjulte Rænker.

Russell.

Saa falder han med Ære, og for Sandhed —
Det giver selv i Død en Seiers Kraft.

Rachel.

Min Elskte — jeg forstaaer Dig! — Dog maa Du
End bære over med min svage Frygt —
Den vil nok siden styrke sig til Mod,
Saavist den stammer fra min Kjærlighed!

Russell.

Din Kjærlighed! — Ja, Rachel — den er Vældet
Hvorfra jeg henter Lyst, og Mod, og Liv!

Det er den stille Kraft, som bærer mig
Paa Svanevinger over Tidens Strømme
Og aabner mig en Havn i vildest Storm.
See, denne Dag jeg nærmed mig mismodig
Mit kjære Stratton, thi jeg vidste jo
At ogsaa hid jeg skulde nu forfølges
Af Dagens Strid, og Venners, Fienders Planer.
Da mødte jeg dit Bud, min elskte Rachel! —
Jeg fik dit Brev — det var mig som en Duft
Af søde Blomster fra min Ungdoms Have,
Det hvisked til mig i de varme Ord,
At hvor den Elskte venter, der er og
Et Hjem for Lykke og for stille Fryd
Som ingen ydre Magt kan plumpt forstyrre.

Rachel.

Ja, dette er et blidt og venligt Hjem!
(Fører ham hen til Havedøren.)
See William, see! — hvor Aftensolen daler
Med røde Straaler hist bag Parkens Træer! —
See! — lange Skygger fra de dunkle Ege
Alt falde over fløielsgrønne Eng,
Hvor Hjort og lette Raa nu græsse trygge.
Tys, hører Du ei Aftenklokken fjernt
At lyde fra den epheuklædte Kirke,
Hist over Landsbyens straatækte Hytter,
Og vie Egnen ind til landlig Fred?
Og midt i denne venlige Natur
Staaer høit vor gamle Borg, som Patriarch,
Med disse Taarne, disse høie Haller,
Hvor Fortids dybe Gjenlyd blander sig
Saa blidt med Fremtids Sang, naar vore Børn
I glade Lege ile hen derunder? —
O William, William! — her er godt at boe!
Hvi maa vort Liv ei her henrinde stille
Som Aaen gjennem Pilekrattet hist,
Hvis Rod den vander og hvert Blad forfrisker,

Mens i sit Speil den fanger Himlens Blaa —
Og lader Verden bruse udenfor
Med mørke Bølger, som hinanden sluge?

Russell.

Min Rachel! — Vel Du veed, og Gud det veed
Hvad det har kostet mig, at rive løs mig
Fra det private Hjemlivs stille Ro,
Hvortil min inderste Natur jo stedse
Henviste mig, som til mit rette Væsen. —
Dog, ved at stille mig blandt Englands Første
I denne Fædrelandets Faretid,
Har Gud nu tilsendt mig et andet Kald.
Og som en Christen, som en Adelsmand,
Som Statens Borger maa jeg følge dette,
Maa tvinge mit naturlige Begjær
Og skride ud paa Kampens store Scene
Til Forsvar for mit Folk og for min Tro.
Personligt har jeg Intet der at vinde,
Kun Alt at tabe, menneskeligt talt.
Af Guld og Hæder har jeg meer end nok,
Af Livets Goder, hvad en Mand kan ønske.
Men netop derfor er det nu min Pligt,
Min Adelspligt, at vove Alt igjen
For Fædrelandet, som har hævet mig,
For Gud, som har velsignet mig saa rigt! —

Rachel.

Min ædle Husbond! — Ja, saa maa det være.
Jeg føler det i bedre Øieblik
Naar ei min Feighed kommer over mig
Med selvgod Længsel efter stille Lykke,
Hvad var min Kjærlighed, naar den alene
Dig vilde eie her i Hjemmets Ro —
Og ikke kunde, ikke vilde følge
Dig ud i Faren, hvorhen Pligt Dig kalder?

Min Kjærlighed skal næres af din Storhed
Og voxe med din Kamp, til den engang
Faaer Kraft at styrke Dig i Nødens Stund
Som Vedbend styrker Egen imod Stormen.
Jeg føler det — men kun hos Dig, min Elskte.
Thi er jeg her med vore Børn alene,
Da stiger Angstens Vande om min Sjæl
Og jeg forsager let i Uvished,
Men i din Nærhed svinde alle Tvivl.
O, lad mig derfor følge Dig, min Husbond,
Hvorhen Du gaaer, i denne Farens Tid!
Jeg skal ei ængste Dig med mine Klager,
Kan maaskee endog vorde Dig til Hjælp
Ei blot som Hustru —

Russell.

Mere vil jeg ikke,
Den Egenskab omfatter alle andre.

Rachel.

Jeg tager Dig paa Ordet. — Lad mig see —
Din Secretair har nylig Dig forladt,
Vundet af Hoffet. Nu, giv mig hans Post! —
Mig skal de ikke vinde, og Du veed
Jeg fører Pennen som den bedste Klerk.

Russell.

Det maa jeg tilstaae! — Og hvad fordrer vel
Min skjønne Secretair i Løn? —

Rachel.

Kun det,
At maatte være stedse i din Nærhed.

Russell.

Fortræffeligt. Saa kan jeg jo betale

Med hvad der er mig selv den bedste Vinding.
Velan, min Rachel, skee da, som Du vil.
Jeg maa endnu i Aften ind til London,
Thi strax i Morgen har jeg Sammenkomst
Med mine Venner der, forat afhandle
En Petition til Kongen. Kan Du altsaa
Nu være rede til at flytte med
Med Børn og Følge, end i Aften?

Rachel.

Strax.
Southampton-House, min Faders gamle Bolig
I London, staaer jo færdigt til vort Komme.
Der finde vi jo og et Hjem. —

Russell.

Dog ikke
Saa friskt og venligt, som dit skjønne Stratton.
Derinde vil Du finde Stenkulsrøg
For Sommerluft, og Brolægning for Grønsvær,
Og Gadelarm for Nattergalens Sang.

Rachel.

O, i den Elsktes Nærhed blomstrer jo
Selv haarde Stene, uden ham er Skoven
Med al sin Fuglesang et Fangebuur.

Russell.

Nu vel, du skjønne Fugl fra Strattons Skove!
Saa følg mig med din Sang bag Stadens Muur.

Anden Akt.

Sal i det kongelige Slot Whitehall i London. Tilhøire Døre til Kongens indre Værelser, tilvenstre Indgang til Hertugen af Yorks. I Baggrunden Hovedindgang fra Forhallen.

Første Scene.

Lord Howard træder ind fra Forhallen, og siger til en vagthavende Hofbetjent.

Howard.

Meld mig, — Lord Howard, — strax hos Hertugen.

Hofbetjenten.

Hans Høihed er ei ene.

Howard.

Hvo er hos ham?

Hofbetjenten.

En Oberst Rumsey.

Howard (for sig selv.)

Ha! — forbømt! — Han har
Da forekommet mig. (Høit)
Meld mig dog strax,
Mit Ærind er af Vigtighed. — (Da Hofbetjenten nøler, trykker han ham et Guldstykke i Haanden.)
I skal
Ei angre det.

(Hofbetjenten bukker og gaaer ind til Hertugen.)

Anden Scene.

Lord Howard (alene.)

Saa var det altsaa sandt! — Ha, Barillon!
Kun altfor godt var Du da underrettet.
Vor Plan er sprængt, Keeling har Alt forraadt,
De Sammensvorne flygte til hver Kant —
Hver tænker kun paa egen Redning. Saa
Maa ogsaa jeg, som ubesindigt har
Indviklet mig i deres lumpne Garn,
Nu søge Frelse, hvor jeg bedst formaaer.
Er det kun ei for sent! — Den snilde Rumsey,
Han har alt fanget Vinden, før den hørtes.
Jeg troede dog, at jeg var kommen først.
Er det kun ei for sent! —

Tredie Scene.

Hofbetjenten. Lord Howard.

Hofbetjenten (kommer ud fra Hertugen og siger sagte til Howard.)
Hans Høihed vil
Om nogle Øieblikke komme her
Igjennem Salen, for at gaae til Kongen —
Da kan I træffe ham. — (Gaaer ud.)

Fjerde Scene.

Lord Howard. Oberst Rumsey (endnu i Døren til Hertugen, bukkende dybt.)

Rumsey.

Vel, Eders Høihed!
Trygt kan I stole paa, at Alt skal skee

Som I befaler. (Træder ind, til Howard:)
Hvad? — Mylord! — I her? —
Vil Haren flygte nu i Løvens Gab?

Howard.

Han følger Rævens Fodspor. Nu, Hr. Oberst,
Med hvilket Hoved har I kjøbt Jer Naade?

Rumsey.

Med Eders.

Howard.

Hvad? —

Rumsey.

Nu, bliv kun ei saa bange.
I kan jo og løskjøbe Eder med
Et andet Hoved, ædlere endnu
End Eders eget.

Howard.

Ha, hvad mener I?

Rumsey.

Hertugen selv vil sige Eder det —
Han er alt underrettet om det Hele.
Det gaaer ei an at nægte Noget meer,
Men vel at lægge til. Vær klog og villig —
Og I skal see, at denne tabte Sag
Vil bringe os meer Fordeel, end en vunden.

Howard.

Jeg skulde frelses ved Angiveri?

Rumsey.

Et usselt Haandværk for en Adelsmand! —
Jeg tilstaaer det. Men det er gjængse nu,

Og høist indbringende, det kan ei nægtes.
Husk Titus Oates og de andre Vidner
Fra den papistiske Historie —
De blev rige, høit anseete Folk
Ved sligt Angiver-Haandværk. Vi, Mylord,
Vi gjør det endnu bedre, thi vi redde
Vort eget Liv, og faae Belønning til.
Altsaa, — Mylord, — Jeg har angivet Eder —
Angiv nu I igjen, hvad man forlanger,
Hvis ikke — brister Kjæden ved Jert Hoved.
(Gaaer ud.)

Femte Scene.

Howard (alene.)

O, den Elendige! — At han har Ret! —
Hvad vilde jeg i deres usle Samkvem,
Jeg trefold Daare! — Der er Hertugen! —
Jeg skjælver — Nu, Fortvivlelse! giv Mod
Nu gjælder det. —

Sjette Scene.

Lord Howard. Hertugen af York træder ud af sit Cabinet, og vil gaae over Scenen til Kongens Værelser.

Lord Howard (stiller sig ydmyg i hans Vei.)

Tillad mig, Eders Høihed! —

Hertugen.

Hvo har Vi her? — Lord Howard! — Ved vor Frue,
I kommer ret tilpas. Jeg havde netop
Sendt Bud at hente Eder.

Howard.

Hvilken Naade!

Hertugen.

Tak ei for Naaden, før I har den, Mand!
De Bud, som skulde hente Eder hid,
Var Lovens, ikke Naadens Tjenere.
I er anklaget for at have Deel
I det Complot mod Kongens og mit Liv,
Som nylig er opdaget.

Howard.

O, min Prinds! —
Hvo kan saa grusomt have bagtalt mig? —
Dog, at jeg kommer hid frivillig, ukaldt,
Maa være Eder Borgen for min Uskyld.

Hertugen.

Benægtelse er her den værste Vei
Som I kan vælge, Howard, til min Naade.
Keeling og Rumsey, Eders værdige
Colleger, er alt ganske i min Haand.
Ved dem jeg veed, at I har taget Deel
I Møderne hos West, hos Shephard, da
Man raadslog der om Oprør, Kongemord.

Howard.

Jeg nægter ei, at jeg var der tilstede
Vel et Par Gange, men forsikkrer dog
End ligefuldt min Uskyld. Det var kun
Af Iver for den kongelige Sag
At jeg indsneg mig hos de Sammensvorne,
Forat udspeide deres skjulte Planer,
Og saa forstyrre dem. Jeg tør vel sige,
Det mest var mig, som fik forhindret hint
Bestemte Overfald fra Rye House

Paa Kongen, da han skulde derforbi
Paa Veien fra Newmarket og til London.
Jeg havde sørget for at Krudtforraad
Og Mandskab ikke kom til rette Tid.

Hertugen.

En dristig Paastand! — Ikkun Skade, at
Eders Colleger alt har udbrugt den.
Det havde været sikkrere, mig synes,
At aabenbare Alt for Kongen strax.

Howard.

Jeg vilde lade Sagen modnes, Herre,
For saa paa engang her at kunne lægge
Den blot for Eder, i dens mindste Traade.
Hvad kan jeg for, at de Elendige
Selv har forraadt, hvad ei de kunde bære,
Før jeg fik samlet Alt? — Dog ganske er
Min Møie ikke spildt. Endnu jeg har
Dog Ting af Vigtighed at aabenbare,
Som ei de Andre kunne komme med.

Hertugen.

Nu er I paa den rette Vei, Lord Howard! —
Kun videre.

Howard.

Jeg kan opgive Eder
Med Navn, og Stand, og Bolig, alle Dem
Som vare med i hine skjulte Møder.

Hertugen.

Lad høre! —

Howard.

Foruden Rumsey var der Capitain Walcot,
En Officeer fra Republikens Tid;

Saa Præsten Ferguson, — Undersheriffen
I London, Goodenough, — saa Bryggeren
Den rige Rumbold, Rye Houses Eier, —
Saa Advocaten West —

Hertugen.

Vi har alt nok
Af det Slags Folk, Mylord. Formaaer I ei
At give bedre Mynt i Løsepenge
For Eders Hoved, frygter jeg, det sidder
Kun løst paa Eders Skuldre.

Howard.

Eders Høihed! —
Hvad kan jeg gjøre? —

Hertugen.

Husk Jer bedre om.
Saa I da ei iblandt de Sammensvorne
Og Mænd af Eders Stand? — Stod I alene
Af Englands Lorder i hin ædle Kreds?

Howard.

Jeg vil ei nægte, at jeg undertiden
Ved Sammenkomsterne hos Shephard saae
Lord Grey, Lord Essex, Hertugen af Monmouth,
Algernon Sidney, Lord —

Hertugen.

Hvi standser I? —
Det Navn, som blev Jer siddende paa Tungen,
Var vist det bedste af dem alle. Man
Faaer hjælpe Eder. Var det ei — Lord Russell? —

Howard.

I har det sagt, ei jeg, min høie Herre.

Lord Russell er min Ven, og Folkets Yndling.
Jeg vilde nødigt skade ham. Og blev
En enkelt Gang han seet hist hos Shephard,
Da var det vist tilfældigt.

Hertugen.

Endelig!
Nu har jeg Eder, hvor jeg vil, Mylord.
Kan I for Retten vidne, at Lord Russell
Har taget Deel, fjern eller nær, i dette
Complot mod mit og Kongens Liv?

Howard.

O nei! —
Det kan ei Eders Høihed ville, at
Jeg skulde saa angive og forraade
Min bedste Ven.

Hertugen.

Saa gaa for ham til Galgen.
I studser? — Viid -- det er mit bittre Alvor.
I har vist hørt, Prinds Jacob spøger aldrig.
Jeg kjender alle Eders slette Planer —
Jeg veed, at I har ei alene Deel
I denne Sammensværgelse, men at
I og med Kongsfrillen har oplagt Raad
Imod mig. Hun har selv berettet Alt.
I seer da — her er ingen Vei til Naade,
Undtagen den, som fører over Russell. —
I, eller ham. Vælg nu.

Howard.

Her er ei Valg,
For undersaatlig Pligt maa Venskab vige.
Forlanges det for Retten, maa jeg vidne
At jeg Lord Russell seet har hos Shephards,

Ved hine Møder, hvor der overlagdes
Om Midler til at reise væbnet Opstand.
Man vilde overfalde Kongens Garde,
Forsikkre sig Hans Majestæts Person,
Som Eders Høiheds —

Hertugen.

Det er nok. (Ringer. Vagten kommer ind.)
I følger
Nu disse Mænd til Slottets faste Rum —
Bevogtes der, indtil jeg kalder Eder.

Howard.

Altsaa dog Fange, Herre? —

Hertugen.

Til I har
Gjentaget Eders Vidnesbyrd for Retten.
Da er I fri, og faaer min Gunst dertil.

Howard.

I har at raade over mig, min Prinds.
Dog beder jeg erindret, at jeg bærer
Ei noget Ansvar for, hvad nu kan times
Min Ven, Lord Russell —

Hertugen.

Det faaer I afgjøre
Med Eders egen, tro Samvittighed.
Saa Gud befalet.

(Howard føres ud af Vagten, og mødes i Døren af Barillon.)

Syvende Scene.

Hertugen. Barillon.

Barillon (til Howard, som føres ud.)

Aha! — Lord Howard — Under fuld Escorte!
Jeg gratulerer til den Ære, Mylord! —
(Til Hertugen, idet han træder nærmere.)
Tillader Eders Høihed —

Hertugen.

Barillon! —
Vi har ham — Endelig! —

Barillon.

Lord Howard? — Det
Mig synes just ei nogen Kronhjortfangst.

Hertugen.

Nei, men en Blodhund har i ham jeg kjøbt,
Og ved dens Hjælp kan Skovens Konge fældes.
Ja, Barillon! — Nu kommer Hevnens Time.
Lord William Russell selv er i min Magt,
Er i min Magt med samt hans Venner alle! —
Det Bjerg af Haan, Ydmygelse og Fiendskab,
Som han i disse mange Aar har samlet
Tungt paa mit Bryst, det kan jeg nu afvælte.
Paa eengang kan jeg kaste det tilbage
Nu paa ham selv, og knuse ham dermed.
Ha, hvor jeg aander frit igjen! — Hvert Vaaben,
Som han i denne Kamp paa Liv og Død
Har brugt mod mig, kan jeg mod ham nu vende.
Han vilde røve mig min Arveret —
Min Kongekrone — Nu til Gjengjæld styrter
Jeg ham fra Folkegunstens høie Tind
I Støvet ned. Han tændte Folket op
Til Raseri mod mine Troesforvandte,

Saa jeg for hint usalige Complot,
Som man paadigted os, selv maatte see,
Stum maatte see saa mangt et ædelt Hoved
Af mine bedste Venner sælges, falde
For Bøddeløxen. Nu er hans og solgt! —
Og ved St. Ignaz! — det skal ogsaa falde
Som Førstegrøden af det nye Complot! —
Ja, mine Herrer Protestanter! — Nu
Er Raden kommen og til Eder, at
Faae eie et Complot, og lide for det!

Barillon.

Tør jeg bemærke —

Hertugen.

Hellige Guds Moder!
Jeg takker Dig, at Du har naadig givet
Nu dine, mine Fiender i min Haand!
Nu skal din Ære bredes ud paany
I disse sørgeligt frafaldne Riger!
Nu skal ei Nogen hindre mig at stige
Med mine Fædres Tro paa Fædres Throne! —
Nu skal den sande, den katholske Kirke
Her atter reise sit nedbrudte Spiir,
Opstige atter i sin gamle Glands,
Og ikke taale nogen anden Magt,
Undtagen Kongens, den Guds Salvede.

Barillon.

Tilgiv mig, om jeg standser Eders Høihed
I hellig Flugt. — Men var det ei det Bedste
At spare Eders Takkebøn, til Seiren
Var ganske vunden?

Hertugen.

Og hvad mangler end?
Du Lidet Troende! — Beret kun strax

Alt til din Herre. Siig ham, at han holder
Sig rede nu, for, efter Doverløftet,
At føre Slaget sammen nu med os
Mod Kjætteriets, mod Oprørets Hydra, —
Hvis største Hoveder vi nu kan ramme
Med Lovens Sværd. Alt træffer sammen nu
At sikkre os vort Maal. Et godt Complot,
Frugtbart paa Vidner og Angivere —
En Overret, hvis Dommer og Eedsvorne
Vi have sikkret os, En Konges Vrede —
Som nu ved Hertugindens Klager er
Optændt mod Russell, meer end nogensinde.
Tilsidst Han selv da, den Dumdristige,
Som just i Dag er flyttet ind til London
Med Hustru, Børn, forat afvente Slaget.
Hvad vil I meer? — Her har Guds Finger klart
Selv ordnet Nættet. Vi behøve kun
At trække sammen, saa er Fangsten gjort.

Barillon.

Forstaaer jeg ret, vil altsaa Eders Høihed
Ham lade fængsle strax, og uden Varsel?

Hertugen.

Naturligviis. Der er ei Tid at spilde.

Barillon.

Jeg tvivler ei, at Eders Høihed seer
Langt dybere i denne Sag, end jeg. —
Dog, hvis jeg turde gjøre en Bemærkning,
Saa blev det den: Mig synes voveligt
At gribe Russell og de andre Lorder
Saa uden Forberedelse. I kjender
Den store Yndest, hvori Russell staaer
Hos Folkemassen. Faaer den vide nu
Hel pludseligt sin Yndlings Fængsling, — høist

Sandsynligt vil da Pøblen reise sig,
Vil vælte sig med Storm her imod Slottet,
Vil fordre ham frigivet, fordre Hevn, —
Og Gud maa vide, hvad da Enden bliver. —
Kanskee I løfter Russell op til Seir
Just som I troer at styrte ham i Dybet.
Ialfald skaffer I ham Martyrkronen,
Og den har Magt selv efter Døden, det
Veed Eders Høihed bedst fra Eders Helgne.

Hertugen.

I vilde altsaa, jeg af Frygt for Pøblen
Nu skulde slippe denne Leilighed
Til at forsikkre mig dens første Leder,
Min værste Fiende?

Barillon.

Tvertimod, min Prinds.
Jeg vilde just forsikkre mig ham bedre
Ved nu at lade ham i Ro, end lidt —
Imidlertid udraabe al hans Skyld,
Indstevne ham for Retten, og først da
I Stilhed fængsle ham, hvad heller lade
Ham flygte —

Hertugen.

Flygte! — Spøger I? —

Barillon.

Langt fra.
For Alvor paastaaer jeg, hans Flugt var end
Det bedste Resultat, I kunde vente.
Ved Flugten dømte han sig selv jo skyldig,
Og tabte sin Anseelse hos Folket.

Hertugen.

For inden kort at vinde den paany.
Nei, her maa Træet rykkes op med Rode
At ei det meer skal sætte nye Skud.
Jeg skulde lade nu Lord Russell flygte,
Nu, jeg kan gribe ham med sikker Haand?
Ha, ligegodt I kunde raade Panth'ren
At holde inde, naar han staaer paa Spring
At kaste sig paa Byttet. Har han dette —
Nu vel, — maaskee han da en Stund vil more
Sig med dets Sprællen, før han knuser det —
Men nu — først Spranget gjort. Det er paa Tide —
Jeg maa til Kongen, at berede Alt.

(Gaaer ind til Kongen.)

Ottende Scene.

Barillon (alene, seende efter Hertugen.)

En ægte Stuart! — blind, fanatisk, grusom, —
Forgjæves taget haardt i Modgangs Skole —
Til mørke Magter viet, som sit Huus.
Nu, ras kun hen, hvor Dig din Skjæbne kalder!
Jeg vil dog prøve, om jeg endnu kan
Frarive Dig dit Offer, dennegang.
Det stemmer ei med Frankrigs Plan, at Stuart
Skal seire uden vor Medvirkning. Derfor
Bør Russell holdes oppe som en Modvægt.
Jeg frygter kun, han vil ei heller nu
Troe mine Raad. Nu vel, saa vil jeg sende
Min Advarsel igjennem Lady Rachel.
For hendes Angst maa vel hans Stolthed vige,
Og flygter han, saa maa han søge Frankrig.

(Gaaer ud.)

Niende Scene.

Et Værelse hos Lord Russell i Southampton House i London. Lorderne **Russell, Grey, Essex, Cavendish,** Sir **Algernon Sidney, Mr. Hampden** og Flere af Oppositionens Høvdinger ere netop sammentraadte om et langt Bord, hvorpaa Skrivematerialier, Sølvkander med Viin, Glas og Bægere, etc.

Lord Russell (i Høisædet.)

Nu, mine Venner, lad os tage Plads.
I veed, Vi ere sammentraadte her
For endelig at tage vor Beslutning
Om hvad der gjøres maa til Landets Frelse
Fra Pavedom og Vold, som truer os.
Dog, før vi skride til vor Alvorsgjerning,
I ville tømme først med mig et Bæger
For Englands Konge og dets gamle Frihed!

Alle (med een Røst.)

For Englands Frihed!

Sidney (løfter atter sit Bæger.)

For Seir i Kamp mod Hoffets Tyranni! —

Russell.

Ja, men paa Lovens Grund, Sir Algernon! —

Sidney.

Her gjælder Lovens Grændser ikke meer.
Den som vil bryde Landets første Lov
Har selv sig stillet udenfor dens Værn.

Russell.

En Andens Feil ei løser os fra Pligt.

Sidney.

Det siger Du, Lord Russell, Du, som først
Har villet hæve Thronarvingens Ret?

Russell.

Det vil jeg end, men ved en større Ret,
Ved Folkets Ret.

Sidney.

Saa vil Du jo som jeg,
Vort Folk maa øve sin Nødværgeret.

Russell.

Men ei ved blodig, voldsom Rebellion,
Deraf har dette Land havt meer end nok,
Nei, kun ved Folkevilliens rolige,
Dog enige og stærke Aabenbaring
Igjennem sit naturlige Organ,
Igjennem Parlamentet.

Sidney.

Meget godt.
Men saa maa Parlamentet træde sammen
Af egen Fuldmagt, thi I vide Alle
At Kongen ei meer sammenkalder det.
Nu, gjerne saa. Da skeer just, hvad jeg ønsker —
Da styrter Parlamentet Kongemagten,
Og England aander atter frit igjen
Som før i Republikens stolte Dage.

Russell.

Nei, Kronens Ret maa ogsaa respekteres,
Der kommer intet Godt af Overgreb.
England har viist, at det vil Kongemagten,
Da efter lang og dyrekjøbt Erfaring

Om Republikens Værd, det kaldte dog
Tilsidst sit gamle Kongehuus tilbage.
Jeg troer det og, at Kongedømmets Glands
Med Folkets Frihed inderlig forenet,
Og støttet paa den rene Christentro,
Er disse stolte Øers rette Krone.
Derfor skal ikke denne gyldne Krands
Bortkastes heel, fordi et enkelt Blad
Paa den har viist sig giftigt og uægte.
Vi tage blot den onde Spire bort
Før den har kunnet brede ud sin Gift —
Og Kronen straaler atter lige klar.
Kong Carl er svag, letsindig, men godmodig,
Han styres let af dem, der er omkring ham,
Som til det Onde, saa og til det Gode.
Af ham har England Intet at befrygte
Naar kun hans onde Genius er borte —
Og det er Hertug Jacob, Jesuiten.
Han, Kongens Broder, Thronens næste Arving,
Har, ved at hylde Pavedømmets Mørke
Og Enevældet, gjort sig selv umulig
Som Konge for et protestantisk Folk.
Ved Parlaments-Akt maa han udelukkes
For sin Person fra Thronfølgen — da gaaer
Hans Arveret til Datteren Maria,
Som er opdraget i vor rene Tro
Og gift med Vilhelm af Oranien, hin
De Reformertes, Frihedens Forsvarer.
Saaledes kan vor Frygt i Fred borttages,
Og England see sin Fremtid tryg imøde,
Bestraalt af Friheds, og af Sandheds Lys.

Sidney.

Det klinger meget let og herligt. Skade
Kun at den hele Bygning mangler Grundvold.
Hvorledes vil Du faae en Parlamentsakt,
Naar ei Du vil, at begge Huse maa

Ukaldet træde sammen? Kongen har
Jo opløst hver Forsamling, som forsøgte
At bringe frem hans Broders Exclusionsbill.
Saalænge denne Plan er end i Gjære
Han sammenkalder aldrig Parlamentet.

Russell.

Jeg haaber dog til Gud, at Kongen endnu
Vil lade sige bevæge, naar han bliver
Kun rigtigt underrettet om den Fare,
Hvori hans Land, hans Huus, hans Krone svæver.
En Petition ifra det hele Folk
Med Underskrift fra første Lord, og til
Den sidste Bonde, maa ham overrækkes —
En Petition, om at Hans Majestæt
Vil strax indkalde nu et Parlament
Og høre naadigt paa, hvad det afhandler
Om Thronfølgen — hvis ikke, kan man ei
Meer svare for, hvad Uro skeer i Landet.

Sidney.

En Petition! — det skal vel hjælpe Stort. —
Her maa nu handles, ikke bedes meer.

Russell.

En Petition, som den, jeg tænker mig,
Er større Handling, og har mere Vægt
End mangt et Voldsforsøg, som let kan dæmpes,
Og giver kun det Onde mere Styrke.
I alle Fald, lad os forsøge det,
Som sidste Middel til i Fred at løse
Den mørke Knude. Slaaer det ogsaa feil —
Fremturer Hoffet endda i sin Blindhed —
Nu vel, — saa vil jeg troe, det er Guds Villie
At vi forsvare skal vor Ret med Magt.

Sidney.

Vi spilde ikkun Tid ved slige Omsvøb.
Lad Folket reise sig, og tage strax
Hvad ei ved Suk og Bønner kan erhverves.

Lord Cavendish.

Dertil er Folket endnu ikke modent.
Vi har endnu ei Magt at vække det.
Jeg stemmer for Lord Russells Petition —
Bønhøres den ei — da er Maalet fuldt,
Og af sig selv vil England reise sig.

De Øvrige (uden Sidney.)

Ja, Petitionen — lad os høre den! —

Russell.

Jeg har opsat Conceptet, og skal nu
Fremlægge det til Eders Prøvelse. —
Er Texten færdig, og af os bekræftet,
Saa faaer Enhver af os ved Valg sin Part
Af Landet, til at samle Underskrifter.

Cavendish.

Et Ord endnu, før vi gaae videre —
Vort Møde er ei fuldtalligt. Hvor er
Lord Howard? —

Grey.

Himlen veed det.

Cavendish.

Eller Helved.
Jeg troer ham ei. Der gaaer sælsomme Rygter
Om ham. — Man har ham seet ganske nylig
At færdes meget blandt tvetydigt Folk.

Russell.

Han være hvor han vil, hvad gjør det os?
Vor Sag maa nu besluttes og fuldendes.
Den, som er ei tilstede, spørges ei. —
Hvo kommer der? —

Tiende Scene.

De Forrige. Lady Rachel (kommer bleg og aandeløs indstyrtende fra en Sidedør med et aabent Brev i Haanden.)

Lady Rachel (til Russell.)

Forræderi — O frels Dig! —

Alle (reisende sig.)

Mylady Russell! —

Russell

iler hende imøde og optager den halvt Segnende i sine Arme. De Øvrige gruppere sig om dem.

Rachel — elskte Hustru —
Hvor Du er bleg — hvad feiler Dig? — Betænk dog,
Vi er ei ene.

Rachel (søger at fatte sig.)

Tilgiv mig, — I Herrer —
Men Skrækken — Faren — o, min William — see
Min Anelse var sand! — Lord Howard har
Forraadt dig, dine Venner — Kongens Vagt
Er alt paa Fode for at fængsle Eder —
Læs dette Brev — En Ubekjendt mig bragte
Det netop nu — Det gjælder Eder alle.

Russell (tager Brevet og læser)

„Mylady!
En Ven af Eder og Eders Huus har i dette Øie-

blik erfaret, at Hans Majestæt netop har udstedt Ordre til at lade Lord Russell og nogle Andre af Oppositionens Høvdinger fængsle, som deelagtige i en nylig opdaget Sammensværgelse mod Kongens og Hertugens Liv. Angiverne ere Oberst Rumsey og Lord Howard. Alt er forberedt til Eders Mands Fordærv. Intet kan redde ham uden en hurtig Flugt. Maatte disse Linier komme Eder til Hænde, før Sheriffen med den allerede udsendte Vagt naaer Eders Bolig, det ønsker af Hjertet

En Ven ved Hoffet."

Essex.

Lord Howard! — O, jeg Ulykſalige,
Som har ham anbefalet! — Og hiin Rumsey —
Nu husker jeg, jeg saae ham, denne Skurk,
Hos Shephards — paa hin Aften, da Lord Howard
Fik os derind, at holde Mødet der —

Cavendish.

Der var og flere mistænkelige Folk —

Essex.

Ja, ja, jeg seer det nu — man har os lokket
Ind i en Snare. Nu de sværge paa,
At De har seet os i Deres Møde —
Og det er mig som bærer Skyld for Alt!
Jeg indestod for Howard. — Ha — hvad gjør jeg? —

Sidney.

Hvad gribe vi til?

Grey.

Flugt! — Kom strax med mig,
Jeg har et Skjulested i Nærheden
Alt længe forberedt. Derfra vi komme
Let ud paa Landet.

Rachel.

Ja, ja, følg ham William!
Jeg kommer efter snart med Børnene.

Russell (som imidlertid har staaet rolig og eftertænksom)
Jeg bliver her. Fat Dig, min Elskede.

Rachel.

O Gud! — min Anelse! — det er forbi! —

Sidney.

Kom med os, Russell! Ei til Skjulestedet,
Men ud til aaben Kamp mod Tyranniet.
Nu er dets Maal da fuldt. Vi raabe ud
Blandt Folket, hvad dets Yndling trues med.
Vi føre Friheds Banner gjennem Staden
Og tage deres Liv, som ville vort.

Grey.

Nei — nei — det vil ei lykkes. Folket er
Ei forberedt, og Kongens Magt for stærk.
Nei, flygte maa vi, skjule os med samt
Vor Frihedssag, vor Hevn, til bedre Tider.
For Guds Skyld — kom da! —

Russell.

Ha! — hvad maa jeg høre! —
Er' Vi da virkelig de Sammensvorne,
De Kongemordere, som man os kalder, —
Da vi saa her ved første løse Budskab
Om hine Nedriges Angiveri
Vil enten selv opløfte Morderdolken
Hvad heller flygte feigt til skjulte Steder?
Paa begge Maader blive vi da stemplet
I Folkets Mening og for Efterverdnen,
Som skyldige i hvad vi sigtes for.

Sidney.

Ha! det er sandt. Derpaa jeg tænkte ei.

Rachel (som for sig selv.)

O Gud, at han har Ret! —

Cavendish.

Hvad vil Du da
Vi skulle gjøre? —

Russell.

Hver, som veed sig fri
For hin Forræders nedrige Beskyldning,
Gaaer stille hjem til Sit, og venter der
Med en Uskyldigs Ro paa hvad skal komme.
En Engelskmand er ingensteds saa stærk
Som i sit eget Huus. Jeg bliver her.

Rachel.

O, William! —

Russell.

Dog fat Mod, min Elskte! — Og
I, kjære Venner — gaa kun trøstigt hjem,
Jeg haaber sikkert, der er ingen Fare.
Man vover ei saa let at lægge Haand
Paa Englands Første efter slig utrolig
og plump Beskyldning. Vover man det dog, —
Nu vel, saa kjæmpe vi med Rettens Vaaben.
En Jury vil og maa frikjende os —
Der er endnu dog Lov og Ret i England.

Grey.

Men ogsaa falske Vidner, priiskjøbt Jury —
Jeg vil ei vente paa at dømmes af dem.

Farvel, Lord Russell! — Hvo sit Liv har kjært
Han følge mig! —
(Iler ud, fulgt af de Øvrige, undtagen Sidney, Essex og Cavendish.)

Ellevte Scene.

Lord og Lady Russell. Sidney. Essex. Cavendish.

Russell.

Hvorledes, mine Herrer? —
I følge ei Lord-Grey? —

Sidney.

Vi blive her
At dele Eders Skjæbne, Mylord Russell.

Russell (tager deres Hænder.)

O, — Sidney — Essex — Cavendish! — O — Venner —
Hav Tak for denne Eders ædle Hensigt.
Naar saadan Trofasthed i England findes,
Da bør vi ei forsage om dets Redning.
Men derfor skal dets bedste Kraft paa eengang
Ei sættes her paa Spil. Hvad hjalp det mig,
Om I og bleve grebne? — Her det gjælder
Kun mig. Her er jeg hjemme. Gaa til Eders! —
Vi skilles ikke derfor. — Samme Fare
Og samme store Haab forbinder os.
Vil Gud, saa samles Vi igjen til Værket.

Cavendish.

Vi kan ei lade Dig alene her —

Russell.

Jeg er ei ene. Her er jo min Hustru,
Hvad meer har jeg behov? —

Rachel.

Min William — Tak! —

Essex.

O, lad mig blive her. Min Sjæl er mørk.
Jeg trænger til at styrkes i din Nærhed.

Russell.

Jeg selv blev svag, om her I skulde dvæle.
Gaa — mens det end er Tid. Jeg fordrer det.

Cavendish.

Velan, vi gaae, da saa det er din Villie.
Men stol paa os. Vi vaage over Dig
Selv fra det Fjerne. Gud med Dig og os.
Han styrke Eder, Frue! — Kom da, Sidney! —

Sidney.

Russell, Farvel. Vi var ei enige
I Raadet, lad os være det i Kampen.
Godt Mod, Mylady.

Russell.

Snart vi sees igjen.

(Sidney, Essex og Cavendish gaae.)

Tolvte Scene.

Lord og Lady Russell.

Rachel.

De ere borte, og Du bliver her!
Det er da sandt — er ei en dunkel Drøm —
Du flygter ikke?

Russell.

End Du tvivler, Rachel?
Jeg troede Du forstod mig, Du var enig
Med mig i dette.

Rachel.

William, ja — jeg strider
At hæve mig op til din Martyrstorhed.
Dog er det haardt, at offre saa sit Hjerte
For Ærens Strenghed.

Russell.

Ei for jordisk Ære —
For indre Sandhed, og for Sjælens Liv,
Ja, for vor Kjærlighed. Thi, hvordan kunde
Du elske En, som havde tabt sig selv?

Rachel.

O William! William! — Du kan ei udgrunde
Min Kjærlighed! — Jeg kunde elske Dig,
Selv om Du bar al Verdens Spot og Skjændsel,
Naar kun jeg eied' Dig, naar Du var frelst.
Tys, hører Du ei Larm derude? — William,
De komme, dine Mordere — de føre
Dig til Skafottet — ah! —

(Paa Knæ)

For Guds Skyld,
Jeg kan ei bære det — o, vær barmhjertig!
Mod mig, mod vore Børn — end er det Tid.
Der gaaer en Bagdør ud til Floden, veed Du,
Vi finde der et Skib — vi drage bort,
Langt bort — hiinsides Havet — til et Land,
Hvor Ingen kjender dette grumme England,
Hvor Ingen aner hvad der her er skeet.
Hist, under mildere og bedre Himmel,

I lyse Skove, ved de klare Strømme,
Langt fra de Storme, som her true os,
Vi ville leve da i Fred og Stilhed
Et Liv kun for os selv, for vore Børn! —
O, kom min William! — Følg os hid! —

Russell.

Ha — Rachel —
Det var det Værste. Imod Dig at stride
Formaaer jeg knapt. Jeg vil kun end erindre
Dig om de Ord, Du sagde nys paa Stratton —
Dengang, Du bad om at gaae med mig hid.
„Hvad var min Kjærlighed", — saa sagde Du —
„Hvad var min Kjærlighed, naar den alene
Dig vilde eie trygt i Hjemmets Ro —
Og ikke vilde, ikke kunde følge
Dig ud i Faren, hvorhen Pligt Dig kalder?" —

Rachel.

Det har jeg sagt? — Javist — nu husker jeg det,
Jeg loved ogsaa, at jeg aldrig skulde
Dig ængste meer med Bønner og med Klager,
Men maaskee endog vorde Dig til Hjælp.
Og nu — hvorledes har jeg holdt mit Ord? —
Hvad har jeg bedet om? — O, glem det Alt,
Thi Angsten talte af mig, mod min Villie —
Bliv her — gaa til din Død — kun ei foragt mig!

Russell.

O, tal ei saa! — Det var jo helt naturligt,
At al din Smerte, al din Angst eengang
Kom fuldt til Udbrud. Men nu er det over.
Jeg seer det i dit Øie, paa din Pande,
At Taagen om din Sjæl er vegen bort,
Og at Du nu seer klart, og fatter kjækt
Min Pligt, mit Forsæt ei at flygte nu,

Da man anklager mig som Høiforræder,
Ved Flugt jeg vilde selv mig dømme Skyldig —
Saa heller gaae som Skyldfri paa Skafottet! —
Dog — frygt kun ei. Saavidt det vil ei komme.
Jeg troer, din Angst her overdriver Faren.
Hvad kan de gjøre mig? — En kort Tids Fængsel —
Og saa — de kan ei hindre det — en aaben,
En lovlig Undersøgelse af Sagen —
For Landets offentlige, høie Domstol.
Der skal jeg, med Guds Hjælp, for Englands Aasyn,
Saa klart bevise min Uskyldighed,
Min Ret, og Folkets Ret — at ingen Jury,
Og var den noksaa underkjøbt og fiendtlig,
Saa let skal vove at fordømme mig.

Rachel.

Velan — saa gaa din Skjæbne da imøde,
Jeg skal ei længer holde Dig igjen.
Gud vil mig give Kraft at bære Alt,
Og vorde Dig en Støtte i din Kamp.
Men saa maa Du og huske, hvad Du loved
Hin Stund paa Stratton: — at jeg stedse skulde
Faae blive i din Nærhed. Jeg har fulgt
Dig nu til London — næste Skridt vil blive
Til Fængslet, — saa for Rettens Skranke. — Husk —
Jeg er din Secretær, nu ret for Alvor.
O, Du skal see, hvad Kvinden kan udrette,
Naar stærkt hun bæres af sin Kjærlighed.

Russell (omslutter hende.)

Min elskte Hustru — O, jeg veed det vel! —
En Kvindes Kjærlighed er jo en Himmel,
Som bærer Verdner i sin bløde Favn
Og gjennemtrænger Alt med Lys og Varme,
Selv Fængslets Nat —

(I dette Dieblik høres stærk Larm udenfor, som af Bevæbnedes Indtrængen i Forsalen.)

Rachel.

O Gud — der komme de! —

Trettende Scene.

Taunton, den gamle Huushovmester, styrter ind, fulgt af det forskrækkede Tjenerskab. De Forrige.

Taunton.

O Herre! — Mylord —

Russell.

Nu, hvad er der, Gamle?

Taunton.

En Trop Bevæbnede er udenfor,
Med Londons Sherif, som forlanger Indgang
I Kongens Navn. —

Russell.

Nu vel, saa lad dem komme.

Taunton.

Mylord — De søge Eder! — de har Vogn
At føre Eder med til Tower, Herre! —
Vi kan opholde dem et Øieblik, —
Imedens I —

Russell.

Lad Sheriffen herind!
Her kan han finde Lord og Lady Russell.

(Taunton bukker, og oplukker begge Fløidøre til Forsalen. Lord Russell bliver staaende rolig midt i Værelset, med sin Hustru ved Haanden. Idet Sheriffen, bærende sin Embedsstav, og fulgt af Bevæbnede, træder ind, falder Tæppet hurtigt.)

Tredie Akt.

Hertugen af Yorks Cabinet i Whitehall.

Første Scene.

Hertugen af York, alene, gaaer urolig et Par Gange op og ned. Derpaa ringer han. En vagthavende Cavalleer træder ind.

Hertugen.

Endnu ei nogen Melding fra Old Bailey?

Cavalleren.

Nei, Eders Høihed.

Hertugen.

Alting roligt ellers?

Cavalleren.

Ja, endskjøndt Folket staaer i tætte Masser
Om Retslocalet i Old Bailey, for
At høre Dommen i Lord Russells Sag.
Der gaaer en Mumlen gjennem Folkehoben,
Som Havets sagte Brusen før en Storm.
Men Kongens Hestfolk holder den i Ave.

Hertugen.

Lad Coldstream Garden ogsaa rykke ud,
Og stille sig om Slottet, mens Dragoner
Besætte Gaderne til Tower, naar
Den Fangne atter føres did. End Et —
Sørg ogsaa for, at hver, som bringer Bud
Fra Retten, bliver strax indladt hos mig.

Anden Scene.

Hertugen (alene, fremdeles urolig gaaende op og ned.)

Det varer længe — ha — det varer længe.
Fra Morgnen alt er Retten nu forsamlet —
Og endnu intet Resultat. Der maa
Da altsaa være Meningsforskjel — Tvivl.
Jeg troede dog at have sikret mig.
Saavel de Eedsvorne, som Dommeren.
Hvad, om de nu trods Alt frikjendte ham?
Saa var Lord Russells Seir min Undergang —
Thi Kongen er for svag at staae imod,
Naar ei han har et Skin af Ret at bruge.
I dette Øieblik afgjøres det
Da om vort Huus's guddommelige Ret.
Den uansvarlige, skal herske her
I disse Riger, eller Folkemagten.
Det gjælder nu om Roms den hellige Kirke,
Den ene saliggjørende, ved mig
Skal atter tage England i sin Favn,
Hvad heller Kjætteriets vilde Frihed
For stedse her skal hæve frækt sit Hoved.
O, Sankt Ignatius! min Skytspatron,
Du, som har selv opsat hin store Lære,
At hvert et Middel, Vold og List, er tilladt,
Naar kun det bruges for en hellig Sag —
O, see nu til dit Værk i denne Stund!
Vær hos de Eedsvorne! — Læg dem paa Læben
Et Skyldig! Skyldig! over William Russell.
Da lover jeg, at naar jeg bliver Konge,
Jeg stifte skal et rigt Collegium
I selve London, for dit Jesu Selskab!

Tredie Scene.

Hofcavalleren melder:

Grev Barillon! (som i det samme træder ind. Cavalleren gaaer.)

Hertugen (farer ham imøde.)

Hr. Greve! — ha — hvad bringer —
Er Dommen afsagt?

Barillon.

Endnu ei, min Prinds.
Jeg kom kun hid, forat berette Eder
Hvor langt man nu er naaet frem. Jeg tvivler
Dog ei, at Kjendelsen vil blive gunstig
For Eders Høihed.

Hertugen.

Men det varer længe.
Ja, vil I tro mig, Greve, jeg var næsten
Begyndt at frygte —

Barillon.

At de vel udseede,
Dyrtkjøbte Jurymænd dog nu tilsidst
Vel kunde svigte Eder? — Ja, jeg tilstaaer
Der var et Øieblik vel under Sagen,
Da selv jeg troede saadant Frafald muligt.

Hertugen.

Hvad siger I? — Hvorledes? —

Barillon.

Eders Høihed
Veed selv, om jeg var hidtil just den Mand,
Som lod mig let bevæge. Statsklogskab,
Den vante Gang paa Politikens Høider
Mig havde, som jeg troede, kjølnet for
Personlig Følelse. Alt mangengang
Jeg havde staaet rolig, kold, og seet
Uskyldighed, Talent og Ungdom offres
For det Almenes høie Interesser.

Og dog har jeg idag, ved Retssessionen
Imod Lord Russell, følt mig grebet dybt,
Da Lady Russell traadte frem for Retten.

Hertugen.

Hvad? — Lady Russell? — Lord vil I vel sige.

Barillon.

Nei, Lady Rachel fulgte selv sin Mand
For Skranken frem. Der gjentog først Lord Russell
Sin Fordring om en lovkyndig Defensor, —
I veed — det var ham nægtet —

Hertugen.

Videre.

Barillon.

Men som det atter afsloges, da bad han
Kun om at faae benytte de Papirer,
Han havde medbragt til sit Forsvar, samt
Om at han maatte have Nogen til
At ordne dem, notere, hiælpe hans
Hukommelse. Lord-Overdommeren
Indvilged' dette, og bød ham at vælge
En Tjener dertil. Men Lord Russell sagde:
„Min Hustru er her, og vil gjøre det".
Da gik et Bølgeslag af dyb Beundring,
Af Rørelse, af Angst igjennem Mængden,
Som overfylder Rettens Sal. Thi see! —
Med stille Værdighed og Ynde traadte
Nu Lady Russell op for Alles Blikke,
Og satte sig paa Armesynderbænken
Tæt ved sin Husbonds Side. Hun var bleg,
Men hendes skjønne Øine straaled' fuldt,
Og hun er smykket som til Høitidsfærd.
Der sidder hun endnu den lange Tid

Mens dette piinlige Forhør staaer paa,
Utrættelig, og skriver op, noterer,
Bistaaer sin Husbond under Vidneførslen.
Hun taber ei et Øieblik sin Fatning,
Skjøndt Spørgsmaalet om Liv og Død for Den,
Hvis Liv er hendes Alt, med hvert Sekund
Fra Dommeren og Vidnerne henkastes
Som Knivsodd mod den arme Kvindes Hjerte.

Hertugen.

I taler jo begeistret, Barillon.
Naar denne Scene gjorde slig en Virkning
Paa Eder, hvad maa den ei have rørt
De meer Naive blandt Tilhørerne,
Ja, blandt de Eedsvorne? — Ha — det var uklogt
Af Dommeren, kun at tillade Saadant.
Jeg skal ham huske det. Men nu, hvad meer —
Hvad skeede saa —

Barillon.

Der kaldtes Vidner frem,
Først Oberst Rumsey. — Men der er han jo. —
At selv fortælle det.

Fjerde Scene.

De Forrige. Oberst Rumsey (kommer hurtig ind.)

Rumsey.

Min Hertug! —

Hertugen.

Ha — hvad er der?
I seer forstyrret ud — Er Alt forbi?

Rumsey.

Nei, men vor Sag staaer slet, hvis ei Undsætning
Os bringes strax. Mit Vidnesbyrd var klart
Og gjorde mægtig Virkning. Men saa kom
Den feige West, den altfor ømme Shephard,
De vare kjendeligt forvirrede
Og vaklede i deres dumme Udsagn,
Saa det blev let for den Anklagede
At blotte deres Selvmodsigelser.
Derefter opstod nu Lord Russells Venner,
Lord Anglesey, Lord Clifford, Dr. Burnet,
Og vidned for hans Charakteer, hans Levnet,
Der skildredes saa ophøiet og rent,
Som ei det kunde tænkes sammen med
En Stænk af Brøde. Der lød Bifaldsmumlen
Igjennem Publikum, jeg troede alt
At spore Uro hos de Eedsvorne. —
Og ingen flere Vidner mod Lord Russell
Er at opdrive —

Hertugen.

Men Lord Howard da,
Lord Howard!

Rumsey.

Er alt tvende Gange
Forgjæves opraabt. Lader sig ei see —
Man siger han har faaet Skrupler. —

Barillon (afsides.)

Dem
Jeg har ham bibragt med det franske Guld.

Hertugen.

Den Usling! — Han er i min Vold. Jeg skal
Vel vide at faae bragt ham til Fornuft.

Rumsey, forføi Dig ned igjen til Retten,
Bed dem at trække Vidneførslen ud
Endnu en Stund. Lord Howard kommer strax.
(Rumsey gaaer.)

Femte Scene.

De Forrige, uden Rumsey. Strax efter Hofcavalleren.

Hertugen.

Kom Barillon, til Howard! —

Barillon.

I vil selv,
Min Hertug? — Kan ei jeg alene —

Hertugen.

Nei,
Selv vil jeg see ham — Han er tæt herved —
Og her er intet Øieblik at spilde.
(Idet han vil ile ud, kommer Hofcavalleren ham imøde og overrækker ham et Brev med de Ord:)

Hofcavalleren.

Et Ilbud bragte dette Brev fra Tower
Med Bøn, det maatte aabnes strax.
(Han gaaer ud igjen.)

Hertugen (aabner det.)

Det er fra
Lord Lieutenanten i Tower. — Ha — hvad seer jeg —
Lord Essex! — hvilken Rædselsdaad! — og dog,
Hvor høist beleiligt! — hvilket Sammentræf!
O, St. Ignats — hav Tak! — Jeg kan ei tvivle,
Det er dit Værk — det er et sandt Mirakel! —
Kom Barillon — til Howard nu! — Han skal

Nu ei blot selv optræde mod Lord Russell, —
Men han skal ogsaa bringe med for Retten
Et Vidnesbyrd ifra de Dødes Rige,
Et grueligt, dødssvangert Syndebudskab,
Som med et blodrødt Skjær vil skygge over
Selv Lady Russells hvide Uskyldsglands! —
(Iler ud.)

Barillon (idet han følger ham.)

Hvad er der hændet? — Ha — Ydmygelse!
At jeg ei veed det — Alting brister for mig,
En Jernhaand sønderriver mine Net! —

Sjette Scene.

Retssalen i Old Bailey. I Baggrunden, paa en Forhøining, Lord Overdommeren i sin røde Embedskaabe, med sine Bisiddere og Secretærer. Til venstre Side af Scenen en Loge for de Eedsvorne, til høire den Anklagedes Skranke, hvorved Lord Russell staaer opreist; ved hans Side, nærmere Proscéniet, sidder Lady Rachel beskjæftiget med at skrive, ordne Papirer og række ham Noter. Salen ellers opfyldt af Folk og Bevæbnede.

Lord Overdommeren.

Herved opfordres Alle og Enhver,
Som maatte have Noget meer at vidne
I Sagen mod Lord Russell, at fremtræde.

(Almindelig Taushed. Endelig siger Oberst Rumsey, der just er kommen ind:)

Lord Howard er anmeldt.

En Stemme blandt Tilhørerne.

Han kommer ikke.

Oberst Rumsey.

Han har blot været syg. Nu er han bedre —
Han kommer strax. Jeg kan bevidne det.

Stemmen.

Det er ei ret, saa at udhale Tiden.
Til Afstemning! —

Flere Stemmer.

Til Afstemning! — Lord Russell
Kan ikke fældes — Giv Lord Russell fri!

Overdommeren (til Vagten.)

Constabler! bringer Stilhed her tilveie.
(Efter en Pause.)
For tredie, sidste Gang jeg spørger nu
Før Sagen tages op til Afstemning,
Har Nogen meer at vidne mod Lord Russell?

En Retsbetjent melder:

Lord Howard! —

Flere Stemmer.

Ha — der er han! —

Lady Rachel (farer uvilkaarlig op.)

Altsaa dog! —
(Fatter sig igjen og sætter sig ned til sit Arbejde.)

Syvende Scene.

De Forrige. Lord Howard føres ind, understøttet af Vagt. Han er bleg og vaklende, og føres af Vagten op midt paa Scenen, foran Dommersædet.

Lord Overdommeren.

Lord Howard! — I er anmeldt her som Vidne.
Men I er syg — I vakler! — der — tag Plads.

Howard

(som halv afmægtig har ladet sig falde ned paa en af Vagten til ham sat Stol, fatter sig lidt efter lidt, og siger endelig afbrudt.)

Mylords og Gentlemen — Jeg beder Eder
Tilgive — jeg har ladet Retten vente,
Men ak — en skrækkelig Begivenhed —
O — rædsomt! rædsomt! —

Overdommeren.

Fat Eder, Mylord —
Hvad er der hændet, Tal dog!

Howard.

Just som jeg
Stod færdig til at gaae den tunge Gang
Herhid, for efter Borgerpligt at vidne
I Sagen mod min ædle Ven, Lord Russell —
Jeg mødtes af et blodigt Dødsbudskab —
Et gyseligt — uventet Selvmordsbudskab! —
O — hvordan kan jeg dog udsige det! —
Min — og Lord Russells — Medanklagede —
Og fælles Ven — Lord Essex, — som sad fangen
I Tower — er i dette Øieblik
Just fundet død i Fængslet — stivt udstrakt —
Med overskaaret Strube — i sit Blod! —
Dræbt, — Mylord — dræbt, og hvad der er det Værste —
Dræbt ved sin egen Haand, ved egen Haand —
Der endnu fast omklamred' Morderkniven! —

(Almindelig Forfærdelsesmumlen.)

Lord Russell

(idet han synker tilbage paa Bænken, og bedækker sit Ansigt med sine Hænder, understøttet af Lady Rachel.)

O! Essex! Essex! —

Overdommeren.

Ha! — det er Guds Dom!
Edsvorne Mænd! — I høre det! — Hvad have
Vi mere Vidnesbyrd behov? — Lord Essex
Har ved sit Selvmord ei blot kjendt sig selv
Men og sin Medanklagede for Skyldig!

Lord Russell (der har reist sig igjen, siger rolig.)

Jeg protesterer, Mylord Overdommer,
Mod slig Henvendelse til Juryen
Forat indvirke paa dens Dom, ved Midler
Som ligge udenfor min Sag, om hvilken
Der her alene handles. Har Lord Essex
Forkortet selv sit Liv, — hvad end er tvivlsomt, —
Da maa han have gjort det i et Vanvid,
Ei fremkaldt dog ved Tyngden af en Brøde,
Den han, saalidt som jeg, bar paa sit Sind. —
Maaskee af Anger over, at han selv
Opelsket havde Slangen, som nu vender
Sin Gifttand mod os. Thi det var Lord Essex
Som førstegang indførte Mylord Howard
Hos mig, og gik i Borgen for ham. Altsaa
Til Sagen atter — til min Sag.

Overdommeren.

Vi er
Midt inde i den, Mylord, og vi skal
Snart komme dybere tilbunds deri,
End selv I maaskee ønsker. Vær kun rolig.
Lord Howard! — Retten venter nu, at I
Aflægger Eders Vidnesbyrd i Sagen
Mod William, Lord af Russell, som nu staaer
Anklaget her for Høiforræderi. —
Hvad veed I derom, og hvad kan I vidne?

Howard.

Ak! — var jeg død og borte, som Lord Essex!
Saa var jeg fri for at bekjende her,
Min egen, mine bedste Venners Brøde.
Min blege, tause Læbe vilde da
Fra Dødens Stilhed vidne høiere
Og bedre om hin syndefulde Plan
End nu min levende, min bange Tunge
Formaaer det i sin Kval. Men det maa skee.
Min Pligt, min Anger driver mig dertil.
Saa viid — der havde dannet sig et Raad,
En Opstandscommittee af Lorderne
Grey, Monmouth, Russell, Essex, og mig selv,
Af Sir Algernon Sidney, Master Hampden.
Vi samledes tre Gange, først hos Hampden,
Saa hos Lord Russell, og tilsidst hos Shephards.
Ved disse Møder underhandledes
Om Reisning af de Misfornøiede,
Der blev sendt Bud til Skotland og til Irland,
For der at undersøge Stemningen.
Tilsidst man var alt enig om en Dag
Da det paa eengang skulde bryde løs
Med Opstand, og med Vold, rundt om i Riget,
Men først i London, hvor man troede
At kunne stole paa ti tusind Mand.
Man vilde overfalde Kongens Garde,
Indtage Tower, Whitehall, forsikre
Sig Kongens, som og Hertugens Personer,
Og saa erklære Parlamentet Herre.

Lord Russell.

Howard! — Gud hører hvad I siger nu!

Overdommeren.

Lad Vidnet tale ud. (Til Howard:)
I er da vis paa

At Mylord Russell var tilstede ved.
De nævnte Møder? —

Howard.

O, hvor ønsked jeg
At kunne nægte det — men ak, — han var der.

Overdommeren.

Sad han der stum? — Hvad talte han?

Howard.

Enhver,
Som kjender Mylord Russell, veed, at han
Er ei af mange Ord, men at han stedse
Dog er den første Mand i Raad og Daad
Hvor han end færdes.

Overdommeren (til Howard.)

I hvad Forbindelse stod vel hiin Kreds
Af Adelige, som I nys har nævnt,
Med Morderne fra Rye House?

Howard.

I Forhold
Som Hovedet til Lemmerne, Mylord.
Rumsey og Walcot vare Mellemmænd
Og bragte Lordernes Instruxer om
Til Keeling, Rumbold og de Øvrige.

Russell.

Gud er mit Vidne, at jeg aldrig kjendte
De Mænd, I nævnte nu, før de i Dag
Optraadte her som falske Vidner mod mig.

Howard.

Det gjør mig Ondt at maatte her gjentage:
Lord Russell var dog sammen med dem Alle
Hint sidste Møde, — det hos Shephard, dengang
Det blev bestemt at overfalde Garden,
Da Forsøget at myrde Kongen ved
Rye House var mislykket. —

Russell.

Hvad jeg veed,
Er, at tilfældigviis med nogle Venner
Jeg kom en Aften ind paa Shephards Viinhuus,
Hvor der var mange Folk forsamlede.
Der taltes frit, alt efter engelsk Sæd,
Om Landets Tilstand — ganske aabenlyst —
Og i almindelige Udtryk kun. —
Der lagdes ingen Plan, saavidt jeg hørte,
Og var de Folk tilstede, som Lord Howard
Har nævnt — saa kjendte han dem kun, ei jeg.

Overdommeren.

Lord Howard, har I mere at berette?

Howard.

Alt hvad jeg veed, det har jeg nu bekjendt,
I Haab, at derved gjøre Godt igjen
Hvad jeg mod Land og Konge har forbrudt.

Overdommeren.

Og I gjentager her for Rettens Aasyn,
At I har vidnet Sandt og uden Skjul?

Howard (nølende.)

Jeg — har — sagt Sandhed.

Stemmer blandt Mængden.

Judas Ischariot!

Overdommeren.

Vagt! før Lord Howard atter til hans Fængsel.
(Howard føres ud.)

Ottende Scene.

De Forrige, uden Howard.

Overdommeren.

Mylord af Russell, har I endnu Noget
At sige, førend Rettens Møde hæves?

Lord Russell.

Mylords og Gentlemen! Jeg kan ei andet
End ansee mig for høist ulykkelig,
Ved her at stilles frem, anklaget for
En Brøde af den sorteste Natur,
Og ved at see min aabne, rene Virken
For Religionsreenhed og Folkefrihed
At sammenblandes frækt af falske Vidner
Med lumske Morderes forhadte Planer.
Kommer nu hertil end, at Kongens Raad
Med Flid har fremmet hver Beskyldning mod mig,
At jeg staaer her, berøvet lovlig Bistand,
Alene imod Mange, uerfaren
I disse Slags Forhandlinger, da maa jeg
Vel dobbelt føle min Udygtighed
Til her at give et fuldstændigt Forsvar.
Dog haaber jeg, I, mine Dommere,
Vil øve Billighed, Retfærdighed —
Jeg haaber ogsaa, at I, Gentlemen
Af Juryen, skjøndt Fremmede for mig,

Dog ere retskafne og brave Mænd,
Som ei udøse vil uskyldigt Blod,
Og som vel veed, at med hvad Maal I maale,
Dermed skal ogsaa selv I engang maales.
Ei heller tvivler jeg, I Alle see,
At de Personer, som har vidnet mod mig,
Er Folk, som ville frelse eget Liv
Ved saa ved Meneed at priisgive mit.
Hvad angaaer Brøden, jeg anklages for,
Da vil jeg ikke nægte, jeg er skyldig —
Hvis det er Brøde, med Frimodighed,
Med aaben Færd, med Ordets, Lovens Vaaben
At ville hævde Fædrelandets Frihed
Imod Papismens, Enevældets Anslag,
Som truer dette Folk med Trældoms Aag.
See, dette har jeg gjort, vil altid gjøre
Saalænge Liv og Kræfter undes mig.
Jeg tilstaaer og, vi var en sluttet Kreds
Af Englands første Mænd og Patrioter,
Som havde sat os det til Maal at virke
I dette store Øiemed, men kun
Ved alle lovlige og gode Midler.
Blandt disse Mænd, som vilde være her
Tilstede forat vidne for mig, dersom
De ei ved Fangenskab tilbageholdtes —
Blandt disse Mænd, jeg tilstaaer det med Stolthed,
Var jeg den Første vel i Raad og Daad,
Hvor det gjaldt Englands Frihed og dets Ære —
Men ei blandt hine usle Mordere,
Dem en Frafalden stod i Ledtog med.
Jeg vilde ei omstyrte Landets Grundlov,
Jeg vilde netop sikkre den mod Vold.
Imod min Konge har jeg altid været
Den mest loyale Undersaat — der gives
Vel neppe nogen Mand i disse Riger,
Som meer oprigtigt, mere varmt end jeg
Har stedse bedet Gud bevare Kongen

Og skjænke ham langvarigt Regimente.
Og denne Bøn jeg beder til min Dødsdag,
Komme den snart, hvad heller senere.
Saa nu at høre mig beskyldt for, lumskt
I Samraad med de værste Uslinger
At have villet lægge voldsom Haand
Paa Kongens Majestæt, — det er en Tanke,
Saa skrigende, saa rædsom, saa utrolig,
Saa fremmed for mit hele indre Væsen,
At ei engang jeg ret formaaer at tænke
Den ud til Enden. Ikke troer jeg heller
At Nogen Anden, naar han vil see hen til
Min Stilling og mit forudgangne Liv,
Vil kunne ret for Alvor tænke sig
Lord William Russell som deelagtig i
Saa skjændselsfuld, saa rasende en Plan
Mod Kongens dyre Liv og Englands Ære. —
Nei, — vissfelig! — det vil ei Nogen troe.
Jeg har ei meer at sige. Gaaer nu hen
Og stemmer over mig, eedsvorne Mænd.
Jeg venter rolig Eders Kjendelse —
Gud er med mig — Han være og med Eder.

Overdommeren.

Vagt, fører den Anklagede tilside
Imedens Retten overveier Sagen.

(Lord Russell, fulgt af Lady Rachel, føres ind i et Sideværelse bag Skranken.)

Niende Scene.

De Forrige, uden Lord og Lady Russell.

Overdommeren (til Juryen.)

Jeg vil kun end bemærke, Jurymænd,
Før I gaae ind til Eders Stemmegivning,

At Spørgsmaalet, som foreligger, er
Om noget Attentat mod Kongens Liv
Er formet og antaget af Lord Russell.
Vi have for os klare Vidnesbyrd,
At han har taget Deel i flere Møder,
Hvor det besluttet blev at reise Oprør
Og voldeligt at gribe Kongens Garde.
Nu jeg henstiller da til Eders Dom,
Om disse Vidnesbyrd, dem Mylord Russell
Kun har benægtet, ei tilintetgjort —
Om de ei i sig selv og er Beviis
For at den Haand, der vilde nedslaae Garden,
Som vogter Kongens Liv, ei med det samme
Og var opløftet imod Kongen selv?
Jeg troer, vi have her et sligt Beviis.
Jeg vil og kalde Eder end til Minde
Det blodige Lys, som Greys og Monmouths Flugt,
Som Essex's Selvmord kaster over Sagen.
Gaaer altsaa ind, og overlægger den,
Alt efter Eders Pligt, og Lovens Medfør.
(Juryen gaaer ud til Venstre.)
Vi selv saa længe trække os tilbage.
Constabler! — holder Ro i Salen her.
(Dommeren med sine Bisiddere gaaer ud gjennem en Dør i Baggrunden.)

Tiende Scene.

(Den i Retssalen tilbageblevne Mængde samler sig i forskjellige Grupper og tale sagte indbyrdes. Deriblandt to Borgere træde frem, i Forgrunden.)

Første Borger.

Troer I, at det vil vare længe, Borger?

Anden Borger.

Nei vist ei, Sagen er jo klar som Guld.

Første Borger.

I mener, han blier frikjendt?

Anden Borger.

Paa det Lag!
De har ham sikkert nok. Han er forloren.

Første Borger.

Jeg kan ei troe det. Saadan ædel Herre!
Og nu hans Lady da! som sad saa deilig
Og trofast ved hans Side, skrev for ham
Og trøsted ham, og hjalp ham. Saadant er
Ei skeet før ved nogen Retsforhandling,
Det jeg kan mindes. Nabo, vil I vædde? —
Det Forsvar, hendes tause Læber førte,
Den Bøn, som laa i hendes skjønne Øine,
Kan selv en Jurymand ei staae imod.

Anden Borger.

Væd ei derpaa, I taber, Mester Griffith, —
I taber sikkert. De har Loven for sig.
Lord Howards Vidnesbyrd var altfor klart —
Og nu den rædsomme Historie
Om Essex, den har gjort farligt Indtryk
Paa Juryen — jeg saae det nok.

Første Borger.

Men Russell
Har ved sit Forsvar vist udslettet det.
Han maa frikjendes.

En ung Student (træder til.)

Mester, I har Ret —
Lord Russell, Folkets Ven og tro Forsvarer,

Maa, skal frikjendes nu, om ei af Retten,
Saa dog af Folket selv.

Første Borger.

Hvad mener I?

Studenten (ivrig, men med halv dæmpet Stemme til de Omstaaende.)

Hør mig, Godtfolk! — Hør, Londons Borgere!
Dersom vi taale nu at Russell fældes,
Saa er det og forbi med Ære, Frihed
For denne store Stad. Thi maa han frelses!
Og det kan skee, om vi os slutte sammen
Ved Udgangen af Huset her, hvis han
Som Dødsdømt føres bort igjen til Fængslet.
Gangen er trang, vi reise let Forvirring
Og Trængsel, vi afvæbne Vagten, løfte
Lord Russell høit paa vore Skuldre, føre
Ham i Triumph til Guildhall. Folket følger
Og danner om ham stærkt en Æresvagt,
Vi kan da underhandle med hans Fiender.
Kom! — Er I med? —

Anden Borger.

Saa sagte, unge Ven —
Du glemmer nok, at Sligt er halsløs Gjerning.
Desuden, hvad har vi med denne Sag?
Lad kun de Store frelse deres Store.

Studenten.

Lord Russells Venner ere næsten alle
Dels fængslede, dels flygtede, dels døde —
Folket maa handle her.

Anden Borger.

Forat nedsables
Som Slagtekvæg af Kongens Ryttere,
Der spærre alle Gader herfra lige
Til Tcwerhill?

Studenten.

Men Folkestrømmen vil
Forøge sig hvert Øieblik, vil sprænge
En Muur af Staal — det vil, det skal nok lykkes. —
Jeg har en Hob af mine Kammerater
Fra Temple udenfor, — de ere rede —
I, Mester Griffith, har en Mængde Svende,
Fabrikfolk, — I maa samle dem —

Første Borger.

For Guds Skyld —
Tal ei saa høit — man kunde høre os, —
I misforstod mig nys. Jeg vil nok, Russell
Frikjendes skal — men kun af Juryen —
Erklæres han for skyldig, er han skyldig.
Vi ere fredelige Borgere
Og sætte os ei op mod Rettens Domme.

Anden Borger.

Nu taler I forstandigt, Mester Griffith.
Enhver har nok med sig, med Kone, Børn,
I disse farlige og trange Tider.
Hvad gaaer det os an, om de store Lorder
Vil kappe Hovederne af hinanden?
Lad dem kun det, saa faae vi mere Rum.

De Omstaaende.

Ja, lad de Store frelse deres Store!

Studenten.

Ha, usle Kræmmere! — Saa maa jeg ud
Paa Gaden, ud til Pøbelen i Pjalter,
Den vil ha'e mere Hjerte i sit Liv
For Englands Ære, end I Pengeposer! —
(Han iler bort.)

Anden Borger.

Tys — Klokken lyder — Juryen har stemt.

En Constabel (kalder til Orden.)

Stilhed i Salen. Retten samles atter!
(Tilhørerne fordele sig atter til begge Sider af Scenen.)

Ellevte Scene.

Juryen træder igjen ind i sin Loge, Dommeren med Bisidderne tage atter Plads paa Estraden i Baggrunden. En af Juryen stiger op ad Forhøiningens Trin, og overrækker Dommeren et forseglet Document.

Overdommeren (efterat have aabnet Papiret.)

Lad den Anklagede igjen herind! —
(Lord Russell føres atter for Skranken, fulgt af Lady Rachel, der i stærk Bevægelse støtter sig til ham.)

Overdommeren.

Lord William Russell! Juryen har kjendt,
Eenstemmig kjendt og fundet Eder Skyldig!

Lady Rachel (synkende sammen.)

Jesus! min Gud!
(Lord Russell bliver med opreist Hoved rolig staaende, med den ene Arm omslyngende sin synkende Hustru.)

Overdommeren
(idet han bedækker sit Hoved med den sorte Hætte.)

Saa hør da nu din Dom,
Den, Loven byder for en Høiforræder:
Om trende Døgn Du føres skal fra Fængslet
Ud til det offentlige Rettersted,
Hvor da dit Adelskjold af Bødlen knuses,
Dit Gods erklæres hjemfalden til Kronen,
Og saa dit Hoved skilles ifra Kroppen
Ved Bødlens Sværd, Dig til retfærdig Straf
Og Andre til et grueligt Exempel.
Gud være nu din arme Sjæl da naadig!

Lord Russell.

Det vil han, ja! — saa sandt jeg er uskyldig.
(Idet han skal føres ud, farer Lady Rachel op, holder ham tilbage, og udbryder, halvt ude af sig selv.)

Lady Rachel.

O — stands! — hvor er jeg? — og hvad har jeg hørt?
Ja vist — en Dødsdom — ha — en blodig Dom, —
En Skjændselsdom over Lord William Russell!
Er det en Drøm? — Det kan ei være muligt. —
Og dog — og dog — der er jo Dommeren —
Der de Eedsvorne! — Ja — Meenedere —
Og Mordere tilhobe! —

Overdommeren.

Bort, — Mylady —
Retten er hævet.

Lord Russell.

Rachel, elskte Rachel,
Kom til Dig selv! —

Lady Rachel.

Nei — nei — lad mig nu tale! —
Mit Bryst maa have Luft — det kvæles, kvæles
Af denne Uretfærdighedens Last. —
Og de maa høre mig — Seer Du, de staae
Fasttryllede til mine Klage-Raab?
Ja, falske Dommere og kjøbte Vidner! —
I mange Timer har jeg siddet her
Og taus indbrukket Eders bittre Giftord,
Draabe for Draabe, hvoraf hver var nok til
At stivne alt mit Blod til Dødens Iis.
Og dog er jeg ei død deraf, jeg lever,
Jeg lever for at vriste Eder Offret
Af Morderhænderne! — Gud kan ei ville,
England kan ikke taale saadan Uret. —
Fra Dør til Dør vil jeg, den svage Kvinde,
Gaae London rundt, fra Lavest og til Høiest,
Fra Borgeren til Kongen vil jeg gaae,
At trygle om Retfærdighed, om Naade
For William Russell, for min elskte Husbond! —
Han maa ei døe — o Gud! — han skal ei døe!
(Hun synker afmægtig i Russells Arme. Tæppet falder under almindelig Bevægelse i Retssalen.)

Fjerde Akt.

Første Scene.

Lord Russells ydre Fængselsrum i Tower. Tilhøire en stærkt tillaaset Dør ud til Corridoren, tilvenstre en lille fri Dør ind til det indre Rum, den Fangnes Sovekammer. Tæt ved denne Dør et Bord, bedækket med Papirer og Bøger. Ved Bordet sidder Dr. Burnet, en engelsk Geistlig, Russells Sjælesørger, beskjæftiget med at ordne nogle Papirer. Lord Cavendish bliver netop indladt af Slutteren.

Cavendish (til Slutteren udenfor.)

Tak, Mr. Bolt! — jeg har Tilladelse
At blive her en Timestid – I veed det.
(Træder længer frem og seer sig om.)
Her er han ei!

Dr. Burnet (som imidlertid har reist sig.)

Lord Cavendish! — I her?

Cavendish.

Ha, Doctor Burnet — Russells Sjælesørger! —
Du sorte Dødsbud! — Ak, din Nærhed røber,
At Offret ei er fjernt. Hvor er Lord Russell?

Burnet.

Derinde i det andet Kammer med
Sin Hustru. Begge have ønsket, der
At være uforstyrrede en Tid.
Jeg loved' har at vogte deres Fred —
I faaer at bie til de komme ud.
Men hvordan gaaer det til, at I er her?
I blev jo ogsaa fængslet med de andre
Lord Russells Venner.

Cavendish.

Ja, men atter løsladt.
Man fandt vel, at man havde Offre nok,
Og at jeg ei var værd en dyr Proces.
Dog blev jeg klogeligt ei givet fri
Før Sagen mod Lord Russell alt var endt
Og Dommen fældet. Strax jeg iled da
Til Towers Gouverneur, hvem godt jeg kjender,
Og paa min Bøn han gav mig denne Stund
At see, og tage Afsked med Lord Russell.
O, hvordan er det med ham, Doctor?

Burnet.

Godt.

Cavendish.

Hvorledes? — Godt? — Veed han da ikke selv
At Dødsdommen imorgen tidlig alt
Fuldbyrdes skal?

Burnet.

Saa er det ham forkyndt.
Og hvis ei Herren inden den Tid bøier
Vor Konges Hjerte, vil det skee saaledes.
Dog tør jeg sige end, han har det godt.
Han gaaer med Rolighed, med Freidighed,
Med Glæde fast et andet Liv imøde.

Cavendish.

Med Rolighed? — Og føler han da ei,
Oprøres ei hans Inderste ved Tanken
Om at han her er uretfærdig dømt,
At han uskyldig føres paa Skafottet?

Burnet.

Det giver ham just Kraft at bære Alt.

Cavendish.

O, at det skulde komme dog saavidt!
At jeg, hans bedste Venner maatte sidde
Uvirksomme i Fængslet, medens han
Stod ene overfor en Hær af Fiender.
Var der da Ingen, Ingen, som forsøgte
At frelse ham, forsvare ham?

Burnet.

Vist var der.
Ei alle Venner vare borte dog.

Lord Clifford, Anglesey, jeg selv, og Flere
Opstode til hans Forsvar, — ak, forgjæves.
En Hoben unge Folk forsøgte ogsaa
At rive ham fra Vagten, da han førtes
Fra Retten, men de overmandedes
Af Kongens Ryttere, og Russell selv
Formaned dem at stilles ad i Ro,
Da han ei vilde frelses imod Loven. —
Dog meer end alle Andre kjæmper for ham
Hans ædle Hustru. —

Cavendish.

Ja, jeg har vel hørt,
At den høitelskende, trofaste Kvinde
Har fulgt sin Husbond selv for Rettens Skranke.
Hvorledes har hun holdt det ud?

Burnet.

Ved hende
Har Herren viist sin Styrke i de Svage.
Da Dommen fældet var, brød hun vel ud
I voldsom Klage, og sank derpaa sammen —
De overspændte Kræfter brast, som Strengen
I Harpen, naar den stemmes altfor høit.
En venlig Afmagt lagde sig da over
De taareløse Øine, hendes Sjæl
Fik Hvile i en stille Ubevidsthed.
Men da hun atter vaagnede, det var
Ei heller nu til daadløs Jammerklage,
Men til fornyet Virksomhed. Som forhen
For Russells Forsvar, strider hun nu for
Hans Frelse, hans Benaadning. Rastløs har hun
I disse tvende Dage vandret om
Hos Kongens Raad, hos Venner og hos Fiender,
Og søgt om Bistand til at røre Kongen,
Da selv han ikke vil modtage hende.

Mange har ogsaa lovet hende Hjælp,
Ja virkelig forsøgt at bringe Kongen
Til Retfærd og til Mildhed — dog, Alt hvad
Man har opnaaet, er, at Skjændselsdommen,
Den grumme Straf for Høiforræderi
Med Tab af Gods og Adel, Liv og Ære —
Er nu formildet til en simpel Dødsstraf.

Cavendish.

Hvad hjælper det den Arme? Død er Død!

Burnet.

Hun giver sig ei heller nu, men søger
At trænge gjennem til Hans Majestæt.
Hun troer, at naar hun selv kun maatte komme
Til Naadens Kilde, kunde den ei lukkes.
Men endnu er det ikke lykkets hende.
Kong Carl, der maaskee frygter selv for Mødet,
Vil ikke give hende Audients.
Nu stræber hun at overraske ham —
Iaften skal det sidste Forsøg gjøres.

Cavendish (som for sig selv.)

Det sidste, ja — det sidste.

Burnet.

Tys — der er de.

Anden Scene.

Lord og Lady Russell (fra Sideværelset.) De Forrige.

Russell (idet han faaer Øie paa Cavendish.)

Ha — Cavendish — Du her? — Gud være lovet —
Du er da fri — Jeg seer min bedste Ven
Endnu engang.

Cavendish (ved hans Bryst.)

O Russell!

Russell.

Siig, hvor lide vore Venner!

Burnet

(til Lady Russell, der bliver i Forgrunden, medens Russell og Cavendish i Baggrunden tale med hinanden.)

Nu Frue, har han givet efter? —

Lady Russell

(der imidlertid er bleven staaende ubevægelig, synlig kun optaget af een Tanke.)

Ja,
Saa dybt har han for min Skyld bøiet sig.
Dog end med Ære. Han erklærer end
I sin Supplik, at han er dømt uskyldig,
Og at han ei frafalder Folkets Ret. —
Han lover kun, at hvis hans Liv nu spares,
Vil han i Stilhed trække sig tilbage
Til sine Godser, drage bort, saa længe
Kong Carl end lever.

Burnet.

Det er meget, Frue —
Langt mere, end jeg ventede. O, maatte
Det nu kun lykkes Eder, at faae bragt
Supplikken selv for Kongen.

Lady Rachel.

Det maa lykkes.
Mylady Ranelagh har skrevet til mig,
At der er Maskerade denne Aften
Paa Slottet, at Hans Majestæt med Følge
Vil Klokken sex gaae gjennem Galleriet
Til Dandsesalen. Der, i Galleriet,

Jeg venter ham, ukjendt imellem Mængden.
Han gaaer forbi — jeg falder ham tilfode,
Jeg rækker ham Bønskriftet. — O, han maa
Da vel bevæges, høre mine Bønner, —
Han kan ei andet — Burnet — ikke sandt?

Burnet.

Gud give det! —

Lady Rachel.

Men jeg maa strax afsted,
Alt Dagen hælder — denne sidste Dag! — —
Ah — see! — Min Husbonds Ven — Lord Cavendish! —
Tilgiv — jeg har ei hilset Eder som
Jeg burde, men vor Tid er nu saa knap —
Jeg skal til Whitehall nu — til Maskerade. —
I bliver hos min William?

Cavendish.

Ja, Mylady.
Gaa trøstig kun til Eders tunge Vandring! —
Om den ei lykkes — tab dog end ei Haabet —
Nu er vi To, at sørge for Lord William.

Lady Rachel.

Nu, vel — det kan behøves. Thi jeg har
Saameget nu at tænke paa.
(Til Russell)
Min Husbond —
Farvel, saa længe!

Russell.

Nu velan, saa gaa —
Og strid din Gjerning ud, alt som Du vil!
Jeg kan ei, vil ei hindre Dig deri,
Det var at røve Dig det sidste Haab

Paa denne Jord. Men saa — naar Alt er gaaet
Som jeg formoder, — kom da hid igjen,
Men med et himmelsk Haab, min stærke Hustru, —
Hid, til vor sidste Aftensammenkomst.
Du veed, den gode Gouverneur har tilladt
At jeg ikveld maa her see om mig Alle,
Der staar mit Hjerte nærmest. Bring da med
De kjære Børn, at vi den sidste Gang
Kan samles om det vante Nadverbord
Og takke Gud for alle gode Gaver.

Lady Rachel.

Siig ei for sidste Gang. Jeg bringer Liv
Og Frihed med fra Kongen.

Russell.

Som Gud vil.

Burnet
(der imidlertid har gjort Tegn ved Døren til Slutteren.)

Mylady, lad mig følge Eder ned
Til Vognen, ved den ydre Port.

Lady Rachel (idet hun med Burnet lukkes ud.)
Tak, Doctor.

Tredie Scene.

Russell. Cavendish.

Russell (seende efter hende.)

Min stakkels Rachel! — Cavendish — det er
Det Bittreste ved hele denne Sag,
At see den Armes dybe, stille Kval,
Og hendes frugtesløse Kamp mod Skjæbnen.

Cavendish.

Du troer da ei, hun vil udrette Noget
Hos Kongen, til din Redning? —

Russell.

Ikke meer
End om den svage Due vilde prøve
At rive Byttet fra en sulten Grib.
Alt fra jeg satte Foden over Tærsklen
Til dette Fængsel, var jeg fattet paa
Hvad der vil skee imorgen. Dog jeg kunde,
Jeg vilde ikke hindre hende fra
At leve af et Haab, jeg selv ei havde.
Thi lod jeg hende stride for mit Liv
Med Kjærlighedens Iver, forat hun
Naar Alt er endt, dog eie kan den Trøst,
At Alt er gjort, hvad muligt, for min Redning.

Cavendish.

Alt muligt, Russell? — Ja, fra hendes Side, —
Men ei fra din endnu.

Russell.

Hvad mener Du?

Cavendish.

Du veed, at Du er skyldfri dømt til Døde,
Du troer, at ingen Naade er at vente —
Nu vel da, — hvi unddrager Du ei selv
Dig fra en uretfærdig Skjændselsdom?

Russell.

Det staar ei i min Magt, selv om jeg vilde.

Cavendish.

Maaskee dog. Troer Du, jeg er kommen hid
Blot for at sørge med Dig i din Dødsstund?
Nei, jeg vil atter føre Dig til Livet.
Vel har de holdt mig fængslet, til de troede
Jeg ei meer kunde krydse deres Mordplan,
Til Du var dømt, Henrettelsen bestemt —
De har forregnet sig dog nogle Timer.
End lever Du — end kan Du, skal Du reddes.
See, jeg har Lov at blive her til Mørket
Snart falder paa. — Du gaaer bort i mit Sted. —
Vi bytte Klæder kun   Du veed, vi ere
Omtrent af samme Væxt. — Du hyller Dig
Tæt i min Kappe — trykker denne Hat
Dybt over Øinene, og bliver saa
Ført ud af Tower ved de samme Mænd,
Som skulde Dig bevogte. Engang sluppet
Paa Gaden ned, i Skumringen, Du kan
Da let naae hen til sikkert Sted.

Russell.

Og Du? —

Cavendish.

Forbliver her, naturligviis. De ville
Da gjøre store Øine, dine Bødler,
Naar de imorgen komme her, og finde
Saa deres Offer sørgeligt forringet.

Russell.

Men altid godt til at undgjelde Legen.
Ha — Richard! — Troer Du jeg vil kjøbe Livet
Med mine Venners Blod?

Cavendish.

Det har ei Fare.
De agte ei mit Blod saameget værdt.

Og om saa var — hvad er mit Liv mod dit?
Jeg staaer alene — har ei Børn, ei Hustru,
Fast ingen Slægt — kun Dig, den ene Ven.
O, skjænk mig da den Glæde, at gjengive
Dig til din Slægt, dit Hjem, dit Fædreland!

Russell.

O Richard! o min Ungdomsven! — hav Tak
For dette Offer, som var det fuldbragt.
En Ven, som Du! — en Hustru, som min Rachel —
Hvor er jeg rig paa Kjærlighed, paa Venskab! —
Og Gud skee Lov! — de Skatte er blandt dem,
Som jeg kan tage med, hvorhen jeg gaaer.

Cavendish.

Du vil da døe! — Du vil da ei modtage
Mit Tilbud, William?

Russell.

Nei, jeg kan ei.

Cavendish.

Dog —
Om ei for min Skyld — for dit Fædrelands,
For Englands Frihed, som med Dig gaaer under.

Russell.

Mit Englands Frihed kunde ei forsvares
Ved saadan feig og egenkjær Lovbryder,
Som jeg da vilde være. Meer end nok
Er Frihedsvennerne besudlet alt
Ved Flugt, ved Selvmord og Forræderi.
Lord Grey er rømt, Lord Howard har forraadt os,
Og vanker om som Kain brændemærket —
Lord Essex har forkortet selv sit Liv,
Lord Monmouth er forsvundet. — Skulde jeg

Da og tilsidst som Flygtning flutte mig
Til hine Usle, — mens den kjække Sidney,
Den ædle Hampden sidde end i Fængslet
Og vente roligen paa deres Dom? —
Nei, Englands Frihed og dets gode Sag
Skal ikke svækkes meer ved Desertion,
Men renses, maaskee styrkes ved en Blodbaab.

Cavendish.

Saa maa jeg nævne da det sidste Ord,
Som bøie kan din Stolthed. William, tænk
Dog paa din Hustru! —

Russell.

Ja, der nævnte Du
Min Svaghed, o, men og min bedste Styrke.

Cavendish.

Din Styrke, siger Du? — Ja vel — hun har
Dig styrket i din Kamp, den høie Kvinde.
Hun fulgte Dig for Retten, med et Mod,
En Kjærlighed, som søger vel sin Lige. —
Og Du kan nu, til Gjengjæld, ganske rolig,
See hende lide saa og stride saa
Forgjæves for dit Liv, — naar selv Du kunde
Blot ved et Skridt gjengive hende Alt?
Jeg, som kun saae hende de Øieblik,
Hun dvæled her, før atter hun gik ud
Til Kamp for Dig — selv jeg, den Fremmede,
Blev dog saa grebet af den tause Bøn,
Den dybe, stille Kval i hendes Blik,
At godt jeg føler — Intet, Intet havde
Jeg kunnet nægte hende. — Og Du, William,
Du hendes Husbond, hendes Elskede —

Russell.

Jeg har ei heller udholdt dette Blik.
Det har mig bøiet dybere end før
Jeg troede muligt, — det har bragt mig til
At give hende med et Brev til Kongen,
Hvori jeg beder ham om Naade — Richard,
Forstaaer Du ret: om Livet! — Nu, min Ven,
Er det ei nok af Eftergivenhed? —
Sær da jeg veed, at dette Bønskrift vil,
Imorgen, naar jeg er henrettet, blive
Uddelt i hele London, som Beviis paa
Min Underkastelse? —

Cavendish.

Hvorfor ei lige
Saa godt da flygte? — Værre kunde da
Ei siges om Dig, og Du vandt dit Liv,
Imens Du nu priisgiver det for Intet.

Russell.

Jeg bringer dette Offer ei for Livet,
Men for min Hustrus Rolighed. Jeg kan det
Med Ære, og som Christen bør jeg det,
Thi jeg bekjæmper her kun egen Stolthed,
Ei min Samvittighed, ei Ret og Pligt.
Men hun, min høie Rachel, vilde selv
Vel mindst, jeg skulde gjøre end et Skridt
Fra Ydmyghed til Frafald. Thi et Frafald
Det vilde være fra min Tro, fra Sandhed,
Fra Alt, hvad hidtil jeg har levet for,
Hvis egenmægtig jeg unddrog mig nu
Fra Lovens Arm. Hvad inden Lovens Grændser
Ei vindes kan, jeg vilde ei for Folket —
Jeg vil det ikke heller for mig selv.
Ved Englands Love, for dets høie Domstol,

Er jeg nu dømt fra Livet. Om med Uret, —
Det bliver deres Sag — det veed kun Gud.
Loven har dømt mig, Loven ene kan
Igjen befrie mig, gjennem Kongens Naade —
Den har jeg ansøgt kun — ei meer, ei mindre.
Vil Gud ei bøie Kongens Sind til Mildhed,
Velan, — saa vil han, at jeg bøie skal
Mit Hoved rolig under Bøddelsværdet,
Forvisset om, at saa skeer og hans Villie —
Og at han af mit Blod opvække kan
Frihed for England, Trøst for mine Kjære.

Cavendish.

Det er dit sidste Ord?

Russell.

Mit sidste.

Cavendish.

Saa
Farvel da, Russell! — Jeg har nu forsøgt
Alt hvad et Menneske kan for et andet —
Men Alt forgjæves. Gaa da til din Død! —
Bring Jammer over Dig og over Dine,
Over dit Folk, dit Land, Du vil det saa! —
Men jeg maa bort — langt bort. Jeg kan ei taale
At see, at høre den Elendighed.
Farvel da, Russell! — Arme, arme England! —
(Han styrter ud, idet Døren igjen lukkes op for Burnet.)

Russell.

Min Ven — bliv her — vær Mand. Han er alt borte.

Fjerde Scene.

Russell. Burnet (som bliver staaende i Baggrunden.)

Russell (for sig selv.)

Han mente mig det godt. Maaskee jeg var
Endnu for streng, for stolt, — maaskee jeg burde —
Dog nei, — det kan ei være anderledes.
(Bliver et Øieblik staaende, fordybet i Tanker Derpaa lægger han sin Haand paa en paa Bordet opslagen Bibel.)
Her har jeg end en Ven, som raader bedre.
(Til Burnet.)
Kom, Doctor, tag den hellige Skrift, og følg
Mig ind i Cabinettet, at vi der
I Ro fortsætte kan den dyre Læsning.
(De gaae begge ind i Sideværelset.)

Femte Scene.

Whitehall. Et festligt oplyst Galleri, der fører fra Kongens Værelser til den store Dandsesal, hvorfra lyder dæmpet Musik. Hoffolk og Gjæster, med og uden Masker, bevæge sig af og til gjennem Galleriet; deriblandt Hertugen af York og Barillon, begge umaskerede, komme i Samtale, og standse et Øieblik i Forgrunden.

Barillon.

Jeg beder Eders Høihed dog betænke,
Vi kan ei vente Svar ifra Versailles
Før om tre, fire Dage. Indtil da
Maa jeg forlange, at Fuldbyrdelsen
Af Dommen over Russell sættes ud.

Hertugen.

Hans Majestæt af Frankrig vist er mægtig,
Dog har vel Englands Konge end saa Meget
At sige i sit eget Land, at han
Kan lade en Rebel og Kongemorder

Afstraffe, uden derom først at spørge
Sin Allierede. Min Broder har
Bestemt engang, at Dommen skal fuldbyrdes
Imorgen tidlig Klokken Ni, og derved
Forbliver det.

Barillon.

Nu vel — alt som I vil.
Jeg har advaret, mere kan jeg ikke.
Jeg vil kun end engang gjentage her,
Hvad jeg i denne Tid saa tit har sagt:
Den dræbte Russell vil let blive Eder
Langt mere farlig, end den levende,
Den dybt ydmygede. Forsøg det end!
Bevogt hans Dødsangsts sidste Øieblikke,
Faae ham til at frafalde, hvad han før
Har lært om Modstandsret mod Enevældet, —
Saa vil I have vundet større Seir
End ved en plump Udgydelse af Blod,
Hvoraf hver Draabe vække kan en Fiende.

Hertugen.

Jeg skal betænke det. Jeg veed en Løngang
I Tower, just til Russells Fængsel, hvorfra
Jeg tit har iagttaget Fangerne
Naar de sig troede ene. Denne Løngang
Maaskee imorgen tidlig jeg benytter,
Og seer, hvad der kan gjøres. Nu jeg maa
Til Dandsesalen. Der vi mødes, Greve —
Men ei til Statsraad, kun til Glædesfest.

(Gaaer ind i Dandsesalen.)

Sjette Scene.

Barillon,
alene, i Forgrunden. I Baggrunden den hele Tid frem og tilbage gaaende Masker.

Fortrædeligt! At see min bedste Kløgt
Saa strande paa en plump, stivnakket Modstand
Hos Bøddel, som hos Offer. Sligt kan dog
Kun skee i dette kolde, stive England,
Den blege Taagesump! Nu, skee hvad vil! —
Jeg har gjort mit — jeg toer nu mine Hænder.
(Vil gaae, men standses af en Maske i Pilgrimsdragt.)

Syvende Scene.

En Maske. — Barillon.

Masken.

Tilgiv, — mig syntes Hertugen var her?

Barillon.

Ei mere nu. Hvis I vil finde ham
Maa I til Dandsesalen, fromme Broder! —
Der holdes Glædesfesten for Lord Russell.
Dog først maa I forandre Eders Dragt,
Den passer ei til slig en Lystighed.
Den Kappe er for mørk. Tag dog en guul —
Saa er Forræderfarven, veed I. Dertil
En blodrød Hætte, — det er Bøddelfarven —
Og I har Ret til begge, — Mylord Howard!
(Gaaer hurtigt ind i Dandsesalen.)

Ottende Scene.

Howard (i Forgrunden, idet han aftager Masken.)

Han kjendte mig! — saa gjør de Alle — Alle.
Hvorhen jeg gaaer, man viger sky tilbage
Som for en Pestbefængt. Staaer Kainsmærket
Da som en Flamme synligt om mit Hoved? —
Vel muligt, — thi herinde brænder jo
En Ild, som vil fortære al min Sjæl,
Og dog ei kan det. Thi jeg lever dog —
Og Han — han skal imorgen døe. Maaskee
Det bliver bedre da med mig, naar engang
Alt er forbi. — Forbi? — Javel, for ham —
Men ei for mig. — Jeg føler det — da vil
Min indre Ild først ret faae Magt, for aldrig
At slukkes meer. Jeg holder det ei ud.
Jeg maa til Hertugen — at bede ham —
Hvorom? — Ha, ha! — han vil kun lee mig ud
Og vise bort mig som et udbrugt Redskab.
Ha — Judas Ischariot! — dit Navn man gav mig —
Det passer godt — jeg kjender nu din Kval. —
Men jeg vil være mere klog end du,
Jeg vil ei kaste bort til ingen Nytte
Min dyrekjøbte Løn — mit Liv, mit Guld! —
Selv vil jeg bruge det — jeg lærer vel
Engang at kvæle denne dumme Angst, —
Den er jo kun Indbildning — der er ingen
Gjengjældelse — der gives intet Helved —
Ei nogen Straffens Aand. —

Niende Scene.

Lady Rachel

(som indhyllet i en sort Domino og med Slør for Ansigtet imidlertid er traadt ind blandt Maskerne i Baggrunden, har under Howards Enetale nærmet sig denne lidt efter lidt, indtil hun staaer lige over for ham, og afbryder ham med det Udraab:)

Lord Howard!

Howard.

Ha! —
Hvad Røst var det? —

Lady Rachel (slaaer Sløret tilbage.)

Din evige Anklagers!

Howard (viger forfærdet tilbage.)

Hvad seer jeg? — Lady Rachel — her? — Nei, nei,
Det kan ei være, — det er kun et Billed
Af mine egne Tanker —

Lady Rachel.

Blege Synder! —
Er denne Rædsel — denne vilde Uro,
Som maler sig i hvert af dine Træk —
Er det vel Tegn paa Anger? — Vil Du kjøbe
Dig Fred igjen? — Saa kom — end er der Tid.

Howard.

Hvad siger I? —

Lady Rachel.

Ja vel, end er det Tid,
Jeg seer det! — Gud har ført os sammen her,
Hvor mindst vi vented' det, — for at der skulde
End gives Dig en Leilighed til Bod.
See! — jeg er kommet hid, for at anraabe
Hans Majestæt om Naade for min Husbond. —
Om nogle Øieblikke kommer Kongen
Her gjennem Galleriet med sit Følge —
O, slut Dig da til mig! — Fald ham tilfode,

Tilbagekald dit Løgnens Vidnesbyrd,
Bekjend, at Du har falskelig angivet
Min Husbond for, hvad selv Du kun forbrød —
Da vil Du atter aande let og frit! —
Da vil Du finde Naade, ikke blot
For Gud, men og hos Mennesker. Thi Kongen
Vil vist bønhøre den Forraadtes Hustru,
Naar selv hun beder for Forræderen —
Du skjælver, Howard? — Ja — Du er bevæget —
Jeg seer det — o saa kom, og hjælp mig! —

Howard (halvt for sig selv.)

Nei,
Jeg kan det ei — ei her, for Alles Blikke —
Ei nogensteds. Saa heller ud i Verden! —
Langt bort, hvor Ingen kjender Russells Navn —
Der vil jeg nok faae Ro —

Lady Rachel.

O, tro ei det! —
Hvorhen vel flygter Du, til hvilken Kyst,
Og over hvilket Hav, hvor ei Blodstemmen
Fra Russells Grav og følger Dig? — Kun her —
I denne Stund er Naadens Øieblik —
Saa aldrig meer. — Thi kom! —

Howard.

Bort fra mig, Kvinde! —
Hvad har jeg vel med Dig, og med din Mand? —
Hertugen er hans Morder — ikke jeg.
Jeg har kun frelst mit Liv — kun frelst mit Liv.
Ja! søde, dyrekjøbte Liv! — jeg hører
Fra Festens Hal din lokkende Musik
At kalde mig til Nydelse — i dine

Skumhvirvler vil jeg styrte mig, og tømme
Dit Glædesbæger ud til Bunden. — Lad
Saa komme hvad der vil — kun Liv! kun Liv! —
(Han styrter ind i Salen.)

Tiende Scene.

Lady Rachel (alene i Forgrunden.)

Atter et Haab forbi. — O Gud, jeg takker
Dig dog for dette Møde! — det har viist mig
Din Retfærd — ak, hvorom jeg tvivled fast.
Forræderen Du straffer just med det,
Hvorfor han gav sin Sjæl, med Livets Last,
Med Kval og Angst i Festens lyse Sale.
Og hans Slagtoffer hist i Fængslets Mulm
Du giver Magt at gaae i Døden blid
Og rolig, som et Barn, der gaaer til Hvile.
Min Gud! — hvad er saa Død, og hvad er Liv? —
Men nei! — han skal ei døe — ei han, min Husbond,
Min elskte William, den Uskyldige!
Det er jo kun en Prøvelse, ei sandt? —
Du vil ham frelse, gjennem mig tilsidst! —
Der kommer Kongen. — Gud! — giv mig da Kraft! —
Bøi nu hans Øre til mit bange Ord!
(Hun træder tilside i Forgrunden.)

Ellevte Scene.

Fløi-Dørene aabnes fra Kongens Værelser. En Hofcavalleer udraaber: „Plads for Hans Majestæt Kongen!" Strax efter komme Kongens Livdrabanter parviis, derefter Kongen, førende Hertuginden af Portsmouth, derefter Hoffolk af begge Kjøn, Alle begive sig parviis tvers over Galleriet til Dandsesalen. Naar Kongen er kommet midt paa Scenen, kaster Lady Rachel sig paa Knæ i Veien for ham med de Ord:

Lady Rachel.

O Sire! Naade, Naade for Lord Russell!

Hertuginden af Portsmouth.

Hvo vover her at standse Kongens Tog?

Lady Russell (paa Knæ til Kongen.)

Lord Russells Hustru, — Eders Majestæt! —
Tag dette Bønskrift — det er fra ham selv,
Den uretfærdigt Dømte. Tag det, Sire! —
For Gud i Himlens Skyld! — Saasandt I venter
At finde Naade for den høieste Dommer,
Øv nu da Eders Naadeskald paa Jorden! —
See — Han, som I har dømt, han er uskyldig,
Og dog han beder, hvor han skulde fordre —
Han beder om, at I ham skjænker Livet,
For mig, for vore Børn! — Ei for ham selv. —
Tro ei, han beder for sig selv! — Han gaaer
Med Uskylds Rolighed sin Død imøde —
Kun for min Skyld har han ydmyget sig,
For Lovens Skyld, for Eders Skyld, o Konge! —
Thi viid, — I har ei mere trofast Tjener
I hele England, end Lord William Russell! —
Saa gjør nu Dommens Uret god igjen! —
Frels ham for Eder selv, — for Fædrelandet,
For mig, for mine Smaa! — O — Sire, Naade! —

(Kongen har imidlertid modtaget Bønskriftet, og udfoldet det, medens Hertuginden hvisker til ham. Efter Lady Russells sidste Ord lader han stiltiende Papiret falde til Gulvet, og gaaer rask ind i Dandsesalen med sin Suite. Hertuginden tager Bønskriftet op og bliver tilbage.)

Tolvte Scene.

Lady Rachel. Hertuginden af Portsmouth.

Lady Russell

(bliver et Øieblik efter Kongens Bortgang liggende paa Knæ, som bedøvet — derpaa seer hun sig om, og farer op.)

Han er her ei — Alt borte! — Store Gud —

Og ei et Ord til Svar — ei Lyd af Naade! —
O, — jeg maa følge ham.
(Hun vil ile ind i Dandsesalen, men standses af Hertuginden.)

Hertuginden.

Undskyld, Mylady.
Hans Majestæt er ei at faae i Tale.

Lady Rachel.

Hvo er den Kvinde? — Ha — jeg troer, den samme,
Som kom til mig paa Stratton! —

Hertuginden.

Ja, min Stolte.
Men Scenen har nu sært forandret sig.
Her er jeg hjemme — her, paa Kongens Slot,
Hvor I har sneget Eder ind, ubuden.
Jeg kunde ladet Eder kaste ud
Ved mine Folk, — dog vil jeg vise Eder,
At man kan være høflig, ikke blot
Mod Hertuginder, men mod — Betlersker.
Og derfor har jeg selv nedladt mig til
At bringe Eder Kongens strenge Bud,
Om at han ikke meer vil overløbes
Med Tiggeri om Naade for Lord Russell,
Hvis Brøde er beviist, hvis Straf bekræftet,
Hvis Navn udslettet af de Levendes.

Lady Rachel.

Hvor er jeg? — Er det virkeligt til mig —
Til Russells Hustru, — at hin frække Kvinde
Tør tale saa? — O, Jesus, giv mig Taalmod! —
Han har ydmyget sig — jeg vil det ogsaa.

(Til Hertuginden.)
Jeg beder Eder, Frue — lad mig komme
For Kongens Aasyn! — Tal min Sag hos ham —
I er ei Hustru, men I er dog Kvinde,
Man siger I er Moder, — I har elsket —
O, I maa kunne føle, hvad det er
At skulle skilles fra den Elskede —
Ja, endnu meer, at skulle see ham lide,
Uskyldig, en Forbryders Død. Saa lad
Da Eders Kvindehjerte tale for mig
Hos Kongen, hvis paa ham I haver Magt! —
Og det skal vorde Eder rigt gjengjældet.

Hertuginden.

Ha — endelig! — Saa er da Timen kommen,
Da al den Haan, som er mig bleven viist
Af Englands stive Puritanerfruer —
Nu bliver gjengjældt paa den stiveste,
Den dydigste af alle. — Lady Russell
Maa trygle mig, Louisa Querouailles,
Om Gunst og Forbøn! Men det er ei nok,
Der mangler endnu Eet i min Triumph. —
Min Gode, ja, jeg ynkes over Eder,
Og jeg vil gjøre for Jer, hvad jeg kan.
See dette Bønskrift — det er Eders Husbonds —
Jeg tog det op, da Kongen lod det falde,
Og kan nu bruge det paa tvende Maader.
Thi enten flyer jeg det til Hertugen,
Som da til Haan vil lade det kundgjøre
Naar Eders Mand er henrettet, — hvad heller
Jeg gaaer med det paany til Kongen, og
Forsøger, hvad min Magt hos ham kan virke
Til Eders Husbonds Frelse. Vælg nu selv!
Vil I det sidste, — ønsker I min Forbøn —
Da sømmer det sig, at I derom beder
Paa Knæ for Mig, for Englands sande Dronning.
Forstaaer I mig? — Paa Knæ! —

Lady Rachel.

Det er formeget.
O Gud! — det kan Du ikke ville. Nei —
Det er formeget! —

Hertuginden.

Nu, hvad bliver det? —

Lady Rachel

(idet hun pludselig træder tæt hen til Hertuginden, vrister hende Bønskriftet af Haanden og river det midtover.)

Se her mit Svar! — Jeg vælger Død med Ære
Nu for min Husbond. — Af en saadan Haand
Skal han, vil han ei tage Livets Haab.
Jeg takker Dig, Du sørgelige Kvinde!
Thi Du har med din Frækhed dog tilsidst
Mig aabnet mine Øine, saa jeg seer
Det Dyb af Skjændsel, til hvis Rand jeg havde
Nær bragt mig selv, og ham, jeg vil redde.
Nu seer jeg, at den Frelse, han skal vinde,
Er ikke den, som søges her hos Eder,
Ved Jer Belsazarsfest, I tomme Masker!
Der snart vil svinde hen i blaalig Dunst —
Mens han skal leve evigt for sit Folk.
O! nu er Angsten taget fra mit Bryst! —
Nu føler jeg mig Russells Skjæbne værdig.
Nu kan jeg let og rolig dele med ham
De sidste Timer her paa denne Jord.
Men Du — Forvildede, gaa Du kun hen
Og siig til Kongen — siig hans onde Broder,
At William Russell ikke søger Naade
Hos dem nu meer, men ene hos sin Gud! —

(Hun iler ud. Hertuginden bliver staaende stum af Forbittrelse. Teppet falder.)

Femte Akt.

Det indre Rum af Lord Russells Fængsel i Tower. Paa den høire Sidevæg, høit oppe, et smalt, gothisk, tilgittret Vindue, med en dyb Karm, hvortil nogle Steentrin i Muren fører op. Tæt derved, i Forgrunden, en Bedepult med en opslagen Bibel. Ligeoverfor, paa den venstre Sidevæg, den halvaabne Dør til det ydre Værelse. I Baggrunden, bag et halvt tilbagetrukket Forhæng, en Alkove med Seng, hvorpaa Lord Russell sees udstrakt i dyb Søvn, fuldt paaklædt, med Undtagelse af Yderklædningen. Ved Siden af Alkoven en Niche i den tykke Muur, med et gammelt Steenbillede. Det er tidlig Morgen, endnu ikke rigtigt lyst, — en Natlampe brænder paa Bordet foran Sengen.

Første Scene.

Lord Russell (sovende.) Efter nogle Øieblikkes Forløb træde Taunton, og Dr. Burnet sagte ind fra det ydre Værelse.

Taunton.

Tys, Doctor, — tys! — han sover end! —

Burnet.

Han sover? —

(Gaar sagte hen til Alkoven, betragter den Sovende, og siger derpaa med halv Stemme, idet han atter træder frem i Forgrunden.)

Ved Himlen — ja! — saa roligt og saa sødt,
Som laae han trygt i Hjemmets Fred, og skulde
Der vaagne til en lys og venlig Dag
Blandt sine Kjære. Ak, jeg nænner ei
At vække ham!

Taunton (ligeledes dæmpet.)

O, Doctor, Doctor!
O, hvilken rædsom Nat! —

Burnet.

Hvorledes, Taunton? —
Var han da før urolig?

Taunton.

Han? — Lord William? —
O — nei, — for ham var Natten ikke lang, —
Men vel for mig. Da I var gaaet, Doctor,
Iaftes Klokken elleve, med Lady
Og med de stakkels Børn — han vilde jo
Her være ene denne sidste Nat, —
Da var det knapt han gav mig Lov at vaage
Hist i det ydre Kammer, han tillod ei
At jeg afklædte ham — bad mig kun vække
Sig Klokken fire — sagde mig God Nat,
Saa roligt og saa venligt, som sædvanligt,
Og læned Døren til imellem os.
Først hørte jeg ham rasle med Papirer,
Og Noget knistre — som han skrev; — derefter —
Begyndte han at bede høit og ivrigt.
O, Doctor! — hvilken Bøn! — Saa brændende
Og dog saa klar og fast! — det var, som sprængte
Han Fængslets Hvælving med de stærke Ord.
Saa nynned han et Psalmevers, saa læste
Han lidt i Bibelen — saa bad han atter —
Og vexled saa til Klokken henved Eet. —
Da blev det stille — stille, som i Graven.
Jeg veed ei ret, hvorlænge hist jeg sad
Og lytted ængsteligt til denne Stilhed —
Saa jeg fornemme kunde Uhrets Pikken
Herinde fra hans Bord, og Vagtens tunge
Og maalte Trin i Fængslets fjerne Gange.
Da blev det mig for ængsteligt derude,
Alene, i det mørke, ydre Kammer.
Jeg listed mig da sagteligt herind,

Og fandt ham sovende, som end I seer ham.
Jeg vilde just ved Sengen tage Plads —
Da saae jeg pludseligt hint Gittervindue
Oplyses udenfra, som af et blodrødt,
Usikkert Ildskin, — hørte dæmpet Larm
Derudenfra — Jeg aned noget Rædsomt —
Dog drev en indre Uro mig at stige
Til Vindvet op, — I veed, det vender ud
Mod Tower Hill. O store Gud! — da saae jeg
Hist ude — midt paa Pladsen — Arbeidsfolk
Ved Fakkelskin isærd med at opreise
Et høit, med Sort beklædt Stillads. — O Doctor,
Det var — det var —

Burnet.

Skafottet for Lord Russell. —
Jeg saae det og, det skrækkelige Syn,
Da nylig jeg gik over Tower Hill.
Derude er alt Retterstedet reist,
Og jeg skal snart bestige det med ham,
Som ad dets Trin skal indgaae til sin Frelser.
Jeg veed ei, hvor jeg dertil vil faae Kraft —
Men Gud vil hjælpe mig. Vær Du og fattet,
Trofaste Gamle. Lad os tjene ham
Indtil det Sidste — rolige, som han.
Vi tør ei længer nøle nu. Gaa hen
Og væk ham, Taunton, gjør din Pligt.
(Idet Taunton vil gaae hen at vække Russell, vaagner denne af sig selv og reiser sig halv op af Leiet med det Udraab.)

Lord Russell.

Min Rachel! —
Hvor er Du? —

Taunton (idet han hjælper ham.)

Ædle Herre —

Russell.

Taunton! — ja —
Nu husker jeg — man tvang hende at gaae —
Hun maatte ikke vaage her i Nat —
Dog — jeg skal see hende endnu en Gang.
Hvad lider Tiden?

Taunton.

Det er Morgen, Herre.

Russell,
(som ved Tauntons Hjælp har iført sig Yderklædningen, staaer ganske op og træder frem paa Scenen.)
Ja, — Dagen lysner alt.

Burnet.

Guds Fred, Mylord! —

Russell.

Tak, Burnet — Du alt her? — Det gjør mig godt.

Taunton.

Mylord, tilgiv mig! —

Russell.

Hvad skal jeg tilgive? —
At Du dit hele Liv har tjent mit Huus
Med Trofasthed? Gaa derom til min Hustru,
Hun er nu Husets Herre. Dog, det er
Jo sandt — Du har inat for første Gang
Forglemt mit Bud. Du har ei vækket mig

Til den bestemte Tid. See, Klokken er
Alt over fem.

Taunton.

Ak, — Ak, min ædle Herre!
I sov saa sødt.

Russell.

Og derfor vilde Du
Jeg skulde sovet ind i Evigheden? —
Nu, deri var der Mening. Snart er Tiden
For mig jo endt, og Evigheden kommer —
Jeg har ei Brug for Tidens Maaler meer.
(Rækker Taunton sit Uhr.)
Tag Uhret, gamle Ven, bær det for mig
Den korte Stund, Du har igjen. Gaa nu
Ud i det ydre Kammer — søg at høre,
Naar Toget nærmer sig. — Meld mig det strax,
At jeg kan være rede, naar de komme.

Taunton.

Jeg gaaer, Mylord. O Gud, hvo skulde tænkt,
Dengang jeg bar Eder paa disse Arme
Som liden Dreng, — hvo skulde da vel tænkt,
At see en Dag som denne! —

Russell.

Stakkels Taunton! —
Var det da saa utroligt, at Du kunde
Faae see din Herres Dødsdag? — Det er dog
Saa sjældent ei, at Oldingen maa skue
Den Yngre gaae forud til Livets Land.
Gaa — meld mig trøstig naar min Time slaaer.
(Taunton gaaer ud i Forværelset.)

Anden Scene.

Russell. Burnet.

Burnet.

Jeg seer, at endnu Alt staaer godt til her
Med Eder, Mylord.

Russell.

Ja, Gud være lovet,
Som har mig sendt i Nat en rolig Søvn
Og styrket mig til Dagens Alvorsgang.
Mit Sind er frit — min Tanke klar og let,
Jeg føler mig vel underlig tilmode —
En stille Bæven fylder mig, men ikke
Med Frygt og Angst, kun med en glad Forventning
Om hvad jeg vil faae see, naar jeg, ret snart,
Om nogle Øieblikke, træder bag
Hint dunkle, gaadefulde Dødens Forhæng,
Som ingen Levende har løftet end.

Burnet.

Som Christen veed I, Hvo der venter Eder
Med aabne Arme bag hint dunkle Forhæng.

Russell.

Jeg troer det, Burnet. Men hist skal jeg see! —
O, Burnet! — Endnu er jeg som en Blindfødt,
Der vel har hørt om Lyset — følt dets Varme
At trænge sig til Hjertet, — men dog ei
Kan vide dets guddommelige Glands.
Da kommer der en venlig Læge, Burnet,
Og tager med en liden Smerte bort
Den Hinde, som tilslørede hans Øine.
Han seer. — Ha! — hvilken Overgang! — Tænk, Burnet,

Tænk, om den første Gjenstand, som brød ind
Nu paa hans Syn, var Morgensolen selv! —

Burnet.

Snart vil I skue Naadens Sol, Mylord.

Russell.

Saa er mit store Haab, og det vil føre
Mig rolig til mit Maal, saa tænker jeg.
Dog, hvilket Menneske kan vide det? —
Jeg har endnu en pinlig Gang at gaae,
Vel haard for Kjød og Blod. Ha — Burnet! om
Jeg dog ei udholdt Prøven til det Sidste! —
Da maa Du hjælpe mig. Ei sandt, Du følger
Mig selv derud — til Stedet —

Burnet.

Ja, Mylord.
Det er min Pligt, som Eders Sjælesørger
At være hos Eder, til Alt er endt.
De sidste Ord, I hører her i Verden,
Skal være Herrens, ved hans Tjeners Mund.
Thi vær frimodig — Han, som førte Eder
Saa langt i Freidighed, vil heller ei
Forlade Eder, naar det mest behøves.
Dog maa I ganske give Eder hen.
I har iaftes ved min Haand modtaget
Den hellige Nadvere, — gjentager I
Og nu Bekjendelsen, I da aflagde?

Russell.

Af ganske Sjæl.

Burnet.

Lord William Russell, troer Du
Paa Christendommens hellige Artikler,
Saaledes som de læres og forstaaes
Af Englands Kirke? —

Russell.

Jeg vil derpaa døe.

Burnet.

Vedstaaer Du endnu, at Du er uskyldig
I Brøden, hvorfor Du er dømt tildøde?

Russell.

For Høiforræderi og Kongemord
Jeg veed mig fri, selv i den blotte Tanke.
Jeg har kun villet Fædrelandets Ret,
Som Kongens Ret. — Dog kan det være muligt,
At jeg har stundom været uforsigtig
Og altfor rask; — at jeg har brugt om Kongen
Usømmelige Ord, at jeg ved Sagen
Imod Papisterne kan have drevet
Min Iver altfor vidt, saa maaskee Mangen
Derved uskyldig bragtes paa Skafottet,
Som nu jeg selv, — maaskee — maaskee til Gjengjæld!

Burnet.

Du har tilgivet alle dine Fiender,
Selv dem, som have bragt Dig hid? —

Russell.

Ja, ja!
Af ganske Hjerte, — fra de Høieste
Og til de Laveste.

Burnet.

Ogsaa Lord Howard?

Russell (farer op.)

Han? — Nei! — (Fatter sig.) Dog jo — og ham. Dog
maa jeg tilstaae
At jeg end dybt foragter ham. Vil Herren
Vel tage en Tilgivelse for god,
Der saa er blandet med Foragt? —

Burnet.

Jeg troer det.
I Psalmen siger Herrens Sanger selv
At en Bagtaler er foragtelig. —
Du bindes altsaa ei til Jord af Had —
Men nu af Kjærlighed? — Ak, dine Elskte —
Kan Du med villigt Sind gaae bort fra dem?

Russell.

Det er det Værste — ja, det Bittreste.
O, mine søde Børn! — min elskte Hustru! —
Og, Burnet! — saadan Hustru! — Hvilken Samling
Af sjældne Gaver lagde Gud hos hende! —
Høi Byrd, stor Formue, stor Religion,
Skjønhed paa Sjæl og Legem, Kjærlighed
Og Trofasthed, blid Ydmyghed i Lykken,
Høit Mod i Prøvelsen. — Og dette Alt
Var mit — er mit i hende! — Og at skulle
Gaae bort nu fra det Alt —
(Efter en Pause.)
Guds Villie skee! —
Han, som adskiller, kan igjen forene.

Burnet.

Det vil han, snart. Og nu, min kjære Søn,
Har Du ei meer, som tynger paa dit Hjerte,
At lægge i din Sjælesørgers Bryst?

Russell (knæler.)

Kun, at jeg er en Synder, og veed Intet
Til Frelse, uden Guds Barmhjertighed.

Burnet (lægger sin Haand paa hans Hoved.)

Saa gaa frimodig til din Herres Glæde.

Russell (staaer op.)

Du har nu styrket mig som Sjælesørger,
Vil Du nu ogsaa tjene mig som Ven?

Burnet.

O — tal, — hvad kan jeg gjøre?

Russell (tager et Hefte Papirer fra Bordet.)

Dette Skrift
Har i min Fængselstid jeg her forfattet.
Det er en Redegjørelse for hele
Mit offentlige Liv — det er mit Forsvar,
Det er mit Testament til Englands Folk.
Vil Du, naar Du har læst det, vel besørge
Det trykt og uddelt, strax efter min Død? —

Burnet.

Jeg lover det.

Russell.

End Eet. Da Lady Rachel
Jaftes rev sig løs fra mig, — da maatte
Jeg love hende, at vi denne Morgen,
Hvis det var muligt, endnu skulde sees.
Jeg veed, hun venter alt i Portnerhuset. —
Vil Du nu gaae derned — og sige hende,
Hvordan jeg har det, — føre hende hid,
Hvis det tillades —

Burnet.

Ak — Mylord — Vil hun,
Vil I nu kunne bære saadant Møde?
Oprives derved ei den vundne Fred? —

Russell.

Frygt ei for hende. Saae Du ikke selv
Igaar, da hun tilbage kom fra Slottet,
Hvor hun var fattet, ja begeistret? — Nu
Har hun opgivet hvert et jordisk Haab,
Men er des rigere paa Evighedens.
Hvad mig angaaer, — da vilde just min Ro
Forstyrres, om jeg maatte gaae herfra
Med et uopfyldt Løfte paa min Sjæl.

Burnet.

Velan — jeg vil udrette Eders Ærind.
(Han gaaer ud.)

Fjerde Scene.

Russell (alene.)

Alt Dagen stiger.
(Idet han slukker Natlampen.)
Sluk, du stakkels Flamme! —
Dit blafrende, dit natligblege Skjær

Maa vige nu for Morgenrødens Straaler.
See, hvor dens varme Glands indfalder gjennem
Mit Fængsels Vindue — saa vil den imorgen
Og skue ind i dette Kammer. — Dog —
Mig vil den ikke finde mere her —
Ei nogensteds paa denne skjønne Jord.
Hvor er jeg da? — —
O, jeg maa op til Vinduet,
For sidste Gang at see den vante Dag
Opstige over Menneskenes Bolig,
Og over Landet, jeg har elsket saa! —
(Stiger op ad Steentrinene til Vindueskarmen, og seer ud.)
Ha — hvad er dette? — Tower Hill — dernede
Besat med Ryttere og med Soldater, —
De høie Huse rundt omkring opfyldte
Med Hoveder — i Vinduer og paa Tage —
Og midt paa Pladsen — ah! —
(Styrter igjen ned, i heftig Bevægelse.)
Hvad har jeg seet? —
Der er det altsaa. — Ha! — saa nær — alt rede! —
Jeg saae den skrækkelige Bygning rage
I dunkle Omrids gjennem Morgentaagen,
Som en uhyre Moloch, ventende
Paa sit udkaarne Offer. Oh! — en Gysen
Igjennemfarer mig — et Hav af Mørke
Indvælder over mig — og skjuler Haabet.
Det kom da, som jeg frygted! — endnu har
Jeg ikke overvundet Døden, har ei
End seet i dens Rædselsblik tilbunds. — —
Om nogle Øieblikke skal jeg stige
Opad de sorte Trin, — skal staae deroppe
Med Bøddelen — udsat for Alles Blikke,
De Tusinder, som stirre ned paa mig
Med graadig Blodtørst, — dette samme Folk,
Hvis Frihed jeg har kjæmpet for — og døer for.
Nu nærmer Bødlen sig — nu rører han mig
Alt med sin skjændselsfulde Haand. — O Gud! —
(Han synker i Knæ, og bedækker sine Øine med Hænderne.)

Femte Scene.

(Strax efter at Russell er styrtet fra Vinduet, sees Steenbilledet i Nichen i Baggrunden at dreie sig tilside, saa der bliver en Aabning til en hemmelig Dør, hvoraf Hertugen af York, indhyllet i en Kappe, træder ud, og under den sidste Halvdel af Russells Monolog lidt efter lidt nærmer sig, indtil han, ved dens Slutning, staaer lige bag den knælende Russell, og lægger sin Haand paa hans Skulder med de Ord.)

Hertugen.

Lord William Russell! — vil Du have Naade?

Russell (farer op.)

Ha, hvo er Du, som kan tilbyde den?

Hertugen (idet han slaaer sin Kappe tilside.)

En, som har Magt at standse Bøddelsværdet
I Luften, endnu før det naaer din Hals.

Russell.

Hvad seer jeg! — Prindsen! — Hertug Jacob her! —
Er det og muligt? — Er det ei et Blændværk
Af Helveds Aander, som vil friste mig?

Hertugen.

Du er nok nærmere ved Aanderiget
End jeg, — Lord Russell. — Ja — see ret paa mig.
Jeg er din Konges Broder, Arvingen
Til Englands Throne — ham, Du fræk har villet
Bortjage, arveløs, fra Fædres Rige.
Her staaer han for Dig, mægtig, anerkjendt,
Og med sin ene Fod paa Thronens Trin,
Imedens din bestiger Retterstedets.
Du seer, at Gud har dømt imellem os.

Russell.

Det har han, Prinds, saa sandt han er retfærdig.
I vil engang faae kjende denne Dom.
Men nu — hvad vil I her? — Lad mig i Fred.
Jeg har tilgivet Eder.

Hertugen.

Vil man see!
Saa maa vi øve Gjengjæld. Viid, jeg ynkes
Ret meget over Dig, da jeg har seet
Din Frygt for Døden — og jeg er hidkommen
For at tilbyde Dig nu Liv og Naade.

Russell.

Jeg har ansøgt Hans Majestæt om Naade,
Men fik kun Haan til Svar.

Hertugen.

Det var fordi
Din Underkastelse ei var fuldstændig,
Du havde ei erkjendt Dig selv for skyldig,
Og ei fornægtet end din fordums Færd.
Vil Du nu gjøre dette, uden Sky, —
Vil Du nu anerkjende Kongehusets
Guddommelige, absolute Magt —
Vil Du herefter ansee og fordømme
Som Dødssynd hver en Modstand mod vor Villie,
I Troessag som i Statssag, vil Du herom
Afgive en Erklæring strax, med Segl
Og Underskrift — da har jeg Fuldmagt til
At lade din Henrettelse indstille,
At give Dig tilbage strax til Livet,
Til Hustru, Børn, til Frihed og til Ære.

Russell.

Til Slaveri og Skjændsel, vil Du sige. —

Hertugen.

Der taler Kjætteren! — Du kalder Dig
En Christen, praler høit med Ydmyghed, —
Saa viis den da, — viis, at Du kjender Læren
Om blind, fuldkommen Underkastelse.

Russell.

Ja, imod Gud, men ei for Mennesker.
Som Protestant jeg fordrer lovlig Frihed
I Staten, som i Kirken — og jeg troer
End altid, at en fri Nation, som denne,
Har Ret til at forsvare sig, og hævde
Sin Religion og sine Friheder
Mod Tyranniets lumske Overgreb. —
For denne Tro er jeg beredt at døe.

Hertugen.

For sidste Gang! — Jeg giver Dig endnu
Et Øieblik til Valg. — Hiſtude venter
Skafottet Dig med alle sine Rædsler.
Her har jeg i min Haand et Brev paa Livet,
Som Du kan vinde, hvis Du underskriver —
Kan Du betænke Dig? —

Russell.

Viig fra mig, Frister! —

Hertugen.

Saa dø, Forhærdede! — Dit Blod nu komme
Over Dig selv, din Slægt — ei over mig!

Jeg strider for min Tro — som Du for din. —
Jeg gaaer til Seier — Du til Skjændselsdød! —

Russell.

Jeg gaaer til Fred! — Du ende vil dit Liv
I bitter Anger og Landflygtighed!

Hertugen.

Skee, hvad der maa! — vor Skjæbne skal opfyldes —
Dig venter Bødlen, — Mig en Thrones Glands.
(Han forsvinder igjen i Aabningen bag Steenbilledet, som lukker sig efter ham.)

Sjette Scene.

Lord Russell. Siden: Lady Rachel.

Russell (knæler ved Bedepulten.)

Jeg takker Dig, min Gud, at Du har givet
Mig Kraft at modstaae Fristeren, som traadte
Mig nær, just i min Svagheds Øjeblik,
Da Kjødets Frygt kom over mig med Bæven.
O, bær min Sjæl stærk over Dødens Vande
Endnu den korte Stund, jeg har igjen!
(Han rejser sig, og seer Lady Rachel, som netop er traadt ind fra det ydre Værelse.)
Min Hustru! —

Rachel (i hans Arme.)

William!

Russell.

O, min elskte Rachel!
Du kommer som en Lysets Engel hid

At trøste mig, nu, Fristeren er vegen. —
Thi Du maa vide — Fienden var her nys
Og fristed mig — og jeg har været svag
Et Øieblik. — Men nu er Alting godt,
Nu har jeg al min Freidighed tilbage.

Rachel.

Ak, jeg er ikke freidig, som jeg burde.
Jeg gaaer omkring, som i en Feberdrøm —
O, lad mig vaagne. — Siig, — er det vel sandt,
At denne er den sidste Gang, jeg seer Dig?

Russell.

Ja, her paa Jord det er den sidste Gang.
Den Haand, Du føler her nu varm i din,
Vil om en Time være kold, og blodløs.
Dog, hvad gjør det? — O, aldrig har jeg følt,
Saa klart, saa mægtigt som i denne Stund,
At Kjærlighed kan overleve Døden!

Rachel.

O, William — maatte jeg kun døe med Dig!

Russell.

Vel sandt, din Lod er tungere end min —
Du bliver her en liden Stund tilbage
I dette Sorgens Land. — Jeg gaaer forud
Til evig Glæde i et bedre Hjem. —
Men snart, — o snart vi samles der, min Rachel.
Og er det saa, at Kjærlighed let bærer
Al Byrde, naar den veed sin Elskte frelst, —
O, saa maa Du og glæde Dig med mig,
At Gud nu giver mig saa skjøn en Bortgang.

Erindrer Du, at jeg har altid havt
En Væmmelse og Gru for Sygeleie,
For Alderssvaghed, langsom døen hen,
Hvor Sands gaaer efter Sands, Tand efter Tand,
Og Tanke efter Tanke, saa tilsidst
Der bliver kun et usselt Vrag tilbage
Af hvad der engang var en Mand. Slig Tilstand
Jeg havde ei holdt ud. Sløv var jeg bleven,
Unyttig, utaalmodig, uden Haab.
Hvor meget bedre nu, at kaldes bort
Midt i min bedste Kraft, med fuld Bevidsthed,
Som Mand at træde Døden rask imøde,
Og offre Livet for mit Fædreland!

Rachel.

O, William — jeg forstaaer Dig! —

Russell.

Det er sandt,
Jeg havde vel ret gjerne endnu levet
En Stund for Dig, for vore elskte Børn.
Det havde været sødt, at kunne seet
Dem blomstre op i Hjemmets Havebed,
At kunne ført min Søn i Livet ind! —
Gud har ei villet det saaledes. Nu,
Det er jo ogsaa godt. De kjære Smaa! —
Min søde Lucy med de blonde Lokker —
Og han, min egen Dreng! — min lille Harry! —
De ville mangen Gang vel spørge Dig
Hvor Fader er, — hvorfor han ikke kommer —
O, kys dem fra mig! — De er ei forladte,
De har jo Dig, og mig igjennem Dig.
See, Rachel! — derfor er det, Du skal blive
Tilbage her, og bære stærk din Sorg. —
Vær vis paa, Gud vil give Dig sin Kraft

At leve dobbelt nu for vore Børn,
Og vorde dem en Fader, som en Moder! —

Rachel.

Jeg vil det, — ja, jeg føler det! — Min Husbond,
Ja, jeg skal leve, leve kun for dem,
Og for dit store Minde. Ja, jeg lover
At jeg skal værdig bære al min Sorg,
Som det sig sømmer for Lord Russells Enke —
Og at jeg skal opfostre vore Børn
I Herrens Frygt og Kjærlighed, som det
Sig sømmer for Lord William Russells Afkom.

Russell.

Trofaste Hustru! — Strax, naar jeg er borte,
Da maa Du drage til det blide Stratton,
Som vi har elsket saa, og blive der
I landlig Stilhed, medens vore Børn
End voxe til. —

Rachel.

Ak ja — det kjære Stratton! —
Der havde vi det godt, — saa saare godt —
Men det er længe, meget længe siden,
En Menneskealder synes det mig fast.
Og dog, — hvad Billed stiger op for mig? —
Jeg var der jo inat! — mens Slummer sank
Et kort Minut paa mine hede Øine —
Da var jeg der, — paa Stratton. — Ja, jeg følte
Mig som henrykket i en ukjendt Fremtid —
Mit Haar var graat — og jeg var sært forandret,
Og dog var det inat. Jeg sad alene
I Havesalen — skrev et Brev til Dig,
Til Dig, — endskjøndt jeg var mig vel bevidst,

Du havde været længe død og borte.
Da kom med Eet paa skumhvid Hest et Bud
Fra London, og beretted' mig, at nu
Var Seiren vundet — nu var Russell frikjendt —
Frikjendt af Parlamentet og Kong William!

Russell.

Kong William? —

Rachel.

Ja, saa lød det glade Budskab.
Ak, det var kun en Drøm.

Russell.

Ja, Rachel, — vel
Det var en Drøm — men en af hine Drømme,
Udi hvis Taagespeil Gud stundom lægger
Et Fremtidsbilled. Ja, jeg fatter det! —
En Døende har skjærpet Blik for Saadant.
Gud har os villet sende dette Fjernsyn
Som Seiersglimt i Prøvens mørke Stund! —
Han giver os ei blot et himmelsk Haab —
Ogsaa vort Jordværk vil han nu forklare,
Og vise os vor Sæd i Fremtids Blomst.
Din Kjærlighed og Troskab, elskte Hustru,
Skal høit belønnes og paa denne Jord! —
Min Død skal ikke vorde frugtesløs, —
Mit Blod skal vande Englands Friheds-Eeg,
Saa den kan skyde nye og stærke Grene. —
Papisme, Tyranni skal ei fordumme
De stolte Britter, — Wilhelm af Oranien,
Hin bolde Troens, Sandhedens Forsvarer,
Skal komme over, og befæste her
Paa denne grønne Ø en evig Pagt
Af Kongehøihed og af Folkefrihed!

Da — Rachel, — da skal ogsaa jeg erindres,
Min Sag skal gjenoptages — Dommen, som
Nu fælder mig, skal kjendes uretfærdig —
Mit Navn skal bringe Hæder til min Søn,
Og — Rachel, — Du skal see hin stolte Dag!
Men saa vil og dit Dagværk være endt,
Og Du vil komme did, hvor jeg Dig venter!

Rachel.

O, William, hvilket Haab!

(De holde hinanden tæt omsluttede uten i Førstningen at høre Dødsklokken, som nu begynder at klemte fra Towers Taarne. Burnet er under Lord Russells sidste Replik kommen ind fra Forværelset, med Taunton, der bleg og skjælvende nærmer sig Russell, neppe formaaende at fremstamme:)

Syvende Scene.

Taunton.

Mylord!

Burnet.

Ædle Lady —
I maa herfra —

Lady Rachel (farer op.)

Ha — William, hvad betyder
De dumpe Klokkeslag? —

Russell.

Det er Dødsklokken,
Den kalder altid saa fra Towers Taarn,
Naar En fra Fængslet føres skal — til Frihed.

Min Time slaaer. Vi maa nu skilles, Rachel! —
Du maa ei dvæle her.

Rachel.

O, lad mig blive
Indtil det Sidste, — jeg har Ret dertil! —
Jeg var jo ved din Side, da Du stod
For Blodrets-Skranken, — derfor bør jeg og
Staae ved din Side, naar de komme her
At hente Dig til Martyrdødens Krone.
Frygt ei for mig, — jeg skal ei segne ned —
Jeg skal ei holde Dig tilbage meer,
Jeg seer, det er Guds Villie, Du gaaer hen —
Men kun af min Haand skal de tage Dig!

Russell.

Saa bliv, min Hustru. Ja, jeg seer, Du har
Nu Kraft at tømme Kalken ud tilbunds —
Fra dine Arme gaaer jeg glad i Døden.
(Til Taunton.)
Taunton, naar jeg er borte, skal Du føre
Mylady ned til Vognen, og saa hjem —
Men ikke over Tower Hill, forstaaer Du? —

Taunton.

Ak ja — Mylord! —

Russell (til Rachel.)

Naar Du saa kommer hjem,
Vil Burnet bringe Dig mit sidste Ord
Og være Dig til Støtte og til Hjælp.
(Til Burnet.)
Ei sandt, min Ven? —

Burnet.

Det skal jeg, med Guds Hjælp.

Rachel.

Jeg takker Eder.

Taunton (som har seet ud af Døren.)

Herre Jesus! — hør
Den tunge Larm af Fodtrin og af Vaaben!
Man kommer opad Trappen — det er dem! —
Det er Lord Lieutenanten af Tower selv!

Russell (kysser Rachel.)

Saa far da vel, min Elskte! — til vi sees!

Rachel.

Farvel! min William!
(River sig løs fra ham og kaster sig paa Knæ foran Bedepulten, med de Ord:)
Herre! — tag ham hen!

Ottende Scene.

(De Forrige. Lord Lieutenanten af Tower træder ind, fulgt af Bevæbnede og Sheriffer.)

Lord Lieutenanten.

Lord William Russell! — Efter Lovens Dom,
Ved Kongens Bud stadfæstet, dog formildet,
Er det min tunge Pligt at bringe Eder
Nu til Skafottet ud, hvor Bødlens Sværd
Skal føre Eder nu fra Liv til Død.

Russell (der er bleven staaende rolig.)

Jeg er beredt. Taunton! min Hat — min Kappe! —
Saa — det er godt. Rachel! — Farvel — farvel! —
Burnet — din Haand! — Og nu! — For Gud og England!

(Han gaaer rask ud, ved Siden af Burnet og fulgt af de Bevæbnede. Taunton bliver alene tilbage hos den ved Bedepulten i stille Bøn hensjunkne Rachel. Under Klokkelyd og fjern Trommehvirvel falder Teppet.)

Kongehallen i Bergen.

Festspil med Sang i 1 Akt.

Personer.

Sandbo, Edvardsen, Thormod — Medlemmer af en Sangforening.

Nogle andre unge Mænd, Medlemmer af Sangforeningen

Hakon Hakonsøn, kaldet den Gamle, Norges Konge.
Unge Kong Magnus, hans Søn.
Dronning Ingeborg.
Thormod Skjald.
En Bondepige.
En Skutilsvend. Chor af Hirdmænd, Fruer og Jomfruer ved Kong Hakons Hof, Mærkismænd, Sendebud fra fremmede Lande, Bønderpiger ꝛc. ꝛc.

Første Scene.

(Skuepladsen forestiller en Have i Bergen, med Udsigt over Baagen til Valkendorfs Taarn og Kongehallen, med Byen og Fjeldene derbag. Det er Aftenen den 5te August, Solen er ved at gaae ned og farver med rødt Aftenskjær Fjeldene i Baggrunden; lidt efter lidt bliver det dunkelt. Endeel unge Mennesker, Medlemmer af en Sangforening, hvoriblandt Sandbo, Edvardsen og Thormod, sidde i en Løvhytte om et Bord, hvorpaa en Punschebolle, Glas, ꝛc. Ved Teppets Opgang synge de netop følgende:)

Sang:

Aftenskumring synker ned
Over Sø og Dale,
Festlig Ro og stille Fred
Af al Naturen tale.
Fjeldet hist staaer end i Glød:
Dagens Drot det skuer,
Sender end en Hilsen rød
Herned fra Solens Luer.
Dagens klare Minder
Sig med Aftnens blande, —
Forkynde os: snart atter rinder
Morgnen over Lande.

Saa de svundne Tiders Pragt
Sig i Nuet sænker —
Store Minders Nattevagt
End over Fjeldet tænker.
Fædres gamle Sange gaae

Gjennem grønne Skove,
Fortids Maane skinner paa
Vor Nutids blanke Vove.
Stedse kysser Morgen
Dunkle Nat paa Panden, —
I Aftenskumring Glæden, Sorgen
Favne huldt hinanden!

Sandbo.

Ja, det kan nu være godt nok med disse drømmende Aftensange, med denne bløde Hensynken i Naturens og Mindernes Favn, som I kalde det. Men det var dog ikke derfor, vi ere komne sammen her i Aften, — det var for at tage Deel i den kraftige, daglyse Glæde, som idag oppe fra Thrøndelagen strømmer ud over det ganske Land. Altsaa, mine Venner! — en Skaal og en Sang for den kongelige Indvielsesfest, som idag er høitideligholdt i Throndhjem, og hvis glade Jubel ogsaa bør finde sin Gjenlyd i vor Sangforening! —

De Øvrige,
(undtagen Thormod).

Ja, ja, en Sang for Kroningen!

Edvardsen.

Men hvilken Sang? — Her duer ikke noget af vor Sangforenings gamle, forslidte Nummere, der maa en ny til, værdig den sjeldne Anledning. Hvor faae vi en saadan fra?

Sandbo.

Det har jeg betænkt.

Edvardsen.

Du, Sandbo? — Du gjort Vers! — Nu skal man da opleve Sligt ogsaa. Ligesaa snart kunde man vente, at Copiermaskinen paa din Handelspult af sig selv havde trykket os en Sang. Nu, herfrem med den da!

Sandbo.

Ja, havde der ikke været andet Raad for, saa vilde jeg selv have prøvet paa det, ved en saadan Anledning maatte jo selv et Regnebræt blive poetisk. Men heldigviis har vi jo her en Musernes Yndling i vor Midte. Nu, min kjære Hr. Thormod, Candidatus philosophiæ og vel bestaltet Poet i vor ædle Sangforening, hvor er Du henne med dine Tanker? Formodentlig hvor de pleie at være, i den graa Oldtid eller i den romantiske Middelalder. Værdiges en liden Stund at forlade dine jernklædte Kjæmper og Skjalde, dine fløielsklædte Riddere og Jomfruer, — nedlad Dig et Øieblik til os frakkeklædte Sønner af den prosaiske Nutid, og siig os, om Du har erindret min Begjæring til Dig, at stemme din Harpe iaften i Anledning af vor unge Konges og hans Dronnings Kroning?

Thormod.

Det har jeg, og med Glæde. Men min Sang har jeg ikke ladet afskrive eller trykke, som ellers er Brug i denne vor Papirsalder. Med det levende Ord, med den levende Røst vil jeg, som en Oldtidens Sanger, selv kvæde den for Eder. Passer kun paa Alle at falde ind ved Slutningen.

De Øvrige.

Det skal vi, begynd da.

Thormod

(reiser sig, og synger; de Øvrige gjentage Slutningsstrophen af sidste Vers).

Der gaaer en Saga denne Tid
Igjennem Norges Dale.
Den er saa glad og sommerblid,
Dog har den Stormens Tale —
Fra Nidaros det lyder ned:
Opreist er Norges Herlighed!

Vor unge Drot saa stærk og bold
Er over Fjeldet draget,
Har løftet Norges Kongeskjold,
Sankt Olafs Krone taget.
Til den han født og baaret var —
Nu Kirkens Ord den viet har.

Med Kronen op til Høialtar
Ham fulgte Hustru kjære.
Som hun hans Sorger delet har,
Hun dele skal hans Ære.
Naar Kvinden mildner Kronens Glands
Da vorder den en Rosenkrands.

I Templet og hans Folk stod hos
Og rakte tro ham Haanden.
Af Pagten hist i Nidaros
Gaaer Lys for Folkeaanden:
Med Friheds Tro til Kongesind
Den freidigt seer i Fremtid ind.

Saa være fæstet Sagas Ord
Paa Dovre, Fjeldes Konning!
Kong Carl er kronet her i Nord
Alt med sin hulde Dronning! —
De bære Kronen længe froe,
Til Norges Held, i Fredens Ro!

Sandbo
(umiddelbart efter Sangens Slutning, reiser sig og hæver sit Glas).

Leve Kong Carl, leve Dronning Louise!

De Øvrige
(reise sig og gjentage under Fanfare fra Orchesteret):

Leve Kongen! Leve Dronningen! —

Edvardsen
(efterat man har sat sig igjen).

Vel kvædet, Thormod Skjald! — din Sang var god — tag vor Tak for den — anden Skjaldeløn have vi ikke at byde Dig. Skade, at Du ikke kunde sunget den for Kongen selv her i Bergen, denne Aften. Var Alt gaaet som det burde, saa vilde Du ogsaa maaskee havt Anledning dertil. Thi her i Bergen burde vor Konge været kronet, ikke i Throndhjem. Bergen har jo været de berømmeligste norske Kongers Residents, her stod Sverres Borg, her blev Kong Hakon Hakonssøn den Gamle kronet af Cardinal Vilhelm i Christkirken, med al den lysende Pragt, som Kongesagaen saa omstændeligt beskriver. Her stod hans og hans Sønners pragtfulde Kroningsgjæstebud i Kongehallen histover. See, den gamle Bygning gløder der over i Aftenrøden, som vilde den rødme over den Uret, der er overgaaet Bergen, at idag en norsk Konge er kronet, men andetsteds, ikke i Hakon Gamles Huus og Stad.

Thormod.

Ja, den kan nok rødme, den gamle Hal — men ikke af Vrede over Throndhjems Forret, kun af Blusel over sig selv i sin fornedrede Tilstand, af Uvillie mod Bergens By og Norges Folk, der har kunnet lade denne ærværdige Levning fra vort Fødelands mægtigste Dage

saaledes forfalde, forhutles, ja indrette til et Kornloft, hvor nu kun fugtigt Mørke og uhyggeligt Kryb herske der, hvor fordum Nordens mest glimrende Kongehof færdedes i tusind Kjerters Glands! — Og nu Christkirken, den herlige Cathedral, hvor hine berømmelige Konger, Du nævnte, fik deres Kroner og siden deres Gravmæler ved Atfaderen Sverres Side, — denne Bergens Christkirke, som med sine mægtige Hvælvinger indesluttede saamange af Norges bedste Minder — hvor er den nu? — Viis mig den mindste Bue igjen af dens Mure! — Der findes Intet — ikke Steen paa Steen er tilbage — Alt er ødelagt, nedbrudt, forsvundet uden Spor. Fordi Bergen har kunnet taale alt dette, derfor kan den heller ikke med nogen Styrke gjøre sit Krav paa at være Kroningsstad gjældende. Throndhjem har vel heller ikke mange synlige Mærker tilbage af sin fordums Storhed, men dens Christkirke staaer dog endnu, om end halvt i Ruiner, — Sankt Olafs Helligdom kan der endnu give sin Indvielse til Norges Krone, og bør denne der paasættes Norges Konge.

Sandbo.

I ere mig nogle underlige Skruer, begge to! — Sidde I ikke der og raisonnere over, hvor Krouingen burde foregaaet, enten her eller der, ret ligesom det Spørgsmaal endnu var tvivlsomt? Stod det endnu aabent, saa vilde jeg, selv under Fare for at blive beskyldt for den saameget frygtede Centralisationsiver, ubetinget stemme for Christiania, det nye Norges Hovedstad — ogsaa som Kroningsstad. Men nu er dette Spørgsmaal jo forlængst afgjort, og det ved en Autoritet, som er bedre end alle antikvariske Undersøgelser tilhobe — jeg mener Norges Grundlov fra 1814. Den siger og bestemmer jo udtrykkeligt, at Norges Konge skal krones i Throndhjems Domkirke, og dermed Punctum. Længere behøve vi ikke at gaa tilbage, Grundlovens Stif-

telsesaar er vort nye Norges Fødselsaar, derfra daterer sig vor Tilværelse som et uafhængigt Folk, daterer sig vor Frihed, vor Krone! Hvad der ligger bagenfor den Tid har intet virkeligt Liv mere for os; — der finde vi kun et langt, mørkt, tomt Rum, der som et svælgende Dyb skiller os fra Hakonernes glorværdige, men raa Dage. Selv maa vi nu skabe os vore Minder — det nye Norge har andet at gjøre end at fordybe sig i Grushobe og restaurere faldefærdige Mure! Lad dem kun svinde, som den graa Oldtid, der frembragte dem! Vi maa nu bygge fra Nyt af, og det ikke middelalderske Borge, men vor Tids Storværker: Jernbaner, Fabrikanlæg, Dampskibe, der kan betvinge vort Lands haarde Natur, og føre det til Civilisationens Høider.

Edvardsen.

Du har Ret, Sandbo, jeg gaaer over til din Anskuelse. Vi ere Børn af vor Tid, ikke af Hakon Gamles!

Thormod.

Jo, det ere vi ogsaa, saasandt vi leve, saasandt vi ere vore Fædres Sønner, saasandt vi aande den Luft, de her aandede, saasandt vi træde den Jord, de har dyrket, har kjæmpet for! Vi ere endnu Børn af Olafs Tid, af Sverres Tid, af Hakon Gamles Tid, og Gud forbyde vi nogensinde skulde glemme det! — Da var det forbi med os som selvstændigt Folk. Til vor store Oldtid maa vi see tilbage, fra Urdas hellige Dyb maa vi hente Kraft, Styrke og Viisdom, ville vi ret værdigt bygge det nye Norge!

Sandbo.

Saa, nu gaae vi da for fulde Seil lige lukt ind i Oldtidens Barbari! — Bort da med denne usle, mo-

derne Punschebolle! Her frem med Mjødhornene, Hestekjødet, Bjørneskinken, Skindkoften, Stridsøxene — hele det bekjendte Apparat! — Kun maa du saa gunstigst give os nogen Frist, før du forlanger vi skal tale Oldnorsk!

Thormod.

Nei, misforstaa mig ikke! Jeg veed, hvad Du sigter til med din Spot; — jeg veed vel der gives dem, der drive Oldtids-Dyrkelsen saavidt, at de ganske ville ignorere den mellemliggende Tid, at de ligesom ville afbryde vort Folks naturlige Udvikling og voldsomt føre det tilbage til det Oldnorske i Sæder og Sprog. — Til disse Ivrere for det Umulige hører jeg ikke, — jeg giver Nutiden dens fulde Ret. Ogsaa jeg vil at den moderne Civilisation skal gjennemaande alle vore Forholde, men jeg vil ikke destomindre tage Fædrenes mægtige Arv med, — den giver dog Grundtonen til det Hele. Ja, jeg frygter end ikke for, med fast Blik at skue ned i det svælgende Dyb af mørk Fornedrelse og Mindetomhed, som I sige adskiller vort Norges Opstandelsestid fra dets gamle Hædersdage! — Paa Bunden af dette Svælg seer jeg endnu Fædres Arveguld at blinke, dernede fra hører jeg endnu den sagte Rislen af den hellige Kilde, der fra de gamle Kjæmpehøie bestandigt har rundet gjennem den lange Nat, til den pludselig, da Tidens Fylde kom, atter sprang i Dagen paa Eidsvolds dobbelt viede Grund. De gjæve Mænd paa det nye Eidsivathing kjendte godt til denne Kilde, fra den havde de hentet deres Djærvhed, Viisdom og Fasthed midt under fortvivlede Omstændigheder. Derfor gave de ogsaa deres Storværk Oldtidens Segl, netop ved hin Bestemmelse, at det nye Norges Konger skulle krones i Sankt Olafs Helligdom, i det gamle Nidaros! — Derved vilde de betegne den mystiske Forening mellem Fortid og Nutid, vilde de gjenoprette Pagten med Fædrenes Storhed og

Hæder. De gamle Konger række derved Haanden til den nye, og signe hans Krone!

Sandbo.

Bravo! — det var jo en skjøn Tale — Men Du burde sparet den til Vinterfesten for Fædrenes Minder. Nu leve vi i Dagens varme, kronede Sommerfest — der ville vi ikke have Noget med Skyggernes Rige at bestille. Nu trænge vi til frisk Virkelighed. Baade Konge og Folk faae nok staae hos hinanden med Nutidens levende Kræfter, ville de virke noget Stort sammen til Nordens Ære og Lykke. Det nytter ikke at stole paa de Døde.

Thormod.

Hvad engang Virkeligt og Stort har levet, kan ikke døe, selv ikke her paa Jord. Det lever fort gjennem Tidernes Vexel, i Landets Natur, i Folkets Bevidsthed, i Sagn og i Digt. Jeg for min Deel seer ingen stor Forskjel mellem Fortid og Nutid, mellem Digt og Virkelighed, mellem Tanke og Form; — det Ene gaaer over i det Andet, og det store Hele bæres og fremmes af Livets evige Aand.

Sandbo.

Naa, det maa man sige! — Du taler jo med en Overbeviisningens Sikkerhed, som kunde Du kalde de gamle, længst hensmuldrede Konger og Helte her lyslevende frem for os, som Vidner i din Sag!

Thormod.

Og hvo siger Eder, at jeg ikke kan det?

Sandbo.

Gud bevares! — Vi tvivle ingenlunde om din nøie Fortrolighed med hine gamle Herrer, Du er ikke Poet for Intet. Hør, det skulde være os særdeles interessant, ogsaa at gjøre deres personlige Bekjendtskab. Indbyd dem hid at tømme et Bæger med os denne Kronings-aften, men bed dem dog først have os undskyldte, at vi drikker dem til i vor moderne Punsch, og ikke i deres klassiske Mjød!

Edvardsen.

Ja, indbyd dem at komme hid! En Skaal for de gamle Herrer og Fruer i Kongehallen hist!

De Øvrige
(undtagen Thormod).

En Skaal for de Gamle! De leve!

Thormod.

De leve! — Hvad I sige i Spøg, det gjentager jeg for Alvor. Det skulde ikke undre mig, om de toge Eder paa Ordet, og gav os et synligt Tegn paa, at de endnu ere med i Fædrelandets Liv. Denne store Fest-aften er just et saadant mystisk Øieblik, da Fortid og Nutid række hinanden Haanden, da Norges gamle Herlighed opstaaer igjen under nye Former, da Landets inderste Spire igjen sætter Blomst, og aabner sin straalende Krone!

Sex hundred Aar tilbage,
Som nu, ved Sommertid,
Der holdtes her i Bergen,
En dobbelt Fest, saa blid.

Det var den unge Kong Magnus
Alt med sin Dronning fiin,
De feirede Bryllup og Kroning
Med Guld og klaren Viin.

En Konges Datter fra Danmark
Var fagre Ingeborg,
Med Magt fast var hun hentet
Fra Jyllands Klosterborg.
Dog fulgte hun selv saa gjerne
Hidop de norske Mænd: —
Hun vidste, de førte hende
Til elskte Brudgom hen.

Af ham blev snart hun favnet
Paa Norges Klippekyst —
Hans Fader, den gamle Hakon,
Og hilste hende med Lyst.
Han gjorde deres Bryllup
I Steenhallen, Dage tre —
Derefter lod han dem krone,
Det vilde han ogsaa see.

Til høieste Lykke og Ære
Han havde sit Rige bragt.
Udbredt til fjerneste Lande
Var Hakons og Norges Magt.
Sin Lykkes Krone han vilde
Nu fæste paa sine Børn,
Før selv han hæved sin Vinge
Mod Himlen, den gamle Ørn.

De bar da Kronen med Ære
Kong Magnus og Ingeborg —
Den Fest var herlig at skue
Paa Bergens Kongeborg.

Den straaled af Guld og Kjerter,
Af Kjæmpers og Fruers Krands —
Det var den klareste Lysning
Af Norges gamle Glands.

Den var saa stærk, at den dæmred'
Selv gjennem den Seklers Nat,
Der snart sank ned over Norge
Som Taagen i Dalen brat.
Saa Natteskyggerne brede
Sig hist over Bergens Fjeld,
Hvor Kongehallens Ruiner
Slumre i Sommerkveld.

Thi siger ogsaa Sagnet
At Magni Kroningsnat
Er som et blivende Jertegn
For Norges Lykke sat.
Dens Glands kan vel fordunkles,
Fornedres kan dens Huus, —
Dog vil den engang stige
Med Hallen op af Gruus.

Naar Riget atter reist er —
Saa melder det Sagnets Ord —
Naar Frimænd atter dyrke
Med Kraft den gamle Jord,
Naar atter i Norge krones
En Drot, til Kronen født,
Naar atter en Dronning bærer
Ingeborgs Ring saa sødt —

Da vække de kjendte Toner
En Nat den Kroningsfest,
Da opstaae de gamle Tider
Og vorde de nyes Gjæst,

Da tage de slumrende Kræfter
Atter Liv og Blod,
Da lyser det atter i Hallen
Hvor Hakon Gamle stod! —

(Under Foredraget af de sidste Vers høres fjern Musik, som af Harper og Horn, over fra den anden Side Vaagen, hvor imidlertid Baggrunden er bleven dunkel af den lidt efter lidt indfaldende Nat. Netop som Thormod har fremsagt de tvende sidste Linier:

„Da lyser det atter i Hallen
Hvor Hakon Gamle stod" —

sees pludseligt alle Buevinduer i Kongehallen stærkt oplyste indenfra, og Musiken derfra klinger fuldere. Alle fare op).

Edvardsen.

Ha, hvad er dette? — Ved alle gode Magter, jeg troer Digtet bliver Alvor! Lyser det ikke af alle Buevinduerne derover i den forladte Kongehal, som var der straalende Fest derinde og høre I ikke den underlige Musik derover fra? — Drømme vi eller vaage vi? —

Sandbo.

Alt for vist vaage vi, nu er det ikke Tid at drømme. — Begriber I da ikke at der er Ildløs i den gamle Magasinbygning derover — de mugne Korndynger der maa have antændt sig selv. Der er Ildløs! Seer I ikke det flammer, hører I ikke hvor det klemter og bruser deroverfra? — Kommer Kammerater! — til Hjelp! — Det gjælder Fæstningen, maaskee den hele By! — Følger mig!

De Øvrige
(undtagen Thormod).

Ja, ja, til Hjelp — det brænder, det brænder!

(De styrte alle ud undtagen Thormod, der, siden han udtalte de sidste Ord, er bleven staaende ubevægelig med Haanden udstrakt mod den lysende Kongehal).

Anden Scene.

Thormod
(alene, medens Musiken vedbliver).

Ja, nu er Digtet Sandhed
Og Tidens Fylde der! —
Oldtid kommer til Nutid
Og Norges Glands er nær! —

Gaaer kun, I Døgnets Blinde!
I finde ei Mindets Ild —
Den brænder lige herligt
Om I den slukke vil! —
Kun Den, som troer, kan skue —
Det er en evig Lov
For hver, som Vei vil finde
I Phantasiens Skov.

I vinke mig, lyse Haller,
Med Hilsen fra Hakons Old!
Lader en Nutids Sanger
Da gjæste Eder bold! —
(Han iler ud.)

Tredie Scene.

(Skuepladsen forandres til det Indre af Kongehallen, saaledes som den var i Hakon Gamles Dage, glimrende oplyst og smykket. I Baggrunden den store Hovedindgang i Rundbuestiil. Den er aaben, og man seer endeel af det udenfor værende Galleri, der fører til Borgen. Ved den ene Langvæg henimod Proscceniet, under en Thronhimmel, det kongelige Høisæde. Derpaa sidde Unge Kong Magnus og Dronning Ingeborg, begge i Kroningsdragt. Paa lavere Sæder, ved Siden af Thronen og ligeoverfor den, sidde de fornemste Lendermænd, Prælater og Fruer, de sidste for

sig. Hallen er ellers opfyldt af Hirdmænd, Riddere og Jomfruer, hvoraf endeel just træde en Dands efter Takten af følgende)

Sang.

Det var den unge Hr. Magnus Konge
Han sagde til Fader sin:
Og hør Du Herre, min Fader kjære,
Mig lyster en Brud saa fiin.
Det høres over Hav, de norske Sømænd der de udfare.

I lade mig hente skjøn Ingeborg,
Hun haver mig lovet sin Tro.
I sende nu Skibe til Danmarks Borg —
Der monne den Lillievaand boe.
Det høres ꝛc.

Det var den gamle Hakon Konge —
Hans er saa vældig en Magt, —
Han sendte til Danmark Drager syv
Med Krigsmænd og herlig Pragt.

Men der de landed ved Horsens By —
Tom fandt de Jomfruens Borg.
Draget mod Tydsken var Danmarks Drot,
I Kloster sad Ingeborg.

Det var de norske Udsendingsmænd
De talte i Harme saa:
Seiled vi uden Jomfruen hjem,
Stor Utak vilde vi faae.

Saa fore de op med Skjold og Sværde
Til Klostret alt ved den Sø.
Der trued de Alle: I give os ud
Kong Magni trolovede Mø!

De Klerker og Nonner, de bad og sang:
„Den Jomfru er Himlens Brud!"
Men Ingeborg hørte de Norskes Klang —
Saa tren hun af Klostret ud:

„Jeg følger med Eder til Norges Land,
Fast ei mine Frænder det veed:
Kong Magnus haver jeg givet min Tro,
Og Norge er nu mit Sted".

Da løfted de hende paa Ganger graa,
Hun red med dennem til Strand, —
Paa prægtige Drage, ad Bølgen blaa,
Hun drog til Norriges Land.

Der mødte hende Hr. Magnus Konge,
Han favned sin Brud saa fiin:
Nu bærer hun Silke for Klosteruld
Og Krone for Pandelin.
Det høres over Hav, de norske Sømænd der de udfare.

(Med Sangen ophører Dandsen og Gjæsterne fordele sig til hver Side i Baggrunden. En Skutilsvend viser sig paa Tærskelen af den store Indgangsport, og udraaber, idet han støder sin Sølvstav i Gulvet:

„Kong Hakon kommer".

Strax efter sees Kong Hakon Hakonsøn den Gamle, fulgt af nogle Hirdmænd, at komme gjennem Galleriet udenfor — og træder ind i Hallen. Alle reise sig i ærbødig Taushed).

Fjerde Scene.

Kong Hakon
(idet han gaaer hen mod Thronen).

Hil Dig paa Norges Throne, Konning Magnus!
Hil Norges Dronning, fagre Ingeborg!

(Alle Gjæsterne, under Fanfare fra Orchestret, gjentage disse Ord).

Kong Magnus
(som er steget ned af Thronen, idet han bøier sig for Hakon):

I tage Eders Plads, min ædle Fader,
Thi Eders er dog Høisædet i Norge!

Dronning Ingeborg
(ligeledes).

Ja, stig paa Thronen, Norges store Drot!
Saa beder ogsaa Eders nye Datter.

Hakon
(tager Ingeborgs Haand og lægger sin paa Magnus Skulder, for atter at føre dem op til Thronen).

Nei, mine Børn — nei Magnus, elskte Søn!
Idag skal Du ei bøie Dig for Nogen
I Norges Land, selv ei for gamle Hakon.
Den Dag er kommet nu, hvorefter jeg
Saa længe og saa inderlig har stundet.
Mit Kjød jeg hævet seer til høiest Magt
Og Hæder her i dette elskte Rige,
Hvis Glands og Vel jeg over firti Aar
Har bygget paa, har kjæmpet for. Idag
Har disse gamle Øine faaet skue
Sankt Olafs Kongeguld at sættes om
Min Arvings og hans Hustrus unge Pander.
Med Tillid kan jeg overgive nu
Hvad jeg har samlet, til en yngre Haand,
Hvis Styrke og hvis Klogskab jeg har prøvet,
Nu kan jeg rolig stige i min Grav —
Mit store Værk vil leve efter mig.

Magnus.

I tale ei saaledes, høie Fader! —
Endnu er Eders Haand meer stærk end min,
End længe føre den vort norske Banner —
Ei Nogen dog det hæver, som Kong Hakon! —

Ingeborg.

Ja, endnu længe leve maa Kong Hakon,
Saa Ingeborg kan finde Tid, at sætte
Sig i hans langt bortdragne Datters Sted.
I Spaniens Rosenlunde gaaer Christina,
Og Sydens Elskovshof er hendes Hjem.
Dog sløres tit vel hendes Lykkes Himmel
Af Længselsskyer mod det fjerne Nord.
Lad hende vide, nu har hun en Søster
I Norges Kongsgaard, som forsøde vil,
Saavidt hun kan, den gamle Faders Dage!

Hakon.

Jeg takker Eder, mine elskte Børn!
Ja, skulde Noget kunne binde mig
Til denne Jord, saa var det Eders Ømhed,
Min Kjærlighed til Eder, og til Norge —
Til dette Folk, om jeg opdraget har
Fra Barn til Mand, i disse mange Aar.
Men Dagen hælder, Natten stunder til.
Den gamle Hakons Tid er snart forbi,
Og Eders kommer. Sørger ei for mig —
Jeg levet har som Faae, og kan vel døe.

Dog — ingen mørke Tanker denne Kveld! —
Den viet være Festlighed og Glæde! —
See, hister nærmer sig et Blomstertog
Af Norges Døttre ifra Bygd og By —
Det er til Dig, min fagre Norges Dronning!

Femte Scene.

(Hakon fører Magnus og Ingeborg op paa Thronen, og sætter sig selv paa et lavere Sæde ved Siden af dem. Under en blid Musik (Motivet af efterfølgende Sang) kommer imidlertid ind fra Galleriet

en Skare unge Piger i Nationaldragter og med Blomsterkurve i Hænderne. De træde hen foran Dronningen og strøe deres Blomster for hendes Fødder, medens den Forreste af dem synger:)

Nu er der Liv i Dale
Og Fuglen synger høit i Li
Og alle Blomster tale
Fast Vaaren er forbi.
Det risler sødt fra Kildevæld,
Det svarer langt fra Skov og Fjeld
Som Huldreslaat i Li.

Det er fordi vor Dronning
Er kommen hid i dette Aar,
Har bragt vor elskte Konning
Saa ny og rig en Vaar.
Thi bad os vel de Blomster smaa:
O, tag os med, naar snart I gaae
Til Fest i Kongens Gaard!

Saa strøe vi da de Blommer
Her for din Fod, o Dronning huld!
Dig vorde altid Sommer
Alt under Kronens Guld:
Vi Dig nu Hyldest bringe skal
Fra Søstre rundt i Skov og Dal —
Hil Dig, vor Dronning huld!

Ingeborg
(reiser sig fra Thronen).

Hav Tak, I vakre Døttre af Norges skjønne Land!
Mod Eders Hilsen tager jeg saa gjerne!
Mildt dufte Eders Blomster, og sødt husvale kan
Den Fremmede, som hidkom fra det Fjerne.

Paa Danmarks rige Sletter jeg gik saa mangen Gang
Og tænkte paa det strenge, stolte Norge. —
Det var, som over Havet en vild og sælsom Klang
Mig kaldte fra de høie Klippeborge.

Det var min Skjæbnes Stemme, — den kom fra Kjærlighed —
Til Eders Konge gav jeg Haand og Hjerte.
Nu ingen bedre Hjemstavn paa Jorden jeg veed
End den, hans Land og Folk her mig lærte.

Det være skal min Gjerning, fra Norges Dronningstol
At sprede over Landet milde Sæder,
At aabne Graneskoven for Skjønheds milde Sol,
At vaage over Arnens blide Glæder.

I staae mig derved bi, Søstre fra Bygd og By!
Da skal vor Stræben ikke beskjæmmes.
Da skal vi virke Roser i Mandens stolte Ry,
Og Ingeborg skal ei i Norge glemmes.

Naar hun forlængst er borte, og i fjerneste Tid
En Dronning her i Norge krones atter,
Skal hun i Mindet hilse den Kronede blid,
Og signe hver en trofast Norges Datter!

(Bønderpigerne blande sig med Gjæsterne i Baggrunden. Derpaa reiser sig)

Hakon.

Nu, da de hulde Kvinder have havt
Som det sig sømmer, første Ord og Sang,
Nu nærmer sig et Hyldingstog til Dig,
Min bolde Søn. Nu i en synlig Krands,
Forbi Dig føres skal, hvad jeg har samlet
Af ydre Tegn paa Norges Magt og Glands.
Først hilser Rigets eget Banner Dig.
Den røde Dug med Norges gyldne Løve,
Der høit igjen opløfter Olafs Øx
Og skuer stolt henover Fjeld og Dale
Fra Nordkyn lige til Lebandisnæs.
Fra yderst Nord, ifra det fjerne Grønland
Isfronen lægges saa for dens Fødder. —

Saa komme vore Fædres stolte Sønner
Fra Island, fra hin underfulde Ø,
Hvor Saga sidder i den lange Nat
Og tegner op ved Heklas evige Ild
Normannastammens mægtige Bedrifter,
Hvor Skjalde synge under Jøklers Iis
Og nordisk Frihed har sit rette Sæde.
See, endeligen er det lykkets mig
At føre denne stolte Datters Sønner
Tilbage i vort Norges Moderfavn —
De bringe Dig derpaa det første Mærke. —
Saa hilse Dig Skatlandene i Vest:
Fra Kongeriget Man, Jarldømmet Orkney,
Fra Færey og fra Shetlands grønne Holme,
Fra Øerne i Skotlands Vesterhav
Dig bringes Hyldest nu som Drot og Herre.
Derefter komme alle Sendemænd
Fra Lande, hvormed Norge staaer i Venskab
Og hvor dets Ret og Magt er kjendt og hædret.
Først iblandt dem Du hilse vil de Mærker
Fra vore Nabofolk, fra Sverig, Danmark:
Stridt har vi længe nok med dem — lad nu
En varig Pagt omslutte Nordens Brødre,
Tre hver for sig, Een imod Nordens Fiender. —
Saa følge Bud med Venskab og med Gaver
Fra Keiseren, fra Englands, Frankrigs Konger,
Og fra det skjønne, ridderlige Spanien
Hvor nu din Søster i sin Lykke boer —
Ja, selv fra solforbrændte Østerland
Et Tog af Blaamænd bringe Norge Hilsen.
Tag, Magnus Konge, denne Krands da hen —
Din gamle Fader har Dig bundet den.

Sjette Scene.

(Medens Orchesteret spiller en gammel Marsch, kommer det i Hakons Tale ovennævnte Tog af Mærkesmænd, Sendemænd og deres Følge ind fra Forhallen og gaae parviis rundt Scenen, idet de sænke deres Faner og øvrige Tegn naar de passerer Thronen, hvorefter de opstille sig i Baggrunden. Er dette skeet, og Musiken ophørt, reiser Kong Magnus sig med følgende Ord:)

Magnus.

Jeg takker Dig, min Fader, for det Syn
Af Glands og Hæder, hvortil Du har bragt
Vort elskte Norge. Ikke kan jeg haabe
At øge denne Glands — det kan blot Hakon —
Men jeg vil stræbe at bevare den,
Og jeg vil bygge Landet indenfra
Med vise Love, sammen med mit Folk.

Hakon.

Da skal Du kaldes Magnus Lagabæter!
Det er et herligt Navn, fast bedre, Søn,
End Seirsnavn, vundet paa en blodig Val.
Dog, fordres dette Navn, maa det og vindes —
Med Sværd ved Lænd maa Norges Konge bygge
Paa Fredens Værk, og Folket maa staae om ham
Og lægge flittigt Sten til Sten — men og
Fuldt væbnet mod, hvad uden fra kan komme.
Hvad Tiden bringer, Ingen vide kan —
Thi maa man være forberedt paa Alt.
Fremtiden er et Land, saa fjernt, saa ukjendt,
At selv ei Hakons Magt kan trænge did,
Og intet Sendebud kan derfra ventes.

Syvende Scene.

Thormod Skjald

(der under Hakons sidste Replik ubemærket blandt Mængden er kommet ind i Hallen, træder nu frem for Kongerne. Hans hele Udseende og Dragt har Lighed med Thormods i første Scene, dog modificeret efter de nuværende Omgivelser).

Dog dennegang der kommer saadant Bud!

Hakon.

Hvo er Du, Fremmede, i sælsom Dragt,
Som vover her at tage Ord i Hallen?

Thormod.

Jeg kaldes Thormod Skjald, min høie Konge!
Jeg er en Sanger fra hint fjerne Land,
Det ubekjendte, som Du nylig nævnte.
Tillad, jeg i et Kvad nu hilser Eder
Fra Fremtidslandet, fra det nye Norge.

Hakon.

I norske Kongers Hal er Skjalden stedse
Kjærseet Gjæst. Er Du en rigtig Sanger,
Da har Du og en Ret at kalde Dig
Et Sendebud fra hint ukjendte Land,
Hvortil ei Døgnets Slægt kan trænge hen.
Skjalden er Seer, har det indre Syn,
Og for hans Blik er Fremtiden opladt.
Bring ham en Harpe der. Saa, tag nu Sæde!
Viis nu din Kunst og kvæd os nu din Sang.

(Sætter sig igjen.)

Thormod,

(Efterat en Harpe er bragt ham, tager Plads paa en Bænk ligeoverfor Thronen, og synger:)

Tidsørnen slaaer sine Vinger
Og flyver fra Fjeld til Fjeld,
Vel sælsomt sammenklinger
Fortid og Fremtid i Kveld.
Hvad Norge engang skal blive
Fjernt, om sex hundred Aar —
Deraf, som det er i Live,
Et Billed nu for mig staaer.

Bag Fremtids dunkle Vove
Jeg skuer den høie Kyst,
Med susende Graneskove,
Med grønne Dales Lyst.
Sol skinner paa Klippeborge
Hvor Mørket hvilte tungt. —
Det er Eders gamle Norge,
Som atter er vordet ungt.

Dyb Nat laae længe paa Landet,
Kongehallen i Gruus.
Sent er dog atter opstandet
Norges det hellige Huus.
Opreist er atter dets Tinde,
Lyser langt over Hav —
Hakon den Gamles Minde
Kalder det op af Grav.

Nu kan det uden at rødme
Skue den gamle Glands,
Frihedens rige Sødme
Giver og Æreskrands.
Tabt er' de fjerne Riger —
Vundet er indre Magt,
Kroningsdagen opstiger
Atter med Sommerpragt.

En Konning stiger paa Throne
Alt med sin Dronning ung;
Hakon den Gamles Krone
Er ham ikke for tung.
Ja, Drot! — Du gamle, Du gjæve!
Han sender Dig Bud ved mig:
Dit Norge høit vil han hæve
Og tænke derved paa Dig!

Hakon

(reiser sig og træder frem i Prosceniet.)

Jeg tager mod din Hilsen, gode Skjald!
Og sender min igjen, ved Dig tilbage
Til Fremtidsdrotten paa mit Norges Throne.
Siig ham, at Gamle Hakon stiger glad
Nu ind i Kjæmpehøien, som sig aabner, —
Han veed, at Norge grønnes over den.
Han frygter ikke for den lange Nat,
Thi Morgenrøden seer han fjernt derbag
At rosenfarve Landets Sneefjeldtinder.
Og naar den kommer saa, den store Stund,
Naar Frihed styrket er, naar Kronen sættes
Igjen paa Norges Drot i Olafs Tempel,
Da reiser Hakon sig i stille Nat
Og sætter sig i Maanens Glands paa Høien,
Og skuer stolt udover dette Land
Som han i fireti Vintre hersked over,
Som han har elsket saa, har stridt, har blødt for.
Han kjender det igjen, sit elskte Norge!
Med Dal og Skov, og med dets djærve Folk!
Han seer, det fundet har sig selv igjen.
Thi rækker han det Mindets Arveguld,
Og breder signende sin Haand udover
Det nye Norge, over alt dets Folk,
Og over ham, dets unge, gjæve Konge!

Jeg seer i Aanden, han vil vorde værd
At bære Hakons Krone og hans Sværd!
Som Magnus Land med Lov han bygge skal —
De hilse begge ham fra Sagas Hal!

(Efter Hakons sidste Ord istemme Alle i Hallen Tilstedeværende følgende:)

Slutningssang.

For Norges Land og for dets Drot
Vi vil et Kvad nu sjunge,
Som Nordhav slaaer mod Klippens Slot
Det skal i Hallen runge.
Et herligt Ord det bære kan
Til fjerne Tiders Morgenrand:
Hil Norge, Kjæmpers Fødeland,
Det gamle og det unge!

Ret aldrig kan dets Fjeldetop
Af Tidens Bølger dækkes,
Den skuer klart mod Himlen op
Naar det af Morgnen vækkes.
Det frygter ei den dunkle Kveld;
Høit blusser Friheds Baun paa Fjeld,
I Dal gaaer Mindets Kildevæld,
Til Brødre Haanden rækkes!

Hil Drotten, som dets Kongeguld
Har fæstet om sin Pande!
Hans Krone lyse straalefuld
Vidt over Nordens Lande!
I Hakon Gamles Spor han gaae!
God Lykke i sin Tid han faae!
Hans Folk en Skjoldborg om ham slaae,
I Liv og Død at stande!

Hertug Skule.

Tragoedie i fem Akter.

1864.

Personer.

Hakon Hakonssøn, Norges Konge.
Margretha, hans Dronning, Skules Datter.
Skule, Jarl, siden Hertug.
Peter, Skules Vaabensvend, siden anerkjendt som hans Søn.
Gunnar Kongsfrænde, } Kong Hakons Høvdinger.
Gaut Jonssøn paa Mèl, } Kong Hakons Høvdinger.
Sone Siik, Skules Stallar, } Høvdinger hos Skule.
Arnfinn Thjovssøn, } Høvdinger hos Skule.
Eistein Orre, } Høvdinger hos Skule.
Bjørn, Abbed til Nidarholms Kloster.
Eistein Sure, Formand for Chorherrerne i Nidaros Christkirke.
Ragnfrid, } Dronningens Jomfruer.
Signe, } Dronningens Jomfruer.
Gunbjørg, en gammel Kvinde.
Thjostolf, Skules gamle Kammersvend.

Høvdinger og Hirdmænd hos Kong Hakon og hos Hertug Skule, Chorherrer, Præster og Munke, Stridsmænd, Folk.

Handlingen foregaaer første og anden Akt i Nidaros, tredie Akt i Bergen, fjerde Akt ved og i Oslo, femte Akt ved Nidaros.

Tiden 1239—1240.

Første Akt.

Første Scene.

Kongsgaarden i Nidaros. Tilhøire den Fløi, hvori Kongen og Dronningen boe, tilvenstre Skule Jarls Herberg, begge forbundne med en aaben Svalgang. I Baggrunden Udsigt til Christkirken og Fjorden. Jomfru Ragnfrid, Dronningens Mø, og Hr. Peter, Skule Jarls Vaabensvend, komme fra hver sin Kant og mødes midt i Svalgangen.

Peter.

Vel mødt, skjøn Jomfru, denne Sommerkveld!

Ragnfrid.

Ret ilde mødt, Du vilde Ungersvend!
Lad mig i Fred kun gaae mit Ærind.

Peter.

Ja,
Du skal faae Fred; jeg vil jo følge Dig.

Ragnfrid.

Det blev en deilig Fred! Ret dyb, som den,
Der raader mellem Kongen nu og Jarlen.

Peter.

Saa følge vi jo kun vort Herskabs Spor.

Ragnfrid.

Jeg ikke dog. Jeg tjener ikke Kongen,
Ei Jarlen, men kun Dronningen.

Peter.

Men hun
Er Jarlens Datter, jeg hans Yndling. Nu,
Saa hersker han ved Begge over Dig,
Og han befaler Dig, at følge mig
Hiſtover til hans Hal. Der, kan Du troe,
Er andet Liv, end her hos Hakon Søvn,
Hvor I maa døie, næsten hver en Kveld,
At høre Abbed Robert læse op
Med døsig Røst de vælske Eventyr,
Mens Dronningen baldyrer i sin Fruerkreds
Og Kongen med sin Hird sødt nikker til.
Nei, da er andet Liv i Jarlens Hal!
Der raader end den djærve, norske Skjemt,
Der kvæde Skjalde end paa nordisk Viis
Om Blod og Kamp og Høvdingers Bedrift,
Mens Viin og Mjød i Kredsen bydes om
Af skjønne Hænder. Kom da, Ragnfrid, did.
Der skal Du herske som Valkyrie
I Kjæmpers Rad, istedetfor at Du
Hos Dronningen kun sømmer Guld i Liin.

Ragnfrid.

For Byttet takker jeg, men frygter kun,
At naar jeg som Valkyrie gik Bordet rundt,
Jeg da i Øinene fik Been og Spyd,
Der flyve om, naar Legen er som allerbedst.

Nei, da er Livet bedre i min Frues Hal,
Hvor milde Sæder lyse ind fra Sydens Land,
Som Morgenrøden fra en ny, en bedre Tid.
Der høres mangt et underfuldt og liftigt Sagn
Fra fremmed Land, bragt over i vort Maal.
O, Du forstaaer ei Elskovs Sprog, min Ven,
Hvis Du kan kjedes ved de søde Eventyr
Om Flores og om Blantseflor, om Tristan
Og om Isolda! —

Peter.

Elskov jeg lærte
Ikke af Bøger,
Ikke af fremmede
Døde Frasagn,
Men af min Hjemstavns
Inderste Hjemliv,
Men af mit Fædrelands
Fagreste Mø!
Vel mod Din Villie,
Veneste Ragnfrid,
Lærte Du selv mig
Kjærligheds Magt.
Vel maa Du vide:
Ikke ved daadløs
Hvilende Drømmen —
Men mellem skarpe,
Blinkende Vaaben
Kjærlighed trives
Bedst i vort Nord!
Derfor jeg vil
Min Fæstemø vinde
Midt gjennem Striden,
Trods alle Dronninger,
Trods hende selv!

Ragnfrid.

Dristigt Du taler,
Taler for tidligt:
Kjærlighed tvinges
Ikke ved Trods.

Peter.

Haard er din Tale,
Ømt er dit Øie;
Blikket jeg troer dog
Bedre end Tungen.

Ragnfrid.

Lad mig nu fare!
Aft'nen alt hælder,
Dronningen venter
Sikkert alt længe.

Peter.

Lad hende vente!
Siig mig kun endnu,
Naar vil Du følge
Mig til mit Bo?

Ragnfrid.

Ragnfrid vil vindes
Kun af en Høvding.
Gunnar Kongsfrænde
Beiler til hende;
Peter er ikkun
Hirdmand hos Jarlen.

Peter.

Ha! Og Du lytter til
Gunnars Lokken?

Ragnfrid.

Nu, hvorfor ikke?
Gunnar er Kongens
Frænde og Yndling.

Peter.

Men jeg er Jarlens,
Og det er bedre.
Jarlen er Konge
Mere end Hakon,
Snart vel han nævner sig
Ogsaa ved Navnet.
Da har han lovet mig
Lendermandsrang.

Ragnfrid.

Let er at love,
Tungt er at holde.
Aldrig faaer Skule Jarl
Kongenavnet —
Og Du veed ei engang
Faders Navn.

Peter.

Gunnar var Bonde
Førend hans Søster
Inga blev Moder
Til Hakon Konge.
Hvo veed, hvad endnu
Mig kan times?
Endnu idag
Jeg Varsel har faaet;
Snart jeg min Faders
Navn skal høre.

Endnu inat
Jeg gaaer til et Stævne,
Som skal mig bringe
Navn og Frænder.
Dog, lad min Herkomst
End blive dunkel —
Hæder jeg vinde skal
Ved mig selv!
Snart bryder Striden
Ud mellem Svogrene;
Da giver Feiden
Gyldne Frugter,
Let bliver da
Et Jarldømme ledigt.
Veneste Ragnfrid!
Vil Du da vente
Til jeg kommer
Seirdøbt af Kampen?
Love, saalænge
Ei at give
Haab til Gunnar?

Ragnfrid.

Lidet jeg lover,
Meget jeg holder.
Flores og Blantseflor
Skal os føre,
Selv jeg opleve vil
Saadant Sagn.

Peter.

Ikke jeg kjender
Fremmede Kvad.

Ragnfrid.

Kom da til Dronningen,
Der vil Du høre det.

Peter.

Vel, for din Skyld jeg vil
Dysten vove.
Altsaa, jeg følger Dig!

Ragnfrid.

Nei, ikke mig Du maa
Følge, men Jarlen.
Bring ham mit Ærind!
Siig ham, at Dronningen
Venter i Kveld ham.

Peter.

Vist skal han komme.
Endnu et Ord kun —

Ragnfrid.

Nei, det er sildigt,
Dronningen venter
Alt nu længe.
Altsaa, naar Sol gaaer ned
Finde vi Eder i
Kongehallen?

Peter.

Det er saa længe til.

Ragnfrid, (idet hun iler ind tilhøire).
Endnu er længer til
Bryllupshallen!

Peter.

Skule Jarl bygger snart
Begge sammen. (Ind tilvenstre.)

Anden Scene.

Gunnar Kongsfrænde og Gaut Jonssøn paa Mèl komme ind fra Baggrunden.

Gaut.

Jo, Gunnar, jo, — jeg siger det endnu —
Saaledes kan det ikke gaae stort længer.
Kong Hakon er for svag mod Skule Jarl!
At leve dagligt sammen med sin Uven,
At see hans onde Blik ved hvert et Maal,
At taale hans og Hirdens Overmod,
At vide ham ved Dag, ved Nat, iſærd med
At spinde Nettet til Ens Undergang,
Og dog at møde ham med milde Blik,
At trykke huldt hans Haand, at overøse
Ham med al Hæder, dele Alt med ham,
Som Huus og Mad, saa Magt, ja selve Riget —
See, det er Mere, end jeg kan forstaae,
Fast meer, end christelig Taalmodighed.

Gunnar.

Eet Ord forklarer Alt: Kong Hakons Hustru
Er Skules Datter.

Gaut.

Ja, dette Ægteskab! Vel bittert maa vi
Nu angre, at vi raaded' Kongen til det.
Vi troede dermed at udjevne Alt,
At Skule vilde give sig tilfreds,
Naar Kongen blev hans Maag, og naar hans Æt
Ved Datteren dog kom paa Norges Throne —
Men han er ikkun bleven værre siden.

Gunnar.

Og dog er Ægteskabet lykkeligt.
Kong Hakon elsker høit sin ædle Hustru,

Margretha er ham inderligt hengiven
Og har ham skjenket tvende Sønner alt,
Som kunne arve Kronen efter ham.

Gaut.

Just derfor hader dem den stolte Morfar —
De ere Kongens Arvinger, ei hans.
Det Eneste, som hidtil synes holde
Ham end tilbage fra at gribe Kronen,
Er, at han ikke selv har nogen Søn.
Men snart vil og ei dette hindre ham.
Hans Had mod Kongen, hans Ærgjerrighed
Er saa fortvivlet, at han heller vil
See Norges Krone gaae til Fremmede,
End til hans Dattersøn. Men selv han vil
Dog først med Voldsmagt tage den for Livet.

Gunnar.

Nu, Gaut paa Mèl, Du taler som om Skule
Kun havde nødig at udstrække Haanden,
For strax at tage Kronen af Kong Hakons,
Min Frændes Hoved. Men jeg troer, jeg veed dog,
At Du, med alle gamle Birkebener,
Er enig i, at Sligt skal aldrig skee

Gaut.

Ret har Du deri, Günnar. Endnu lever
En Kreds af Sverres gamle Høvdinger,
Som aldrig taale vil, at Norges Krone
Skal gange ud af Sverres Sønne-Æt,
Og som vil holde Sønnesønnen oppe
Med List og Vold, ja mod hans egen Svaghed.
Han maa ei gjøre fleer Indrømmelser,
Der føde nye Fordringer. — Ved sidste
Forlig i Bergen fik jo Skule Jarl

En Trediedeel af alle Landets Sysler,
Saa nu snart Ingen rigtig veed, Hvo der
Er Kongens Sysselmand, og Hvo er Jarlens.
Det er ei nok. — Der fordres stedse meer.
Ved dette Samliv her i Nidaros,
Hvoraf saa Meget ventedes, maa hver
En Times Fred jo kjøbes. Selv ikveld
Der forberedes noget Splinternyt,
Jeg veed ei hvad, for end at stagge Jarlen.
Det maa forhindres. Jeg gaaer nu til Kongen.
Jeg vil opegge ham, at drage ned
Til Bergen; der har han sin meste Magt.
I dette Nidaros er Jarlen stærkest,
Og Kongen ikke fri. Han maa herfra,
Og det imorgen. Gunnar, kom og hjælp mig.

Gunnar.

Jeg hjælper ikke til, at skille Jarlen
Og Kongen fra hinanden. Hidtil er
Det stedse gaaet bedst, naar de var sammen,
Og onde Tunger ei ved Frastanden
Fik Leilighed at sprede Ufreds Sæd.

Gaut.

Den er alt spredt, og voxet til en Skov,
Der skjuler Lyset selv i Kongens Gaard,
Saa Ven og Uven ei kan skjelnes meer.
Adskilles maa nu Kongens Træer fra Jarlens,
Hvis ikke, voxe disse over os
Og kvæle for os Frihed, Luft og Liv.
I Bergen finder Kongen Kraft igjen;
Her trykkes han af Skules mørke Nærhed.

Gunnar.

Jeg troer just modsat, Kongen trykker Jarlen,
Saalænge de er' sammen. Føler Skule

Sig fri og ene i sit Nidaros,
Da reiser han sig aabenlyst mod Kongen,
Og Uveiret vil bryde løs for Alvor.

Gaut.

Saa lad det komme! Bedre rigtig Storm
Med Lyn af Sværde og med Hagl af Pile,
End denne kvælende og lumre Stilhed.

Gunnar.

En Frændekamp er Tab til begge Sider, —
Men Kongen venter mere Seir af Fred.

Gaut.

Fred faaer han ei paa den Viis, før han lægger
Sin Krone ydmyg ned for Skules Fod.

Gunnar.

Det gjør han aldrig. Lad kun Kongen raade.
Hans milde Klogskab vinder nok tilsidst.

Gaut.

Ja, Himmelkronen vel, men ikke Norges;
Den maa Vi Lendermænd bevare for ham.

Gunnar.

Paa hver vor Viis. Jeg gaaer til Dronningen
At bede hende mægle Fred endnu.

Gaut.

Du vil da høste Strid. Jeg gaaer til Kongen,
At egge ham til Kamp, som bringer Seir.

(Ind tilhøire.)

Tredie Scene.

Gunnar bliver et Øieblik efter. Peter kommer ind fra Jarlens Side.

Peter (afsides).

Der er han jo, den Beiler, hun mig nævnte.
Et Ord med ham. (Gaaer ham imøde.)
God Aften, Gunnar Bonde!

Gunnar (vil gaae ind tilhøire uden at svare).

Peter (træder ham iveien).

Nu, er det bleven Skik blandt Kongens Folk
At ei gjengjælde Hilsen?

Gunnar.

Ja, naar En
Ei bliver tiltalt.

Peter.

Hørte Du da ei?
Saa hør igjen: God Aften, Gunnar Bonde.

Gunnar.

Du tager feil. Saa kaldes ikke jeg.

Peter.

Hvad? — Hedder Du ei Gunnar?

Gunnar.

Jo, men nævnes
Dertil for Kongens Frænde.

Peter.

Nægter altsaa,
At Du er bondefødt?

Gunnar.

Det være langtfra!
Jeg takker Gud for reen og ærlig Fødsel
Af gode Bondefolk, samt for, at jeg
Er ikke slegfredfødt, som Peter Navnløs.

Peter.

En Bondefødt dog bliver altid Bonde,
Mens navnløs Slegfredssøn kan blive Konge;
Det seer man jo med Konning Hakon selv.

Gunnar.

Men Hakon Hakonssøn er Kongesøn!

Peter.

Saa sagde Moderen, din Søster Inga;
Men der var ingen Præst til Vidne paa det.

Gunnar.

Dreng, haaner Du din Konge og hans Moder?
Spar kun din kaade Tunge til Du kommer
I Skules Hal; der høres den vist gjerne —
Men her, i Kongsmands Nærhed, skal Du tie.

Peter (trækker sit Sværd).

Skal? — Dette Ord fortjener skarpe Svar.

Gunnar (rolig.)

Stik kun dit Sværd i Balgen. Ikke skal
Det lykkes Dig at egge mig til Strid.
Du veed, Kamp er forbudt i Kongens Gaard.

Peter.

Jeg kan vel tænke, Du vil helst nu Fred,
Da Du, trods graanet Haar, er bleven Beiler.
Men netop derfor skal Du nu ha'e Strid.

Gunnar.

Hvad siger Du?

Peter.

Jeg veed det Latterlige,
Jeg veed, at Du, den gamle Svend, nu sukker
For Jomfru Ragnfrid, Fruerstuens Rose;
Men vogt Dig vel, — den Roses Torn er skarp.

Gunnar.

Hvad skulde hindre mig, i Tugt og Ære
At beile til skjøn Ragnfrid?

Peter.

Hendes Elsker,
Jeg, Peter Navnløs, og mit gode Sværd.

Gunnar.

En mægtig Hindring mod en Dronnings Løfte,
Og det har jeg.

Peter.

Men jeg har Ragnfrids eget.

Gunnar.

Det lyver Du!

Peter.

Saa føl da Sandheds Od.
Forsvar Dig, dorske Træl! (Gaaer ind paa ham.)

Gunnar (trækker Sværdet).

Det gaaer for vidt.
(Idet han forsvarer sig mod Peters Anfald raaber han ind tilhøire:)
Hid, Kongens Mænd, og see, det er Nødværge!

Peter (raaber ligeledes ind tilvenstre:)

Hid, Jarlens Mænd! Nu bliver lystig Leg!

Fjerde Scene.

Gunnar Kongsfrænde og Peter trække sig kæmpende op mod Baggrunden. Fra hver sin Side styrte Kongens og Jarlens Hirdmænd ind. Der blæses i Luur til almindelig Opstand. Strax efter kommer Skule Jarl, bevæbnet, fra sin Bolig, fulgt af sin Stallar Sone Siik, derpaa Kong Hakon, ilende til fra Høire, fulgt af Gaut. Dronning Margretha lidt senere.

Skule Jarl.

Hvad Larm er her?

Kong Hakon.

Ha, Jarlen selv i Vaaben!

Gaut.

Troer Du mig nu, Kong Hakon?

Kongen.

Skule! Skule!
Du vil det altsaa?

Dronningen (iler til og træder mellem dem).

Fred, for Guds Skyld, — Fred!
Min Husbond! — o, min Fader!

Skule.

Stille, mine Mænd!
(Til Kongen)
Jeg hørte Vaabenlarm og kom herud
At see dertil. Hvad var paafærde, Peter?

Peter.

O, Intet, Herre. Kun et Sammenstød
Af Staal mod Staal. Det kommer saa naturligt,
Som Lyn af Tordenskyen, der har lagt sig
Imellem din og Kongens Deel af Gaarden.

Gaut.

Den Unggut taler sandt, i al sin Frækhed.
Brudt er nu Freden, Konge.

Kongen.

Endnu ikke.
Gunnar, tal Du. Hvad bragte Dig i Strid,
Min Frænde, Du, den ældre, satte Mand?

Gunnar.

Nødværge, Herre. Denne unge Svend
Foer løs paa mig, aldeles uden Aarsag.
Jeg maatte drage Sværdet til mit Forsvar.
Her lægger jeg det atter for din Fod,
Min høie Konge. Straf mig, at jeg drog det
Her i din egen Gaard, imod dit Bud.

Kongen.

Tag Sværdet atter, Frænde. Vel jeg veed
Du er den Sidste til at yppe Strid.

Gaut.

Saa maa det være paa det Sidste nu
Med Freden, naar den sidste Krigsmand fægter.

Sone Siik.

Det troer jeg ogsaa. Herre Jarl, skal vi
Opsætte nu dit Mærke, vise dem,
Hvo der har Magten her i Nidaros?

Gaut.

Snart skal det sees. Frem, I Kongens Mænd!

Sone Siik.

Frem, Skules Mænd!

Peter.

Ja, op med Jarlens Mærke!

Skule.

Vær rolig, har jeg sagt.

Dronningen.

O Jesus!

Kongen.

Gunnar,
Følg Dronningen med Børnene til Kirken;
Her er ei sikkert Sted for Kvinder meer.

Dronningen.

O nei, min Husbond, nei, min ædle Fader,
Jeg gaaer ei herfra, før I love Fred.
Og hvis I vælge Strid, da kaster jeg mig
Imellem Eders Sværd, saa deres Od
Først træffer Hustruen og Datteren; —
Thi, Hvo end vinder, er det hendes Tab.

Kongen.

Skule — Din Datters Ord — jeg vil kun Fred.

Skule.

Jeg ogsaa, Frænde. Vær kun rolig, Datter!
Jeg har jo sagt Dig det; den hele Larm
Var jo om Ingenting. Hvad kan jeg for,
Om tvende Haner nappes med hinanden?
Vel sandt — jeg veed det nok — det er her Skik,
At skrive alle Handler paa min Regning.
Jeg kan en gammel Vise, den begynder:
„Ørnen sad paa Stenen,
Slog med sine Vinger —“
Jeg kan en anden, den begynder ogsaa:
„Ørnen sad paa Stenen,
Slog med sine Vinger —“
Og saa fremdeles. Ganske saa gjentages
De evige Beskyldninger mod mig
Af Hakons Lendermænd og af ham selv.
Nei — rolig sidder Ørnen end paa Fjeldet.
Ha! — løfted virkeligt den sine Vinger,
Da vilde I faae spørge andet Veir.
Dog nu er Ørnen blid og from, som Duen,
Og vil kun Fred, som den.
Hakon, din Haand!

Kongen.

Jeg rækker Dig den gjerne, Svigerfader,
Og jeg vil troe Dig endnu dennegang.
Ei, at jeg frygter Dig og dine Mænd —;
Men Gud jeg frygter og den hellige Olaf.
De vil ei taale, at der hersker Ufred
Imellem to saa nære Slægtninger.

Dronningen.

Ja, det er sandt. Mod Gud, mod hellige Mænd
Maa saadan Ufred være svarest Synd.
De være takket, som end dennegang
Holdt Eder borte fra den værste Brøde.
O, sværg mig, Fader! — sværg, Du aldrig, aldrig
Vil løfte Sværdet mod din Datters Mand,
Mod hendes Sønners Fader, mod din Konge!

Skule (opfarende).

Min Konge?

Kongen.

Skule!

Dronningen.

Du betænker Dig?

Skule (fatter sig).

Jeg sværger det, saasandt jeg ei har Søn.

Gaut.

En dunkel Eed.

Dronningen.

O, misforstaa ham ei!
Jeg skimter Lyset i den Dunkelhed.

Han har ei Søn, derfor hans Datters Sønner
Skal tage Arv af ham, som og af Kongen,
Saa vorder Alt forenet dog tilsidst.
Ei saa, min Fader?

Skule.

Skjæbnen faaer saa raade.

Kongen.

Den har alt raadet. Alt er godt igjen.
Jeg har dit Haandslag og dit Ord om Fred,
Saa kan vi roligt skilles.

Dronningen.

Skilles, Hakon?

Kongen.

Ja, vigtigt Budskab kalder mig til Bergen.
Der, i mit kjære Bergen, vil jeg sidde
Saa Vintren over.

Gunnar (afsides til Gaut).

Gaut, det var dit Raad.

Gaut (ligeledes).

Jeg haaber, det skal frugte.

Kongen (vedblivende, til Skule.)

Du, min Frænde,
Du bliver her, som Jarl i Nidaros,
Og styrer Thrøndelagen for din Konge.

Gaut (afsides.)

Mest for sig selv.

Skule (til Kongen).
Du reiser snart?

Kongen.
Imorgen.

Dronningen.
Følg os, min Fader. Jeg er ikke rolig,
Naar ikke selv jeg staaer imellem Eder.

Skule.
Det gjør Du altid, Datter, hvor Du er.
Jeg kan ei nu forlade Nidaros.
Her maa jeg tilsee mine Skibes Bygning.

Kongen.
Det er og bedst saaledes. Hver for sig,
I hver vor Deel af Landet, vil da bedre
Vi kunne enes til det Heles Vel.

Gaut.
I dit Sted, Konge, vilde jeg dog, før
Jeg reiste, spørge Jarlen, imod hvem
Han bygger og udruster hine Skibe,
Hvorom han talte, og hvoraf det største,
Langfredag kaldet, er saa langt og prægtigt,
At selv Du ikke Magen har dertil.

Kongen.
Jeg blander mig ei i, hvad Skule bygger.
Han eier Magt, at ruste Skibe ud,
Naar det kun skeer til Fædrelandets Værn.

Gaut.

Men naar det skeer til Angreb paa Dig selv?

Kongen.

Det kan ei skee. Nævn ei den Tanke blot.

Gaut.

Af Tanke fødes Handling.

Kongen.

Svigerfader!
Hør ei paa ham. Jeg troer Dig sikkert nu —
Jeg har ei glemt din Hjælp i Ribbungsfeiden.

Gaut.

Men hvo skal hjælpe Dig mod de Varbelger?
Saa kaldes alt i Folket Skules Mænd.

Skule,

(som imidlertid har staaet rolig, vender sig til Peter).

Hør Peter, træd herhen. Du har jo lært
Af Snorre Sturlasson, da han var her,
De gamle Sagakvad. Var det ei Gaut
Han kaldte sig, den gamle Odin, da
Han stifted' Splid imellem tvende Konger?

Peter (træder frem af Følget).

Jo, Herre Jarl, — saa lyder Visen derom:
„Han, som mellem Hildetand
Og Kong Ring Krigsruner risted',
Var den gamle Odin selv,
Han, som over Ufred raader.
Gaut han kaldte sig, den Gamle,

Gik eenøiet, graa og listig
Mellem Kongerne med Galder,
Skjærped' stedse Begges Sværde,
Til de klang i Striden sammen."

Skule.

Godt kvædet, Peter! Der er Skjaldelønnen.
(Tilkaster ham en Guldring).
Nu kan man herpaa sætte saadan Slutning:
„Gamle Gaut er atter ude
Nu med Ufredssæd og Galder,
For at hidse tvende høie
Høvdinger imod hinanden.
Graa, eenøiet, lumsk vel er han
Nu, som fordum, men ei farlig;
Thi bag ene Øie kogler
Nu ei mere Odins Kløgt."

Gaut.

Gaut bliver Eder Skjaldelønnen skyldig —
Vær sikker paa, han skal betale den.

Kongen.

Lad af med denne Ordkrig, denne Kvæden! —
Den er ei nu paa rette Tid og Sted.
Naar I iaften samles i min Hal
Til Affkedsgilde — da kan Kvadet lyde —
Men mærk det, blot til Fred og liflig Skjemt.
Af onde Ord jeg vil ei høre meer.
Den blide Christ jeg hylder og hans Bud,
Som ere Fred og Kjærlighed paa Jorden!
Alt længst fordrevet er hiin Ufreds Gud.
Og kom han endog selv, den gamle Odin,
Tilbage denne Kveld — det nytted' ei ham,
At ville stifte Splid og Ufred meer
Imellem mig og Hertugen, min Fader.

Alle (uden Skule og Dronningen).

Hertugen?

Kongen.

Ja, Hertug Skule. Det var først min Agt,
At hilse Dig med dette Navn iaften
Ved Festen i din Datters Hal, min høie
Og ædle Frænde! Men, hvad Hjertet fylder,
Det flyder Læben over af. Lad det
Da høres kun og være sagt i god Tid:
Her, i den Stund, da vi vor Fred beseglед',
Her under Guds den fri, den klare Himmel,
Her, hvor Sankt Olafs høie Helligdom
Seer over til os fra Christkirkens Taarne, —
Her skal Du tage, hvad jeg Størst kan give,
Til Pant paa Venskab og paa Fyrsterang.
Alt længe har jeg tænkt derpaa og fundet,
Ei sømmer det sig, at Kong Inges Broder,
Kong Hakons Svigerfader kun skal nævnes
Slet hen som Jarl, mens Danmarks, Sverigs Konger
Forlængst har Hertuger i deres Slægt.
Jeg, Hakon, Norges Konge, giver da
Til Dig, Jarl Skule, Hertugs Værdighed.
En Hertug er en første Hærfører —
Tag mod mit Sværd da, Hertug Skule! Lov,
At føre det for Kongen og for Landet!

Gunnar (til Skule).

Knæl dog, paa Knæ modtages Hertugssværdet.

Hertug Skule.

Jeg er for gammel nu, og mine Knæ
For stive til at bøies her for yngre.
Din Gave tager jeg og takker, Hakon.

Jeg lover og at føre dette Sværd
Med Kraft og Nidkjærhed for Norges Konge.

Dronningen.

Lad først din Datter hilse Dig som Hertug! —
Nu har Du Intet meer at ønske, Fader!

Kongen.

Hil Hertug Skule!

Alle (med Vaabengny).

Hil Hertug Skule!

Kongen.

Og nu til Gildets Hal. Imorgen Reise —
Iaften feire vi Forsoningsfest.

Skule.

Følg Kongen, mine Mænd — jeg kommer strax.
(Kongen tager Dronningens Haand og leder hende ind tilhøire, fulgt af alle de Øvrige, undtagen Hertug Skule og Abbed Bjørn, der er kommet til under Løbet af denne Scene og holder sig i Baggrunden.)

Femte Scene.

Hertug Skule. Abbed Bjørn.

Skule (for sig selv).

Nu har Du Intet meer at ønske, Fader —
Var det ei saa, hun sagde? Intet meer?
Margretha, — Ja — jeg vilde, det var sandt.

Bjørn (nærmer sig).

Og er **det** da ei saa, min høie Herre?
I er jo nu det Meste, I kan blive.
Tænk, I er bleven Hertug! I har Ret
At sidde nu eet Trin næst efter Kongen,
Han, Slegfredsbarnet, som har sneget sig
Ind i Jer Broders, Konning Inges Arv.

Skule.

Ha, Klerk — min onde Frister! Er Du der
Igjen, med mine egne skjulte Tanker,
Som Du paa dine Læber giver Ord?

Bjørn.

Jeg bringer Eder kun Lykønskning, Herre,
Fordi I nu har Intet meer at ønske.

Skule.

Ei meer at ønske? Hvad har jeg da vundet?
Jarl eller Hertug — det er lige godt,
Og lige langt fra Norges Kongekrone.
O, efter den min Sjæl endnu længes,
Som solbrændt Ager efter Tordenregn.

Bjørn.

Nu vel, hvi kalder I ei Tordnen frem?
Hvi griber I ei Kronen gjennem Skyen?
I kan det — I har Magt dertil som Ret.
I er jo Konning Inges ægte Broder
Og Arvetager, da han døde barnløs.
I er det rette Skud af Norges store
Og gjæve Konge-Æt fra gamle Dage —

I er den Mægtigste, den Viseste,
Den Tappreste i hele dette Land.
I staaer blandt os som sidste Skjold og Værge
For gammel nordisk Kraft og Kæmpeskik
Mod denne vamle Flod af Sydens Kunster,
Som Hakon Søvn indlader over Norge.
Thi er det Eders Pligt, som Eders Ret,
At vriste Norges ædle Kongespiir
Af Haanden paa den underskudte Dreng,
Som nu i svage Drømme leger med det —
At hæve dette Spiir med kraftig Haand,
Omgivet atter med en Skjoldborg af
De gamle, stærke, rige Høvdingsætter,
Som Sverre vel med sine Birkebener
Har trængt tilbage, ei tilintetgjort.

Skule.

Du maler mig det samme store Billed,
Jeg ofte selv opkaldte for min Sjæl.
Ja, det er sandt, — jeg ofte saae mig selv
Som Gjenopretter af det gamle Norden,
Hvis djærve Kraft og stolte Saga-Aand
Nu truer med at synke hen i Blødhed,
Ret som dets Skjaldkunst med dens Klang af Staal
Man smelte vil til Suk af vælske Fløiter.
Min Ven, den store Skjald og Sagamand,
Herr Snorre Sturlasson fra Island, han,
Som var min Gjæst ifjor i Nidaros —
Han har mig ofte sagt og lagt paa Hjerte,
At denne Haand en Dæmning kunde bygge
Mod Nyhedsfloden, som fra Syd opvælder.
„Udfør det Storværk, Skule“ — sagde han —
„Stig op paa Harald Haarderaades Stol
Med Jern i Arm, med Skjalde ved din Side,
Og hævd det gamle Norges Sprog og Sæder
Med Daad og Ord, med Sværdslag, Harpeslag,

Imod den søde Lokkesang fra Syden,
Mod fremmed Skik og ny Tids glatte Paafund!
Da vil jeg reise Dig et Æresminde
Blandt norske Konger i min Sagabog,
Saa høit og straalende, at det skal sees
Af fjerneſt Slægt rundt hele Jordens Kreds."
Saa faldt hans Ord, den vise Islands Høvding,
Og, efter hvad jeg hørte af hans Bog,
Fuldtvel jeg troer, han kunde holde Løftet.

Bjørn.

Og I har Intet gjort, at vinde det?

Skule.

Jeg er jo bundet af min Slægt, mit Ord.
Kong Hakon er min Maag, min Datters Mand,
Og jeg har svoret ham min Troskabseed.

Bjørn.

Den Eed var ei til Hakon, men til Kongen;
Og I er dette Riges rette Drot.
I lovet har at føre dette Sværd
For Kongen og for Landet? Nu, Hvo kan
Vel bedre det, end Konning Skule selv?

Skule.

Kong Skule! — Hvor det klinger, dette Navn,
Som Seierskvad fra tusind Harpers Lyd,
Og daarer med sin Lokken Sind og Sandser! —
Jeg hører Klangen! — seer den gyldne Ring
At svæve for mig her i Aftenrøden
Som Glorien om Helgenkongens Pande!
Hvad selsom Bæven holder mig tilbage,
At jeg ei griber den? — Jeg kunde det.

Men bort! — langt bort! — Du skal ei friste mig,
Du golde Konge-Ring! Thi vandt jeg Dig,
Du vilde dog til Hakons Æt gaae over,
Til den Forhadtes, som jeg hader meer,
Fordi den gjennem ham sig kalder min.
Lad Den da bære Kronen, som har Sønner!
Jeg havde og en Søn engang. Hvor er han?
O, Ingeborg! Giv mig min Søn tilbage!

Bjørn.

I veed da ei hans Skjæbne?

Skule.

Ikke sikkert.
Du veed, for tyve Vintre siden var jeg
Til Gjæst paa Gaarden hos Fru Ingeborg,
Herr Anders Skjaldarbrands forladte Hustru.
Han dragen var i Pilgrimsfærd til Jorsal
At sone Drabet paa sin fordums Ven,
Vegard af Verædal. I Aar alt hørtes
Han ei meer til; man troede ham forkommen
Paa denne lange, farefulde Reise.
Skjøn Ingeborg betragted' sig som Enke
Og lod sig trøste, tog imod min Elskov,
Saameget meer, som jeg ei fandt fornødent,
At sige hende, jeg var Ægtemand.
Det gik da saa, at medens jeg var ude
I Ledingsfærd, hun fødte mig en Søn.
Ved dette Budskab blev jeg mægtig glad,
Thi Ragnhild, Hustru min, kun havde hidtil
Mig skjænket Døttre. Nu jeg eied' Søn,
Og jeg beslutted' at knæsætte ham
Og gjøre ham til Arving af min Magt.
Men Feidetiden hindred mig at naae
Til Barnets Hjem saa fort, som jeg det ønsked',

Og da jeg endelig saa vandt derhen, —
Ha — tænk Dig, Bjørn — da fandt jeg Reden tom.
Borte var Barn og Moder — borte — sporløst.
Af Gaardens Folk erfoer jeg kun, at Fruen
Den sidste Tid haardt havde været ængstet
Af et didkommet Rygte, som fortalte,
At hendes Mand, Herr Anders, nu var seet
I Danmark, kunde ventes snarlig hjem.
En Nat var hun bortflygtet med sit Barn,
Kun fulgt og pleiet af sin gamle Amme,
En kløgtig Kvinde, fuld af dybe Raad.
Hun havde udspredt, at de drog til mig;
Og dermed lod da Gaardens Folk sig nøie.
Hvad hjalp det, at jeg rased'? Jeg lod søge
I viden Omkreds, over Fjeld og Hei
I Elv og Sø, i Skove og i Dale —
Men uden Frugt — der fandtes ei et Spor
Af de Bortdragne, disse mange Aar.
Fast maatte selv jeg troe, hvad Bonden sagde,
At de var tagne ind i Bjergets Dyb
Af Huldrefolket, gammel Gunbjørgs Slægt.

Bjørn.

Hvad? Gunbjørg, siger I, min høie Herre?
Hvor kommer I paa dette Navn?

Skule.

Saa hed
Hin Amme — hun som fulgte Ingeborg
Den Nat, de drog fra Gaarden med min Søn.
Hun var af sær Natur, og Mange troede,
Hun stod i Ledtog med det skjulte Folk.
Hvi spørger Du? Udfandt Du hendes Spor?

Bjørn.

Altsaa, hvis Eders Søn I fandt igjen,
I vilde vinde Norges Krone for ham?

Skule.

Og var end Hakon tre Gang til min Maag.
Men hvorfor spørge nu? Hvortil den tomme
Og taabelige Snak, som her vi føre?
De ere begge døde — Barn og Moder —
Der er ei Tvivl.

Bjørn.

End ingen Vished dog.
Det er dog muligt, Eders Søn kan leve.
Og see — det træffer sig saa underligt —
Jeg har just nylig truffet paa et Spor,
Som let kan lede til det ædle Vildt.

Skule.

Hint Navn? — Hvad siger Du? Bedrag mig ei —
Det gjælder Liv og Død — det gjælder Riget —
Var det dit Alvor? — Tal dog!

Bjørn.

Jeg har Haab
At Eders Søn med Ingeborg end lever,
At han maaskee alt længe var Jer nær,
Ja, at, ukjendt, I kjender, ynder ham.

Skule.

Min Søn! — Hvor er han?

Bjørn.

Mærk, jeg har kun Haab,
Der let kan skuffe, som en Kvindes Ord.
Ja, dette Ord er selv et dunkelt Sprog,
Og Andet har jeg ei at bygge paa.
See, det er ridset her i denne Bark.
En gammel Kvinde stak den i min Haand,
Da jeg imorges gik fra Ottesangen.
Og da jeg havde læst det — var hun borte.
Det angaaer En af Eders Hirdmænd, Herre,
Dog nævnes I og selv deri.

Skule.

Giv hid! (læser):
„Naar Skule standser
Nær Kongestolen,
Naar Natten synker
Paa Sø og Skove,
Kan Peter Navnløs
Sit Navn faae nævnet,
Gaaer han til Gunbjørg
I Gammelstuen
Ved Elgesæter.“

Bjørn.

Nu, kan I raade denne dunkle Tale?

Skule (gjentager for sig selv).

„Naar Skule standser
Nær Kongestolen“ —
Det træffer ind idag. Jeg er jo standset
Saa nær ved Thronens Trin, som jeg kan komme,
Og dog en Evighed derfra. Men hvad

Kan dette have vel at skaffe med
Hin Ungersvend og Navnet, han skal vinde?
Og denne Gunbjørg — kan det være hende?
Ha! — hvilken Tanke! — var det muligt — Peter!
Ja — har jeg ikke stedse følt mig draget
Til denne raske, vilde Ungersvend,
Jeg veed ei hvorfor? — Fra den første Gang
Jeg saae ham hos min Søster, hist paa Austraat,
Hvor han var opfødt som et Hittebarn —
Mit Hjerte varmedes mod ham — jeg tog ham
Selv i min Hird — jeg maatte altid have
Ham i min Nærhed — ham, den Navnløse!
Hans Blik, hans Aasyn kaldte op igjen
Hos mig halvglemte, søde Ungdomsminder. —
Han blev mig kjær — O, var det Blodets Magt?
Nei — nei — det kan ei være. Ingeborg
Kom ei til Austraat. — Ingen vidste der
Om Peter andet, end at han var fundet
Som Barn, paa Tærsklen der, i Vadmelssvøb. —
Men nu hin Gunbjørg — kjender Du den Kvinde?

Bjørn.

Nei — men paa Elgesæter Klostergaard,
Den hun jo nævner — har jeg spurgt til hende.
En gammel Kvind med dette Navn var nys
Did kommet nordenfra, og havde taget
I Gaarden Tjeneste som Lægekone.
Hun holder til der i den gamle Stue,
Som ligger bagved Klostret, ud mod Skoven.
Man sagde, hun var folkesky og sær,
Men dygtig til sit Arbeid. Hele Nætter
Hun kunde gaae i Skov og Mark alene
Og samle Urter, nynne gamle Sange.
Af Almuen hun holdtes for en Seidkvind
Og frygtedes af Mange.

Skule.

Alt det ligner
Hin Gunbjørg, som jeg saae hos Ingeborg.
O, var det hende! — Har Du varslet Peter?

Bjørn.

Ja vist. Jeg har alt aftalt med Herr Peter,
At vi tilsammen gaae derop inat.

Skule.

Jeg følger Eder. Gaa — gjør Alting rede.
I vente mig med Baad ved Elvebredden
Bag Kirken hist. Did vil jeg komme strax,
Saasnart jeg slippe kan fra Gildet her.
Men husk, jeg vil kun være kjendt af Dig.

Bjørn.

Som I befaler, skal det skee, min Hertug.
Jeg haaber, denne Nattefærd vil bringe
Os meer Vinding, end et vundet Slag.

Skule.

Jeg vil nedtrykke Haabet, at det ei
Skal sprænge Brystet, før det atter skuffes.
Nu først da til Kong Hakons Afskedsfest!
Hør, hvor de synge deres vælske Sange
Derinde, til en fremmed Strengeleg!
Jeg væmmes næsten, at gaae ind til dem.
Nu — denne Aften end Taalmodighed —
Saa raader Skule ene her paa Gaarden.

Bjørn.

I Nidaros — og snart i hele Norge!

Tæppet falder.

Anden Akt.

Første Scene.

Hal paa Nidaros Kongsgaard.

Hertug Skule. Peter.

Peter (i stærk Bevægelse).

Kongesøn kalder mig
Hele Hirden!
Siig, kan jeg troe de
Lokkende Toner?
Daarer en Drøm mig
Ei fra min Barndom
Med mine dristigste
Løndomstanker?
Skule, den herlige
Norges Hertug,
Snart og dets kaarne,
Kronede Konge —
Skule min Fader!
Siig det, o Herre,
Siig det kun atter;
Aldrig jeg mættes
Det Ord at høre!

Skule.

Let glider Lyden
Fra villige Læber.
Stolt jeg det siger:
Du er min Søn!
Herefter Hakon
Ei skal mig haane

Med sine diende
Dukke-Drenge!
Selv har jeg Søn nu,
Storvoxen, smidig,
Kraftig at kjæmpe
For sin Fader.
Tak, Gunbjørg Gamle,
At Du mig Gaven
Spared' saalænge!
Kaldende kom den,
Just som jeg standsed'
Nær Kongestolen —
Ret blev da raadet mig
Skjæbnens Rune.

Peter (paa Knæ for Skule).

Fader, Dig takker jeg,
Nu, fordi dobbelt
Liv Du har skjænket!
Ja, thi Du vide maa —
Ikke blot Kongebyrd
Gav Du den Byrdløse —
Beileren bragte Du
Ogsaa hans Brud.

Skule.

Hvad vil Du sige?

Peter.

Ragnfrid, den Stolte,
Vil kun en Høvding
Have til Husbond.
Nu Peter Navnløs
Æt-Navn kan nævne,

Boldere, bedre,
End Gunnar Bondes!
Ragnfrid, den Vene,
Vilde jo vente,
Indtil ung Flores
Henter sin Blantseflor?
See, han nu kommer,
Kommer med Kongeskrud
Om sine Skuldre,
Fører den Fagre
Af Fangetaarnet,
Løfter sin liflige,
Stolte Lilie
Med sig paa Brudebænk.
Skule nu bygger dem
Bryllupshallen!

Skule.

Ei, det gaaer hurtigt!
Fast synes Faderen
Alt at glemmes,
For den Fagreste
Blandt de Fagre.
Ikke Du taler til
Ham, men til Hende;
Ikke Du spørger, om
Han vil samtykke;
Strax skal han bygge Jer
Bryllupshallen.

Peter.

Fader, tilgiv mig!
Ikke jeg sandsede
Selv, hvad jeg sagde.
Billed af Bruden

Blænded' min Tanke —
Selv Du har kjendt jo
Kjærligheds Magt!
Derfor Du vil mig
Hjælpe at vinde
Blomsten, som ene
Kan give Kronen
Sødme og Duft?

Skule.

Ringe er Blomsten
Dog mod den Krands, som
Først skal vindes.
Eie vi denne —
Ikke skal da jeg
Nægte den Løn Dig,
Helst Du attraaer.
Men, inden den Stund
Seer jeg end store,
Mørke Storme
Mod os fare. —
Har Du vel Tro
Til dem at trodse?
Vil Du i Snekken
Staae med din Fader,
Selv naar den dukker
Ned i Dybet?

Peter.

Kan Du vel spørge?
Dig har jeg viet jo
Sjæl og Legem,
Dig og min Elskov,
Som nu er Eet!
Alt tør jeg trodse

Nu for Eder —
Bølgernes Brusen,
Sværdenes Hvinen,
Himmel og Helved,
Alt for Eder!
Sæt mig paa Prøve!
Send mig i Striden!
Efter den længes
Min Sjæl, som Lærken
Længes at stige
Med dirrende Kvad
I Morgenluften!

Skule.

Snart skal den stige
Og jublende flyve
Til Seiersmaalet —
Men først maa den smykkes.
Gaa nu — bered Dig
Til Hyldingstoget —
Alle maa kjende der
Kongesønnen.

Peter.

Ja — de skal see ham
I Gyldenhjelmen,
I Skarlagenskaaben,
Du ham skjænked'.
Ak, at ei Ragnfrid
Kan see mig i Pragten!
Fjernt hun nu sidder
I Fruerstuen
Paa Bergens Kongsgaard —
Maaskee hos Gunnar?
Ha — snart jeg kommer
Og henter den Hulde
Til Kongepragten
I Nidaros! **(Iler ud).**

Anden Scene.

Skule (alene). Siden Gunbjørg og Peter.

Skule.

Hvor let, hvor ungdomsfreidig flyver han
Mod Livets Sol, ret som den Fugl, han nævned'!
Hans lyse Sind er som en Morgendrøm
Om skjønne Kvinder og om blanke Vaaben.
Mest for at vinde dem, han priser Skjæbnen,
Der hæved ham med Eet saa høit og farligt.
Nu vel, lad ham kun flagre. Han er ung,
Og smuk og kjæk — det vinder altid Hoben
Og kaster Solglands paa min mørke Vei.
Lad ham kun nyde friskt sit Ungdomsliv,
Jeg skal arbeide for ham — vinde Riget —
Saa har jeg dog et Maal, som kan udfylde
Den dybe, dunkle Higen i mit Bryst.
Og havde jeg da saadant Maal ei før?
Hvad er det for en blid og sagte Stemme,
Der synes hviske til mig fra det Fjerne:
„O Fader, har Du glemt din Datter nu?
Vil Du nu tage hendes Husbonds Liv
Og give hendes Sønners Arv til Andre?"
Bort — Margaretha! — see ei saadan paa mig
Med dette Taareblik i Uskyldsøiet!
Det holder mig ei meer tilbage nu.
Loddet er kastet; — jeg maa fremad — fremad —
Og gik det end til blodig Undergang —
Heller end trygle atter nu om Fred
Og hykle Venskab for en svoren Fiende,
Som altfor ofte har ydmyget mig.
Han var langmodig, siger Du, din Husbond —
Han har mig skjænket tredie Deel af Riget,
Han har mig naadig gjort til Svigerfader,
Nu sidst til Hertug — ha! — hans Hæderstegn
Mig brænde kun som Ildskrift paa min Pande,

Thi de fortælle Verden: Skule Jarl,
En Konges Broder og Sankt Olafs Ætling
Har taget Gaver af, har bøiet sig
For Bondejenten Ingas Slegfredssøn!
Nei — nei — det skal ei, kan ei taales meer.
Snart, Hakon, skal Du mærke, Ørnen har
Nu hævet sig fra Stenen, hvor den sad
Fastkoglet ved dit sledske Frænde-Spil.
Nu er den fri — nu hæver den sin Vinge
Til Kongeflugt ud over Norges Land,
Det herlige, Du ei er værd at styre!
Nu værger den ei meer for Gjøge-Unglen,
Du havde faaet indlagt i dens Rede;
Nu har den fundet selv en Ørne-Unge
At bære op til Fjeldets høie Tind! —

Gunbjørg
(som under de sidste Ord er kommet ubemærket ind af en Sidedør).

Men vogt Dig, Skule, Du ei støder den
Mod Fjeldets Kant, da vil I begge knuses!

Skule.

Hvad? Gunbjørg her? — Dog, det er sandt, jeg burde
Jo have ventet, have indbudt Dig.
Du kommer for at see din Fostersøn
I Kongeglandsen?

Gunbjørg.

Jeg kommer ei, at mørkne Eders Glands.
Jeg gaaer tilbage til min Bondestue,
Til mine Skove, strax jeg har Dig bragt
Det Varselsord, som drev mig hid idag,
Da Du med Peter træder ind paa Banen,
Som føre vil til Seier eller Død.

Sjette Scene.

(Medens Orchesteret spiller en gammel Mars
kons Tale ovennævnte Tog af Mærkesmænd,
Følge ind fra Forhallen og gaae parviis
sænke deres Faner og øvrige Tegn naar de p
efter de opstille sig i Baggrunden. Er dette
hørt, reiser Kong Magnus sig med f

Magnus.

Jeg takker Dig, min Fader, for det S
Af Glands og Hæder, hvortil Du har
Vort elskte Norge. Ikke kan jeg haab
At øge denne Glands — det kan blot
Men jeg vil stræbe at bevare den,
Og jeg vil bygge Landet indenfra
Med vise Love, sammen med mit Folk.

Hakon.

Da skal Du kaldes Magnus Lagabæter
Det er et herligt Navn, fast bedre, Sp
End Seirsnavn, vundet paa en blodig
Dog, fordres dette Navn, maa det og
Med Sværd ved Lænd maa Norges K
Paa Fredens Værk, og Folket maa sta
Og lægge flittigt Sten til Sten — me
Fuldt væbnet mod, hvad uden fra kan
Hvad Tiden bringer, Ingen vide kan —
Thi maa man være forberedt paa Alt.
Fremtiden er et Land, saa fjernt, saa
At selv ei Hakons Magt kan trænge di
Og intet Sendebud kan derfra ventes.

Aander.

und.

til —

Gjengjæld.

Sidedøren.)

Nu,

Skule.

Kun til det Første, Moder. Alt er sikkret.
Idag skal Peter kaldes Kongesøn.

Gunbjørg.

Derfor det var og, Du fik finde ham.
Du veed, jeg kunde have dulgt ham for Dig,
Jeg kunde revet Sønnen fra dit Bryst
Den Nat, Du kom, at søge ham hos mig.
Mig havde den bedragne Ingeborg
Givet sin Søn, da som en saaret Fugl
Hun søgte Skjul i Skoven for at døe.
I hendes sidste Blik laae Bøn om Ret
For denne Søn, Gjengjældelse mod Dig.
Jeg tilsvoer hende da, at ikke hvile,
Før Sønnen af den arme Ingeborg
Den Første blev blandt norske Kvinders Sønner.

Skule.

Hvi bragte Du ham da ei strax til mig?

Gunbjørg.

Du var ei dengang første Mand i Riget
Og kunde ikke hæve ham. Desuden,
De Magter, som jeg tjener, vilde saa.
De viste mig, igjennem Fremtids Taager,
De dunkle Veie til det fjerne Maal.
Du skulde prøves ved det bittre Savn
Og drives til at fylde det med Gjerning,
Blod skulde søge Blod ved egen Kraft,
Og Sønnen føres saa til Faderen.
See, derfor bragte jeg ham til din Søster,
Ukjendt, ubuden. Altid vogted' jeg

Dog Drengen fra det Fjerne, ledeb' skjult
Hans Liv mod dit, ved Hjælp af Skovens Aander.
Da nu jeg saae, at Tidens Fylde var der,
Jeg løste Trylleordet, som end stod
Imellem Dig og Kronen, Peters Arv.

Skule.

Tak skal Du have for den sene Løsning,
Som var den bragt mig i den første Stund.
I Peter skal nu Ingeborg opreises
Høit over alle andre norske Mødre,
Og Gunbjørg faae sin Deel af denne Ære.

Gunbjørg.

Jeg fordrer ingen Tak og ingen Løn.
Jeg har kun gjort, hvad Aanden drev mig til —
Men Eet jeg siger Dig, Du stolte Mand! —
Og derfor kom jeg hid i denne Time —
At, hvis Du ikke bruger vel min Gave,
At dersom kun forøget Skjændsel end
Du bringer Ingeborg ved hendes Søn,
Dersom Du styrter ham i Dybet ned,
Istedetfor at hæve ham paa Thronen, —
Da kommer jeg endnu engang og fordrer
Ham af din Haand — og bringer hendes Gjengjæld.
Da vee Dig, Skule! — Da løslader jeg
De mørke Skovens Aander over Dig!
De ville føre Dig i evig Jagt
Med Asgaardsreien over Fjeld og Dal;
Og aldrig vil din pinte Sjæl faae Ro,
Før Solen sortner, og før Trolde troe!
(Iler ud ad Sidedøren.)

Skule (alene).

Den mørke Hex! — hun raser, troer jeg. Nu,
Hun har mig bragt det Eneste, jeg mangled' —

Lad hende fare da til sine Trolde,
De kan ei skade mig. Jeg har mig Selv,
Og jeg har Søn. Der er han jo —

Peter (kommer ind igjennem Hovedindgangen, prægtigt smykket.)

Min Fader!
Nu kommer Høvdingerne alle hid,
At holde Raad, før Hyldingstoget aabnes.

Skule.

Jeg venter dem. Hvor Du er smuk og prægtig!

Peter.

Ei sandt, min Fader? — Nu jeg seer dog ud
Som Kongesøn!

Skule (tager hans Haand).

Ja, ved din friske Haand
Mig Haabet fatter som en Morgenvind,
Der jager bort de tunge Nattens Taager
Og fylder Silkeseilet paa min Snekke,
Saa let den glider ind i Kongehavn!

Tredie Scene.

De Forrige. Hertugens fornemste Lendermænd og Tilhængere, deriblandt Sone Siik, Eistein Orre, Arnfinn Thjovssøn, Besete Litle, Baard Bratte, Olaf af Vigdeild o. Fl. træde ind fra Hovedindgangen og stille sig i en Halvkreds om Skule, der med sin Søn ved Haanden bliver staaende i Midten.

Skule.

Nu, mine Venner, er den Time kommen,
Som bringe skal vor længe dulgte Tanke
Til Handling frem, i Dagens fulde Lys.

Bortkastet har jeg nu min sidste Tvivl,
Og op jeg træder paa den Kongestol,
Som er min rette Arv fra Hellig Olaf
Igjennem Konning Inge, Broder min.
Ei længer kan og vil jeg taale nu
At den beklædes af en Uretmæssig,
Nu, da jeg selv gjenfundet har min Søn,
Den længe tabte, Kronens rette Arving.
See — mine Mænd! — her staaer han ved min Haand.
I kjende ham alt længst som gjæv og tapper,
Den bedste Unggut i min hele Hird.
Jeg vidste før ei, hvi mit Hjerte slog
Saa varmt imod ham, fra han kom hertil.
I disse Dage først har jeg erfaret,
At det var Blodets Røst, som talte her.
En gammel Kvinde, før hans Moders Amme,
Har sagt mig nys og aabenbaret mig
Med ubedragelige Kjendetegn,
At Peter er min Søn med Ingeborg,
Herr Anders Skjaldarbrands nu døde Enke.
Jeg siden skal forklare Jer det Hele —
Nu faaer det være nok, at her jeg selv
I Eders Paahør høit erkjender ham
Og lyser ham i Kuld som Søn og Arving.

Sone Siik.

Her Faders Ord er nok for os og Loven.

Eistein Orre.

Et saadant Ord har ikke Hakon Søvn.

Arnfinn Thjovssøn.

Vi hilse Dig da, Peter Skulessøn!
Tag her vort Haandslag!

Alle Høvdingerne
(idet hver af dem rækker Peter Haanden).

Hil Kong Skules Søn!

Peter.

Hav Tak, min Faders troe og gjæve Mænd,
At I optager mig i Kjæmperingen,
Som sluttes nu om Skules Kongestol.

Skule.

Og nu, I mine bolde Lendermænd!
Da nu I have godkjendt her min Søn
Og ville hjælpe mig, at vinde ham
Hans Faders Arv, den gamle norske Krone —
Saa lad os ikke ødsle Tiden meer,
Men enes nu om Dagens store Gjerning.
I vide, Bønderne fra Thrøndelagen
Er' her indstævnede til Øre-Thing.
De ligge om i Byens Herberger
End stille, men med væbnet Arm og Hu,
Beredte til at holde Kongevalg,
Naar Thinget blæses sammen. Dette har
Jeg tænkt kan skee, naar Høimessen indringes
Fra Christkirken, og Folket strømmer til,
Saa Alle kunne høre, hvad det gjælder.
I følge mig da ned til Thingets Plads,
Og venter jeg, at der I staae mig bi
Med Ord og Daad, med Haandslag og med Sværdslag.

Høvdingerne.

Det love vi Dig.

Sone Siik.

Vi har alt fordelt
Imellem os den hele Handlings Hverv.

Aamunde Remba, Raumarikes Lagmand,
Vil aabne Thinget med den gode Tale,
Han havde gjort til Rigsmødet i Bergen,
Men som da ei blev holdt, og hvori han
Din Ret til Riget viser efter Loven.
Derefter vil din ældste Ven og Stallar
Herr Arnfinn Thjovssøn med sit varme Ord
Fuldt give Liv og Blod til Lovens Grunde.
Herr Erling Ljodhorn slutter sig til ham,
Thi han har og den rige Talens Gave.
Vi Andre hjælpe til med Haand og Mund,
Om det behøves. Naar Du selv da har
For egen Ret opløftet mægtig Røst
Og sagt Dig villig, at modtage Kronen,
Vil Ivar, Thrøndelagens gamle Lagmand,
Hvem Saadant efter gammel Skik tilkommer,
Fremtræde, og Dig give Kongenavn
I dine Fædres Land, i Norges Rige.

Skule.

Jeg takker Eder. Skule glemmer aldrig
Hver, som idag vil tale, handle for ham.

Arnfinn Thjovssøn.

Men lidet vil Dig hjælpe al vor Tale,
Vort hele Følge, om ei En er med,
Som har det bedste Ord, skjøndt han er stum.

Skule.

Hvem mener Du?

Arnfinn.

Jeg mener Hellig Olaf,
Din Ætfader, min kongelige Herre.

Vi vide Alle, det er gammel Skik,
At Hellig Olaf i sit Sølverskrin
Udbæres maa til hver en Kongehylding,
Og at den valgte Drot, med Haanden paa
Det hellige Skrin, aflægge maa sin Eed:
At holde Olafs Lov mod sine Thegner.
Undlades dette — aldrig vorder da
Den Valgte rigtig anerkjendt af Folket,
Og var han salvet end af Paven selv.

Skule.

Vær rolig derfor — det er alt betænkt.
Min Kantsler, Abbed Bjørn, har jeg afsendt
Til Kirken, at berede denne Sag.
Jeg har der Venner blandt Chorsbrødrene,
Og tvivler ei, de handle mig til Villie
Og lade Skrinet bæres ud, saasnart
Thingluren skralder gjennem Klokkens Klang.

Peter.

Og vil de ei — saa hente vi det selv!

Sone Siik.

Ikke saa rask, min Ven! Kirken maa skaanes.
Den er en Magt, meer farlig selv end Hakons.

Arnfinn.

Han kan dog have Ret, vi er' nu komne
Saavidt, at endog Kirkens Magt maa trodses,
Vil den sig stille mod vor Konge-Gang.

Skule.

Dog, det har ingen Fare. Erkebispen
Er borte nu, og vore Venner raade.

Er først jeg hyldet ved Sankt Olafs Skrin,
Vil Olafs Kirke ogsaa vorde min!
Altsaa til Værket, mine Høvdinger —
Gaaer Hver til Eders — henter Eders Mænd!
Naar Tegnet lyder, samles jeg med Eder.
Du, Peter, fører mine Huuskarle.
Vi gaae i prægtigt Optog ned til Thinget:
Faaer dette Udfald, som jeg haaber vist,
Da mødes vi iaften atter her
Til Kongegilde. Og imorgen drage
Vi ud paa Tog mod Hakons Sysselmænd,
Før de faae Nys om, hvad der her er skeet.
Jeg giver deres Liv og Gods og Guld
I Eders Haand; thi nu er Tiden fuld.

Høvdingerne (idet de gaae med Peter).

Hil, hil Kong Skule!

Fjerde Scene.

Skule (alene).

Tys! bølger ei derudenfor et Hav
Af tusind Fodtrin og af tusind Stemmer,
Som sige mig, at Valgets Stund er nær?
(Træder til Vinduet og støder det op).
Ja — tætte Folkeskarer strømme nu
Igjennem Munkegaden — nogle ned
Til Øren — andre op til Kirkegaarden.
De vide end ei ret, hvad der skal skee,
Men over Alle suser den Forventning,
Som bærer Rigers Skjæbne i sin Sky.
End nogle Øieblikke — saa vil Klangen
Fra Konge-Luren splitte denne Sky,
Og som et Lyn opklare Skules Lykke.

I, mine bolde Fædre! Alle I,
Som have stridt, at vinde Norges Krone,
Med Magt, med List, med Uret og med Ret —
Som have brændt for den, og myrdet for den,
Lad't Liv — ja endog Øines Lys for den —
I vidne, den er værd at strides for!
Saa samler Eders Aander, nu om mig
I denne store Stund, og hjælper mig,
At egge Folket op til gammel Stridslyst,
At blæse Sydens Dunster ud af Landet
Med Hakon og hans hele Ridderslæng,
At hæve Kronen paa mit eget Skjold
Som sidste Kjæmper for vort Helte-Old! (Iler ud.)

Femte Scene.

Skuepladsen forandres til Choret i Nidaros Christkirke, med Udsigt til Sankt Olafs Skrin over Høialteret. Kirken er endnu tom; nogle Kirketjenere sees ifærd med at tænde Lysene over Alteret og gjøre Alt istand til Høimessen.

Abbed Bjørn
(kommer ind fra en Sidegang og seer sig speidende omkring).

Her er end stille — Messen ei begyndt —
Chorherre-Stolene staae endnu tomme.
Jeg tænkte det; — de hellige Fædre pleie
Ei at forhaste sig, før Klokken lyder
Den tredie Gang. Saa kan jeg vinde Tid,
At tale først med ham, jeg hid har stævnet;
Og saa — I stolte Herrer! — skal I ringes
Vel sammen til en Fest, hvis Mage knapt
Selv denne høie Hvælving haver skuet.
Holm-Klosters Abbed, der nu stille træder
I Eders Høichor som en fremmed Gjæst,
Kan maaskee derved løftes op blandt Eder
Ja over Jer — til Erkestiftets Sæde.

Er Skule Konge først — da kan hans Ven,
Hans Raadgiver vel naae til Bispestolen.
Det vil nu bære opad. Alt gaaer godt —
Skule er mægtig, dristig, fast for dristig,
Alt siden han hos Gunbjørg fandt sin Søn,
Er han saa opsat paa at vorde Konge
Og vinde Riget for sin nye Arving,
Saa knapt jeg end kan faae ham til at bruge
Den høist nødvendige Forsigtighed.
Dog, nu er Alting forberedt. Kun Eet
Staaer nu igjen — at vinde Domkapitlet.
Det vil ei falde vanskeligt. De Fleste
Af Herrerne er' længst jo Skules Venner;
Og Erkebispen, Hakons Ven, er borte.
Der er kun Een, jeg ei er sikker paa,
Men det er deres Formand, Eistein Sure; —
Ham maa jeg faae i Tale, før de skride
Til Messen. End han tøver. — Skulde han
Mit Bud ei have faaet? — Dog, der kommer
Han frem bag Altret med sin hellige Mine —
Nu til mit Hverv!

Sjette Scene.

Abbed Bjørn. Eistein Sure, Chorbrødrenes Formand kommer langsomt ned fra Sakristiet.

Bjørn (gaaer ham imøde).

Guds Fred, ærværdige Broder!

Eistein Sure.

Ogsaa med Dig, hvis her med Fred Du kommer.
Hvad vil Du mig? jeg har ei megen Tid,
Messen begynder snart.

Bjørn.

Lad den udsættes
Et Øieblik. Jeg kommer her i Ærind
Fra Norges Konge til Kapitlets Provst.

Eistein Sure.

Fra Kongen? Han er jo i Bergen nu,
Og Du – som Hver bekjendt — er Abbed Bjørn,
Hertugens Kantsler. Ikke kan jeg troe,
Kong Hakon vælger saadant Sendebud.

Bjørn.

Om Hakon er ei mere Tale nu —
Jeg kommer fra den rette Norges Herre.
Kong Skule sender mig med Fred og Hilsen
Til Domkapitelet i Nidaros
Og beder om dets Bistand til hans Hylding.

Eistein Sure.

Kong Skule? — Ei jeg kjender denne Herre.

Bjørn.

Snart vil han nævnes saa af hele Landet.
Det kunde hændes, Skule blev for Kirken
Vel ei saa let at styre, som Kong Hakon.
Thi gjælder det, at vinde ham i Tide.

Eistein Sure.

Kirken veed ei af anden Konge her,
End Hakon Hakonssøn. Hans Moder har
Ved hellig Jernbyrd klart beviist hans Ret.
Som Barn han alt af Folket er udvalgt,

Og paa Sankt Olafs Skrin har han aflagt
Sin Hyldingsed, da det i viet Tog
Fra Kirken her til Ørething blev baaret.

Bjørn.

Men det kan bæres ud igjen for Skule.
Det er just, hvad jeg kommer at begjære
Af Eder, for min kongelige Herre.
Han, som alt længe var i Magten Konge,
Vil endelig og være det af Navn.
Han trænger ei til nogen Jernbyrdsprøve,
Hans Konge-Æt er klar, som lyse Dag.
Hans Lendermænd, hans Hær, de bedste Bønder
Fra Thrøndelagen er' alt samlede
Omkring ham nu, og vente kun hans Vink,
For strax at føre ham til Øren ned
Og kaare ham til Konge. Han har villet
At Kirken selv skal give dette Tegn.
Saasnart Christkirkens Klokker ringe sammen
Til Høimesse paa denne Helligdag,
Vil ogsaa Luren blæse Folket sammen
Til Ørething og Kongevalg. Da venter
Han og, at Kirkens Hovedport skal aabnes,
Og Hellig Olafs Skrin, hans Spyd, hans Øxe
Deraf udbæres i et festligt Tog
Til Thingets Plads, alt efter gammel Skik
Naar Konger kaares her i Olafs Rige.
Til Gjengjæld lover han ved mig, sin Kantsler,
At skjænke Eders Kirke større Gaver
Og bedre Vilkaar, end selv Hakon gav.
Hvad svarer Du?

Eistein Sure.

At jeg har intet Svar.

Bjørn.

Du tier da og samtykker?

Eistein Sure.

Jeg kan ei
Samtykke, hvor jeg Intet har at raade.
I veed jo, Erkebiskop Sigurd er
Fraværende. Kun ham tilkommer det,
At dømme i saa vigtig Sag.

Bjørn.

Men her
Kan ikke ventes; og Du har jo Fuldmagt
Fra Bispen til at handle i hans Sted.
Det vil kun lidet nytte Dig at skyde
Dig bag en Anden, naar hans Plads er tom.
Det vil ei dølge Dig for Skules Vrede.

Eistein Sure.

Jeg frygter ei Mands Vrede, naar jeg staaer
Paa Kirkens Grund.

Bjørn.

Det kunde hændes dog,
At denne Grund snart rysted' under Dig
Ved Skules Jerntrin, hvis Du nægted' ham
Kapitles Bistand her i denne Sag.

Eistein Sure.

Jeg nægter Intet — jeg kan blot ei handle
Paa egen Haand, her hvor det gjælder Riget
Og ikke blot en indre Kirkesag.
Til Oprørsforsøg strækker ei min Fuldmagt.

Bjørn.

Saa gaae vi den forbi og vende os
Med Sagen kun til Brødrene i Choret.
De Fleste af dem ere Skules Venner;
Jeg veed, de ville gjerne tjene ham.

Eistein Sure.

De kunne ikke fatte en Beslutning
Om at udbringe Kirkens Helligdom,
Hvis dertil mangler deres Formands Stemme.

Bjørn.

Og den vil Du ei give?

Eistein Sure.

Nei, jeg kan ei.

Bjørn.

Saa bær selv Følgen — Du — med samt din Kirke.
Jeg gaaer, at hente Skule og hans Mænd —
De vil nok bringe Jer til Lydighed.

Eistein Sure.

Gaa, hvor Du vil! — jeg gaaer at samle Choret
Til Messen — altfor længe nu er udsat
Den hellige Handling. Gud tilgive os!

Bjørn.

Og husker Du, hvad der vil skee, naar Klokken
Fra Taarnet ringer her til Høimesse?

Eistein Sure.

Lad skee, hvad Gud og Sankt Leonardus vil.

For denne Helgen feires Dagens Fest,
Og han vil vide at beskytte bedst.
(Gaaer op bag Alteret.)

Syvende Scene.

Abbed Bjørn (alene).

Den dumme Klerk! — han er ei til at røre.
Han spinder ind sig i sin Hellighed,
Som Larven i sit Hylster — der ufølsom
Og blind for Verdens Fristelser og Farer.
Nu vel, saa maa man bryde denne Skal
Og rive ham for Lyset mod hans Villie.
Det er nødvendigt, at hint Gjøglespil
Med Olafsskrinet føres ud idag;
Thi Folket hænger fast derved, og aldrig
Det vilde holde Skule ret for Konge,
Hvis Skrinet ei udbares ved hans Hylding.
Skee maa det altsaa. Selv maa han herhid,
Hans blotte Nærhed vil bevæge dem.
Hvis ei, da maa der sættes Trods mod Trods.
Selv vil han nødig bruge Magten her,
Det veed jeg vel — det bør han heller ikke —.
Nu, fordres det, jeg hidser Peter paa dem;
Han er saa opblæst af sin nye Stand,
Saa brændende af Iver for at handle
Som Kongesøn, at han vil vove Alt.

Tys! runger ei Storklokkens dumpe Slag
Alt gjennem disse høie Hvælvinger?
De lyde ængsteligt, som vidste de,
De kalde ei til Fred nu, men til Storm.
Snart vil de svares udenfra af Klangen
Fra Luren, som indblæser Kongething,
Og Vaabengny vil fylde disse Buer.
Velan, du vil det saa, du stolte Hal!
Fra dig paa Thronen Skule stige skal. (Iler ud.)

Ottende Scene.

(Kirkens ydre Døre aabnes, Folk af begge Kjøn, dog mest Kvinder, strømme ind og samle sig, dels staaende, dels knælende, i den nedre Deel af Skibet. Ud af Kapitelsdøren tilvenstre for Høialteret træde Chorsbrødrene ind, i fuld Ornat, to og to, anførte af Eistein Sure, foran hvilken der bæres et gyldent Kors. I Spidsen for Toget gaae ringere Præster og Chordrenge, svingende Røgelsekar og syngende:

Sign vor Indgang, Herre Christ,
I din høie Kirke!
Skjærm os mod den Ondes List,
Som paa os vil virke!
Læg paa Læben Messen klar,
Gjør vort Hjerte til et Kar,
Som kan rent frembære
Offret, Dig til Ære!

Hellig Olaf, Konge god,
Varmt Du for os bede!
Som dit røde Livsens Blod
Randt i Stridens Hede.
Vær Du vor Beskytter tro!
Her hos os i Fred Du boe!
Aldrig bort Du vige
Fra dit Norges Rige!

Hjælp os og, Sankt Leonard,
Paa din egen Morgen!
Bortjag med din Hellebard
Faren nu og Sorgen!
Alle Helgne staae os bi,
Lede os paa Naadens Sti,
Saa vi troe og rene
Kunne Herren tjene!

(Under denne Sang have Chorherrerne taget Plads i de for dem bestemte Chorstole paa begge Sider ned fra Alteret, Eistein Sure øverst paa høire Side. De ringere Præster og Chordrengene gruppere

sig rundt Altret. I det samme høres skingrende Luurtoner og Slag paa Skjolde udenfra, samt Vaabenlarm og tunge Trin af mange bevæbnede Mænd fra Kirkens Skib. Sangen afbrydes; Klerkerne reise sig forskrækkede og ville flygte; men paa et befalende Tegn fra Eistein Sure blive de dog staaende paa deres Pladse).

Niende Scene.

Hertug Skule og hans Søn Peter, begge prægtigt smykkede, træde i Spidsen for en Skare bevæbnede Mænd op i Choret. I deres Følge sees de forhennævnte Høvdinger, samt Abbed Bjørn.

Eistein Sure (træder dem imøde).

Hvo vover her at bryde Messens Fred?

Skule.

Alt vige maa for Norges Kongething.
Hører Du ei, hvor Luren klinger, Præst?
Dens skarpe Toner døve Eders Sange
Og kalde Hellig Olaf ud til Things.

Eistein Sure.

Vor Helgen hviler over Altret trygt,
Forlader ei sin Kirkes Helligdom
For Syndelarmen ved et Oprørsthing.

Skule.

Jeg taler ei til Dig, Du er min Uven.
Et Ord med Eder, Chorets gode Brødre! —
Beviis mig nu, hvad ofte I har sagt,
Og hvad jeg vel af Eder har fortjent,
At I er' Venner af min Sag, min Hæder.
Lad Hellig Olafs Skrin udbæres strax
Til Kongevalg, alt efter gammel Skik,
Og jeg skal kongeligt belønne Eder.

En Chorherre.

Vi vilde gjerne tjene Eder heri,
Men kan ei handle uden Bispens Tilsagn.

Skule.

I Bispens Fravær er Kapitlet Herre.

En anden Chorherre.

Nei, — Chorets Formand har at raade her, —
Dertil er han af Erkebispen udnævnt.

Eistein Sure.

Og jeg udsætter Sagen, til vor Fader
Er kommet hjem. For vigtig er den, for
Betænkelig, at dømmes uden ham.

Alle Chorherrerne.

Ja, ja, Udsættelse til Bispen kommer.

Skule.

Her hjælper ingen Udflugt. Lige godt
I kunde standse Stormen i dens Fart,
Som Skule paa hans Gang til Kongethinget,
Og der maa Hellig Olaf være med.
Jeg fordrer Eders Svar i dette Nu.

Eistein Sure.

Du har det alt, i hvad jeg nys har sagt.
Vi skyde Sagen under Bispens Dom, —
Vi kunne ikke mere, ikke mindre.

Første Chorherre.

Vi vilde gjerne, men vi kunne ikke.
Ham maa vi lyde, som har Bispens Fuldmagt!

De øvrige Chorherrer.

Ja — Eistein Sures Stemme maa vi følge.

Skule (til Eistein Sure).

Du hører det! — Du ene bærer Ansvar,
For hvad der bryde kan din Kirkes Fred.

Eistein Sure.

Det er just Kirkens Fred, jeg vil bevare —
Guds Vrede ramme Hver, som bryder den!

Skule.

Ha, Eistein, Eistein! — hvorfor vil Du altid
Modstaae mit Ord, min Villie og min Hæder,
Som dine Brødres Ønske? — Vogt Dig vel!
Du kunde komme til at angre det.

Eistein Sure.

En Herrens Tjener angrer ei sin Pligt.

Skule.

For sidste Gang! — Du vil da ei samtykke,
At Olafs Skrin udbæres nu til Thinge?

Eistein Sure.

For sidste Gang — jeg kan ei, og jeg bør ei.

Skule.

Saa faaer I tage, hvad der følger paa,
Du og de Troløse, som lyde Dig. —
Hvad der maa skee, kan skee og uden Eder,
Saa vorde I kun Løn og Gavn foruden.
Her vil jeg ikke spilde flere Ord.
Min Søn! — jeg venter Dig paa Thingets Plads,
Naar Alt er rede der til Kongevalget.

(Han gaaer hurtigt ud, fulgt af nogle Mænd. Mange blive dog tilbage, deriblandt Peter, Arnfinn Thjovssøn og Abbed Bjørn, — alle tre i Forgrunden).

Tiende Scene.

De Forrige (uden Hertug Skule og endeel af hans Mænd).

Bjørn (sagte til Peter).

Forstod I Blikket, Eders Fader gav Jer?

Peter (som under det Foregaaende har staaet utaalmodig).

Ja vel — han gav mig Lov at handle nu —
Alt længe brændte denne Haand derefter.

Bjørn.

Han bør ei vide, hvad her foregaaer.
Har vi først Skrinet, følge Brødrene.

Peter.

Jeg bringer kun den gyldne Frugt afplukket.
Nu, Arnfinn Thjovssøn, maa Du hjælpe mig!
Du har vel forberedt de valgte Mænd?

Arnfinn.

Alt længe lysted' de med Klerk at kriges;
Paa Tegn af Dig begynde vi vor Leg.

Eistein Sure,
(som imidlertid atter har taget Plads i sin Chorstol, reiser sig).

Stille i Kirken! — Messen, som blev afbrudt,
Skal nu begynde. — Præst — træd op for Altret;
Lad Fredens Toner dække denne Strid
Og atter Offersangen stige blid!

(Netop som den forrettende Præst vil træde op for Alteret, og Choret intonerer »Gloria in excelsis«, trække de bevæbnede Mænd paa et Tegn af Peter deres Sværd og trænge i sluttet Trop, med Peter og Arnfinn i Spidsen, op mod Alteret).

Peter (med hævet Sværd).

Giv Plads, giv Plads en liden Stund, I Klerke!
Vi have først et Arbeid' der ved Altret,
Saa kunne I fortsætte Eders Sang.
Nu til Sankt Olafs Skrin! — Vi hente det!

Chorherrerne og Præsterne.

Gud frie os! — Dragne Sværd i Herrens Huus!
Vi blive myrdede! — Afsted! — paa Flugt!

(De flygte fast Alle til hver sin Side ind mellem Pillerne og Omgangene. Kun Eistein Sure bliver staaende uforfærdet, river det gyldne Kors fra den flygtende Korsdrager og stiller sig med dette midt paa Trinet foran Høialteret, rækkende Korset ud mod de fremtrængende Bevæbnede, idet han med høi Røst udraaber:)

Eistein Sure.

I Korsets hellige Navn, tilbage, Mænd!

(De Fremtrængende standse uvilkaarligt).

Eistein Sure (vedblivende).

Vi gjøre herved vitterligt for Alle,
At Hvo med Vold betræder denne Tærskel
Og rører ved Sankt Olafs hellige Skrin,
Ham lyse vi i Kirkens store Ban!

Peter.

Tak skal Du have, Præst, for disse Ord!
Det er, som bød Du os at drikke Mjød,
Saa lyste vi at trodse Dine Buller
Og sprænge Klerkevældets dumpe Aag.

Eistein Sure (gjentagende).

Enhver, som trænger over denne Tærskel,
Ham lyse Vi i Kirkens store Ban!

Peter.

Op, mine Mænd, hvi tøve I? — Til Arbeid!
Seer I ei Skrinet skinne mildt deroppe,
Som om det vented' os med Længselsblik?
Ud vil det, naar det mærker Kongeluren.
Da Præsterne ei ville løse det,
Vi tage selv det paa de stærke Skuldre
Og bære det til Kongethinget ned —
En bedre Udgang fik Sankt Olaf aldrig!
Saa kommer da!

(Vil ile op; — Eistein forsøger endnu at standse ham).

Eistein Sure.

Tilbage
Ulykkelige unge Mand! — tilbage! —
Kald ei Forbandelsen over dit Hoved!
Troer Du, at kunne vinde Olafs Rige
Ved frækt at skjænde her hans Helligdom!

Peter.

Kong Olaf er min Stamfader! Han vil
Ei vredes paa sin Søn, men heller følge
Sin Ætling ud til Hædersdaad paa Thinge,
End holdes her i Fængsel af en Munk.
Af Vejen, Præst! — Tag fat nu, Kammerater!

(Han støder Eistein tilside og springer op til Altret, fulgt af Arnfinn og nogle Bevæbnede, der strax begynde at arbeide for at faae Skrinet løst. Almindelig Forfærdelse blandt den i Kirken forsamlede Almue, medens Eistein Sure, der var kastet til Gulvet, reiser sig hurtigt op igjen og løfter Arme og Blik mod Himlen med det Udraab:)

Eistein Sure.

Forbandet være Skule og hans Søn!

Tæppet falder.

Tredie Akt.

Første Scene.

(Fruerstuen paa Bergens Kongsgaard, et stort, efter de Tiders Skik rigt udstyret Værelse med broget vævede Tæpper til en vis Høide langs Væggene, og Silkehynder paa Bænkene. Tilvenstre en Dør ind til Dronningens Sovekammer, i Baggrunden et stort Buevindue med Udsigt til Fjorden, tilhøire Indgang fra Kongens Deel af Borgen. Det er sildig Aften; Værelset er oplyst med en Lampe under Loftet og Voxkjerter paa Bordet, hvorom Dronning Margretha og hendes Jomfruer sidde beskjæftigede med Baldyring og andet Haandarbeide. Jomfru Ragnfrid lægger netop bort en Bog, hvoraf hun har forelæst).

Dronningen.

Jeg takker Dig, min Ragnfrid, for din gode
Og varme Læsning af de skjønne Sange,

Som Abbed Robert haver oversat
Fra vælske Digtning paa vort norske Maal,
Og som min kongelige Herre selv
Har givet Navn af sine Strengelege.
Jeg elsker disse lyse Eventyr!
De vugge Sindet ind i blide Drømme
Og hjælpe os at glemme, for en Stund,
Den mørke Alvorstid, hvori vi leve.

Ragnfrid.

Da synes mig, vor Tid er rolig nok.
Her sidde vi jo Dag for Dag paa Borgen
Saa stille, som vi leved' i et Kloster,
Og læse kun de skjønne Eventyr
Om tappre Riddere. — Hvad mig angaaer,
Jeg vilde heller selv opleve et.

Signe (en anden af Dronningens Møer.)

Du bør ei klage, Ragnfrid! Du har jo
I Gunnar Kongsfrænde en trofast Ridder,
Som følger Dig med Sukke, hvor Du gaaer.
Lad ham udføre Eventyret for Dig!

Ragnfrid.

Her er jo ingen Drage at bekjæmpe
Undtagen Kjedsomhedens, og den magter
Herr Gunnar ikke; han er selv dens Ven.
Jeg overlader Dig den Ridder, Signe! —
Kan han Dig tjene, skal det glæde mig.

Signe.

Naar kun Du selv beholder Peter Navnløs,
Den unge Gjæk i Hertug Skules Hird?
Ei saa, skjøn Ragnfrid? Nægt det, om Du kan!

Din Rødmen røber Dig! Vi veed det Alle —
Du gaaer og venter paa, at han, den Navn-
Og Arveløse Ridder skal en Dag
Hidkomme som en mægtig Trylleprinds,
At frie Dig ud af dette mørke Fængsel,
Og bære Dig paa vinget Flammehest
Igjennem Luften til hans Maaneborg,
Hvor Du skal throne som Feerigets Dronning.

Ragnfrid.

Nu, om saa var? — Det kunde hænde let,
At der var meer i Spøgen, end Du tænker.
Uhørt er det da ei i dette Land,
At navnløs Mand kan blive Kongesøn.
See Konning Hakon selv —

Dronningen.

Nu stille, Børn!
Det gaaer for vidt med Eders Drillerier —
Selv ei i Spøg maa Kongens Ret berøres.
Ak, altfor snart det komme kan for Alvor,
Og fra en Kant, jeg ei tør tænke paa.

Ragnfrid.

Tilgiv, min Dronning, om jeg ubetænksom
Har rørt en Vunde, skjult i Eders Bryst.
I veed, jeg mener det ei slet saa galt,
Som jeg i Ord er vild og overgiven.
I veed, jeg elsker Eder høit, og gjerne
Gjengjælde vilde lidt af al den Godhed,
I viser mig, den Fader-, Moderløse.
Sæt mig paa Prøve kun i Gjerningen!

Dronningen.

Nu vel, jeg prøver da din egen Lykke.
Indfri mit Løfte — bliv Herr Gunnars Brud.

Han er en mægtig Mand, sin Konge tro;
Du finder ikke let et bedre Vilkaar.

Ragnfrid.

For mig det vilde blive dog det Værste.
Forlang alt Andet, Frue, kun ei dette.

Signe.

Betænk Dig, før Du støder bort dit Held.
Herr Gunnar er vel ikke længer ung,
Lidt skaldet — ei saa let, som Peter Navnløs —
Men saa har han igjen hvad denne mangler:
Godt Navn og gode Gaarde — fornemt Slægtskab.
En Konges Frænde er ei at foragte,
Naar man ei strax kan faae en Kongesøn;
Og denne, frygter jeg, bli'er længe borte.

Ragnfrid.

Den, jeg skal ægte, maa mit Hjerte vinde,
Og finde Vei til det ved Ridderdaad.
Er han en Kongesøn — nu desto bedre! —
Hvis ei — hvad gjør det, naar jeg elsker ham?

Signe.

Du mener, det er værdt et Kongerige?

Dronningen.

Og deri har hun Ret. Et Kvindehjerte
Saa trofast og saa varmt i Liv og Død,
Er Manden bedre, end den kolde Krone,
Som iisner ham hans Bryst, og tænder Had
Og vækker Splid imellem nære Frænder.
Vær derfor rolig, Ragnfrid. Ikke vil
Jeg tvinge Dig, naar ei dit Hjerte følger.

Men Den, Du vælger, maa Dig være værd,
Maa beile om Dig her i Tugt og Ære.
Mærk, — ingen Elskovseventyr jeg taaler
Her ved mit Hof, undtagen, naar de læses
I Bogen her. Ak, kunde jeg saasandt
Forhindre Hads og Ufreds Eventyr,
Der lure paa os fra det fjerne Norden!
I kjedes nu ved Eensomheden her
Paa Bergens Kongsgaard. Ak, jeg frygter meget
Den ligner mest hin ængstelige Stilhed,
Som hviler tung paa Mark og Skov, paa Alt,
Hvad lever, før et Uveir bryder løs.
Jeg ængstes for, hvad skeer i Nidaros.
I lange Tider hørte vi ei derfra; —
Ei Bud, ei mindste Hilsen naaer os meer —
De, vi didsende, komme ei tilbage.
Det er, som var der reist en Muur af Taushed
Imellem hin og denne Deel af Landet.

Signe.

Jeg seer ei deri noget Ængsteligt; —
Den Taushed vidner jo om dybest Fred.

Dronningen.

Hvor gjerne vilde jeg ei troe det selv! —
Men, ak — jeg kan ei vise bort den Frygt,
At bag hin gaadefulde Muur af Taushed
Der skjuler sig et grueligt Uhyre,
Beredt, at styrte voldsomt over os
Med Borgerkrigens, Frændekampens Rædsler.
Min kongelige Herre selv er ei
Saa ganske rolig — vel jeg seer det paa ham,
Skjøndt han mod mig vil hykle Sikkerhed. —
Men hver hans Mine røber indre Uro.
Og kunde han end skjule denne, — Himlen
Har selv jo paa sin nattedunkle Bue

Nu sat et Jærtegn, sælsomt tindrende,
Om det Forfærdelige, som skal komme.

Ragnfrid.

Hvad mener Eders Naade? -- Himlen taler
Hver Nat jo til os med sin Stjerneskrift;
Men den er ordnet efter evige Love —
Altid den samme, altid gaadefuld.

Dronningen.

Dog dennegang den ændret har sin Orden,
Nu, Mand vil stride mod Naturens Lov.
I har da end ei seet den nye Stjerne?
Saa følg mig hen til Vinduet der, det vender
Ud mod den Himmelegn, hvor den gaaer op.
Jeg troer just, det er Tiden, den sig viser,
Og det er jo iaften stjerneklart.

(De reise sig Alle og gaae hen til Buevinduet).

Dronningen (seende ud).

Hjælp Gud! — der er den alt! — see der, mod Syd,
Just over Fjeldet der -- hinsides Fjorden —
Den hæver sig som Blaalys over Grav,
Og stirrer fælt paa os med blege Øie
Og slæber efter sig et blodrødt Riis,
Der snart omspænde vil den halve Himmel!

Ragnfrid.

I Sandhed! — hvilket Syn! Hvor skjønt, hvor pragtfuldt!
See! hvor det lange Straaleflor sig breder
Om Nattens tause, dunkelt skjønne Hoved!
De klare Stjerner funkle derimellem
Som Ædelstene i en Dronningkrands,
Og hele Glandsen bævende opfanges

Af Fjordens mørke, letbevægte Bover,
Som Himlens Gjenskin i et jordisk Bryst!
Det Syn mig tykkes egnet kun, at vække
Dyb Tro og Andagt, ikke Sorg og Skræk.

Signe.

De Hellige beskytte os! — Mig synes
Det Jærtegn rædselsfuldt og truende,
Just som vor Frue siger. Underligt,
At ikke før vi har bemærket det.

Dronningen.

Det har først viist sig nogle Nætter siden,
Og sorgløs Ungdomssøvn har vel i dem
Holdt Eder i sin søde Glemselsfavn.
Kun De, hvem Angst og Kummer holde vaagne,
Forsøge i den stille Midnatsstund,
At fange Trøst og Raad fra Himlens Hvælving.
Saaledes gik jeg med min høie Husbond
Forleden Nat paa Borgens ydre Omgang,
Hvor der er Udsigt over Fjord og Himmel.
Vi vandred' tause ved hinandens Side
Og voved ei, at give Ord til Tanken,
Som øiensynligt fyldte dog os begge. —
Med Eet min kongelige Herre standsed'.
Jeg følte, hvor hans Haand let skjalv i min,
Mens med den anden han mod Himlen peged',
Og sagde: „Margaretha — siig mig, skuffe
Mig mine Øine, eller seer Du og
Mod Syden hist den nye, sælsomme Stjerne,
Der slæber efter sig som lange Haar?“ —
Jeg saae da og det skrækkelige Tegn;
Men Kongen lod udkalde Mester Vilhelm,
Sin tydske Læge, som er stjernekløg
Og kan forstaae Naturens skjulte Kræfter.
Knapt denne fik da Øie paa hint Lys,

Før han udbrød: „Bevare Gud os Alle!
Det Syn er mærkeligt og fremtidsſvangert.
En ſaadan Stjerne kaldes en Komet,
Og pleier gjerne viſe ſig forud
For ſtore Slag, og for en Høvdings Fald.“
Ved disſe Ord jeg blev ſaa ſtærkt bevæget,
At jeg med Graad ſank til min Husbonds Bryſt.
Men han paalagde Meſter Vilhelm Taushed,
For ei at ſprede Skræk blandt Borgens Folk.
Saa førte han mig hid til Fruerſtuen,
Hvor ſiden jeg har ſjelden ſeet ham.
Det ſynes næſten, at han ſkyer min Nærhed.
O, var det muligt! — hvis og dette kom
Til Angſten for min Fader, at min Husbond
Mistroede mig? — Dog nei, det kan ei være;
Han kjender altfor godt min fulde Ømhed
For ham, for vore Børn! — Ak ja — de ſmaa
De kjære Drenge! — de er' al min Trøſt.
Jeg maa til deres Leie, at den ſtille,
Den ſøde Fred fra Uſkylds Barneſøvn
Kan dulme Angſten i mit pinte Hjerte.
Signe, Du følger mig. I Andre kan
Gaae nu til Hvile, kun den Ene ei,
Som har den førſte Nattevagt i Salen.

Ragnfrid.

Og det er mig, min Frue.

Dronningen.

Godt; — Du er
Aarvaagen, kjæk — Du bringer ſtrax mig Bud,
Om nogen uſædvanlig Larm kan høres
Paa Borgen og fra Kongens Værelſer.
Jeg veed ei hvorfor — men mig bæres for,
Vi faae ei længe Ro i denne Nat.

Ragnfrid.

Frygt ei min Dronning. Jeg skal holde Vagt
Langt bedre, end de stolte, dorske Hirdmænd,
Som tynge Bænkene i Forhallen.

Dronningen (til Alle).

Saa Gud befalet og den hellige Olaf.
(Hun gaaer ind tilvenstre, fulgt af Signe og de Øvrige, undtagen Ragnfrid.)

Anden Scene.

Ragnfrid (alene).

Det falder mig let, her i Natten at vaage! —
Min Hu kan ei hvile, den er som en Maage.
Den flyver udover de brusende Vande,
At søge til fjerne, til nordlige Strande.
Der, veed den, der vandrer i dristige Drømme
En Ungersvend kjæk, med de Blikke saa ømme.
Til ham maa den længes, paa ham maa den tænke
Og harmes, og vil dog ei bryde sin Lænke.
Mon han og sin Hu end for Ragnfrid bevarer?
Hun hører ei Lyd, ei et Ord hende svarer.
Hvi lader ung Flores sin Blantseflor vente?
Hvi kommer han ei, for sin Elskte at hente?—

Tredie Scene.

(Under Ragnfrids Enetale bliver et af de løsthængende Tæpper i Baggrunden af Salen løftet forsigtigt tilside. Peter Skulessøn, klædt og væbnet som en af Kong Hakons Hirdmænd, træder frem derfra, lister sig ubemærket hen bag Ragnfrid og omslutter hende, idet han svarer:)

Peter.

Her er han, min Elskte! Hvor kunde Du tvivle?
Langt meer end din Hu — selv han maatte hidile!

Ragnfrid (farer forskrækket tilbage).

Jesus! Hvad er det? — Kan Ens Tanker tage
Da Form i Natten?

Peter.

Ja, min elskte Pige,
Hvad kan ei Kjærlighed? -- Den er jo Livet. —
Den bød mig gjennem Dig at søge Byrd
Og Faders Navn; jeg fandt det allerstørste;
Den kaldte mig, ved Dig, fra Faders Leir,
Ukjendt, forklædt, igjennem tusind Farer
Til Fiendens Borg, — her staaer jeg ved din Side!

Ragnfrid.

Ha, Peter, er det virkelig da Dig?
Hvor Du forskrækker mig! Hvi kommer Du
Saa skjult, i Natten her? — Hvad taler Du
Om Faders Navn, om Farer, og om Fiender?
Ei jeg forstaaer Dig.

Peter.

Altsaa har Du endnu
Ei hørt om, hvad i Nidaros er skeet? —
Jeg tænkte mig det næsten. Vel afspærret
Var Grændsen, og de Dræbte tale ikke.
Saameget bedre. Saa kan selv jeg bringe
Dig først det levende, det store Budskab.

Ragnfrid.

Hvad mener Du? — O Himmel, hvilke Ord! —
Ha — skulde Dronningens den dunkle Frygt
Dog være grundet? — Kom, til hende maa vi.
Jeg lovet har, at bringe hende Bud,
Om Noget hørtes. — Store Gud! mindst tænkte,
Saa snart jeg at faae Leilighed dertil.

Peter.

Paa hende tænker Du da meer, end paa
Din Beiler, som er kommet hid til Dig
Med Fare for sit Liv?—

Ragnfrid.

Dit Liv — For Guds Skyld,
Dit Liv i Fare her?

Peter.

Ja, hvis din Frue
Og, gjennem hende, Hakon Søn erfoer,
Hvo Gjæsten er, som ind har listet sig
Blandt deres Hirdmænd denne Nat, da kunde
Du let faae see din Ridder kastet ned
I dybest Fangetaarn, hvad heller hævet
I høiest Galge. —

Ragnfrid.

Peter, — ængst mig ei —
Hvad er der skeet? Nu vil jeg vide det.

Peter.

Først, at jeg nu har
Fyldt dine Vilkaar. —
Husker Du, hvad Du
I Nidaros sagde?
„Ragnfrid vil vindes
Kun af en Høvding." —
See, nu jeg kaldes
Høvdingers Høvding!
Skule, den herlige,
Høibaarne Herre,
Skule, den Store

Selv er min Fader,
Har Selv for Alle
Sagt mig sin Søn!

Ragnfrid.

Peter, — jeg seer det
Vel i dit kjække,
Freidige Aasyn —
Ei Du mig daarer!
Længst har en saadan
Slægt jeg anet;
Ragnfrid Dig hilser,
Høvdingers Høvding! —
Hil Dig, Du høie
Søn af en Hertug! —

Peter.

Høiere op din
Hu maa hige. —
Søn af en Konge
Kan jeg nu kaldes!

Ragnfrid.

Himmel, skal dette
Sige, at Skule — —

Peter.

Har taget sin Broder-Arv.
Kaaret til Konge
Er Nordens Kjæmpe
Paa Ørethinget —
Thrøndelagen alt
Faldt ham tilfode;
Snart og det hele
Land ham hylder.

Ned han nu farer,
At falde over
Den falske Konge.
Alt er vor Flaade
Hist ude i Fjorden,
Venter kun der paa
Føiende Vinde.
Jeg kunde ikke
Længer vente,
Foer hid, at bringe Dig
Glade Budskab.

Ragnfrid.

Skjønt var dit Budskab,
Søn af Skule!
Hvis Du som fredelig
Beiler det bragte.
Nu bebuder Du
Blod og Broderkamp,
Støder i Søsterbryst
Jammer-Staalet —
Troer Du, at det kan
Ragnfrid fryde?

Peter.

Ikke jeg troede
Min raske Ragnfrid
Faren frygted'.
Selv har Du sagt jo:
Eventyr-Saga
Du gjerne oplevetd'. —
See, her nu kommer den
Leve-kraftig!
Aldrig en bedre
Dig Bogen bragte.

Ragnfrid.

Ridder-Eventyr
Gjerne delte jeg,
Men kun et herligt,
Høisindet, trofast! —
Ikke et Brud paa
Broderens Pligter,
Ikke en Oprørers
Onde Opspind.

Peter.

Ha! — og til mig
Saaledes Du taler?
Mig, som i Leg med
Livet har listet
Ind mig i Fiendens
Natlige Fælde,
Kun for at see dit
Straalende Øie!
Kun for at lokke
Ja fra din Læbe,
Kun for at række Dig
Dronning-Ringen.
Hustru min bærer den
Snart med bedre Ret,
End din Frue! —
Skule er Konge nu!
Søn, ikke Datter hans
Kronen arver.
Vælg mellem begge da:
Tager Du Ternens
Lod for Dronningens, —
Meld da Margrethe kun,
At hendes Broder
Er her paa Borgen; —
Let vil Du lønne ham

Al hans Kjærlighed
Da med Døden!

Ragnfrid.

Ikke Du kjender da
Fuldt min Frue,
Hvis Du kan troe,
Hun Dig feig forraadte,
Gav hun sit Ord først,
Dig at dølge.
Gjerne hun gav mig det.
Hun har været mig
Meer, end en Moder —
Peter, hun er saa god! —
Vist hun modtager Dig
Kjærlig og søsterlig,
Kommer Du ikkun
Med Fred fra Faderen.
Ja, saa det være maa!
Kjærlighed mægle skal
Her mellem Fyrsterne. —
Troer Du, at kunne end
Ubemærkt slippe bort?

Peter.

Saa er der sørget for.
Baad med sex stærke Folk,
Klædte som Hakons Mænd,
Vente i Vigen mig
Skjult bag om Sverres Taarn.
Did gaaer en lønlig Gang
Lige fra Hallen her —
Vel jeg har vidst den
Fra Vintren, jeg leved' her.
Denne Vei kom jeg hid,
Denne Vei skulle vi
Sammen flygte.

Ragnfrid.

Nei, ikke jeg, min Ven!
Kun med min Frues Fred
Aabent forlader jeg
Borgen som Brud.
Du gaaer alene først! —
Skynd Dig tilbage
Strax til Skule.
Smelt hans haarde Sind
Med din Sønnemagt,
Styrket af Kjærlighed.
Bring os et Fredsforslag
Endnu i sidste Stund,
Styrket af Kjærlighed!
Midlertid skal jeg her
Føre min Frue saa,
At hun sin Husbonds Hu
Vender til Venlighed.
Kommer Du saa igjen,
Førende Fredens Tegn —
Troe da modtage Dig
Frænder og Fæstemø.
Fader og Svoger da
Sammen skal bygge Dig
Bryllupshallen.

Peter.

Elskte, Du kjender ei
Kaaret, Du kræver nu.
Før strømmer Elvens Fos
Op imod eget Fald,
End Konning Skule
Skrider tilbage meer.
Blod har nu Freden brudt;
Ei meer den straale vil
Før om den Seirende.

Snart vil og Sværdesang
Hvine om Sverres Borg. —
Følg mig da, Fagreste!
Fra dette Farens Sted! —
Derfor jeg søgte Dig. —

Ragnfrid.

Stille — det synes mig
Striden alt melder sig! —
Lyder ei dæmpet Larm
Op ifra Borggaarden?
Høres ei tunge Trin
Storme ad Trappen op?

Peter.

Frygt ei; — det kan jo
Være tilfældig Larm.
Visselig veed jeg,
Ikke der ventes kan
Angreb inat.
Kom da — end er der Tid!

Ragnfrid.

Tys! — der er Kongens Røst
Ude i Forhallen!
Hør, nu forlanger han,
Døren skal lukkes op.
Jeg maa ham aabne den. —
Skjul Dig, for Himlens Skyld!
Inden han træffer Dig!

Peter.

Skjult hist i Løngangen
Venter jeg Udfaldet, —

Venter der Tegn fra Dig.
Ikke jeg gaaer herfra,
Førend Du følger mig.
(Han forsvinder igjen bag Tapetet, hvorfra han kom.)

Ragnfrid (idet han gaaer).

Flygt fra Borgen — flygt!

Fjerde Scene.

(Ragnfrid lukker Døren tilhøire op. Kong Hakon træder ind Ragnfrid modtager ham med dyb Hilsen.)

Kongen (til Ragnfrid).

Det er nødvendigt, at jeg taler strax
Med Dronningen. Er hun til Hvile gaaet?

Ragnfrid.

Jeg troer det, Herre. Skal jeg vække hende?

Kongen.

Det vil jeg selv; -- men see, der er hun jo.

Femte Scene.

(Idet Kongen vil gaae ind i Sovekammeret, mødes han af Dronningen, der kommer ilende ud, klædt i Natdragt, med en rød Snørekaabe over sig. Ragnfrid trækker sig tilbage til Baggrunden.)

Dronningen.

Hvad Larm er her? (Seer Kongen.) Min kongelige Herre!

Kongen (tager hendes Haand).

Tilgiv mig, Kjære, at saa sent jeg bryder
Din Fruerstues Fred.

Dronningen.

O, vel Du veed det!
Kjærkomment var mig altid dit Besøg.
Kom her, min Ven, vil Du ei tage Sæde?
(Hun lægger et Silkehynde tilrette paa en Bænk i Forgrunden.)

Kongen.

Nei — sæt Dig selv; Du kan behøve det.

Dronningen.

Hvad mener Du? Du ængster mig. — Og see! —
Din Kind er bleg, dit Øie mørkt — din Læbe
Haardt sammenpresset. — Hakon, siig det strax —
Hvad Nyt har Du at bringe mig i Kveld?

Kongen.

Ei Andet, end det Ubetydelige,
At der paa een Gang nu er tvende Konger
I Norge.

Dronningen.

Ikkun Een er rette Konge
I dette Land, og det er Du, min Husbond —
Gud og Sankt Olaf lade saa det blive.

Kongen.

Det glæder mig, at saa er end din Tro.
Dog er det, som jeg sagde. Fader din
Har endelig nu kastet sidste Skjul, —
Har ladet sig paa Ørething udraabe
Til Norges Konge.

Dronningen.

Tro det ei, min Husbond;
Det er vel bedre, end som saa.

Kongen.

Nei, værre,
Om muligt. Jeg har mere Nyt at melde:
Din Slægt ei blot ophøiet er, Margretha,
Men og forøget. Du har nu en Broder.

Dronningen.

O Hakon, spøg dog ei i denne Stund,
Den skjæbnesvangre, som jeg længst har frygtet!

Kongen.

Jeg spøger ei; Alt er det bittre Alvor.
Førend din Fader tog min Kongekrone,
Har han og sørget for en Arving til den;
Om vore Børn der er ei Tale meer.
Du husker Peter vel, hans kaade Yndling? —
Ham har han knæsat nu, og for alt Folket
Erklæret som sin Søn med Ingeborg,
Herr Anders Skjaldarbrands den utro Kvinde.

Dronningen.

Ha — er det saa! — Alt kan da være muligt.
Lød ei hans Eed: Saasandt jeg ei har Søn?
Fandt han nu denne — Jesus! — Dog — det kan ei,
Det maa ei være sandt. — Jeg kan ei troe det.
For Guds Skyld, Hakon — siig, der er ei Vished,
End ei fuldkommen Vished.

Kongen.

Ingen Tvivl.
Du veed, jeg længe havde anet Uraad,
Da intet Budskab kom fra Nidaros.
Derfor jeg havde lagt en hurtig Skude
Ved Holdhellen paa Udkig. Denne Nat

Fik Skudens Mandskab see en Otteaaring
I fuld Fart roe langs Landet nordenfra.
De tog den for en Speiderbaad, og roede
I Veien for den. Men det var Grim Keikan,
Min Hirdmand, som besvor dem, strax at føre
Ham for mit Aasyn, da han havde stor
Og vigtig Nyhed at berette mig.
De gjorde saa. Af ham erfoer jeg Alt.
Han havde været selv i Nidaros
Sankt Leonardi Dag, da Skule der holdt Thing.
Selv saae han Peter, kaldet Skulessøn,
Med Vold at rive Hellig Olafs Skrin
Fra Altret bort, da Chorets Formand ikke
Vilde tillade, at det bares ud.
Selv hørte han den store Ban at lyses
Af Eistein derfor over Skules Søn. —
Selv saae han dog din Fader trodse Alt, —
Saae ham paa Øren holde Kongething,
Og paa det ranede, nedbragte Skrin
Aflægge fræk sin falske Konge-Eed,
Mens Hirden hyldede' ham som Norges Konge.

Dronningen.

Min Fader! —

Ragnfrid (i Baggrunden).

Kirkeraner! —

Kongen (vedblivende).

Endnu meer!
Din Fader har sendt Tropper overalt,
At dræbe mine Sysselmænd og Hirdmænd,
Naar mindst de aned' Uraad; lumskelig
De bleve overfaldt af Skules Folk
Med Ild og Sværd, og mange af dem dræbtes

Helt ynkeligt, selv om de søgte Skjul
I Kirkens Fred, imedens deres Gaarde
Med Kvæg og Avling hærjedes og brændtes —
Med Nød undgik Grim Keikan selv kun Døden.
Ni Dage har han ene vandret om
I vilde Skove, over øde Fjelde,
Før hid han naaed' med sit tunge Budskab;
Dog tidsnok, Gud skee Lov, til at din Fader
Ei, som han tænkte, kan faae overrasket
Mig her saa ganske uden Kald og Varsel,
Skjøndt hid han stævner nu med fjorten Skibe,
Med Lendermænd og Hird og meget Folk.
Thi gjælder det, i Hast at finde Raad.

Dronningen.

O, Hakon, Hakon, — dette var ei skeet,
Var Vi ei draget bort fra Nidaros! —
Nu har de onde Tunger faaet Magt
Med lumske Giftord hos min arme Fader,
Nu, da hans Datter ei stod nær ham meer,
Ei kunde i sit Bryst opfange Pilen,
Før den hans mørke Sjæl med Rasen fyldte!
Ha — om det dog endnu ei var for sent!
Maaskee kan hun endnu afværge Slaget,
Det gruelige, mellem Mand og Fader,
Hvis hun i sidste Øieblik faaer kaste
Sig mellem deres Sværd, saa de maa træde
Paa hendes Legem', vil de mod hinanden!
Ja, Hakon, dette ene Raad jeg veed kun.
Brug ei Hær-Vaaben mod din Hustrus Fader —
Mod dine Sønners Blod —; det vil nedkalde
Guds Vrede over Dig og vore Børn.
Send mig alene mod min Faders Hær!
Lad mig alene drage ham imøde,
Lad mig forsøge Kjærlighedens Vaaben; —
Kun de kan seire her i Frændestrid!

Kongen.

Nei — Kjærlighedens Tid er nu forbi,
Og Straffens kommer. Meer, langt meer end billigt,
Ja, til Ydmygelse har Du, har jeg
I disse mange Aar ved Fredens Midler,
Ved Eftergivenhed forsøgt at dæmpe
Den vilde Higen i din Faders Sind.
Nu er den blusset op til aabent Oprør —
Nu har han kastet bort sin sidste Maske
Og viser os i Blod sin Fiendeaasyn,
Med Haanden lagt til Meeneed paa Sankt Olafs
Den frækt fra Altret revne Helligdom!
Han haaner os, han myrder vore Mænd,
Med ham der kan ei mægles Fred nu meer; —
Selv Guds Langmodighed nu er udrunden.
Saae Du paa Himlen ei hint sære Tegn,
Som varsler Frændekamp og Høvdings Fald?
Det gjælder Kamp paa Liv og Død nu mellem
Din Husbond og din Fader, arme Kvinde!
Kun Een af dem Du nu kan høre til.
Vil Du for Alvor være min, da maa
Du ei i Skule see en Fader meer,
Men kun din Mands og dine Sønners Fiende.

Dronningen.

O, Hakon! — Vel Du veed, jeg lever kun
For Dig, for vore Børn; men var jeg Moder,
Hvis Datterhjertet jeg udrive kunde
Her af mit Bryst? — Nei — nei — see ikke paa mig
Saa mørkt — saa ublidt — Du forfærder mig —
Jeg kjender Dig ei meer igjen, min Hakon,
Du, som var før saa rolig og saa blid —

Kongen.

At man ved Skules Hird mig haanligt kaldte
For Hakon Søvn! — Ja vel! — men de har tirret,

Har egget nu saa længe Norges Løve,
Som sov paa Skjoldet, at tilsidst han er
Da vaagnet nu, og hæver Øren høit!
Og ikke meer han sænker den til Hvile,
Før ingen Modkonge meer hærjer Landet,
Før straffet er de frække Oprørsmænd.
Nu, græd ei saa! — Fat Mod! — Du kan jo ei
Undgjælde for din Faders onde Handling!
Du er min Hustru, mine Sønners Moder,
Hold Dig til os kun og forlad din Fader;
Saa byder jo Guds eget hellige Ord —
Og da vil intet Ondt Dig vederfares.
Gaa nu til Hvile — jeg har bragt Dig først
Det tunge Budskab; saa det var min Pligt.
Nu maa jeg ned at samle mine Mænd
Og ordne Alt til Forsvar og til Angreb.
Varbelgerne her vilde gjæste os
Med Blod og Ild; — vi forekomme dem
Og drive Ulven af hans egen Hi.
Snart ere vore Skibe sat i Sø;
Vi samle Folk og Fartøier paa Toget,
Og snart vi skal omringe Skules Leir.
Gudleik af Ask jeg lader her tilbage
Med Styrke nok at vogte Dig og Magnus —
Vor Ældste tager jeg paa Toget med.
Imorgen, naar det gryer ad Dag, jeg lader
En Messe læse for mig i Kapellet.
Mød mig da der, og lad os samlet hæve
Vor Bøn til Gud om Kraft i denne Nød!

(Gaaer hastigt ud.)

Sjette Scene.

Dronningen. — Ragnfrid.

Dronningen.

O Gud — han gaaer, og lader mig tilbage
I denne frygtelige Uvished!

Hvad skal jeg gjøre? — Skal jeg rolig sidde
Og vente her, til Morderflammen kastes
Af Faders Haand ind i min Husbonds Hjem,
Til Mand og Fader see hinandens Blod,
Og mine Børn, mit Huus, mit Land gaae under
I denne gruelige Frændekamp,
Den unaturlige, end aldrig hørte?
Nei — jeg kan ei udholde det. — Om jeg
Dog kunde see min Fader, før de træffes?!

Ragnfrid

(som imidlertid har staaet i Baggrunden og viist Tegn paa stærk Bevægelse, træder frem til Dronningen og kysser hendes Haand).

Min Dronning! —

Dronningen.

Ak, — Ragnfrid her! — Du har da hørt det Alt?
Alt er da kommet, som jeg frygted' for! —

Ragnfrid.

Ja, Frue. — Ogsaa mig har dette Budskab
I Hjertet truffet. — Ogsaa jeg maa nu
Udrive af mit Bryst et elsket Billed' —
Maa gjøre Afkald paa al Livets Lyst:
Thi den, jeg elsker, maa jeg rædes for.

Dronningen.

Ak, arme Ragnfrid! — det var Eventyret
Om Kongesønnen, som Dig skulde vinde!

Ragnfrid.

Ja, han er fundet nu, men ogsaa tabt. —
Forbi er alle Eventyr og Drømme. —
Kun Eet staaer fast; min Kjærlighed, min Troskab

Til Eder, Frue, og til Eders Huus!
Kun i dets Tjeneste jeg seer min Trøst! —

Dronningen.

Ak, Intet, Intet kan os hjælpe meer!

Ragnfrid.

Dog meente nylig I, der end var Haab,
Hvis Eders Fader kun I fik i Tale,
Før han med Kongen træffer sammen?

Dronningen.

Ja,
Da maatte han, da skulde han bevæges.
Men, Ragnfrid, Du har ogsaa hørt, min Husbond
Vil ei tilstede nogen Mægling meer.

Ragnfrid.

Saa maa I tage denne Frihed selv.
Her gjælder det jo Eders Børn, Jer Alle!

Dronningen.

Og hvordan kan jeg det, om end jeg vilde?

Ragnfrid.

Let falder det en elsket Dronning vel,
At vinde Redskaber for sine Planer.
Jeg tvivler ei, hvis I vil mig betroe,
At lede Sagen, skal jeg finde snart
Blandt Borgens Mænd et sikkert, trofast Følge,
Hvorhen I end vil gaae.

Dronningen.

Det var vel muligt.
Ei det mig hindrer. Glad jeg kasted' mig
I Dødens Svælg, hvis dermed Kløften mellem
Min Mand, min Fader kunde fyldes ud.
Men, Ragnfrid, det, som giver Kraft til Daaden,
Mig fattes her, — fast Tro paa egen Ret. —
Hvis nu jeg drager bort, jeg handler mod
Min Herres Villie; — han kan mistroe mig,
Forstøde mig som Den, der har forladt
Mit Hjem og mine Børn i Farens Stund.

Ragnfrid.

Hvis her I bliver, venter I uvirksom
Det værste Slag for alle Eders Kjære; —
Mens, om I drager Faren kjæk imøde,
I kan maaskee endnu afvende den.
Og I betænker Eder? — O, min Frue,
Jeg føler selv det dybt i denne Stund! —
Den Kraft, som bærer os til Offerdaad,
Den hindres ei af Menneskenes Agt,
Den styrkes netop ved Miskjendelsen,
Saavist den stammer fra Guds Kjærlighed.

Dronningen.

Hav Tak, min Ragnfrid! — Dine kjække Ord
Har aabnet mig min Sjæl til sidste Dyb;
Ja — ja — jeg seer det nu, det var ei Retsind,
Det var kun Egenkjærlighed, som holdt
Mig her tilbage under Pligtens Skjul.
Far hen, Du feige Tvivl! — Lad ikkun Verden,
Ja, lad min Husbond selv miskjende mig, —
Jeg gaaer, at frelse ham imod hans Villie,
Jeg gaaer, at holde Faders Arm tilbage
Fra Sønnemordet, eller falde selv

Som første Offer for det blinde Hug!
Du vil da bistaae mig? — Du følger mig?

Ragnfrid.

Ja, Eders Flugt jeg skal nok forberede,
Jeg følger Eder og fra Borgen her,
Men ei til Skules Hof. Der findes En,
Som aldrig meer i Verden jeg tør skue.
Mens I er der, jeg gaaer til Nonnesæter —
Fru Abbedissen der er jo min Slægtning,
Hun vil mig give Ly til Alt er endt.
Søg nogen Hvile nu. Naar Dagen gryer,
Og I med Kongen gaaer til Messen, skal
Jeg melde Eder, hvad jeg har udrettet.

Dronningen.

Det være saa. Nu da, Maria, hjælp! —
Giv mig din Freidighed paa Offergangen.
Vær Du hos mine Smaa, mens jeg er borte,
Du hulde Moder! — Tag dem i din Favn;
Du veed jo, det er kun for at bevare
Dem Fred og Arv, jeg vil forlade dem.
Vær hos min Husbond! Styrk ham i hans Strid,
Og stem hans Sjæl mod Margaretha blid!
Lad ham forstaae, at naar hans Ord hun brød,
Da var det kun, fordi Du saa det bød, —
Paa det hun, ved din klare Duevinge,
Kan Fredens Olieblad tilbagebringe!
(Gaaer ind i Sovekammeret.)

Syvende Scene.

Ragnfrid. — Siden Peter.

Ragnfrid.

Bed og for mig, Du milde Herrens Moder!
Jeg trænger og til Kraft i denne Strid

Mod eget Hjerte, mod min Ungdoms Haab. —
Ved Daad for Andre lad mig magte Sorgen,
Og kvæle Længslen efter ham, jeg aldrig
Bør skue meer —

Peter (kommer frem igjen bag Tapetet).

Nu, Ragnfrid, er Du færdig?

Ragnfrid (viger forfærdet tilbage).

Ulykkelige! — Du er her endnu?

Peter.

Javist! — Jeg sagde jo, jeg vilde vente.
Lidt længe vared' mig vel al den Snak
Med Hakon og hans Viv, som nu — det lader —
Er' noget ublidt vakt af deres Søvn. —
Men nu er Marken fri — nu er' vi ene —
Nu kan Du følge mig. Saa kom da, Elskte!
Det er paa høie Tid.

Ragnfrid.

Jeg vilde ikke
Dig følge dengang, da jeg vidste kun,
At Du var dristig, overmodig, farlig; —
Nu veed jeg, Du er Morder, Kirkeraner!
Seer Banstraalen at flamme paa din Pande,
Og gysende jeg flygte maa for Dig!

Peter.

Hvad kommer det vor Elskov ved, min Pige,
Om jeg har tugtet nogle dumme Præster,
Har hjulpet Hellig Olaf ud af Kirken
Til Kongethinget, til hans Slægt og Folk?
Ved denne Daad er nu min Fader Konge;

Thi bør Du prise den, min kjække Gjerning,
Og følge mig, at dele nu dens Frugt.

Ragnfrid.

O, Peter! — Det var ikke slig en Daad,
Saa rædselsfuld, jeg drømte mig af Dig!
Dens Helvedsfrugter kan ei Ragnfrid dele —
Men i det Kloster, hvor hun nu gaaer hen,
At gjøre Bod fordi hun elsked Dig,
Fordi hun før letsindig fristed Dig!
Der vil hun bede for Dig, Nat og Dag,
At Gud vil have Naade med din Sjæl
Og tage Banstraalen ifra din Pande,
Om ikke før, saa i den sidste Stund.

Peter.

Er det min kjække Ragnfrid, som her taler,
Eller en suur og livstræt Bedesøster?
Du passer ei for Klostret, vene Mø!
De har blot skræmt Dig her, de fromme Sjæle, —
Du elsker mig endnu — Du elsker Frihed,
Og Sang, og Pragt, og raske Eventyr!
Alt finder Du ved Skules glade Hof —
Thi følg mig did. —

Ragnfrid.

Før gaaer jeg til min Død.

Peter.

Hvi ei til Livet, Elskte? — Tør Du ei?
Saa fører jeg Dig did med kjærlig Magt.
Har jeg en Helgen revet fra hans Altar,
Saa kan jeg en gjenstridig Mø vel tage
Af Klostret ud, sær da hun selv helst vil.

Ragnfrid.

Tilbage! — Rører Du min Klædning kun,
Mit Raab maa kalde Borgens Folk herhid,
Og Du er Fange. Gaa den Vei, Du kom,
Og søg Din Frelse. End engang, maaskee,
Vi sees, naar Du lider Straffens Vee —
Da vil jeg komme med min Kjærlighed
Og bringe Dig Forsonings milde Fred.

Peter.

Saa længe kan jeg vente ei. Vel maa
Jeg nu, da jeg er ene, herfra gaae; —
Nu tør Du mig ei følge. Ha! — men snart
Jeg kommer atter hid i lystig Fart,
Ei ene meer, ei skjult og uden Pragt,
Men stolt i Spidsen af Kong Skules Magt.
Da skal jeg storme denne Fangeborg
Og frie Dig ud af al din Tvivl og Sorg,
Og føre Dig, om gjennem Blod og Brand,
Til Elskovshof i Eventyrets Land!
(Han iler ud bag Tapetet).

Ragnfrid (synker paa Knæ med det Udraab:)

O Herre, frels ham! — og tilgiv Du mig! —

Tæppet falder.

Fjerde Akt.

Første Scene.

(En skovbegroet Kløft ved Stranden af Næsodden, i Nærheden af Oslo. Det er en mørk Aprilnat; dog kan man gjennem Dunkelheden og Taagen skimte bevæbnede Mænd, leirede mellem Granerne paa Kløftens Sider, og i Baggrunden en Vig af Fjorden med en Mængde opragende Master og Skibsstavne af Kongens der liggende Flaade. Alt er stille. Lænet mod et Klippestykke i Forgrunden sidder Kong Hakon indhyllet i en Kappe; foran ham staaer Gunnar Kongsfrænde, netop kommen fra Skibene.)

Kongen.

Altsaa, end ingen Speider vendt tilbage?

Gunnar.

Nei, Herre, dertil er der end ei Tid.
De ere nylig roede om Odden,
Som skjuler os for Hovedøen hist.

Kongen.

Ha! — denne Uvished vil lamme mig.
Hvor denne Nat er lang og kold!

Gunnar.

Befaler
Ei Eders Naade, der skal tændes Baal?

Kongen.

Nei. Norges Konge er saavidt nu kommen,
At han ei varme tør sin frosne Krop
Ved noget Baal, af Frygt, dets røde Gjenskin
For Natten røbe skal hans Skjulested.

Gunnar.

Saavidt vil Norges Konge aldrig komme.
Guds Haand er klarligt med os. Har den ei
I den utrolig korte Seiletid
Af fem Døgn, ført den kongelige Flaade
Uskadt, i Storm, rundt om den hele Kyst
Fra Bergens Led og hid til Næsodden
I Oslos Nærhed? — Samme stærke Haand
Vil og før Morgengry — tvivl ei derpaa —
Os føre ubemærket ind til Oslo,
Hvor Skule sidder fræk og leger Konge,
Og aner mindst, at Straffens blanke Sværd
Vil falde snart som Lynet over ham.

Kongen.

Ja, Gunnar, Du har Ret. Den, som har laant
Os Vindens Vinger, for at komme hid,
Vil ei forlade os i Kampens Stund.
Og dog jeg grue maa for denne Kamp,
Den endelige, mellem Søn og Fader!
Jeg stunder til den, som til Dagens Lys,
Og dog jeg kunde ønske fast, at Natten
Tog aldrig Slut, saa kold, saa lang den er.
Det kan vel hændes og, det bliver saa.
Hvo siger os, vi finde Skule nu
I Oslo? Hidtil har han stedse jo
Undgaaet os, naar frem vi droge mod ham,
Mens dog han hærjed Landet trindt omkring;
Selv Nidaros han havde jo forladt,
Da did vi kom, var draget over Fjeldet
Til Gulbrandsdalen og Oplandene.
Mens saa vi sad i Nidaros kom Budet
Om det ulykkelige Slag paa Laaka
I Raumarike, hvor Knut Jarl, vor Høvding,
Led Nederlag med samt vor Hær, saa Skule

Blev derved Herre over Sønderlandet
Og drog som Konge ind i Oslo By.
Du veed, hvor Modet sank hos vore Folk
Ved denne Hjobspost, — ja, at Mange raaded
Mig til at søge Fred hos Hertugen
Paa taalelige Kaar, før Alt var tabt.
Du veed og, at jeg afslog disse Raad,
At med Guds Bistand og Sankt Olafs Forbøn
Jeg foretrak at kjæmpe Striden ud,
At prøve Styrke med Herr Skule selv
Og lade Sværdet dømme mellem os.
Nu staaer jeg her, og Stunden nærmer sig.
Naar blot ei Skule atter er bortdraget,
Just som vi troe, han er os ganske nær.

Gunnar.

Vær rolig derfor. Skule sidder vist,
Berust nu af sin Seier, end derinde
Paa Oslo Kongsgaard, sover efter Gilde
Og drømmer, Du er fjernt i Nordenland
Og mindst nu her forstyrre kan hans Ro.
Thi er mit Raad, vi bryde op nu strax
Og falde over ham, mens Natten skygger.

Kongen.

Saa vil jeg og. Dog faaer vi finde os
End i, at vente nogle Øieblikke,
Om Gaut med Speiderne ei skulde vende
Tilbage med forønsket Underretning.
Saa derefter jeg lægge kan min Plan
Til Angreb. Vi har endnu nogle Timer,
Til Dagen gryer, og mine trætte Folk
Til Hvile trænge.

Gunnar.

Bedst Du raader selv.

Kongen.

End Eet. — Har Du udrettet, hvad jeg paabød
Med Hensyn til min Søn, min liden Hakon,
Den unge Konge, nys i Throndhjem kaaret?

Gunnar.

Ja vel, den unge Konge er alt bragt
Ombord paa Flaadens bedste Hurtigseiler,
Ledsaget af din Kapellan, Herr Villiam,
Og fleer paalidelige Mænd. De ligge
Med tvende andre Skibe til Bedækning
Tæt under Hovedøen, godt i Skjul.
En Mand er sat til Udkig der paa Høiden,
For dem at melde, hvordan Slaget gaaer.
Og om det viser sig — hvad Gud forbyde —
At Lykken gaaer din tappre Hær imod,
Da har de Bud at seile uden Ophold
Af Fjorden ud og videre til Bergen.

Kongen.

Saa er det godt. Saa, om jeg selv end falder
I Frændekampen, som mig forestaaer,
Har Skule dermed ei beseiret Kongen.
Den unge Hakon sidder da i Bergen
Og eier Faders Ret, som Faders Navn.
Var kun saa vist jeg rolig for hans Moder!

Gunnar.

Har I ei nylig hørt til Dronningen?

Kongen.

Ei siden Brevet, hun mig efterlod,
Da hemmeligt med Jomfru Ragnfrid hun
Bortveg fra Bergens Borg imod min Villie.

Hør, Gunnar, fast jeg troer, Du har befordet
De tvende Kvinders Flugt. Du var jo altid
En Ven af Margarethas Mæglingsforsøg,
Og Jomfru Ragnfrid lyder Du jo gjerne.

Gunnar.

Nu, Herre, ikke meer. Hun har frataget
Mig nu alt Haab, og Dronningen sit Ord.
Jeg var den Sidste vel, stolt Ragnfrid vilde
Om Hjælp nu bede, da hun udentvivl
Er draget ud, at søge nu sin Ridder,
Den halvgale, nybagte Kongesøn,
Herr Peter Skulessøn, paa Hedemarken,
Hvor han, som nu man hører, holder Hird.
Hun veed for vel, jeg skylder denne Dreng
Fra Nidaros en afbrudt Tugtelse,
Den skal han ogsaa faae. Men Dronningen
Er kun af Ragnfrid her til Flugt forledet.

Kongen.

Hvad Ragnfrid vil, det kan jeg ikke vide,
Skjøndt vel jeg troer, hun er vort Huus fuldtro.
Men Margaretha ledes ene af
Sit Kvindehjertes uudslukkelige
Og rene Haab om fredeligt Forlig
Imellem dem, hun elsker. Derfor kan jeg
Ei vredes, ikkun ynkes over hende.
Hun skriver i hint Brev, hun har gjort Løfte
Til Jomfru Maria, ei at søge Hvile
Og ei at gjensee Mand og Børn og Hjem —
Hvor haardt end hendes Hjerte derhen længes —,
Før hun har truffet Faderen, forsøgt
Det sidste Middel til hans Sjælefrelse,
Til vor Forsoning. Ak, den arme Datter!
Hun vil ei slippe dette tomme Haab!
Hun beder mig, at have Taalmod, Tillid.

Hun vil ei see at Branden, som er tændt
Og flammer over hele Norges Land
Med Elementernes den vilde Rasen
Kan ikke slukkes af en Kvindetaare!
Blod maa nu til — Blod er alt flydt i Strømme —
Blod kræves meer — det bedste Hjerteblod
Af dem, hun elsker meest, — af Mand, af Fader —
Maaskee af Begge. — Da, men og først da
Vil Branden slukkes ud af Brist paa Næring,
Og hendes arme Hjerte vil faae Ro,
Om kun i Døden.

Gunnar.

Hvorfor kun i Død? —
Er Skule først beseiret, vil hans Datter
Vel trøste sig som Seierherrens Hustru.

Kongen.

Skee, hvad Gud vil! — i hans Haand ene ligger
Liv eller Død. — Ha — hvad var det? — mig synes —
Tys! — hører Du ei lette Aareslag?

Gunnar.

Jovist! — og see — nu bøie tvende Baade
Om Odden der — en storvæxt Mand jeg skimter
I Forstavnen — nu lægge de til Land —
Nu komme de fra Stranden op — de føre
En Fange med! — Nu faae vi Nyt at vide!

Anden Scene.

(Gaut paa Mël med nogle Mænd, der føre en i en Hættekappe indhyllet Fange med sig. De Forrige.)

Kongen (iler Gaut imøde).

Nu Gaut, hvad har Du seet?

Gaut.

Ikke stort.
Vi kunde neppe see fra Stavn til Stavn,
Langt mindre ind til Byen, hvorfra der
Ei hørtes mindste Lyd.

Kongen.

Altsaa endnu
Den samme Uvished!

Gaut.

Ei ganske dog.
Hvad vi ei saae og hørte, fik vi føle.
I Taagen stødte der en Baad til vor
Saa haardt, at næsten den var kantret; dog
Fik vi den frelst og sikkret denne Mand,
Som sad deri, af tvende Baadsfolk roet.
Han har ei mælet Ord endnu, og Mørket
Samt Kappen skjulte os hans Ansigtstræk —
Dog synes han at bære geistlig Dragt.
Men nu kan selv Du prøve, Herre Konge,
Hvad Fangst vi have gjort.

Kongen.

Lys — Fakler hid!
Lad see, hvem her vi have.
(Nogle Svende bringe Fakler, og Gaut river Hætten af den Fangnes Hoved.)

Kongen.

Ha, Abbed Bjørn!

Gaut.

I Sandhed! — fanget har vi værste Snog.

Abbed Bjørn (fattet, bøiende sig for Kongen).
Min høie Konge!

Kongen.

Hvilken mener Du?
Ei vented Du vel, her at træffe Hakon.

Bjørn.

Til ham just var mit Ærind.

Kongen.

Saa? — fra hvem?

Bjørn.

Fra Kong — fra Hertug Skule. Fredsforslag
Jeg bringer Dig.

Kongen.

Og veed min Svigerfader,
At jeg er ham saa nær? —

Bjørn.

Just ei saa ganske.
Han troer Dig end paa Tunsberg Slot. Imorgen
Han bryder op derhen med al sin Hær.
Mig sendte han i Forveien, at handle
Om mindeligt Forlig.

Kongen.

Ei, vil man see!
Du har da end ei glemt den gamle Vane.
Alt ofte før Du foer imellem os

Med Brev og Budskab, for at stifte Fred,
Men stedse kom der Ufred kun af det.
Jeg har eiheller glemt dit sidste Forsøg
Paa Tunsberghuus, hint med de falske Breve.
Har Du ei slige nu? —

Bjørn.

Det Forslag, Skule
Dig sender nu ved mig, er af saa vigtig
Og hemmelig Natur, at det kun mundtligt
Kan bringes Dig, og kun for dine Øren.

Gaut (til Kongen, leverende ham et lidet Skrin).

Han kom dog ikke uden Brevskaber.
I Baaden fandt vi dette Skrin, fuldproppet
Af Pergamentsruller.

Bjørn (urolig).

Giv hid! — det er
Private Dokumenter kun — de angaae
Ei Kongens Sag.

Kongen (aabner Skrinet).

Vi vil dog see dem først.

Gaut.

Det var nok heller ei saa lige til
Med Tunsbergsreisen. Farten gik nok længer.
De Folk, som roede Baaden, have sagt,
De skulde roe den lærde Fader ud
I Fjorden til et fremmed Kjøbmandsskib,
Som ligger der, beredt at gaae til Danmark.

Kongen (efterat have undersøgt nogle Brevskaber).

Hvad seer jeg? — Breve fra min Svigerfader
Til Dannerkongen, til den tydske Keiser,
Ja selv til Paven, — hvori han dem melder,
At han har nu besteget Norges Throne,
Og sender dem sin Kantsler, Abbed Bjørn,
At stifte Forbund, love Lydighed. —
Ha, Klerk! — var det de Fredsforslag, Du havde
At bringe mig?

Bjørn.

Min Herre og min Konge!
Jeg tilstaaer, Skinnet er imod mig nu;
Jeg tilstaaer, jeg har faaet disse Breve
Af Skule, for at bringe dem omkring
Til Fyrsterne, og søge deres Gunst.
Men ikkun nødtvunget var dette Hverv.
Alt længe er jeg kjed af Skules Hovmod
Og Tyranni; — Sandhed det var, jeg vilde
Nu søge Dig, min rette Konge, før
Jeg førte disse Breve ud i Verden.
Jeg vilde bragt Dig dem frivilligt, Hakon. —
Nu har Du taget dem, — tag ogsaa mig.
Lad mig nu tjene Dig og faae din Naade!
Jeg har Erfaring, kjender Skules Veie
Og hemmelige Planer; — jeg kan vel
Dig nytte endnu i din Strid med ham.

Kongen.

Kun Skade, din Omvendelse først kommer,
Da Du har intet andet Valg. Og hvordan
Vil Du vel faae mig til at troe paa den?

Bjørn.

Sæt mig paa Prøve. — Lad mig lede Eder
Til Overfald paa Skule denne Nat.

Jeg kjender hver en Vei og Sti til Oslo,
Jeg veed, der hviler Alt i dybest Ro:
Herr Skule har ikveld holdt Gjæstebud
For Bispen og for Oslo Borgere;
Han og hans Hird udsove Rusen nu
Paa Kongsgaarden, og drømme mindst om Ufred;
Ad Bagveie jeg fører Eder lige
I Sovekamret ind, — da er han Eders.

Kongen.

Umag Dig ei. — Jeg kjender Veien selv
Til Oslo Kongsgaard; den er jo min egen.
Mindst trænger jeg at føres didhen af
En dobbelt og en jammerlig Forræder.
Jeg har Dig ladet tale ud, fordi
Jeg vilde see din hele Usselhed.
Nu er dit Gjøglespil tilende, Klerk! —
Du skal ei daare nogen Høvding meer.

Bjørn (paa Knæ).

Ak, Herre, Naade!

Kongen.

Vær kun rolig, Mand.
Jeg burde straffe Dig paa Livet, agter
Dog ei dit Liv saameget værd. Du føres
I streng Bevogtning herfra nu til Bergen,
Hvor Du i Borgfængslet faaer sikkert Herberg.

Bjørn (reiser sig).

Glem ikke, Herre, jeg er viet Abbed,
Romersk Prælat. Jeg skyder mig ind under
Det pavelige Forum. Vistnok vil
Hans Hellighed haardt ramme Den, som vover
At lægge Haand paa Kirkens Salvede.

Kongen (efterat have undersøgt nogle Brevskaber).

Hvad seer jeg? — Breve fra min Svigerfader
Til Dannerkongen, til den tydske Keiser,
Ja selv til Paven, — hvori han dem melder,
At han har nu besteget Norges Throne,
Og sender dem sin Kantsler, Abbed Bjørn,
At stifte Forbund, love Lydighed. —
Ha, Klerk! — var det de Fredsforslag, Du havde
At bringe mig?

Bjørn.

Min Herre og min Konge!
Jeg tilstaaer, Skinnet er imod mig nu;
Jeg tilstaaer, jeg har faaet disse Breve
Af Skule, for at bringe dem omkring
Til Fyrsterne, og søge deres Gunst.
Men ikkun nødtvunget var dette Hverv.
Alt længe er jeg kjed af Skules Hovmod
Og Tyranni; — Sandhed det var, jeg vilde
Nu søge Dig, min rette Konge, før
Jeg førte disse Breve ud i Verden.
Jeg vilde bragt Dig dem frivilligt, Hakon. —
Nu har Du taget dem, — tag ogsaa mig.
Lad mig nu tjene Dig og faae din Naade!
Jeg har Erfaring, kjender Skules Veie
Og hemmelige Planer; — jeg kan vel
Dig nytte endnu i din Strid med ham.

Kongen.

Kun Skade, din Omvendelse først kommer,
Da Du har intet andet Valg. Og hvordan
Vil Du vel faae mig til at troe paa den?

Bjørn.

Sæt mig paa Prøve. — Lad mig lede Eder
Til Overfald paa Skule denne Nat.

Jeg kjender hver en Vei og Sti til Oslo,
Jeg veed, der hviler Alt i dybest Ro:
Herr Skule har ikveld holdt Gjæstebud
For Bispen og for Oslo Borgere;
Han og hans Hird udsove Rusen nu
Paa Kongsgaarden, og drømme mindst om Ufred;
Ad Bagveie jeg fører Eder lige
I Sovekamret ind, -- da er han Eders.

Kongen.

Umag Dig ei. — Jeg kjender Veien selv
Til Oslo Kongsgaard; den er jo min egen.
Mindst trænger jeg at føres didhen af
En dobbelt og en jammerlig Forræder.
Jeg har Dig ladet tale ud, fordi
Jeg vilde see din hele Usselhed.
Nu er dit Gjøglespil tilende, Klerk! —
Du skal ei daare nogen Høvding meer.

Bjørn (paa Knæ).

Ak, Herre, Naade!

Kongen.

Vær kun rolig, Mand.
Jeg burde straffe Dig paa Livet, agter
Dog ei dit Liv saameget værd. Du føres
I streng Bevogtning herfra nu til Bergen,
Hvor Du i Borgfængslet faaer sikkert Herberg.

Bjørn (reiser sig).

Glem ikke, Herre, jeg er viet Abbed,
Romersk Prælat. Jeg skyder mig ind under
Det pavelige Forum. Vistnok vil
Hans Hellighed haardt ramme Den, som vover
At lægge Haand paa Kirkens Salvede.

Kongen.

Ja, hvis Du var i Rom. Uheldigviis
Er Du ei naaet did — er end i Norge.
Der raader Hakon, og har endnu Magt
At straffe en Forræder, hvad saa Paven
Og hele Kleresiet end vil sige.
Vagt! — før ham nu til Fangeskibet ud; —
Slut ham i Rummet ned, — bevogt ham vel.
Naar Alt er afgjort, gaaer det af til Bergen.

Bjørn (idet han føres ud af nogle bevæbnede Mænd).
Betænk Dig, Hakon! — Paven har lange Arme!

Tredie Scene.

(De Forrige uden Abbed Bjørn og Vagten.)

Kongen.

Tak, gjæve Gaut, Du har nu klarnet Taagen —
Din Fangst var god, i al dens lumpne Slethed.
Hin Klerk var Skules værste Raadgiver,
Vist En af dem, som bær' den meste Skyld
For dette Oprør. Godt det lover os
For Enden nu, at han er i vor Magt.
Saameget kom der ud dog af hans Løgn,
At Skule er i Oslo end; at Ingen
Der aner, Vi er dem saa nær paa Livet;
At de iaften har holdt Gilde der,
Maaskee imorgen drage vil til Tunsberg.

Gaut.

Saa maa vi skynde os inat, min Konge,
Vil vi ei mangle ved det Gjæstebud.

Kongen.

Vi komme strax. Hvor er' de Karle, Gaut,
Som var i Baaden med den fromme Abbed?
Du har dog ikke sluppet dem?

Gaut.

Saa gal
Var jeg da ikke, at jeg lod dem fare
Med Forbud hjem om os, ubudne Gjæster.
De er' i Baaden hist, bevogtet vel.

Kongen.

Selv vil jeg høre dem. Imidlertid —
Gunnar og Gaut — I gjøre Alting rede
Til Opbrud. Mærk, det bliver ved vor Plan.
Jeg selv og I, med største Deel af Hæren,
I Mørket gaae iland ved Baadstøen
Tæt under Ekeberg, og tage derfra
Vei over Skoven, medens Simon Kyr,
Knut Jarl og Erik Stikk med deres Skibe
Ved Daggry lægge ind til Oslo Brygger
Og aabenlyst angribe der, saa Fienden
Maa troe, den ene har med dem at gjøre —
Indtil vi selv med Hovedhæren styrte
Fra Bjerget ned mod Kongsgaarden, og der
Med Guds Hjælp bringe Kampen snart til Ende.
Og nu til Skibene! — Nu Timen slaaer!
Gud raader vel for Seir og Nederlag,
Men giver Styrke i retfærdig Sag.
Vort Løsjen er de Birkebeners gamle:
„Frem Christmænd, Korsmænd, Hellig Olafs Mænd!"

(De gaae Alle ned mod Stranden, hvor der bliver Bevægelse blandt Stridsmændene.)

Fjerde Scene.

(Hertug Skules Sovekammer paa Oslo Kongsgaard. Tilvenstre en Alkove med Forhæng, der skjuler Sengen. I Baggrunden en Buedør ud til Forhallen. En Sidedør tilhøire. I Forgrunden et Bord med Dokumenter, Skrivetøi, henslængte Vaaben ꝛc., derved en i Træ kunstigt udskaaret Lænestol. Scenen, som kun svagt oplyses af Ilden i Kaminen, staaer nogle Øieblikke tom. Fra det Fjerne høres Festlarm og Harpeklang. Thjostolf, Skules gamle Kammersvend, træder forsigtigt ind fra den lille Sidedør tilhøire, visende Vei for Dronning Margretha, der er indhyllet i en Reisekappe.)

Thjostolf.

Her, ædle Frue, er hans Sovekammer.
Hid kommer han om nogle Øieblikke
Fra Gildesalen — gjennem Forhallen
Ad Buedøren der — med sine Svende.
I træder bag hans Sengeforhæng her,
Indtil han, som han pleier, har sendt bort
Sit Følge. I er da alene med ham,
Som I har ønsket.

Dronningen.

Tak, gamle Thjostolf, tak, at du har aabnet
Din Herres Datter denne skjulte Vei
Til hendes Fader, da hun ikke meer
Tør træde aabenlyst i Hallen frem.
Med Guds Hjælp skal Du ikke angre det.
Læn Døren til kun, og vær uden Frygt —
Jeg kjender godt nu Veien ud igjen.

Thjostolf.

I finder mig i Ydrestuen, der,
Hvor Bagporten gaaer ud mod Strandstrædet,
Og Eders Følge venter. Men jeg haaber
I bliver her hos Eders Fader, Frue,
Og mildner ham hans Sind. Haardt kan han trænge

Dertil; han er saa mørk, urolig nu,
Faaer næsten ikke sove nogen Nat.
I vil knapt kjende ham igjen, min Frue,
Saa har den sidste Tid forandret ham.

Dronningen.

Jeg troer det vel. Gud give, at han vilde
Modtage Lægefreden, jeg ham bringer —
Men vil han ei, saa maa jeg atter bort
Til dem, som have større Ret til mig.
Thi maa jeg have denne Udgang fri.

Thjostolf.

Stol kun paa mig, — jeg skal bevare den.
Gud og Sankt Olaf signe Eders Møde!
(Gaaer ud af Sidedøren.)

Femte Scene.

Dronningen (alene.)

Her er det altsaa, her, — i dette Kammer,
Min Fader vanker om den lange Nat,
Og kjæmper eensomt med de mørke Magter
Og bærer eensomt paa sin Brødes Vægt.
Hvor her er ængsteligt! — Her, endelig,
Skal jeg da naae min lange Vandrings Maal!
Saa ofte skuffet, ofte ført paa Vildspor,
Skal jeg da nu dog finde ham tilsidst,
Før han personligt end er sammenstødt
I Kamp med Hakon. Hellige Guds Moder!
Du, som har ført min trætte Fod saa vidt,
Staa mig nu bi i denne Prøvestund!
Læg mig din Hjertemagt i Blik, paa Læbe,
At jeg, igjennem Herskelystens Pandser,

Kan finde Vei ind til min Faders Bryst
Og kalde ham tilbage til hans Pligt,
Til blid Forsoning og til Hjemmets Glæder! — —

Hør, — hvor de juble hist i Gildehallen! —
De raabe: Hil, Kong Skule! — Harpeleg
Og Bægerklang ombruse dette Raab,
Det rædselsfulde, og bedøve ham,
Saa han med Lyst inddrikker Syndens Gift.
Tys, — Larmen tager af —, men tunge Trin
Jeg hører nærme sig i Forhallen.
Nu raabes der igjen — O Gud, jeg kjender
Min Faders Røst — han takker dem — nu kommer
Han nærmere — men der er Flere med ham.
Jeg maa mig skjule til han bliver ene.
(Træder bag Alkovens Forhæng).

Sjette Scene.

(Buedøren fra Forhallen stødes op. Kjertesvende træde parviis ind, bærende tændte Voxlys i Sølvstager, som de sætte paa Bordet. Derefter Hertug Skule selv, klædt i fuldt kongeligt Skrud og fulgt af Sone Siik.)

Skule
(vender sig i Døren om mod Forhallen, der er opfyldt af Gjæster, som raabe: Hil Kong Skule!)

Tak, mine Mænd — Tak, Oslo Borgere!
Tak, at I gjæstet har Kong Skules Hal.
God Nat — God rolig Nat!
(Paa et Tegn af ham lukke Kjertesvendene Døren til Forhallen, hvor det nu bliver stille.)

Skule (til Kjertesvendene).

Nu hurtig, Gutter!
Jeg kvæles fast — løs af mig denne Kappe —,

Den er saa tung og varm; — og her — tag Hjelmen
Med Kronen om; — saa, sæt den der paa Bordet;
Nu Sværdet — Brynjen. — Saadan! — Endelig
Jeg aander frit og let igjen.
(Han kaster sig i Lænestolen.)
Ha, Sone,
Ei troede jeg, det skulde falde mig
Saa tungt, at spille Konge.

Sone.

Aa, det kommer
Med Øvelsen, min høie Herre.

Skule (til Kjertesvendene).

Drenge!
Hvad staae I der og gabe efter. Bort! —
Gaaer ud i Forhallen, og venter der.
Jeg skal Jer kalde, naar jeg vil tilsengs.
Sone, Du bliver.
(Kjertesvendene hilse dybt og gaae).

Sone.

I er mat, min Konge.
De mange Skaaler, mange Hilsener
Ved dette Gjæstebud har trættet Eder.
Vil I ei søge Hvile?

Skule.

Nei, jeg kan ei.
En indre Uro jager bort min Søvn.
Desuden, det er Hvile nok at være
Nu fri for disse Oslo Kræmmere
Og deres sledske Biskop. Saae Du ei,
Hvor Falskhed lurede bag deres Øie
Og sagde Nei til Mundens Hyldingsraab?

Jeg vædder, kom min Svigersøn imorgen,
De raabte Hil for ham, som nu for mig,
Ja, maaskee hellere og høiere.

Sone.

De raabe Hil for Den, som haver Magten,
Og Magten er nu Eders, Herre Konge.
Vi har jo nu fast hele Viken inde;
Jer Søn, Herr Peter, holder Oplandet
Og Dalen fast i Lydighed for Eder;
I Thrøndelagen er I gammel Herre,
Og Nidaros er atter Eders. Hakon
Har under Vores Haan forladt det, efter
Det slemme Budskab om vor Seir ved Laaka.

Skule.

Veed man, hvor han er draget hen?

Sone.

Til Bergen.

Der sidder han vel nu og lukker sig
I Borgen inde, troer sig sikker der,
Som Strudsen, naar den kun har skjult sit Hoved.
Men vi skal snart ham lade føle der,
At har vi først hans Kongeriges Krop,
Saa følger Hovedet med af sig selv.

Skule.

Vær ei saa vis derpaa. I Bergen har
Dog Hakon endnu sine bedste Venner,
Jeg ikkun Fjender. Kan han holde sig
I Sverres Borg, har han end Sverres Rige.
Den bedste Ædelsteen i Norges Krone
Er Bergen, — uden den er Kronen tom.

Sone.

Saa maae Vi tage den.

Skule.

Vist maae vi det.
Dog vil det ikke falde let. I Bergen
Har jeg end aldrig ret havt Lykken med mig.
Husk paa Haakarlehøsten.

Sone.

Dengang maatte
I give efter, — I var Hakons Jarl,
Men nu er I hans Konge. Dog, den Tid
Den Sorg, min Herre. Først vi gaae mod Tunsberg,
Dèr bliver Seiren let. Knut Jarl har kastet
Sig derind, veed I, efter Nederlaget
Ved Laaka. Ikke vil han have Kraft
At staae imod os nu. Saa drage vi
Med Seir paa Seir langs Kysten om til Bergen,
Og falde som et Sneeskred over dem.

Skule.

Hvis ikke først de falde over os.

Sone.

Hvor kan I tænke? Husker I saa lidet
Til Hakon Søvn? — I veed jo vel, han bruger
En Maaned mindst til hvert af sine Skridt,
Og end han sover sødeligt i Bergen.
Men knapt jeg kjender Eder selv igjen,
Min høie Herre. Nys I fløi som Ørnen,
Fra Fjeld til Fjeld, at gribe Eders Bytte;
Og nu, da I har næsten naaet dette,
Nu standser I, af Frygt for dette Lam?

Skule.

Ei standser Ørnen, — Vingen er kun tung,
Og Blikket ei saa klart som før. Jeg frygter,
Det kommer af, den har forladt sin Rede.
Seer den ei Ungen, som den kjæmper for,
Den mister halvt sin Kraft. Det var ei ret,
Jeg lod min Søn igjen paa Hedemarken;
Jeg trænger til at see ham. Lad gaae Bud
Imorgen, Sone, op til Helgøen,
Med Brev til Peter, at han kommer hid.

Sone.

Men Hvo skal saa bevogte Hamar By?
I veed, vi troede Eders Søn nødvendig
For Egnen der.

Skule.

Nu føler jeg, han er
Mig meer nødvendig her. Deroppe kan
En ældre Høvding godt afløse ham
Med meer Erfaring. Her jeg trænger til
Hans unge, raske Blod, at livne mit.
Glem ei det Bud imorgen. Denne Aften
Jeg kan ei mere — maa dog søge Hvile.
God Nat, min Ven. Nei, kald ei Drengene;
De maa ei see min Svaghed. Siig dem kun,
De komme ind ved Morgengry. Du seer
Vel om til Vagten, før Du gaaer tilsengs?

Sone.

Saa er min Vane, Herre. Sov kun rolig!
Hver Lyd skal vogtes paa. Sov I kun rolig.
(Han gaaer ud i Forhallen og lukker Døren efter sig.)

Syvende Scene.

Skule (alene).

Sov rolig! — sove! — Den, som kunde sove!
O, kun et Øieblik lad Søvnen sænke
Sig med sin bløde Fred paa dette Hoved,
Som brænder, brænder efter Dagens Kamp! —
Men nei, — den flyer mig ogsaa denne Nat.
Jeg tænkte før, at Kronen skulde kjølne
Min hede Tinding, — give Panden Ro.
Jeg greb den. Ha! — den tænder ikkun mere
Min Sjæls den hemmelige, indre Ild.
Alt fra den Dag, da jeg tillod min Søn,
At rive Olafs Skrin fra Altret bort,
Da gjennem Kirken vidt lød Præstens Veeraab:
„Forbandet være Skule og hans Søn!"
Fra den Stund har jeg ingen Nat-Ro meer.
I Nattens Stilhed komme Helveds Aander
Og hviske i mit Øre slige Ord:
„Din Søn har Du forledt til værste Dødssynd,
Din Datter har Du sveget, støder nu
Tve-egget Sværd i hendes ømme Bryst —
Thi er forbandet Skule og hans Huus!"

Ottende Scene.

Skule. Dronning Margretha træder frem fra Alkoven.

Dronning Margretha.

Velsignes kan end Skule og hans Huus!

Skule (farer op).

Ha — Hvo er det? — Kan Mørkets Aander nu
Selv tage Legem, bruge Fredens Ord?

Dronningen (idet hun kaster Kappen.)

Ei nogen Mørkets Aand, — din Datter, Skule,
Dig bringer Fredens Ord for sidste Gang!

Skule (synker tilbage i Stolen.)

Margretha! — Her!

Dronningen (paa Knæ for ham, tagende hans Hænder).

Ja, Fader, ja! din Datter
Har endelig nu fundet frem til Dig.
Jeg vidste vel, det maatte lykkes mig
Trods alle Farer, alle Hindringer.

Skule.

Hvor kom Du her? — Hvad vil Du her? — Har Du
Forladt din Mand og dine Børn for mig?

Dronningen.

Ja, Fader, for at vinde Eder Alle.

Skule.

Skal jeg forstaae, din Husbond hid Dig sender
Med Bud om at han underkaster sig?
At han erkjender mig som Drot og Herre? —
Kun ved et saadant Budskab vindes Fred.

Dronningen.

Nei, Fader! — saadant Budskab har jeg ei,
Og ikke vilde jeg Dig bringe det,
Selv om jeg kunde — hvad dog aldrig skeer.
Med Gud er Hakon Norges rette Konge,
Min Søn hans Arving.

Skule.

Ha, hvad vil Du da?
Har han Dig hidsendt, at forhaane mig
Midt i min Magt? — Lad ham vel vogte sig.

Dronningen.

Ei noget Menneske har hidsendt mig.
Guds Røst har talt i mig, har drevet mig
En Vinternat bort fra min Husbonds Favn,
Imod hans Bud og Vidende, har drevet
Mig bort fra mine Børn, fra Huus og Hjem,
For over vilden Hav og øde Fjelde
At søge Dig, min Fader! — bringe Dig
Igjennem Dattermund det sidste Varsel,
Det sidste Himmelbud om Fred, forinden
Du end har ganske kastet Dig i Dybet,
Hvorfrà der ingen Frelse gives meer!

Skule.

Hvad siger Du? — Har Du forladt din Husbond
Imod hans Villie?

Dronningen.

Ja, men dog ham tro!
Dig tro, min Fader, trods den Stridens Kløft,
Som nu adskiller Eder. O, jeg maatte
Jo prøve, om min Kjærlighed ei kunde
Udfylde den, og gjaldt det end mit Liv.

Skule.

Ei Kjærlighed, ei Tro, ei Haab, ei Anger,
Ei tusind Liv kan fylde denne Kløft,
Som Sværdet nu har spaltet mellem os.
Han kan ei frem, jeg ei tilbage meer; —

Opad jeg stiger — op til Fjeldets Tind,
Hvor Bræen lyser som en Kongekrone —
Ham er det, som i Dybet synker ned.
Vogt Dig, at Du ei trækkes med i Faldet!
Ræk mig din Haand, og jeg vil løfte Dig
Med mig paa Høiden!

Dronningen.

Ja — tag kun min Haand!
Saa svag den er, Gud kan den give Kraft,
At bære Dig hinsides Kløften, Fader,
Til Hjemmets Kyst, hvor Freden venter Dig!
Nei — hør mig ud — end er det ei for sent.
Vel Blod er flydt, og Kampen er begyndt,
Den skrækkelige, mellem Søn og Fader.
Men endnu stod I dog ei mod hinanden
Ansigt til Ansigt; — endnu hæved' Du
Ei Sværdet selv imod min Husbonds Hoved,
Endskjøndt han var Dig nær saamangen Gang.
Ja, Fader, jeg har vel forstaaet Dig.
Jeg har Dig fulgt, da Du tilbageveg
Fra Bergens Nærhed, skjøndt Du kunde da
Let have overrumplet Hakons Hjem.
Jeg søgte Dig i Nidaros; — selv der,
Midt i din Vældes Borg, Du vented' ikke
Til Hakon kom der med sin ringe Magt.
Du var alt draget over Fjeldet sydpaa,
At underlægge Dig den Deel af Landet,
Hvor vel Du vidste, Hakon ei saa snart
Dig kunde følge. Var det ei, fordi
Du endnu, skjøndt med Overmagt i Haand,
Dog bæved Skridt for Skridt tilbage for
Det sidste Møde med din Datters Mand,
Dit Barnbarns Fader, din forraadte Konge,
Hvem Du som Hertug nys svor Troskabseed?
Du tier, Fader? — Saa jeg tog ei feil! —

Der lever end en Funke i dit Indre
Af Kjærligheds, af Sandheds hellige Ild,
Og det er den, som brænder i dit Bryst,
Som fylder Dig med Uro Nat og Dag,
Som holder Søvnen fra dit trætte Øie
Og Hvilen fra din Sjæl — trods al din Magt,
Trods al din Kongeglands, ja, just for den!
Nei — nægt det ikke, Fader! Jeg har selv
Nys seet her din Uro og din Kval,
Hørt Angers bittre Taarer dryppe tungt,
Draabe for Draabe, fra din pinte Sjæl,
Da her Du troede Dig ene, Fader! —
O, lad din Datter nu opfange dem!
Dit gamle Hoved hvil ved hendes Barm!
Lad hendes Haand, som før i Barndoms Tid,
Bortglatte Furen fra din mørke Pande
Og give Dig din Slummers Fred igjen!

Skule.

Mig Fred? — Jeg faaer ei Fred, før Hakon ganske
Er undertvunget, eller bedre — død!

Dronningen.

O — tro ei det! Kom Du saa vidt i Skyld —
Hvad Gud og alle Hellige forbyde —
Da vilde først din Ufred ret gaae an.
Da vilde Du først rigtigt gribes af
Den skarpe Ormetand, som aldrig døer! —
Da vilde Du som Cain vanke om
I Natten, med Blodmærket paa din Pande,
Og aldrig, aldrig finde Hvile meer.
Nei, — nu er Tid, men og den sidste Tid,
At vinde Fred. Nu staaer Du i din Magt,
Den skrækkelige, som Dig tynger selv —,
Og er dog reen endnu for Broderblod.

Nu kan Du, uden derved at ydmyges,
Udrække end Forsoningshaand mod Hakon, —
Og, tro mig, han vil glad modtage den.

Skule.

Hvi kommer han ei først og byder sin?
Han er den Yngre, er den Overvundne;
Ham sømmer det, at bede først om Fred.

Dronningen.

Hvor ofte har han ikke gjort det, Fader?
Hvor tidt har han ei givet efter for Dig,
Delt med Dig Magt og Land, ja selv sit Huus.
Nu kan han det ei meer. Thi nu Du fordrer
Det Sidste, Eneste, han ei kan dele,
Hans Kongekrone, som fra Gud er kommet,
Og som han skylder urørt til sin Søn.

Skule.

Hans Søn? — Der nævnte Du det rette Ord,
Som vækker mig af Dvalen. Veed Du ei,
At ogsaa jeg har nu en Søn, Margretha,
En Søn, hvem ogsaa jeg nu skylder ene
At efterlade Kronen, jeg har vundet?

Dronningen.

Vel har jeg hørt, Du kalder nu for Søn
En fremmed Svend, hvem ei din Hustru fødte.
Ja, denne kaade Svend er jo den samme,
Der hist i Nidaros blev lyst i Ban
For Kirkeran; som er saa fræk, saa grum,
At selv hans Fæstemø maa flygte for ham! —
Og slig Ildgjerningsmand Du kalder Søn?
For ham Du offre vil din ægte Datter
Og hendes Sønner, Kongers dyre Æt?

Skule.

En Datters Afkom er ei mere min!
Den bærer Navn og Krav af andet Blod.
Nei, kun i Søn Mand lever op igjen;
Kun gjennem Søn hans Navn, hans Blod forplantes —
Kun Søn kan arve helt, hvad han har skabt.
Den Søn, jeg troede tabt, har høie Norner
Mig atter ladet finde; derfor vil de
Og nu, at jeg skal sikkre ham hans Arv,
Den Krone, som er min med Ret og Magt.
Og han er Arven værd, min kjække Søn!
Er han Ildgjerningsmand, de var det ogsaa
De gamle Kjæmper, som gav Norden Ære.
Han er forvoven, heftig, stærk, som dem —,
Ei bløð, skinhellig, doven, som din Husbond.
Han elsker Kamp og Pragt og skjønne Kvinder,
Er selv god Skjald og flink i Vaabenleg.
Saaledes just han huer mig. I ham —
Saa haaber jeg — skal Nordens gamle Kraft
Og Krigerhæder atter leve op
Og lyse vidt med Staalglands over Verden
Som Nordlysbuen over Vinternat.

Dronningen.

De sjunkne Tider reise sig ei meer,
Men kan vel drage Dig i deres Dyb.
O, Fader! — Mørke Magter daare Dig!
Et Tryllesyn de gjøgle for din Aand,
At lede Dig og ham, Du kalder Søn,
I deres Vold, til Død for Sjæl og Legem.
O, vend Dig dog til Lysets Magter, Fader!
O, lad mig ei forgjæves have bragt
Dig Bud fra dem. Forstød dog ei din Datter!

Skule.

Hun kan her blive, om hun ønsker det,
Som Kongens Datter, ei som Kongens Hustru.

Dronningen.

Og hendes Børn?

Skule.

De følge Faderen.

Dronningen.

Og deres Moder. Ja, hun følger dem,
Sin Husbond følger hun i Liv og Død
Alt efter Skriftens Bud. Hun siger sig
Da løs fra Fædrehjemmet, det hun nu
Forgjæves sidste Gang har søgt at vinde.
Saa far da vel, Du stolte, mørke Mand,
Som var min Fader! Christ Dig være naadig!
Naar Dommen kommer, og den kommer snart —
Som Lynet ud af Skyen kommer den
Og kaster Dig til Jorden i din Magt,
Naar mindst Du tænker — — Jesus! — hører Du
De dumpe, ængstelige Klokkeslag
Hist fra det Fjerne? — Der er Varslet alt! —
Stormklokken kimer til din Undergang.
O, nu kan jeg ei gaae! — For sidste Gang
Hør Naadens Røst — vend Sindet til Forsoning!
Giv mig et Ord, et Fredsbud med til Hakon,
Og maaskee er det endnu ei for sent.

Skule.

Nævn ei hans Navn! — jeg trodser ham og Alt.
Lad Stormklokken kun slaae — den varsler Seir!
Gaa ikkun til din Husbond, blege Kvinde! —
Kom hid, min Søn, — for Dig jeg kjæmper jo —
Tag Kronen; — jeg har vundet den for Dig, —
Og ikke Helveds Magt skal vriste den
Af vore Hænder!

Dronningen.

O, men Himlens Magt!

(I det samme stødes Døren i Baggrunden op af Sone Siik, der styrter ind. Forhallen udenfor sees opfyldt af Hertugens Folk, der forvirrede og søvndrukne løbe om hinanden, søgende deres Vaaben. I det Fjerne høres Klokkekimen, Vaabenlarm og Luurtoner.)

Niende Scene.

Sone Siik. De Forrige.

Sone Siik.

Til Vaaben, Herre! — Fienden er over os.

Skule.

Hvad, Fiende? — Oslo Pøbel? — Jag dem væk,
Umag mig ei for slig en ringe Kvalm.

Sone.

Den gjælder kun din Krone og dit Liv.
Kong Hakon selv er over os!

Dronningen.

Min Husbond!

Jeg aned' det.

Skule.

Hvorledes? — Hakon? — Hakon?
Du drømmer, Sone. Han er jo i Bergen
Og pleier vante Søvn. Du selv har sagt det.

Sone.

Hvo skulde Andet troe? Dog er han her,

Lysvaagen, Herre! Som fra Himlen falder
Han ned fra Ekeberg med vældig Hær.
Alt er de komne over Geitebroen
Og storme op ad Eyrastrædet hid.
Høit Kongens Mærke bæres foran dem.

Skule.

Du tager feil — det kan ei være ham;
Vistnok Knut Jarl blot — ham skal vi da snart
Faae jaget bort med Haan, som hist ved Laaka.
(Til Kjertesvendene, som ere tililede.)
Mit Skjold — min Brynje!

Sone.

Vel Knut Jarl er med
I Legen ogsaa, — men han drager op
Med mange Folk fra Havnen, hvor hans Skibe
I Nattens Mørke har indlistet sig.
Fra Fjeldet og fra Søen styrte saa
De tvende Strømme over vore Folk,
Som halvt beruste, halvt paaklædte tumle
Af Søvne op og knapt kan samle sig,
Mens Oslo Borgere sig holde stille
Og lukke deres Huse for vor Nød.

Skule.

De Troløse!

Sone.

Hør! Larmen nærmer sig! —
Hør Raabet: Christmænd! Korsmænd, Olafs Mænd!
Tvivler I end, Kong Hakon selv er med?

Skule.

Saa lad ham komme. Her jeg venter ham.

Dronningen.

O Fader — nei! I maae ei mødes her —
Det blev da Begges Død. End er der Tid
Og Vei til Flugt.
(Viser mod Udgangen tilhøire.)
See, denne Vei jeg kom —
Den fører ud til Bagstrædet — der venter
Man mig med Heste — tag dem — brug dem, Fader,
Og undvig Kongens Aasyn!

Sone.

Saa er og
Mit Raad — kom, lad os bruge denne Bagvei,
Dog ei til Flugt, kun for at samle os
Med Vore i Sankt Halvards Kirkegaard,
Hvis stærke Hegn kan holde Fienden ude,
Til vi kan samle Kraft at modstaae ham.

Skule.

Nei, her jeg blive vil, her i min Kongsgaard.
Her samler Eder om mig, mine Troe!
Min Søn! — hvor er Du? — Ha, det er jo sandt,
Saa blind jeg var, at lade ham tilbage
Paa Hedemarken — havde han her været,
Den raske Unge, aldrig var da Ørnen
Saa overlistet i sin egen Rede.
Men endnu har jeg dog en Kreds af Kjæmper.
Op med mit Mærke, gjæve Arne Ruva!
Hid Arnfinn Thjovsson, Olaf Vigdeild,
Besete Litle! — ha, hvor ere I?

Sone.

De ere Alle nu i Kamp for Eder
Oppe ved Broen og ved Kirkegaarden,
At hindre Fienden fra at trænge hid —

Mens jeg blev sendt forud, at varsle Eder.
Kom da, jeg frygter fast det er for sent.

Skule.

Ikke for sent til Kamp paa Liv og Død.

Dronningen.

O Gud! der komme de. Hjælp, Herrens Moder!
(Synker paa Knæ ved den ene Side af Værelset.)

Tiende Scene.

(I samme Øieblik har Gaut paa Mèl, Kong Hakon og flere Birkebener slaaet sig igjennem den fortumlede Vagt i Forhallen og trænger nu ind i Værelset.)

Gaut (kommer først).

Her, Konge, har vi Ræven i hans Hule.

Skule (dragende Sværdet).

Men ikke fanget end.
(Træder frem mod de Indtrængende).
Her er Kong Skule! Nu, hvad vil I mig?

Gaut (løftende Sværdet mod ham).

Betale Dig den Skjaldeløn, Du veed.

Kong Hakon (træder imellem dem).

Lad Sværdet synke. Min er denne Stund.
Viger tilbage, — lad os ene her!

Gaut.

Nu vel, min Stund vel kommer og engang.
(Gaut og de øvrige Birkebener trække sig tilbage til Forhallen, hvis Døre dog blive staaende aabne.)

Kongen (til Skule).

Saa skal vi atter mødes, Svigerfader?

Skule.

Ja, som Du seer. Her staaer jeg, Norges Konge.
Fald ned og hyld mig, som dit Land har gjort!

Kongen.

Din Synd forvirrer Dig. Seer Du da ei,
At Hellig Olaf gav Dig i min Haand?
Giv Dig tilfange, Skule. Bed om Grid,
Den skal Dig skjænkes for din Datters Skyld.

Skule.

Jeg trygler ei om Liv, og mindst hos Dig.
Min Ret jeg fordrer. Lad os kjæmpe da,
Men Een mod Een, for Kronen eller Døden.

Kongen.

Jeg kjæmper ei, hvor Seiren alt er min —
Jeg løfter ei mit Sværd mod Sønneblod.

Skule (hæver rasende Sværdet mod ham).

Saa far da hen!

(Idet Skule løfter Sværdet for at hugge til Hakon, der bliver staaende rolig i Forsvarsstilling, holder Sone hans Arm tilbage med de Ord):

Sone.

Nei, Herre — ikke saa!

(I samme Øieblik kaster Dronning Margretha, der under Ordvexlingen mellem Kongen og Skule har lyttet ængsteligt til, sig pludseligt til Kongens Bryst med det Udraab):

Dronningen.

Hug nu kun til, min Fader!

Skule

(viger uvilkaarligt tilbage, lader Sværdet falde og bedækker sit Ansigt med Hænderne).

Ha, min Datter!

Kongen (omslutter Dronningen).

Margretha! — Hustru — her!

Sone

(benytter sig af den ved Dronningens Fremtræden opstaaede Forvirring til at rive den bestyrtede og nu villieløse Skule ud med sig gjennem Døren tilhøire, idet han tilhvisker ham).

Nu, hurtig — denne Vei!

Ellevte Scene.

De Forrige, uden Skule og Sone Siik.

Gaut (ind fra Forhallen).

Ved alle Hellige! — ja — Dronningen!
Her hos sin Fader, i vor Fiendes Gaard!
Men hvor er Skule! — Ha — fordømt! — undsluppet —
Jeg tænkte det jo nok! — Den Kvindegraad! —
Nu rinder den imellem os og Byttet.
Op, Konge, riv Dig løs! — Nu gjælder det,
Med sidste Hug at slaae Oprørets Hoved; —
Falder ei dette, — Intet er da vundet.
Han kan ei være langt endnu. Kom, Mænd,
Kom, mine Birkebener, følger mig.
Snart, Hakon, bringe vi Dig Seirens Frugt!

Kongen
(til Gaut, idet denne iler ud, fulgt af nogle Mænd).

Min Seiers Frugt skal være Fred og Mildhed!
Husk det — og vær ansvarlig for hans Liv.

Tolvte Scene.

Kongen. Dronningen.

Kongen
(som imidlertid har ført den halvafmægtige Dronning Margretha til Sæde).

Saa har jeg Dig igjen, min elskte Hustru!

Dronningen.

O, Hakon, — kan Du vel tilgive mig?

Kongen.

Tilgive? — hvad? — At Du har villet stifte
Fred mellem Frænder, selv imod mit Bud?
At Du tilsidst har kastet Dig som Skjold
Imellem dette Bryst og Skules Sværd,
Da det var hævet mod mig? Takke maa
Jeg Dig for Livet. Kun for Dig han veg,
Den Rasende, for Dig kun flygted' han.

Dronningen.

Han var dog i din Magt. Og dog Du stod
Som værgeløs for ham, — og dog Du bød
Den grumme Gaut at skaane ham! — O, Hakon,
Først nu jeg fatter ret din hele Storhed! —
Hvi lod jeg ikke Alting i din Haand?
Men selv jeg vilde handle. Jeg forlod

Dit Hjem og vore Børn, fordi jeg troede
Guds Moder havde udvalgt mig til Redskab,
At bøie Faders Sind, at stifte Fred.
Ak — Freden jeg forlod hos Dig, min Hakon.
Her hos min Fader fandt jeg ikkun Strid!

Kongen.

Vor Frue førte Dig dog til dit Maal.
Var Du ei kommen hid — og mellem os,
Laae vel din Fader eller jeg nu strakt
Til Jorden her, med Blodskyld paa vor Haand.
Men nu er og dit Hverv udført. Nu bliver
Du dog hos mig, hos vore Børn?

Dronningen.

Hos Eder!
Hos Eder altid! — O, at jeg gik bort,
Det var jo kun af Kjærlighed til Eder! —
Jeg tænkte bringe Eder med tilbage
Vor Slægts Velsignelse, min Faders Fred.
Det blev ei saa. Jeg har ei Fader meer.
Han har forstødt mig, spottet al min Bøn;
Jeg maa opgive ham. Dog beder jeg
End for hans Liv, om det kan vorde sparet,
At han ei rives bort midt i sin Synd.

Kongen.

Du saae jo selv, jeg gjerne skaaned ham,
Saavidt det staaer til mig. Dog bliver det
Ei let at værge ham mod Mines Hævn.
Jeg maa til dem, til mine Birkebener,
At styre dem i denne Seiersruus,
At ikke Blodtørst kommer over dem —

Da rase de som Hedenolds Bersærker.
Hvo har vi her?

(Idet han vil ile ud, mødes han i Døren til Forhallen af Gunnar Kongsfrænde og flere Kongshøvdinger, der bringe erobrede fiendtlige Faner og Mærkestænger, som de lægge for Kongens Fødder.)

Trettende Scene.

De Forrige; Gunnar Kongsfrænde; Kongshøvdinger.

Gunnar.

Hil Hakon, Norges Konge!
Her bringe vi Dig Seirens Mærker, Herre! —
Oslo er dit igjen. Varbelgerne,
Omringede paa Halvards Kirkegaard
Af vore Skarer, ere dels nedhugne,
Dels flygtede i Kirken ind, hvor de
Nu stænge Døren og forlange Grid.

Kongen.

Og Hertugen?

Gunnar.

Er endnu ikke tagen,
Men kan snart blive det. Med Sone Siik
Det lyktes ham at slippe her fra Gaarden,
At finde Heste, ride ad en Bagvei
Op imod Martestokke. Der han fandt
En Hob af sine Folk, og tænkte vel
Med dem at sætte sig til Modværge.
Men strax, han saae Gaut Jonssøn sætte efter
Med sine Birkebener, gav han sig
Med hele Flokken, vel en hundred Mand,
Paa Flugt op over Landet. Gamle Gaut

Og Thorstein Heimnæs vel forfølge dem,
Men kan ei naae dem strax — fandt ikke Heste.
Dog kan det ikke vare længe, før
Vor Hær indhenter dem, om Du befaler.

Kongen.

Nei. Lad gaae Bud, Forfølgelsen skal standse.
Thi, naar min Svigerfader red den Vei,
Har han vist sørget for, vi faae ei Heste,
Og de, vi finde, er' udmattede.
Han og hans Følge vinde da sligt Forspring,
At Vi faae hverken høre eller see dem —
Men her i Byen er jo Seiren vor.
De slagne Varbelger har søgt Asyl
I Kirkerne; — jeg frygter meget for,
Selv dette Fristed vil ei skjærme dem
Mod vore Folk, der nu har Blod paa Tand —
Og dog jeg vilde ei for nogen Priis,
At Kirkefreden skulde krænkes meer,
End alt er skeet ved Kamp paa Kirkegaarden,
Hvorfor vel Bispen gi'er Absolution.
Vi ville derfor hen og selv see til,
At Seiren, Gud os gav, ei bliver misbrugt.
De fangne Fiender skulle have Grid,
Saa vorde de maaskee til vore Venner.
Imellem mig og ham, min Svigerfader,
Faaer det da siden gaae, som Gud bestemmer.

Dronningen.

O, Tak, min Husbond!

Kongen (til hende).

Vent mig her, min Hustru. —
Her er jo nu dit Hjem, paa Oslo Kongsgaard,
Ei meer som Datter, men som Kongens Viv.

Bered mig Gildehallen, til jeg kommer
Tilbage med din Søn, — ham har jeg med,
At trøste Dig for Savnet af din Fader —
Tilbage snart med alle mine Gjæster;
De kunne trænge til en kraftig Davre
Nu efter Nattens svære, mørke Arbeid'!
Her bænker jeg dem sammen, Birkebener
Og Varbelger, de Seirende, de Slagne;
De skal nu Alle drikke Broderskaal
I Kongens Hal, som Nordmænd, Kongens Mænd.
(Han gaaer ud med sine Mænd.)

Gunnar (dvæler et Øieblik og siger til Dronningen).
Frue, et Ord! — Hvor færdes Jomfru Ragnfrid?

Dronningen (stille hen for sig).
I Klostrets Fred — den eneste paa Jorden!

Tæppet falder.

Femte Akt.

Første Scene.

(Vild Skov i Nærheden af Elgesæter Kloster ved Nidaros. I venstre Forgrund en Klippehule, hvis Indgang skjules af et stort Grantræ. Det er tidlig Morgen i Mai, Solen netop ifærd med at gjennembryde de kolde Nattetaager. Hertug Skule kommer ind fra Høire, udmattet og med sønderrevne Klæder, støttet paa Sone Siik og Eistein Orre.)

Sone.

Her, høie Herre! — denne Vei — her finde
Vi Klippehulen, som de gode Munke
Har os betegnet.

Skule.

Ikke derind — Sone.
Hu! — der er mørkt og klamt. Jeg har havt nok
Af Mørke og af Kuld de tvende Nætter,
Vi nu har vanket om i denne Skov.
Jeg kan ei meer. Sæt mig paa Stenen her —
Der falder just et Glimt af Morgensolen,
Det vil mig gjøre godt.

Sone (hjælper ham at sætte sig).

Velan da, Herre,
Jeg troer, vi kunne være sikkre her
En liden Stund. De, som forfølge os,
Er' nu vel i den nordre Kant af Skoven.
Eistein, gaae ind i Hulen og see til
Om der Du finder, hvad der er os lovet.
(Eistein gaaer bag Granen ind i Klippehulen).

Sone (vedblivende).

Hvor gaaer det nu, min Konge?

Skule.

O, ret herligt.
Jeg er kun dødstræt, fryser og er sulten —
Jeg bli'er forfulgt, som Dyr i vilde Skove,
Er det ei ret et Kongeliv, min Ven?

Sone.

Fra saadant Liv steg mangen Norges Konge
Paa Thronen atter. Giv Jer selv ei tabt,
Saa er alt Meget vundet.

Skule.

Ja, især,
Da i Mig selv jeg indeslutter nu

Min hele Hærmagt. Dog, tilgiv mig, Sone, —
Jeg har jo endnu Dig og Eistein Orre, —
Vi tre kan nok tilbagevinde Riget.

Sone.

Sligt kan vel skee, om Lykken vender sig.
(Til Eistein, der kommer tilbage).
Nu vel, hvad bringer Du?

Eistein.

Her, dette Brev —
Og hisset inde findes en Byldt Klæder.

Sone (rækker Hertugen Brevet).

Nu, seer I? — Her er Lykkens første Smiil.
I har dog endnu Venner her i Landet.

Skule
(ryster paa Hovedet, efterat have aabnet Brevet og rækker dette til Sone).

Jeg kan ei, Sone. Mine Øine brænde,
Og Skriften løber mig i Et. Læs Du —
Hvad skrive mine trofaste Vasaller?

Sone.

Det er fra Abbeden i Elgesæter.
Han beder Eders Naade fatte Mod —
Han haaber vist, at kunne bjerge Eder,
Til denne Storm er over, i sit Kloster,
Hvis hellige Mure have fuld Asylret.
Ei han fordølger vel, de Birkebener
Omringe Klosteret paa alle Sider
Og der just lure paa, at gribe Eder,
Hvis I forsøger paa at slippe ind. —
Dog aabnes deres Ring for helligt Tog.

Abbeden skriver, det er just idag
Den første af de saakaldte Gangdage,
Da Brødrene i festligt Tog gaae rundt
I Mark og Skov, med Kors og Vievand,
At vie Jorden ind til Aarets Grøde.
Her Processionen komme vil forbi; —
Han har da sendt os Chorkaaber, at vi,
Indhyllede i dem, kan slutte os
Til Toget og med dette slippe ukjendt
I Klostret ind, hvor Fred og Pleie venter.

Skule.

Nu, lad os prøve. Livet ændser jeg
Herefter, hvad der skeer med mig, naar kun
Jeg vidste, hvor det gaaer min Søn. Ha — Sone,
Staaer derom ei et Ord i Brevet?

Sone.

Intet.

Skule.

Den Taushed siger meer, end mange Ord. —
Min Søn er dræbt!

Sone.

Hvor kan I slutte saa?
Abbeden skriver ei, hvad ei han veed, —
Kun det Nødvendigste, til Eders Frelse.
Men vel vi veed, at Eders Søn, Herr Peter,
Har søgt et Tilflugtssted i Christkirken.

Skule.

Søgt, men ei fundet. — Kirken har ei Fred
For Den, som selv har brudt Sankt Olafs Fred.
Og — Vee! — det er mig, min Søn har brudt den —
Forbandet er nu Skule og hans Huus! —

Sone.

Tal ikke saa, min Konge. Kirkens Tjener
Har selv jo Eder sendt nu Fredens Bud,
Og Den er ei forbandet, som blev frelst
Saa underbart fra Slaget hist ved Oslo —

Skule (reiser sig).

For her ved Nidaros at døe af Sult,
Som fredløs Stimand i de kolde Skove.
O, denne Flugt! — Sone, hvi trak Du mig
Fra Oslo Kongsgaard? — Der jeg havde fundet
I værste Fald en Heltedød for Sværdet,
Ei denne langsomme Forsmædelse! —
O, denne Flugt! — Op gjennem hele Landet
Fra Raumarike og til Dovres Fod
Forfulgt af Hakons Mænd, forladt af Mine
Lidt efter lidt, som visne Blade hvirvles
Af Skovens gamle Eeg for Vinterstormen!
Tilsidst endog min Hest dræbt under mig —
Og da jeg kom paa Fjeldet, havde jeg
Tilbage kun min Søn og nogle Faa.
Dog haabed' jeg endnu paa Nidaros —
Der, i mit gamle Hjem, hos mine Thrønder,
Jeg tænkte, findes gammel Troskab endnu,
Der vorder Skule atter, hvad han var,
Og Thrøndelagen hylde vil sin Konge!
Du veed selv, hvad jeg fandt — min Hird adspredt,
Mistro og Kulde blandt Bymændene. —
Fast ene gik jeg i de tomme Haller
Paa Kongsgaarden, og Alle skyede mig,
Som den af Helsot Mærkede og Dømte.
Det Kaar blev saa utaaleligt, at fast
Jeg glæded' mig, da Budet atter lød,
At Hakons Hær var atter over os,
At Gaut paa Mèl, min værste Fiende, stod
Ad Fjorden ind med mange store Skibe,

For her at give mig mit Banesaar.
O, hvor jeg freidig da lod blæse Luren!
Hvor hæved' sig mit Bryst ved denne Klang
Af gammel Stridslyst og af daarligt Haab!
Nu, drømte jeg, nu vækkes mine Mænd
Til vante Troskab ved de vante Toner,
Nu samle de sig vel om Norges Drot
Til Seier, eller Død i sidste Slag. —
Men Ingen adlød — Ingen svarede.
To Gange sendte jeg end Svende ud,
At kalde Hirden til sin Pligt, — forgjæves!
De flygted' Alle ind i Kirkerne,
At søge Fred. — Min Søn, min fundne Søn,
Ham, for hvis Skyld jeg havde vovet Alt,
Selv han dem fulgte. Jeg blev da tilbage
Med Dig, min gamle Ven, med Eistein Orre.
I rev mig med paa Flugt — tvers over Elven
Til denne Skov, hvor nu i tvende Døgn
Vi vanke om og jages op som Vildt.
See, derhen har da nu min Skjæbne ført mig! —
Tvivle I saa, at Skule er forbandet?
Hvad vil I meer hos ham? Lad ham kun ene
I Skoven søge sig et Hul at døe i,
Som anskudt Dyr — han er ei bedre værd!

Sone.

Vel maa det være kommen vidt med os,
Da Konning Skule klynker som en Stavkarl.
Eet maa han vide dog. Før jager han
De faste Graner her fra Klippegrund,
End gamle Sone Stallar fra sin Side.
Du faaer nu trækkes med mig til det Sidste; —
Jeg haaber, det skal blive længe endnu,
Og snart i bedre Kaar.

Eistein Orre.

Jeg er vel ung
Og kjær i Livet. Bedre dog at døe
Med Skule her, end leve uden Ære,
Som Den, der her i Nød forlod sin Drot.

Skule (tager Begges Hænder).

Vel, I har styrket mig igjen til Kamp.
Naar Skule endnu eier slige Venner,
Har Livet endnu Værd, og Døden Trøst.

Eistein Orre (lyttende).

Tys — høres ikke Sang hist fra det Fjerne?

Sone (seer ud i Baggrunden).

Jo, det er Brødrene fra Elgesæter,
Som nærme sig i hellig Procession.
Hør, hvor de fromme Psalmer lifligt klinge!
See, hvor de hvide Skikkelser fremglide
Som Svaner, to og to, igjennem Skoven.
Kom, Herre, lad os tage vore Skrud
Og slutte os til disse Frelsens Bud.

Skule.

Ja, som Du vil. Det er jo ogsaa Skik,
At store Herrer lade sig iklæde
En Munkedragt, naar de til Graven stedes —
Ei anderledes tykkes mig den Gang.

(De gaae alle tre bag Grantræet ind i Klippehulen).

Anden Scene.

(Imidlertid høres Sangen nærmere og nærmere, indtil Processionen kommer ind fra Høire i Baggrunden. Munkene, der ere iførte

hvide Chorkaaber, gaae parviis rundt om Scenen og synge følgende Vers, medens Abbeden, der gaaer i Midten under en Baldachin, med en Vievandskost bestænker Marken og Træerne til begge Sider.)

„O Maria! sign vor Egn
Blid, med dine Taarers Regn!
Hellig Olaf! vær os god,
Sign vort Land, alt for dit Blod!
Hellig Sunniva, bered
Paa vor Mark den gyldne Sæd!
Hellig Knud! bed for vor Skov,
Lad den suse Herrens Lov!
Alle Engle, Himlens Hær!
O, beskjærm os, vær os nær!

(Idet det sidste Par kommer forbi Grantræet ved Klippehulen, træde Skule, Sone og Eistein Orre, ligeledes klædte i Chorkaaber, ud deraf og slutte sig til Processionen, der lidt efter lidt forsvinder i Baggrunden, medens Sangen endnu en Stund vedbliver at høres fjernere og fjernere).

Tredie Scene.

(Gaut paa Mèl og Gunnar Kongsfrænde komme ind fra Venstre, fulgt af en Skare Birkebener, der undersøge Skoven paa alle Kanter.)

Gunnar.

Seer Du — han er eiheller her. Vi har
Nu gjennemstreifet Skoven kryds og tvers;
Men ingen Hertug. Vi opgive ham.

Gaut.

Jeg aldrig, Gunnar. Han maa være sluppet
I Klosteret dog ind. — Kom lad os did,
At ængste Brødrene med Ild og Sværd,
Til de udsætte ham.

Gunnar.

Nei Gaut, det var
At bringe Kirkens Vrede over os
Og over Kongens Sag, som vi forsvare.
Desuden, vel Du veed, Kong Hakon har
Strengt paalagt os, at skaane Hertug Skule.
Hans sidste Rest af Hær vi skulde vinde,
Hans Oprør knuse; — dette er alt skeet
Fast uden Blod. — Hans bedste Mænd forlod ham,
Alene vandrer han i Udmark om; —
Lad ham da søge Skjul, hvor helst han vil.
Han er ei mere farlig, — sær, da nu
Hans dyrebare Søn, den vilde Peter,
Tilsidst har fundet sin fortjente Løn.
I ham alene leved' Skules Haab,
Og med hans Hoved kappes sidste Skud,
Som kunde baaret Oprørs Sæd med Tiden.

Gaut.

Saa voxer det endnu. Thi — som jeg hørte —
Er Peter flygtet ind i Christkirken.

Gunnar.

Han er der ikke meer. Chorherren Eistein,
Som lyste ham i Ban for Helligbrøden
Mod Olafs Skrin, har drevet ham derfra.
Man saae ham siden sætte over Elven
Mod øvre Elgesæter — Bondegaarden,
Som ligger bag om Klostret. — Did jeg sendte
Jon Kat med nogle Folk, at søge ham.
De fandt ham og i Bondestuen, hvor
En gammel Kvinde havde skjult ham bag
En Hoben Klæder. — Der fik han sin Rest; —
Men Liget lod de Kvinden der beholde.
Du seer, Alt er nu hævnet.

Gaut.

Ikke bryder
Jeg mig om Blodet af den kaade Dreng,
Men Du desmeer. — Jeg troer, Du kan ei glemme,
Han stak Dig ud hos Jomfru Ragnfrid. — Nu,
See ei saa vred. Tag Du kun Ungen hen,
Jeg holder mig til Gamlen. Ikke hviler
Jeg, før den gamle Ørn er jaget op
Og fældet i sit Skjul. Først da faaer Riget,
Faaer Kongen Ro, og denne Leg en Ende.
Tør Hakon ikke selv slaae sidste Slag,
Af daarlig Medynk for den Ravnefader, —
Nu vel, saa vil jeg handle her for ham
Og tage Alt paa mig. Jeg har jo og
En særskilt Sag med Skule. Endnu skylder
Jeg ham jo Skjaldelønnen for hans Nidvers —
Og nu skal Hakon ei meer hindre mig
I at betale den med Sværdets Eg.
Til Klostret, mine Mænd! — der maa han være. —
Hvor han er kommen ind, maa Himlen vide,
Men ud han skal ei slippe levende,
Og ingen Helgen der skal frelse ham.

Gunnar.

Jeg har advaret Dig. Meer kan jeg ei.
Du veed, at Kongen er paa Vei herhid —
Jeg vil ei vide, hvor Du nu gaaer hen.

Gaut.

Vask Dine Hænder Du for Sønnens Blod —
Jeg skal nok tage paa mig Faderens!
Nu, mine Mænd, til Elgesæter Kloster!

(De gaae Begge ud til forskjellige Sider; Gaut fulgt af Krigsmændene.)

Fjerde Scene.

(Bondestue i en Gaard tæt bag Elgesæter Kloster. Ved den høire Side i Forgrunden et Tæppe foran en Løibænk. I Baggrunden en bred Dør, som fører ud i det Frie; ved Siden deraf, høiere oppe paa Væggen, en liden Luge. Tilvenstre en Dør, som fører ind til Klostergaarden. Gunbjørg har netop lukket Jomfru Ragnfrid ind fra Baggrunden.)

Gunbjørg.

Hvi søger Du din Fæstemand hos mig,
Hos gamle Gunbjørg, her i Bondestuen?
Gaa Du til Kongsgaarden i Nidaros
Og søg Kongssønnen der ved Kongens Side,
I Herligheden, han er baaret til.

Ragnfrid.

Ak, Moder — var han der, saa kom jeg ei
At see ham; thi den falske Konges Søn,
Ildgjerningsmanden, Kirkebryderen,
Han er ei meer min Fæstemand. Ham har
Med Sorg og Rædsel jeg alt længst forsaget.
Men da jeg nylig hørte Budskab om,
At nu var Herrens Straffedom ladt løs
Mod Oprørskongen Skule og hans Søn,
At nu var han, jeg engang havde elsket,
Nedstyrtet fra sin Høide, jaget ud
Som Hund i Skov, fredløs, forladt af Alle —
Da rørte sig igjen mit Hjerte for ham
Med fordums Ømhed; — ei det lod mig Ro —
Det drev mig fra mit stille Tilflugtssted
I Fruekløstret, hid til Straffens Egn,
At finde ham og trøste ham i Nød. —
Da jeg i Byen hørte, han var flygtet,
Men Ingen kunde sige mig hvorhen,
Jeg søgte hid til Dig, hans Fostermoder. —
Du kan det — ene Du — jeg seer det — ja!

Gunbjørg.

Den, som forlader Ven i Glands og Pragt,
Men søger ham, naar han i Nød er bragt,
Den troes kan. Thi vil jeg ei fordølge,
Din dybe Kvinde-Drift har ført Dig ret.
Min Fosterdatters Søn har atter søgt
I yderst Nød til gamle Gunbjørgs Hytte,
Da Faderen paa stolten Kongeborg
Sig selv ei kunde skjærme, mindre ham.
Jeg vidste vel, det maatte komme saa.
Alt siden Dagen, da han sprang paa Altret
Og rev Sankt Olafs Skrin af Kirken ud,
Den sorte Traad var altid ovenpaa
I Skjæbnegarnet, som jeg spandt for ham.
Forgjæves farved jeg det rødt i Seid,
Forgjæves offred' jeg til gamle Vætter: —
Den nye Helgenkonge var for stærk —
Han vilde have Blodhævn, og han fik den.

Ragnfrid.

Jeg fatter ei din dunkle Tale, Moder —
Men er det saa, Du veed, hvor Peter skjules,
Saa før mig did.

Gunbjørg.

Du er ei langt derfra.
Men før Du seer ham, bør Du vide dog,
Dig venter ingen Beilers Favntag meer.
Hvi gik Du fra ham, da hans Blik var Ild,
Hans Arm var stærk — hans Mund saa varm og rød? —
Forandret er han nu, fra hvad Du saae —
Hans Kind er hvid, hans Læbe dødningblaa!

Ragnfrid.

Min Gud! — han er da saaret, er da syg —
O, bring mig til ham — lad mig pleie ham!

Gunbjørg.

Han trænger ei til nogen Pleie meer.

(Hun trækker Tæppet tilside fra Løibænken, og man seer Peter liggende udstrakt derpaa, bleg og med lukkede Øine, i en dødlignende Dvale.)

Ragnfrid (kaster sig ned ved hans Side).

Guds Moder! — Han er død! —

Gunbjørg.

Nei, ikke endnu; —
Men snart hans korte Livsdrøm er forbi.
Han flygted' hid til mig fra Christkirken,
Hvor Hellig Olaf ikke lod ham Ro.
Jeg skjulte ham saa godt jeg kunde her;
Men Olafs Hevnere var' efter ham.
De fandt hans Spor — de rev ham ud af Hytten —
Trods al hans Kamp, trods mine Trusler, Taarer —
De stødte ham med mange Spyd til Jorden,
Og lod ham ligge, som de troede, død. —
Da de var borte, bar jeg ham herind
Igjen paa disse mine gamle Arme,
Som dengang, da han var et lidet Barn.
Jeg har jo ført ham ud i Verdens Kamp,
Saa maatte jeg og bringe ham til Ro.
Jeg uddrog Jernet af hans Saar; jeg brugte
God Lægekunst med stærke Ord og Urter.
Men Livets Rod var truffet. Alt, hvad jeg
Udrette kunde, var, at dulme Smerten,
Men ikkun Kjødets. Over Sjælens Angst
Har jeg ei Magt. Forsøg Du, hvad Du kan.
Han har alt ofte kaldt paa Dig med Længsel;
Det synes, som hans Aand kan ikke løsnes,
Før dit Forsoningsord har naaet den.
Tag dette Bæger — væd dermed hans Læber,
Og han vil vaagne. Midlertid jeg gaaer

Til Klostret over, — henter end en Gjæst,
Som ei bør fattes her ved Dødens Fest.
(Hun gaaer ud tilvenstre.)

Femte Scene.

Ragnfrid ved Peters Leie.

Ragnfrid.

Hvor bleg nu han hviler, den raskeste Jæger! —
O, kunde jeg ække Dig Liv med det Bæger!
Men ak, det kan ikkun til Afsked Dig vække —
Lad Dvalen da venligt dit Øienlaag dække.
Og dog, blev det ei Dig en bittrere Smerte
At vandre herfra, før tilsidst dog Du lærte:
Din Brud var Dig tro, skjøndt hun flyede din Brøde! —
Hun kommer igjen, naar for den Du maa bøde.
Din kongelig Pragt hun med Gru maatte vrage —
At vies til Døden, hun vender tilbage.
Dit Blik maa hun see, før i Nat det indfalder —
Saa vaagn da, min Elskte! — din Ragnfrid Dig kalder!
(Hun sætter Bægeret til hans Læber.)

Peter (idet han vaagner og reiser sig halvt op paa Leiet.)

Hvor er jeg? — Ragnfrid, Du! — er det en Drøm? — —
Du havde jo forladt mig.

Ragnfrid.

Ak, jeg var
Stødt bort kun af Dig selv, og af din Vildhed.
Mit Hjerte havde aldrig dog forladt Dig —
Nu, i din Nød, det drog min Fod og efter.

Peter.

Du skyer da ikke den Banlyste meer?

Ragnfrid.

Nei, thi Forsoningen er nær ham nu.

Peter.

Du veed da ei, at Hellig Olaf selv
Har jaget mig fra Kirken, hvor jeg søgte
Et Fristed nys, jeg, Kirkebryderen? —
O — endnu seer jeg ham, den Skrækkelige!
Fra Kisten, den jeg selv fra Altret brød,
Han reiste langsomt sig, saae vredt paa mig, —
Hans Øine, Haar og Skjæg var som Ildsluer —.
Sin Øxe hæved han i Knokkelhaanden
Og svinged' den mod mig, og raabte til mig
Med Stemme, der fra Hvælvingerne klang
Lig Tordnen, naar den ruller mellem Fjelde:
„Bort fra mit Huus, Du, som min Fred har brudt! —
Bort — bort til Dødens Nat — Forbandede!"
Jeg veed ei, hvor jeg kom af Kirken ud. —
Ud styrted' jeg, midt gjennem Fienders Hob,
Midt gjennem Elvens Strøm — men overalt
Han fulgte efter, den Forfærdelige! —
Jeg følte hans Ildaande i min Nakke —
Hans Øxes Eg berørte alt min Skulder —
Der brænder den endnu —. Ha! — seer Du, Ragnfrid,
Der staaer han jo endnu — den røde Herre —
Han nærmer sig — han hæver Øxen atter —
O, frels mig, lad os flye! —

Ragnfrid (lægger sin Haand paa hans Pande).

Vær Du kun rolig,
Min Elskede! — Sankt Olaf sender Dig
Med denne Haand sin Fred og sin Forsoning.
Vel har Du haardt forsyndet Dig imod ham,
Imod dit Land, den Konge, han beskytter;
Men han er Kjærligheds, ei Hævnens Aand.

Nu, da han har Dig straffet her paa Jord,
Vil han dig skjænke Naade i sin Himmel.
Jeg veed det vist — saasandt han seer din Anger,
Saasandt han førte mig fra Klostret hid,
At være hos Dig i din sidste Strid! —

Peter.

Ja! — Fred udrinder
Fra dine Hænder,
Sænkér sig over
Min brændende Pande,
Min kjæmpende Aand.
Din lysende Form
Med straalende Vinger
Skjuler den røde
Blodhævnens Bringer.

Ragnfrid.

Han er der ei meer! —
Kun Dødens den blide
Forsonende Engel
Ved Leiet Du seer.

Peter.

Livsenglen jeg seer,
Ei Dødens, Ragnfrid! —
Nu er Du vendt til
Din Brudgom tilbage!
Nu komme de Dage,
Vi drømte engang —
Nu skal vi ved Klang
Af Harper og Giger
I Bryllupshal træde —.
Tys, hører Du Skjaldene
Herligt at kvæde?

De synge vor Saga,
Hvorfor da græde?
Ræk mig din Haand —
Vi vandre til Glæde.

Ragnfrid.

Veien til Glæde
Gaaer gjennem Taarer!

Peter.

Hvor er min Fader,
Stolte Kong Skule?
Han skulde føre
Os til Festen
I Kongehallen —

Ragnfrid.

Ak, han har ført Dig
Til Afgrundsranden. —
Vildsom han vandrer
I vilde Skove. —
Vend Dig til Faderen
Hist i Himlen —
Han skal os føre!

Peter.

Men Du mig følger,
Følger nu altid? —

Ragnfrid.

Lidet endnu
Maa i Støvet jeg bøde,
At jeg letsindigt
Før Dig lokked'.

Saa skal vi sammen
Evigt leve. —

Peter.

Ragnfrid, hvor er Du?
Langt, langt borte
Lyder din Stemme!

Ragnfrid.

Foran Du drager.

Peter.

Ragnfrid — nu aabnes
Kongehallen! —
Olaf mig møder,
Rækker mig venlig
Faderhaanden —
Ragnfrid! — O, see dog —
Han os vinker!

(Synker tilbage og døer.)

Ragnfrid (bøier sig over ham.)

Han aander ei mere, —
Han er henfaret!
Hans Aasyn smiler
I Fred forklaret.
Hvor roligt han hviler,
Han, som i Livet
Til Ro ei kjendte!
Gud give mig, snart
Den Ro at dele!

Sjette Scene.

(Ragnfrid. Gunbjørg kommer ind igjen fra Døren tilvenstre og taler til Nogen udenfor.)

Gunbjørg.

Vent lidt, jeg maa først see, om Alt er sikkert.
(Gaaer hurtigt hen til Leiet, hvor Ragnfrid knæler.)
Alt er forbi. Jeg vidste det. Nu, Ragnfrid —
Jeg seer, Du har udrettet her dit Ærind,
Nu er her intet Sted for Livet meer.
De Dødsindviede skal til den Døde, —
End er det ei din Tid. Du maa herfra —
Jeg kan ei følge Dig; jeg venter Gjæster.
(Aabner halvt Døren i Baggrunden.)
End denne Dør er fri. Den fører ud
Til Skoven bag om Klostret. Undvig dette —
Thi der er Krigslarm nu. Tag Stien ned
Til Færgestedet. — Derfra kommer Du
Let over til dit Herberg.

Ragnfrid (som har reist sig).

Ak, men her hans Liig! —
Kan jeg forlade det?

Gunbjørg.

Lad mig kun sørge!
Jeg skal berede ham en Jordefærd
Saa gild, at den vil spørges over Landet.
Snart skal Du høre Tidender derom.

Ragnfrid.

Farvel da, min Elskte! —
Med dette Kys
Dine Øine jeg lukker.

Og nu gaaer jeg ene
Til Klostret tilbage,
At Herren tjene,
At bede og vente
De sidste Dage,
Til Han vil mig hente!
(Gaaer langsomt ud af Døren i Baggrunden.)

Syvende Scene.

(Gunbjørg, siden Skule med Følge.)

Gunbjørg (sysler noget om i Værelset.)

Jeg maa dog stelle lidt til Gravøllet.
(Retter paa Peters Leie.)
Sov sødt, mit Barn. Din Fæstemø er borte —
Men nu din Fader vaage skal hos Dig! —
(Aabner Døren tilvenstre.)
Nu, høie Herrer, kan I træde ind.
Undskyld, I maa vel bukke Eder lidt;
Den Gang, som fører hid fra Klostergaarden,
Er noget trang, og Døren er vel lav.
Men I er bedre skjult hos gammel Gunbjørg
I Klostrets Bondehuus, end hisset oppe
I Taarnets Hal, hvor Fienden stormer alt.
(Under disse hendes Ord komme Sone Siik, Hertug Skule og Eistein Orre ind fra Døren tilvenstre, een efter een, i den nævnte Orden.)

Sone Siik.

Ja, derfor fulgte vi Dig, Gamlemoer, —
Sær, da vi frygted' for, den gode Abbed
Snart skulde finde vort Besøg for varmt.

Eistein Orre.

Han vil dog ligefuldt undgjælde det.

Hør! — hvor de hamre alt paa Klostrets Porte,
Og Steen og Pile hagle mod dets Vinduer.

Sone Siik.

De vil gaae over dette lave Huus.
Imidlertid, see efter Døren der
Og stæng den til.
(Til Gunbjørg)
Er der ei anden Udgang?

Gunbjørg.

Kun den, hvorfra I kom.

Sone Siik.

Og Lugen er
Høit oppe, seer jeg. Nu — saa troer jeg — vi
Kan være nogenlunde trygge her.
(Til Skule, som imidlertid har staaet stille og deltagelsesløs, nedsænket i sine egne Tanker).
Vil I ei søge nogen Hvile, Herre?

Skule.

Snart faaer jeg Hvile nok. Og ligegyldigt
Er mig det Sted, hvor jeg skal finde den.
Jeg fulgte ikkun hid, fordi hin Kvinde
Mig loved', her jeg skulde see min Søn.
Hvor er han, Gunbjørg? — har Du skuffet mig?

Gunbjørg.

Ei skuffed' jeg Dig, da jeg før engang
Dig bragte her den Søn, Du troede tabt.
Nu, da Du anden Gang har mistet ham,
Skal Gunbjørg atter skaffe ham tilveie! —
Nu vel, hvad giver Du, hvis ham jeg bringer? —
Har Du endnu et Kongerige, Skule?

Skule.

For mig ei meer — men kanskee end for ham.
Seer jeg endnu hans unge Hoved oppe,
Leer Livet atter til mig fra hans Øie —
Da gaaer ei Skules Sol med Skule under,
Og Hakon bærer end ei Kronen tryg.

Gunbjørg
(idet hun fører ham hen til Løibænken og viser ham Liget).

Velan — Jarl Skule! — see da her dit Haab.

Skule.

Ha — dette Liig! — min Søn! det er min Søn!
(Kaster sig over Liget.)

Sone Siik (forfærdet).

O! — Jammersyn! — det var det sidste Slag.

Skule (over Liget).

Min Søn — saa kold — min Søn!

Gunbjørg.

Ja vel! — den samme,
Jeg bragte Dig saa varm og ungdomsrød.
Hans Moder snart vil spørge mig: Hvor har
Du gjort af Ilden i hans Øie, Gunbjørg,
Af Kindens Roser, Armens Heltekraft?
Da maa jeg svare: Jeg har bragt det Alt
Til Skule, til hans Fader. — Han har lovet,
At sætte gylden Ring om al den Skjønhed
Og hæve Sønnen paa sit Kongeskjold.
Og naar saa Ingeborg, i Skyggers Dal,
Hvor snart I mødes, vender sig til Dig

Med Spørgsmaal om, hvordan Du holdt dit Løfte. —
Hvad vil Du svare?
Vel Du maa nu tie! —
Din Gjerning svarer for Dig. Men og jeg
Har gjort et Løfte, som Du vel kan huske.
Hin Nat, da jeg gjengav Dig her din Søn,
Tilsvor jeg Skyggen af hans arme Moder,
At hvis Du ei opretted' hendes Skam
Ved høit at hæve hendes Søn til Ære —
Hvis Du gav Sorg for Haab og Død for Liv —
Da skulde gammel Gunbjørg gjøre Sit
Til at fuldbyrde Hævnen over Dig.
Det Løfte, Skule, kan jeg holde nu.
De Skovens Vætter, som jeg tjener, har
Nu hjulpet mig at lokke Dig herhid
Fra Klostrets Taarn, hvor Du maaskee var frelst.
Her, i den Hytte, hvor din Søn Du fandt,
Her skal Du feire nu hans Gravøl, Skule,
Dog ei med Viin, men med dit Hjerteblod.

Sone Siik

(river hende bort fra Skule, der bliver ubevægelig liggende over Sønnens Liig).

Hex, vil Du myrde ham?

Gunbjørg.

Behøves ikke.
Til Gildet har jeg alt hidstevnet dem,
Som ved slig Fest er rette Kjøgemestre!

Sone Siik.

Ha — Kvind! — Har Du forraadt os?

Eistein Orre

(der imidlertid er staaet op paa en Bænk og seer ud af Lugen).

See dog, Herre! —

Nu have de sat Ild paa Klostergaarden —
Alt Luen staaer af Kirkens Vinduer.
Og see! — en Hob af Birkebener nærme
Sig dette Baghuus. Gaut paa Mèl dem fører —
Han peger hid — nu de omringe Huset.
Jeg har endnu en Piil, den skal han have,
Den gamle Berserk —

Sone Siik (til Eistein Orre).

Nei — lad dem ei see Dig.
Speid efter — end vi finde maaskee Frist,
At redde Kongen. Søg Du om en Udgang.

(Vaabenlarm udenfor. Stærkt Ildskin sees gjennem den halvt aabnede Luge.)

Eistein Orre.

Nu lægge de Riisknipper rundt om Huset.

Sone Siik (til Hertugen, der ikke rører sig).

Herre, vi maa bort.
Vi er' forraadte her. Maaskee vi endnu
Kan vinde ud igjennem Klostergangen,
Hvorfra vi kom.

Gunbjørg.

Ja, prøver kun derpaa! —
Der vil I ogsaa møde Ildsluer
Og Hævnens Aander. Ha! ha! Gamle Gunbjørg
Har sørget vel for at berede Gildet!

Eistein Orre

(farer til, griber hende, idet han holder en Dolk for hendes Bryst).

Først skal Du selv betale Gildet, Hex! —
Viis os en Udvei, eller Du er dødsens!

Gunbjørg.

Saa følg mig kun! — Jeg gaaer foran paa Baalet,
Som høit skal flamme over Norges Land,
Paa Oldtids Viis — for Skule og hans Søn!
(Hun styrter ud gjennem Døren tilvenstre. Da hun aabner den, sees Ildskin derudenfor.)

Eistein Orre (viger tilbage).

Ha — Gangen brænder!
(Stærke Slag høres paa Døren i Baggrunden, derimellem Gaut paa Mèls Stemme, som raaber høit):

Gaut (udenfor).

Ud, Skule Jarl! — vi veed Du er derinde —
Ud, eller Stuen brænder over Dig!

Sone Siik (fatter Skules Haand, der hænger slap ned).

Min Konge! — Hører Du? — Skule — vær Mand! —
Reis Dig fra Liget nu til Liv igjen.

Skule (reiser sig med høi Fatning).

Ja vel — til Liv i Sagas Mindebog! —
Det er det eneste, som nu mig levnes!
O, Snorre Sturlassøn, min gamle Ven! —
Den Saga, Du om Skule vilde skrive,
Faaer ei saa god en Slutning, som var tænkt.
Dog lyt fra Island til hans sidste Ord,
Da kan hans Saga endnu slutte stor.
(Til Sone Siik).
Giv mig mit Skjold — saaledes. Nu til Døden.

Sone Siik.

Lad os gaae først, o Herre! — Kanskee lykkes
Det os at bane Dig en Vei endnu.

Skule.

Nei, mig tilkommer her den første Rang —
Mig gjælder det. Bliv I tilbage her —
Tag Grid, om den tilbydes.

Eistein Orre.

Kun med Dig!

Sone Siik.

Skule!
Vi følge Dig i Døden som i Livet.

Skule.

Saa herlig Død er værd en Livets Kamp.
Aabn Døren nu — man bliver utaalmodig
Derude.

(Eistein Orre trækker Skodden fra Døren, denne stødes op udenfra, og man seer Gaut og hans Birkebener i Flammeskinnet derudenfor med hævede Sværd.)

Ottende Scene.

De Forrige. Gaut og Birkebenerne, udenfor.

Gaut.

Skule! nu er sidste Tid.
Vælg Skjaldelønnen nu — Ild eller Staal!

Skule.

Jeg kommer, Gaut — jeg vælger Død for Sværd,
Som det sig sømmer for en nordisk Drot.
Men hug mig ei i Ansigtet, det pleier
Man ei at gjøre dog ved Høvdinger!

(Skule holder Skjoldet for sit Ansigt og skrider ud, fulgt af Sone Siik og Eistein Orre. Medens de udenfor mødes

med Gaut og hans Mænd og endnu kjæmpe for deres Liv, kommer Gunnar Kongsfrænde indstyrtende fra Baggrunden med det Raab):

Gunnar.

Hold inde! — Kongen kommer! — Han vil Fred!

Gaut (der netop har fældet Hertugen).

Lad ham nu komme! — Nu er Freden hans.

Niende Scene.

Kong Hakon (fra Baggrunden, fulgt af endeel af sin Hird).

Fred! — Fred og Grid for Skule og hans Mænd!

(Alle lade Vaabnene synke. Sone Siik og Eistein Orre afvæbnes. Kongen træder frem i den vide Døraabning og seer Skules Liig, der ligger tilvenstre derudenfor.)

Kong Hakon (knæler ved Liget).

O Gud! — jeg kom for sent. Min Svigerfader!
Han hører ei! — han er alt fældet! — dræbt! —
Margretha! — tungt Dig bliver dette Budskab. —
Ved hellig Olaf — saa var det ei ment.
(Reiser sig og træder ind i Stuen.)
Ha — hvo har gjort mig det?
(Bliver Gaut vaer, der staaer rolig ved Siden, støttet paa sit Spyd.)
Gaut Jonssøn? — Du? —
O — haarde Ven — har jeg ei tidt Dig sagt,
Han skulde skaanes?

Gaut.

Jo, det har Du, Herre.
Men Skjæbnen vilde ikke skaane ham,
Han var forlængst dens Rettersværd hjemfalden.
Jeg, mine Mænd, har ikkun ført det Sværd.

Du er for Ansvar fri. Straf os da kun
Om saa Du vil og kan. Men vide skal Du —
Nu, Hakon Hakonssøn, er Du først Drot
Og ene Herre over Norges Rige! —
Den sidste Modkonge er fældet her.
Og aldrig vil en Slig sig reise meer.

Kong Hakon

(midt paa Scenen, omgivet af de Andre, med Høihed).

Jeg seer det, Mænd. Gudsdom er fældet nu! —
Endt er de lange Borgerkriges Gru.
Dyrt har det kostet — bedste Frændeblod —
Men nu skal Norges Fremtid vorde god.
Een Drot, eet Folk, een Frihed og een Tro
Skal mellem disse haarde Fjelde boe,
Og Verden kjende skal, at Nordens Magt
Har ei blot Styrkens, men og Skjønheds Pragt,
At Mildheds Blomst kan trives i vort Hjem,
Som Birken lyser mellem Graner frem.

Sluk Ilden her! — Giv alle Fanger frie —
Lad al min Hird en Lovsang stemme i! —
(Viser paa Skules og Peters Liig.)
Tag disse Liig, og læg dem høit paa Skjolde —
De have udstridt her som Kjæmper bolde.
Bær dem til Kirken op — til Olafs Chor —
Med Kongeglands de stedes der til Jord.
En falden Fiende bør man hoilig hædre,
Saa har vi lært af vore store Fædre!

Tæppet falder.

Jesu Billede.

Et Digt.

1865.

Efter en romersk Legende.

Keiseren og Slaven.

Keiser Tiberius, hin strenge,
Hvis Herskermagt sig strakte om
Den ganske Verden, han alt længe
Laa syg i sit Palads i Rom.

En ond Spedalskhed havde mærket
Hans Legeme med stygge Saar,
Hans Been i vilden Pine værked
Og uden Lise var hans Kaar.

Han laa alene i sit Kammer
Og vilde sig ei lade see —
Et Billede paa dybest Jammer
Han stønned ikkun: „Vee, ak Vee!

Hvad hjælper det, at Verdens Herre
Man kalder mig, i denne Ild?
Ei usleſt Slave har det værre,
Ei med Tiber han bytte vil.

Han vandre kan med sunde Lemmer
Skjøndt nøgen, under Himlens Hvælv,
Mens jeg i Purpur sky mig gjemmer,
En Skræk for Andre, for mig selv.

Og ingen Lindring er at finde,
Og ingen Hjælp er end mig bragt —
Forgjæves søger jeg at vinde
En Times Ro med al min Magt.

Forgjæves Verdens første Læger
Jeg kaldte til mig her i Rom, —
Men deres Salve ei mig kvæger
Og deres Kunst for mig blev tom.

Forgjæves bød jeg at paakalde
Hver Guddom, Verdensriget har, —
Forgjæves offred jeg paa alle
De Altre, som et Billed har.

Men stum blev Himlen, stum blev Jorden,
Stum haaner mig min gyldne Sal;
Til Spot er Verdens Herre vorden —
Hvo løser ham af denne Kval?" —

„En veed jeg, som det kan, o Keiser!" —
Saa lød en Stemme bag hans Seng.
Tiber fra Leiet halvt sig reiser:
„Hvo lurer her?" — han raaber streng.

En Yngling knæled ved hans Side
Ydmyg, i Østerlandets Dragt.
Hans sorte Øine funkled blide,
Han mæled, Haand paa Brystet lagt:

„Jeg er din Slave, høie Herre,
Bragt nylig fra Judæas Land.
Jeg hørte, Du var bleven værre,
Jeg kjender Den, dig hjælpe kan.

Thi tog jeg, iblandt Slaveskaren,
Idag din Sengetjeners Sted.
Man sagde mig vel hele Faren, —
Men Den faaer Fred, som bringer Fred."

„Hvad Godt kan fra Judæa stamme?"
— Saa lød det nu fra Cæsars Mund —
„Ureen, foragtet er din Stamme,
Bort fra mit Øie, Jødehund!"

Den Yngling rørte sig dog ikke,
Men svared, mens han udholdt kjæk
Den syge Løves vrede Blikke:
„Hør mig, før Du mig jager væk!

Viid, ogsaa jeg var engang plaget
Af Ondet, som Dig knuger nu —
Spedalsk jeg var, med Bylder slaget,
Mig selv, som Andre, kun en Gru.

Bortstødt fra Menneskenes Blikke
I Ørken vandred jeg forladt.
Schakalen selv ei vilde slikke
Den Steen, hvor jeg mig havde sat.

Jeg bad om Død, men Livet hængte
Sig fast ved mine skjøre Been. —
Da var det, at sig Rygtet trængte
Selv til min Ørk med Sagn om En —

Om En, som vandred om i Landet
Med Lægedom for Krop og Sind;
Som signed Den, der var forbandet,
Som gav Den Lys, der født var blind.

Herhid vel trængte end ei Navnet, —
Det Jesus var fra Nazareth:
En ringe Mand, som Alt har favnet,
Som er vort Folk en stor Prophet.

Alt ved at høre om ham, mærked
Jeg Haabet drage til mit Bryst.
Jeg tvivled ei om Underværket
Og i min mørke Sjæl blev lyst.

Til Galilæa jeg mig slæbte,
Til Egnen om Capernaum, —
Didhen jeg saae, at Mange stræbte:
Spedalsk og Blind og Halt og Stum.

Der vandred han i hine Dage
Og talte Livets Ord — gav Liv.
Der paa hans Vei jeg blev tilbage
Halv skjult bag Strandens høie Siv.

Han kom. Naturen bad i Stilhed
Omkring den store Læges Sti,
Der faldt en Mannadug af Mildhed
Paa Alle, som han gik forbi.

Og mig, den Usleste blandt Alle,
Gav dette Mildhedsblik nu Mod —
Jeg styrted frem — jeg lod mig falde
I Støvet for den Høies Fod.

Jeg raabte til ham: Vil Du, Herre!
Saa veed jeg, Du kan rense mig!
Og Han, den Himmelrene, Kjære,
Imod mig Arme bøied sig.

Han rakte ud sin Haand, han rørte
Ved mine saarbedækte Been —
Og fra hans Livsens Mund jeg hørte
De Naadens Ord: „„Jeg vil — vord reen!““

I samme Øieblik jeg følte
En Kraft at gjennemstrømme mig.
En Balsam mine Smerter kjølte,
Og mine Vunder lukked sig!

Ja, jeg var reen! — Som nyfødt sprang jeg
Fra Jorden op, med Sundheds Blod! —
Jeg lo, jeg græd, og henrykt sang jeg
En Lovsang for den Herre god.

Han bød mig tie — bød mig vandre
I Stilhed nu min nye Vei. —
Saa gik han hen, at bringe Andre
Den Lægedom, som svigter ei.

Jeg vilde følge ham. Da rev mig
Din Herskermagt fra Fædres Land:
En romersk Slavehøvding greb mig
Og førte mig til denne Strand.

Jeg stred imod. Jeg vilde ikke
Forlade nu min Frelsers Spor.
Hvor blinde vare mine Blikke!
Først nu jeg seer hans Villie stor.

Til Dig, til Herren over Verden,
Jeg skulde bringe Frelsens Bud.
Mod Fødeland Du styre Færden,
At søge Hjelp hos Israels Gud!“

Den syge Keiser sagde: „Slave! —
Jeg Sandhed i dit Øie saae.
Din store Læge vil jeg have,
Men hid til mig han komme maa.

Jeg er for syg til lange Reiser,
Jeg sender Dig med Skib derhen.
Bring Jesus Brev fra Romas Keiser,
Og faa ham hid med Dig igjen.

Da giver jeg Dig Frihed, Ære.
Og ham, hvis han helbreder mig —
Ham vil jeg da paa Hænder bære
Og gjøre ham en Konge lig.

Gaa! — Dig skal føre den Senator
Volusianus, han er kjendt
I Østerland. — Siig, Imperator
Har Dig med dette Budskab sendt.

Brev til Pilatus med jeg giver,
Landshøvding i Jerusalem. —
Ha! — dette Haab mig alt opliver! —
Afsted, afsted — bring Frelsen hjem!"

Som Herskeren det bød, saa skede.
Snart de med Skibet stod fra Land,
Og længselsfuldt paa Bølgen rede
Mod Østen, mod Judæa Strand.

Overreisen.

Men Bølgen var Tiber ei lydig,
En Storm sprang mod hans Længsel op
Og kasted Frelserskibet spydig
Fra Bølgedyb til Bølgetop.

I Maaneder, Odysseus lige,
De dreves om fra Strand til Strand —
Det var, som kunde for dem vige
Forjættelsernes gamle Land.

Omsonst Volusianus trued
Med Romermagtens stolte Bud,
Forgjæves Jødeslaven lued
I Bøn til sine Fædres Gud.

Han havde tænkt, at feire kunne
Sin Paaske i det kjære Hjem —
Den Fest, da alle Jøder stunde
Til Templet i Jerusalem.

Men Festen kom, og uden Anker
Drev de endnu paa vilden Sø, —
De klamred sig til vaade Planker
Og tænkte, at de maatte døe.

Thi Alnaturen om dem gyste,
Mulmskyer gjorde Dag til Nat, —
Kun Flammesværd paa Himlen lyste
Og Stormen tog fra Grunden fat.

Som Hvalers Hær den om dem snøfted
Og slynged Skibets arme Krop,
Og blege Hoveder sig løfted
Af Dødninger fra Dybet op.

Forbi de foer just Hellas's Skove,
Dets Templer stod i Lynets Glød —
Da lød en Røst vidt over Vove:
„Vee, vee, den store Pan er død!"

En Rædsel fyldte da dem Alle,
De ønskede, de ei var fød —
Og Jøden lod det Udraab falde:
„Er det min Frelser, som er død?"

Ankomsten til Jødeland.

Men da den lange Nat var over
Og op fra Øst randt Lysets Strøm,
Blev Havet som et Barn, der sover
Og smiler saligt i sin Drøm.

En Lovsang, som af Engle, hørtes
Fjernt over dem i klare Luft, —
Af milde Vinde Skibet førtes
Imod Judæas Palmeduft.

Ved Joppes Volde snart det landed,
Her fandt det trætte Anker Bund. —
De steg iland, og Jøden blanded
Med sine Taarer Fædres Grund.

Men her de ei til Ro sig sloge,
Volusian til Maalet fløi. —
Snart over Sarons Slette droge
De ilsomt op mod Zions Høi.

Det var saa taust omkring dem Alle —
En stille Sorg paa Egnen laa
Og Ingen voved at paakalde
Det Navn, som Alle tænkte paa.

Der gik en dunkel, bange Anen
Selv gjennem Hedningernes Bryst, —
Men foran hele Karavanen
Red Jødeslaven Joseph tyst.

Tilsidst han kunde ikke længer
Udholde Uvishedens Kval —
Han standsed, hvor en Landsby hænger
Paa Klipperne ved Lyddas Dal.

En Olding sad ved Byens Porte
Med bøiet Hoved, mod i Hu.
Til ham red Joseph hen og spurgte:
„Min Fader, hvor er Jesus nu?"

Den Gamle saae paa ham med Undren:
„Min Søn, hvorfra vel kommer du,
At ei du hørte Rygtets Dundren
Om Israels den store Gru?

Veed du da ei, at Han, som gjæsted
Vort Folk med Liv, som Herrens Tolk,
At han er dræbt, ja er korsfæstet
Af dette samme blinde Folk?"

Bleg Joseph nu sank ned af Hesten
Og mumled svagt: „Naar skede det?"
Hin svared: „Under Paaskefesten
De offred Ham fra Nazareth." —

„Ja, han er død!“ — udjamred Slaven —
„Himmel og Hav det har fortalt. —
Men, naar Livsherren sank i Graven,
Hvor kan Naturen smile alt?“

„Ja, derpaa er det jeg og grunder“ —
Den Gamle mæled ivrig fort:
„Den Stund, Han døde, skede Under
Og Dagen blev som Natten sort.

Henover Zion gik en Torden
Og Forhænget i Templet brast,
De Døde selv brød Gravens Orden
Og vandred om i Skyggehast.

Og dog steg Sol paa Paaskemorgen
Igjen med Livets rene Guld,
Og Himlen smiled gjennem Sorgen
Til Jorden, som forventningsfuld.“

„O, Han vil seire end i Døden,
Jeg troer det, jeg har hørt hans Ord!“ —
Saa raabte Joseph, stærk i Nøden
Af Troen, som i Hjertet boer.

Imidlertid var Karavanen
Og kommet til — erfared Alt. —
Dens Fører dog ei standsed Banen,
Han vidste vel, det Livet gjaldt.

„Pilatus skal for Jesus svare, —
En af de To jeg bringer hjem.“ —
Saa Volusian. Og snart de vare
For Porten af Jerusalem.

Pontius Pilatus.

I Paladsets Marmorsale,
Hvor de hvide Støtter tale,
Hvor Fontæner Luften svale —
Pontius Pilatus gik.
Ei sin Pragt han kunde nyde,
Brændende hans Blod maa syde,
Intet Vandspring kunde gyde
I hans Sjæl en Kjølings Drik.

Fra et Rum og til et andet,
Som en Hjort, der søger Vandet,
Som en Aand, der er forbandet,
Uden Hvile gik han om..
I hans Hjerte hakked Glenter,
Overalt han Gru kun henter
Lig en Morder, der forventer
Hvert et Øieblik sin Dom.

Overalt sig for ham stilled
Jødekongens blege Billed,
Fra hvis hvide Pande trilled
Blodvæld under Tornekrands.
Gjerne bort han vilde bøie
Sig fra dette Billeds Øie,
Som med Blik, saa dybe, høie,
Saae paa ham i Taareglands.

End forgjæves han udsender
Raabet, som dog Svar ei kjender:
„Jeg har toet mine Hænder,
Hvad gaaer mig den Jøde an?
Ved hans Folk hans Blod er rundet,
Jeg har gjort, hvad jeg har kunnet,
Ei til Jøders Skyld er bundet
Roms Patricier, Verdens Mand.“

Ak, omsonst han søgte glemme
Sig bag Romernavnets Gjemme,
Altid dog en grufuld Stemme
Til ham fra hans Indre kom:
„Du ham kunde frelst, den Rene —
I din Haand, i din alene,
Saa den store Verdensscene —
Du har dømt — tag nu din Dom!"

Aldrig med den Røst fortrolig
Foer han om i gyldne Bolig,
Lytted bævende, urolig
Til hver Lyd, hvert sagte Trin.
Da — med Et — han vakler, standser —
Vaabenlarm han nærved sandser,
Keiserbud med Sværd og Landser
Træder rask i Hallen ind.

Keiserbrevet.

„Landshøvding i Judæa" —
Saa mæled Volusian —
„Dig Imperator hilser,
Et Brev her sender han,
Læs det, og udret Budet,
Vi har ei megen Tid —
Tiber med Længsel venter,
Du veed, han er ei blid."

Pilatus kysser Brevet
Men da han læse vil,
Hvert Bogstav, deri skrevet,
Nu bliver ham som Ild.

Jesus — den samme Jesus,
Som er hans Angst og Kval, —
Jesus, som han har offret,
Til Rom han sende skal!

Altsaa fra Rom kom Slaget!
Fra dette samme Rom,
Som var hans stolte Bolværk
Og fælder nu hans Dom:
Thi hvis han ei kan skaffe
Den store Læge frem,
Han selv i Bolt og Lænker,
Til Bod skal føres hjem! —

Pilatus nu skal svare, —
Af Skræk han segner fast.
Men Nød ham giver Kræfter,
Han stammer frem i Hast:
Dybt maatte han beklage
Ei før at have kjendt
Sin høie Keisers Ønske, —
Men nu var Alting endt.

Nu Jesus var korsfæstet,
Det maatte han tilstaae —
Men Ansvar for den Dræbte
Han tog sig ikke paa.
Jesus af egne Landsmænd
Var fordret bragt til Død,
Han kaldte sig deres Konge
Og Lovens Former brød.

Thi maatte han, Pilatus,
Tilsidst ham give hen —
Og mente, saa at have
Sig viist som Cæsars Ven. —

„Nok“ — afbrød Volusianus —
„Det kommer mig ei ved,
Det for Tiber du klare,
Til ham du følge med.

Kun Et end kunde lette
Din Skyld for Lægens Død:
Om ham du fik medtage
Selv ud af Gravens Skjød.
Skaf Liget kun tilveie,
Saa føre vi det med, —
Hvo veed, hvad skjulte Kræfter
Kan hænge end derved?“

Forvirret meer og mere
Pilatus blev ved det —
Og skreg: „Født mig til Plage
Er han fra Nazareth!
Selv død, han nu mig gjækker, —
Hans Legeme forsvandt!
Jeg satte Vagt ved Graven,
Men der man det ei fandt.“ —

„Saa er det vel bortstjaalet“
Senatoren nu lo. —
„Nei,“ raabte Slaven Joseph
Med glad og freidig Tro:
„Nu veed jeg, han er opreist!
Grav har paa ham ei Magt, —
Den, som kan give Livet,
Er Død ei underlagt!“ —

„Jeg troer, I rase Alle“ —
Volusian udbrød, —
„Men Lægen maa jeg have,
Om levende, om død.

Landshøvding! jeg dig giver
Frist indtil Aftenstund.
Husk paa, Tiber nu venter
Og tæller hvert Sekund."

Portia.

Pilatus var saa raadvild som en Hare —
Til indre Nag kom nu den ydre Fare,
Han vidste ei, hvor tage Frelse fra.
Da blev et Purpurforhæng skudt tilside
Og ud derfra med Lader, ædle, blide,
Skred Landshøvdingens Hustru, Portia.

Hun er saa bleg, og dog saa skjøn at skue
I hvide Dragt, den ædle Romerfrue,
Med Diademet om det sorte Haar.
Hun hilser værdigt de ubudne Gjæster, —
Saa taler hun, mens sorrigfuldt hun fæster
Sit Blik paa Manden, som i Angst der staaer:

„Jeg hørte Alt. Du veed jeg hviled ikke
Fra hin Dag, du lod Jesus Døden drikke
Trods mine Bønner, trods mit Varselsbud.
Jeg havde lidt for ham i svare Drømme,
Nu kjender jeg hans Faa, de tro, de ømme,
Nu veed jeg, at du offret har vor Gud.

Nu staaer Du skjælvende og bleg nær Stedet,
Hvor dengang du sad stolt paa Dommersædet,
Mens Han, den Rene, pidskedes med Spot.
Hvert Slag jeg følte i mit arme Hjerte;
Jeg tænkte hævne ham — men snart jeg lærte
Af Ham og Hans at lønne Ondt med Godt.

Din Straf jeg kan ei hæve, men jeg vilde
Saa gjerne søge dog, den at formilde —
Et Haab jeg for den syge Keiser veed.
Tomhændet maa du ikke gaae tilbage —
Et Pant fra Lægen skulle I medtage.
Men tænk dog ei, at see hans Hvilested.

Det nytter ei, I vil hans Legem søge.
Slaven har Ret — til det kan ingen Høge
Og ingen Aadselgribbe finde Vei.
Han lever, men I kunne ham ei skue,
Og ikke Verdens Keiser selv kan true
Hin store Læge til sig, vil han ei.

Dog vist han vil de Syges Vunder bære,
Som med oprigtigt Hjerte ham begjære,
Skjøndt ei i Kjød han meer til dem vil gaae.
Men han et Billed efterlod paa Jorden —
Alt Mangen er ved det helbredet vorden,
Naar de med Tro det hulde Aasyn saae.

Jeg kjender Kvinden, som den Skat bevarer,
Jeg vil til hende gaae — og fast jeg svarer
For, at til Herskeren hun følger hen.
Nei — bliver her. En kun skal med mig vandre —
Hin unge Slave. Venter her, I Andre, —
Mod Aftenstund jeg kommer hid igjen."

Hun gik — og Alle føied sig i dette.
Pilatus lod et Gjæstebud anrette
For sine Vogtere, at døve Sorg.
Dog var der tyst, uhyggeligt ved Bordet —
Volusian kun sagde: „Glem ei Ordet:
Din Frist er endt, naar mørk er Zions Borg."

Vandring i Jerusalem.

Skjult af tætte Slør og Kaabe
Vandred Portia imedens
Fulgt af Keiserslaven Joseph
Gjennem trange Smug og Stræder,
Fra Paladser og til Hytter,
Mod en Udkant af den store
Gamle Stad Jerusalem.

Og hun taled saa paa Veien:
„Jeg har valgt dig til at følge
Mig paa denne stille Vandring,
Tryg, fordi du blandt dem Alle
Tvivled ei paa Jesu Magt.
Ja, han er opstanden, Joseph! —
Han har viist sig for en liden
Trofast Kreds af Mænd og Kvinder,
Hvorhen nu jeg fører dig.
End ei alle kunne bære
Skuet af hans Himmel-Ære,
Glandsen af hans Herlighed.
Selv for sine Faa han kommer
Som et sjeldent Syn og svinder —
Ingen veed hans Dvælested.

Kun til En af hine fromme,
Elskende, trofaste Kvinder,
Som ham fulgte, da fast Alle,
Selv hans Petrus ham forlod —
Til Salome har den Høie
Efterladt et synligt Tegn.
Hun ham fulgte med hans Moder,
Med Maria Magdalena,
Med hans elskede Johannes,
Da han paa sin Gang til Døden

Mat, mishandlet og hudflettet
Maatte bære selv sit Kors.
Snart han segnede derunder —
Blod og Sved i Draaber strømmed
Fra hans tornekronte Pande
Over de dødblege Kinder,
Og han kunde Haand ei røre.

Da tog Kvinden et Linklæde,
Fint og duftende og sneehvidt,
Lagde det paa Jesu Aasyn,
Kjølte, tørrede dets Vunder,
Tog saa Klædet atter til sig.

Men, da Alt tilsidst var over,
Og hun kommet var tilbage
Fra den tunge Dødens Vandring
Og sad ensom i sit Kammer,
Stirrende i dyben Jammer,
Tænkende paa Golgatha —
Da hun husked paa Linklædet,
Tog det atter frem, at kjøle
Dermed sine hede Øine.

Men, som hun det saa udfolded —
See! — da stod paa hvide Lingrund
End et Aftryk af hint milde,
Blege, smertefulde Aasyn,
Som det segned under Korset! —

Ja, hun eied Jesu Billed,
Der livagtigt end fremstillet!
Fra den hvide Pande trilled
Blod end under Tornekrands.
Ei meer kunde hun sig bøie
Bort fra dette Billeds Øie,

Som med Blik, saa milde, høie,
Skued frem i Taareglands!

Taarer letted Kvindens Hjerte,
Livshaab steg i hendes Indre,
Med sin dyre Skat hun iled
Til Maria, til Johannes,
Til de andre Jesu Kjære:
Og de kjendte det vel Alle,
Og de græd, fik Trøst derover —
Og en Syg, som det berørte,
Blev helbredet samme Stund.

Siden gaaer den fromme Kvinde
Med sin Skat til mange Syge,
Lindrer deres Nød i Stilhed.
Tro Klenodiet hun vogter,
Kjendes derpaa nu af Alle,
Som paa Jesu Lære troe.
Ei Salome meer hun nævnes,
Efter Jesu sande Billed
Kaldes hun Veronica*).

Det er nu til hendes Bolig,
Til Veronicas, vi komme.
Glem hvert Fjed, som hid du vandred!
Røb ei Husets Sted for Nogen,
Thi de fromme Jesu Venner
Maa for Raadet end sig dølge,
For de grumme Pharisæer,
Som endnu forfølge dem."

Saa den ædle Portia talte
Sagtelig til Slaven Joseph,
Som hvert Ord inddrak begjærlig.

*) vera icon ɔ: sande Billed, Aasyn.

Nu de standsed ved en gammel
Solbrændt Havemuur, bag hvilken
Rank en ensom Palme løfted
Op sin brede, grønne Vifte
Mod den rene, dybblaa Himmel.
Portia lod Joseph banke
Paa en halvskjult Dør i Muren.
Inden for en Stemme spurgte:
„Hvo er der?“ — „Kun Jesu Venner“
Svared Portia. Nu aabned
Døren sig paa lette Hængsler,
Og de traadte ind i Haven
Foran Huset, hvor hun boede,
Hun, som eied Jesu Billed,
Kaldtes nu Veronica.

Kjærlighedsmaaltidet.

De førtes gjennem Haven til en liden
Forfalden Bygning, tæt ved Stadens Muur,
Dens Væg, dens flade Tag var sort af Tiden,
Men skjult af Viinløvs yppige Natur.
En dækket Gang dem førte lidt til Siden —
Saa stod de i den fromme Enkes Buur:
En rummelig, en kjølig=dunkel Stue,
Hvor ingen Prydelser man fik at skue.

Fra Loftet faldt en Straale ned af Solen
Paa Husets Eierinde, som hun sad
Med Lin og Haandteen flittig der paa Stolen
Og spandt og spandt, mens Læben stille bad.
Slør dækked hendes Hoved, sort var Kjolen,
Men hendes Aasyn var saa stille glad —
Skjøndt ei meer ung, laa dog en Skjønheds Tone
End bredet om den venlige Matrone.

Hun er ei ene. Nogle Mænd og Kvinder
Halv skjult i Skyggen, sidde rundt om Væg.
Men midt paa Gulvet staaende befinder
En Mand sig, ung endnu og uden Skjæg.
Hans brune Haar om Skuldrene nedrinder,
Hans lysblaa Kjortel falder rigt i Læg,
En Flod af Kjærlighed fra klare Øie
Udstraaler som en Afglands fra det Høie.

Det er Johannes, Kjærlighedens Lærer,
Discipelen, hvem Herren elsked saa!
Om Herrens Liv han netop Vidne bærer,
Og Jesu Ord fra ham til Kredsen gaae;
Af Talens Fylde der hver Sjæl sig nærer
Og hvert et Øre lytter hungrigt paa —
De, som indtræde, standse ogsaa stille
Og glemme Alt for denne Ordets Kilde.

Nu har han endt. Veronica sig reiser
Og tager mod de Tvende omsorgsfuld.
Høi Romerinden nu blandt Alle kneiser,
Da Kaaben meer ei skjuler Pandens Guld —
Hun bringer Budet fra den syge Keiser
Og beder, at Veronica vil huld
Med Jesu Billed nu til Roma fare
For der dets Undermagt at aabenbare.

Veronica med Bæven hører dette;
Hun vil saa nødig fra sin Kreds, sin Fred!
Men heller ei hun vil til Andre sætte
Den Skat, hun vogter her i Kjærlighed.
Og dog hun spørger sig, om vel med Rette
Hun fængsler Skatten til et enkelt Sted?
Hvis Verdens Herskker kunde læges, vindes
Ved Jesu Billed, burde her det bindes?

Med Varme taler Portia for Sagen.
Vil selv ledsage hende til sit Land —
Og Slaven Joseph lægger klart i Dagen
Tibers Forfatning og hans Længselsbrand.
Veronica kan end ei dæmpe Klagen,
Hun frygter Reisen over store Vand,
Henstiller dog det Hele til Johannes —
Af ham alene skal det Spørgsmaal fandes.

Apostelen, som hidtil lytted stille
Til deres Tale, mæler nu de Ord:
„Kom, kjære Jesu Venner! — Lad os Alle
Nu sætte os til Kjærlighedens Bord.
Naar først vi have nydt, hvad Livets Kilde
Os bød, sin sidste Aften her paa Jord,
Saa vil vi bede, og han vil os høre —
Da skal det gives os, hvad vi bør gjøre."

Huusfruen glemmer nu sin Sorg. Med Ynde
Paa hviden Dug hun sætter Nadver frem,
Og Kjærlighedens Maaltid de begynde
Til Herrens Minde, som han lærte dem.
Hans Priis med fromme Sange de forkynde,
De føle sig som i en Faders Hjem.
Johannes bryder Brødet, rækker Vinen,
Som Herren gjorde, før han gik til Pinen.

Da nu med Gaverne de mættet vare
Og styrkede i Tro, Johannes stod
Og løfted Kalken høit, den gylden klare,
Med Pagtens Viin, med Jesu sande Blod.
Og bad: „O, Herre, Du nu aabenbare
Din Hensigt med det Tegn, Du efterlod!
Skal vi det i vor lille Kreds bevare?
Skal vi til Hedningland det lade fare?

Vi vide vel, Du er blandt os tilstede,
Selv om dit Aasyn vi ei skue faae —
Dog vil det smerte os, dog maa vi græde
Om hint dit Billed vi bortsende maa.
Men er det saa din Villie — o, vi bede —
Saa viis Dig for os, som vi sidst Dig saae —
Da see vi, at dit Billed vi beholde
Om og det andet gaaer til Romas Volde!"

Knapt er det sagt, før Den, de Ord paakalde,
Staar midt iblandt dem, i sit kjendte Skrud;
Med himmelsk Smil, mens de paa Knæ nu falde,
Han sine stungne Hænder breder ud.
Velsignelsen: „Fred, Fred med Eder Alle!" —
Han giver dem, som Menneske og Gud.
De drikke atter ind hin elskte Stemme —
O, den livsalige, de aldrig glemme!

Men, som de atter hæve deres Øie —
Da er han borte — Kun et Rosenskjær
Som Morgenrøden over Tabors Høie,
End fylder Rummet, viser, han var her.
Nu vide de hans Villie da, og føie
Sig glade i den. Til hin Romerfærd
Veronica sig freidig nu bereder,
Hun gaaer jo i Hans Navn til fjerne Steder.

Stille Fart.

Over Middelhavets milde Bølger,
Klare, dybblaa, lig en omvendt Himmel,
Gled et Skib for stadigt gode Vinde
Fra Judæas Kyst og til Italiens.

Det var som en indre Magt det førte,
Stille gled det, ingen Storm det rørte,
Kun en venlig Luftning fyldte Seilet.
Og dog svulmed dette bredt og mægtigt
Brusende, som Svanens hvide Vinge,
Førte Skibet som i Flugt henover
De let krusede og blanke Vover.
Perlehvidt stod Skummet høit om Stavnen,
Blev til Funkle-Ild, naar Natten bredte
Ud sin dunkle, stjernesatte Kaabe.

Hvergang Solen atter deilig hæved
Op sit friske Blik af Morgenhavet
Saa den venlig paa den skjønne Snekke,
Som for fulde Seil gled frem mod Vesten.
Thi den slutted inde Guds Søns Billed,
Baaret af Veronica, den Fromme,
Til den syge Verdensherskers Frelse.

See! — der sidder hun, den milde Kvinde,
Stille, ydmyg, hist paa Agterdækket,
Understøttet tro af Slaven Joseph
I at vaage over Helligdommen,
Som i Skrin af Cedertræ bevares.
Portia, den ædle Romerinde,
Sidder hos dem haabfuld, og dog sorgfuld,
Thi hun seer i Forstavnen Pilatus
Sidde mørk i Frygt og Grublen sænket,
Vel ei bunden, men dog strengt bevogtet.
Han, den Ulyksalige, som stedse
Nu maa følge med sit Offers Billed,
Ræd, som Skyggen følger efter Lyset.
O, hvor ofte ønsked han, at Skibet
Maatte synke ned i dybest Afgrund,
Skjule ham og al hans Angst i Glemsel,
Eller at en Storm oprøre vilde
Dette blanke Hav, og kaste Skibet

Mod en ensom, mod en fremmed Strandbred,
Hvor end Ingen til hans Brøde kjendte,
Hvor ei Straffen, ei Tiber ham venter!

Men, kun i hans eget Indre Stormen
Rased vildt, kun der sig Dybet aabned.
Havet blev saa blankt og klart som Himlen,
Skibet foer saa fuglelet derover,
At det ikke vared mange Dage
Før de øined Latiums blide Kyster
Staa i skjønne Linier over Havet,
Før de skued Ostia, det stolte
Romas Havn, med sine Marmortaarne
Lyse dem med Sikkerhed til Maalet.

I Keiserborgen.

Tiberius, den Verdens Herre,
Laa syg end i Palatium.
Han Dag for Dag var bleven værre,
Hans Pine stedse mere grum.

Han havde ventet Nætter, Dage,
Til Timer blev ham hvert Sekund, —
End intet Budskab kom tilbage
Ifra Judæas Palmelund.

Var Frelseskibet gaaet under? —
Var Sagnet om hin Læge Tant?
Hvad, om hin Slave dette Under
Kun for at slippe bort, opfandt? —

Saa Tvivlens Dæmon ofte fristed
Ham i de lange Nætters Dyst,
Men aldrig dog den ganske vristed
Ham Haabet af det pinte Bryst.

Thi Troens Kraft i Slavens Stemme
Saa underligt ham havde rørt:
Han kunde aldrig mere glemme
Hin Læges Navn, før aldrig hørt.

Det sank med Stilhed i hans Hjerte,
Det underbare Jesu Navn,
Og dunkelt, mod al Tvivl, al Smerte,
Han aned deri Frelsens Havn.

En Sommerdag, i slige Tanker,
Laa paa sin Løibænk Roms Tyran. —
Da hørtes Larm — nu Vagten banker
Og melder høit: „Volusian!"

Op vilde Keiseren nu fare,
Men sank med Jamren atter ned.
Til sin Legat han kunde bare
Fremstamme svagt: „Er Lægen med?"

Da nu Volusian fortalte
Om Lægens marterfulde Død,
Ham Sorg og Vrede næsten kvalte —
Pilatus strax han dræbes bød.

„Vent endnu lidt — o Imperator,
Før du din Harme slynger ud" —
Saa mæled atter den Senator:
„Jeg har dog med et Haabets Bud!"

Og for Tiber han nu fremstilled
Hvorlunde de dog havde bragt
Fra Østerland hin Læges Billed,
Der skulde eie al hans Magt.

„Prøv denne, Herre,“ saa han endte —
„Og hvis Du bliver karsk derved —
Glem ei, Pilati Hustru vendte
Først vore Blik mod Tegnets Sted.

Lad hendes Mand da Skaansel finde!
Han er en Roms Patricier dog.
Men drag dig fremfor Alt til Minde:
Mig var det, som hint Tegn medtog.“ —

„Hvor har du Tegnet? — Lad mig see det!“ —
Tiber i Feberhast nu bød.
„Der kommer Eierinden med det“ —
Saa den Senators Svar da lød.

Og see, af Slaven Joseph ledet,
Veronica indtraadte nu.
Hun var paa denne Stund beredet —
Dog bæved hun i synlig Gru,

Da hun den syge Keiser skued
Paa Purpurleiet ligge fæl,
Som Dødning — kun hans Øine lued
Og viste, der var Liv og Sjæl.

Hans Slaver reiste ham med Møie.
„Du kom dog, Joseph,“ stønned han —
„Men hvor er Lægen vel, den høie,
Som skulde frelse mig paa Stand?“ —

„O, han er død, min høie Herre!
Og dog han lever, er med os! —
Skjøndt siden du er bleven værre,
Han dig helbreder, Død tiltrods!

Men du maa tro, at han har villet
Dig frelse, som den hele Jord —
Saa vil der strømme fra hans Billed
En Kraft til dig, som fra hans Ord."

Saa talte til sin Herre Slaven,
Han var jo fri nu — ei Tiber.
Men denne bad: „O, viis mig Gaven —
Jeg troer, at Frelsen er mig nær!"

Veronica frembar hin Kiste
Af Cedertræ fra Libanon,
Men hendes Sjæl den Herre priste,
Som sprængte alle Dødens Baand.

Al Frygt nu veg. Af Troen fredet,
Hun traadte nær til Keiseren —
Tog ud af Kisten Linnedklædet
Og holdt det for hans Aasyn hen.

Helbredelsen.

Ja, han skued Jesu Billed,
Tro paa Klædet der fremstillet!
Fra den hvide Pande trilled
Blodvæld under Tornekrands.
Ikke kunde han sig bøie
Bort fra dette Billeds Øie,
Som med Blik, saa milde, høie,
Saa paa ham i Taareglands.

Haab fra disse dybe Blikke
Kunde Cæsar nu inddrikke,
Taarer før han eied ikke —
Nu i Strømme frem de brød!

Aldrig før han bede lærte,
Nu han bøied stolte Hjerte,
Bad om Lindring i sin Smerte,
Bad til ham, som selv led Død!

Frem han nu sit Hoved førte,
Saa hans tørre Læber rørte
Med et Kys, som Engle hørte,
Brændende ved Klædets Rand.
Og i samme Nu bortsmelted
Smerterne, som nys ham ælted,
Og en Centnervægt blev væltet
Fra hans pinte Bryst paa Stand.

Sødt, som efter Bad, han sukked,
Kjøling Feberheden slukked,
Hver hans Vunde mildt sig lukked,
Kraft kom atter til hans Been.
Let, som Vinden hæver Seilet,
Sprang han op — til Sølverspeilet —
Kunde Troen have feilet?
Nei! — han saae sig — han var reen!

Han var reen — han var helbredet!
Alle maatte tro og see det,
Alle sank i Knæ nu ved det
Store Under, sank i Bøn.
Selv Tiber paa Knæ maa dale —
Første Gang i Keisersale
Lød der Bøn og Takketale
Til Marias ringe Søn.

Keiserens Tak.

I Keiserborgen blev nu Glæde,
Stor Undren nu i hele Rom.
Tiber var atter karsk tilstede,
Drog med al Pragt i Staden om.

Til Folket gav han Brød og Lege
Og viste sig i Circus selv.
Fra hundred tusind Munde stege
Nu Bifaldsraab mod Himlens Hvælv.

Man saa ved Imperators Side
En fremmed Yngling, prægtig klædt,
Ham kunde Keiseren vel lide —
De Store dog ei hued det.

Thi det var Joseph, Jødeslaven,
Som nu for gode Raad fik Løn. —
Tiber ham skjænked Frihedsgaven
Og holdt ham næsten som en Søn.

Veronica han høit og æred,
Gav hende Gods og megen Pragt,
Skjøndt intet mere hun begjæred
End atter hjem at vorde bragt.

Dog, derom var der ikke Tale,
Da hun sit Billed ei forlod,
Og dette nu i Keisersale
Med megen Glands og Hæder stod.

I rigen Guld og Ædelstene
Tiber det nu indfatte lod,
Og hver en Aften kom han ene
Det at tilbede, hvor det stod.

Han Portia ei heller glemte;
Ei hendes Mand nu Døden led.
Den Straf, Tiber for ham bestemte,
Var Livet i Landflygtighed.

Ak, denne Straf var næsten værre!
Som Cain vandrede han om —
Til Den, som havde pint Vorherre,
Ei nogen Fred, ei Hvile kom.

Hans Minde selv, til sidste Dage,
Vil ei faae Fred i Christi Stat —
Hvert Barn vil altid der gjentage:
„Pint under Pontius Pilat!"

Volusian var misfornøiet.
Han havde ventet mere Huld —
Det skar ham ondt i Romer-Øiet
At Jøderne fik Hæder, Guld.

Han derom i Senatet hvisked
Og ægged Fædrene til Daad —
Skjøndt Alle for Tiber de smisked,
Dog skjult mod ham de lagde Raad

Veronica forfærdes.

Veronica en Aften
Sad i den gyldne Sal —
Dog ikke glad, fra Barmen
Sig mangt et Suk vel stjal.
Hun længtedes tilbage
Til hint sit ringe Hjem,
Til sine Jesu Venner
Fjernt i Jerusalem.

Hun følte sig saa fremmed
I denne rige Pragt,
Selv kjære Billed kjendte
Hun knapt i nye Dragt.
Dets Guld og Ædelstene
Gav kun saa koldt et Læ,
Hun elskte meer det duftende,
Simple Cedertræ.

Portia var sin Husbond
Tro fulgt i hans Exil,
Og Joseph, den Frigivne,
Hun sjældent saa, med Il
Han ofte var paa Reiser
For Keiseren, sin Ven.
Saa sad den fromme Kvinde
Fast ene da igjen.

Hun havde nok af Terner
Og nok af Slave=Folk,
Dog fandt hun blandt dem Alle
Ei nogen Hjertets Tolk.
Men, hvad mest hende ængsted —
Det var den Keiser selv,
Naar han hver Aften traadte
Ind under Salens Hvælv.

Han kom forat tilbede
Hint Frelsens Tegn vel der,
Dog saa hun meer og mere
Nu hvad han søgte her:
Et Billed kun, blandt flere,
Han tilbad, ikke Gud.
Han kunde ei sig rive
Fra Afgudsvanen ud.

Saa kom han og hin Aften
Og kasted sig til Jord
For Skrinet, som i Guldpragt
Stod paa et Jaspisbord.
Han mumled nogle Bønner,
Han kyssed Skrin og Bord, —
Saa stod han op og talte
Til Kvinden disse Ord.

„Veronica, nu fryd dig! —
Din Hæder vorder stor —
Snart du som en Præstinde
I Tempelhaller boer.
Imorgen i Senatet
Jeg sætter Forslag frem,
At Jesu Billed nu skal
I Pantheon faae Hjem.

Der skal det, selv en Guddom,
Blandt vore Guder staae —
Som Jupiter, Apollo,
Skal Jesus Hyldest faae:
Som dem han skal tilbedes
Af Roms Senat og Folk —
Og du, du skal der være
Den nye Guddoms Tolk."

Skræk greb den fromme Kvinde
Og Harme ved de Ord, —
Dødbleg hun fra sit Sæde
Med dette Raab opfoer:
„O Herre, ikke veed du
Hvad selv du siger nu —
Din Frelser har du spottet,
Dit Forsæt er en Gru!

Det Billed, jeg dig bragte
Er kun et Mindebud
Om Ham, som evig lever,
Som er den sande Gud,
Som ingen andre Guder
Vil taale i sit Huus,
For hvem de alle synke
I usselt Støv og Gruus.

Vil du, dit Folk, ham dyrke,
Da maa de Andre bort!
Over dit hele Rige
Maa Afgudsvrimlen fort! —
Tilbed saa ene Herren,
Som for os Alle led —
Da først du ret ham takker —
Da vil du finde Fred!"

Tiber medynksom smiled:
„Kvinde, forstaa mit Bud!
Jeg vil jo største Hæder
Nu bringe til din Gud. —
Bortjage alle andre
Det selv ei Cæsar kan,
Saalidet, som fra Himlen
Nedtage Stjerners Brand.

Men Roms Senat og Keiser
Kan sætte Guder ind.
Din Gud har mig helbredet,
Han skal og være min!
I alle Guders Tempel
Han skal faae Hædersted, —
Jeg kan ei gjøre mere;
Min Villie nu du veed."

Han gik. I Sorg og Rædsel
Lod han Veronica.
Hvad gjøre? — Ei hun vidste,
Hvor tage Hjælpen fra.
Hun skikked Bud til Joseph,
Men han var langt bortsendt
Af Keiseren i Ærind
Til Folket i Tarent.

Fortvivled greb hun Skatten
At flygte bort med den
Til ussel Vraa, kun ikke
Til Afgudstemplet hen! —
Hun prøved — af hver Udgang
Hun fandt med Vagt besat.
Tiber lod nøie vogte
Paa hende, hendes Skat.

Da vidste hun ei bedre
End sænke sig i Bøn
Til Ham, hvis dyre Billed
Var hendes Sorgers Løn.
Det var jo med hans Villie
Hun drog med det herhid,
Saa maatte han vel vide
At skjærme det i Tid.

Af Bønnen blev hun stille
Og fatted Mod igjen.
Den rene Troens Kilde
Flød stærkt til Hjertet hen.
I gyldne Fangebolig
Som i sit Hjem hun sad
Og spandt, og vented rolig
Paa Morgendagens „Hvad?“ —

I Senatet.

Forsamlede var Romas Senatorer nu
I Statens gamle Helligdom, i Jupiters
Guldklædte Tempel høit paa Capitolium.
De Romas Fædre sad der i alvorlig Kreds,
I hviden Toga med den brede Purpurbræm,
Saa værdige, som havde de bevaret end
En Rest af Republikens gamle Romeraand.
Idag de havde ogsaa mandet svært sig op,
Paakaldt hver stor Erindring fra hin Friheds Tid,
For nu at samle Mod til i en enkelt Sag
At stemme mod den strenge Imperators Bud.
Man saa Volusian gaa flittig om i Kreds
Og hviske til den Ene, til den Anden, for
At flamme op det uvante, det nye Mod.
Og dog blev mangen Ætling af en Cato bleg
Da Tubaskrald og Folkemængdens fjerne Raab
Forkyndte dem, at Imperator nærmed sig.

Han kom, den stolte Skikkelse, i al sin Pragt.
Paa sin Curulstol tog han majestætisk Plads,
Slog nu til Lyd og talte til Senatet saa:

„I høie Fædre! Vel I veed og seer det her:
Af lange Sygdom er jeg fuldt helbredet nu —
Med Et, som ved et Under, ved et Billeds Magt.
Det Billed er af Jesus ifra Nazareth
I Jødeland, en meget vis og hellig Mand,
Som vandred om og gjorde Godt og lærte Godt,
Helbreded Syge, vakte selv en Død til Liv.
Tilfældig fik jeg høre om hans Lægekraft.
I veed, jeg sendte En af Eders Midte hen
At hente denne store Læge hid til Rom,
Da ingen Anden hidtil havde hjulpet mig.
Vel fandtes han ei længer blandt de Levende,

Men dog hans Billed bragtes hid, og ene ved
At see det, røre ved det, er jeg bleven karsk.
Naar han selv efter Døden eier slig en Magt,
Da er det klart, han være maa en mægtig Gud,
Optaget blandt de Himmelske, i Guders Hjem.
Thi sømmer det sig og, at Verdensrigets Stad,
Det evige, det stolte Roma, som paa Jord
Er Himlens Billed, at det nu, som vel og før
Med Isis, med Osiris, mangen anden Gud —
Opstiller den Gud Jesus i sit Pantheon
Til Tak fordi dets Cæsar han helbredet har.
Saa lyder Cæsars Forslag da til Roms Senat."

En Stilhed fulgte. Alle vented. Endelig
Der reiste sig en gammel, stærk Senator op,
En af de Faa, der havde arvet Fædres Mod.
„O Cæsar!" — saa begyndte han, mens Mange skjalv,
„Senatet takker Guderne, at du blev karsk —
Men ikkun Romas gamle Guder takker det,
De Herlige, som førte denne ene Stad
Til Herredømmet over hele Jordens Ring.
Vi kan ei stille op i deres høie Kreds
En ringe, ukjendt Mand af et foragtet Folk,
En Magier, som lidt har en Forbryders Død,
Vanærende, paa Korset, denne Slavers Straf.
Nei, hør mig Cæsar! — Sku til Hallens Baggrund her,
Hvor Jupiter, den Menneskers og Guders Drot,
I mægtig Kraft og ædel Skjønhed skinnende,
Høit throner over dit og vore Hoveder.
Tænk dig nu ved hans Side da hin Jødetræl
Blodstænket, smertevredet, fælt paa Korset hængt.
Troer du da ei, den Lynudsender vilde strengt
Paa Roma hævne saadant Sacrilegium?
Det maa ei skee, det skal ei skee! — Vi bede dig
O vise Cæsar — skaan os for at stemme her,
Thi aldrig kan Senatet give sligt Dekret."
Han taug, og Taushed fulgte først den Gamles Ord —

En Taushed, dyb og trykkende, som Luften før
Et Tordenveir. Alt lyned det fra Cæsars Blik,
Hans Pande-Aarer svulmed blaa, hans Bryst gik høit.
Dog tvang han sig endnu, og sendte langsomt kun
Fra sammenbidte Læber saadant Spørgsmaal ud:

„Er dette, Senatorer, Eders fælles Røst?“

„Ja, ja!“ de raabte næsten Alle. En stod op,
En Scipio, kun lidet værd sit store Navn: —
„Ja, vise Cæsar“ — smisked han — „ja, ogsaa jeg
Som Romer kan ei stemme for hin Jødegud,
Hans Billede vi kunne ikke ofre til. —
Tillad mig dog, guddommelige Cæsar, nu
At foreslaa et andet Billed i hans Sted,
At sættes op blandt Guderne i Pantheon.
Et Billed, skjønt og herligt som de Bedste der,
Et Billed, som vi Romere kan offre til,
Saa sandt vi i dets Træk vort Riges Almagt see.
Det Billed er dit eget, store Cæsar! — Ja! —
Giv os til Gud ei Jesus, men Tiberius!“

I denne frække Smiger stemmed Mange med
Med Haab at derved lede Tordenskyen bort,
Som mørk paa Cæsars Pande havde leiret sig.

Det hjalp dem lidet. Skyen over dem dog brast.
Forfærdeligt blev Cæsars Aasyn nu at see —
Dæmonisk Grumhed greb de ellers skjønne Træk,
Et bittert Haansmil spilled om den hvide Mund,
Mens det som Slangers Hvislen fra hans Læber lød:

„I vil til Gud ei Jesus, men Tiberius?
Velan, velan, som I det ville, skal det skee.
Dog maa I vide, ei Tiber I kjende end.
Et Lam I kunde nylig til Jer Hersker havt —

Nu kan det hænde, at I har en Tiger valgt!"
Saa foer han med sit Følge ud af Templet brat. —

De blege Senatorer sadde der igjen,
Saa bange paa hinanden, medens Jupiter
Capitolinus marmorkold saa ned paa dem —
Hos ham var ingen Redning, ingen Trøst at faae.

Tibers Forandring.

Vel skede det, som selv han sagde,
En Tiger blev fra da Tiber.
Tykt Mørke om hans Sind sig lagde,
Han kjendte ei til Mildhed meer.

Det var, som om hans Synd, den svare,
At have villet sætte Christ
Iblandt de falske Guders Skare —
Med Vanvid slog ham nu tilsidst.

Han rased mod Senatet, Folket,
Død overalt han sendte hen.
Hvert Ord, hver Mine han fortolked
Som Anslag imod Keiseren.

Sin Billedstøtte lod han stille
I hvert et Tempel op som Gud, —
Hvo, som til den ei offre vilde,
Af Livets Bog blev sletted ud.

Til Jesu Billed ikke mere
Han vandred nu — han skyede det. —
Var det fordi at Guder flere,
Sig selv, han stilled op mod det?

Ak, vel han i sit dunkle Indre
End følte tidt dets dybe Blik —
Men nu det kunde ham ei lindre,
Det bragte ikkun Angers Stik.

Han søgte drukne denne Stemme
I Blod og i bacchantisk Fest,
Men aldrig ret han kunde glemme,
At Jesus engang var hans Gjæst.

Det var en Rest af dette Minde,
Som endnu ham frigive lod
Veronica, den fromme Kvinde,
Med hendes kostbare Klenod.

Saa og da Joseph kom tilbage
Og fandt med Gru den nye Tiber,
Han lod i Fred ham Afsked tage. —
Nu havde han ei Vidner fler,

Der kunde ham med Ord erindre
Om Lægen, som ham frelste blidt.
Men Vidnet i sit eget Indre
Det kunde han ei blive kvit.

Det fulgte ham fra Bad til Fester,
Det fulgte ham fra Huus til Huus,
Det sad usynlig blandt hans Gjæster —
Kun han det saa, midt i sin Ruus.

Det drev ham bort fra Folkets Blikke,
Det drev ham bort fra selve Rom,
Han standsed ei, han hviled ikke
Før til Capreras Ø han kom.

Paa dette Fjeld, der sælsomt stiger,
En Sphinx, af Havets Bølger op —
Der sad tilsidst den gamle Tiger
Og speided fra sin Klippetop.

Selv der han fandt dog ingen Hvile,
Selv did hint Vidne fulgte ham —
Forgjæves mod dets Flammepile
I Huler dulgte han sin Skam.

Endnu han Død rundt om sig sendte,
Han frygted Fjende, frygted Ven,
Til Død hans egne Kvaler endte
Paa denne Jord. Hvor drog han hen?

O, lad os troe, det Frelsens Billed,
Han engang rørte med sin Mund,
Har atter sig med Naade stillet
Fremfor hans Sjæl i sidste Stund!

Veronica i Rom.

Fra gyldne Keisersale
Veronica i Fred
Drog med sit dyre Billed
Hen til et Skjulested.
I Drøm af Herren varslet
Hun Rom dog ei forlod —
Hun skulde der forblive,
Hans Folk at tage mod.

Blandt Fattige og Ringe
Hun sit Paulun opslog —
De skulde arve Riget,
Som Cæsar ei modtog.

I Stilhed der hun leved
Og vogted tro sin Skat,
Og mildned med dens Straaler
Elendighedens Nat.

Snart Joseph, den Frigivne,
Blev hendes Hjælper der, —
Med Rædsel var han flygtet
Fra Pragt og fra Tiber. —
Han blev nu Jesu Tjener
Og var sin Herre tro —
Veronica ham fulgte
Med Trøst til Sorgens Bo.

Lidt efter lidt da samled
Sig Troende om dem —
En Kreds af Jesu Venner,
Som i et fælles Hjem.
Fra Jødeland kom Andre,
Herrens Apostle selv —
Og Jesu Samfund voxed
Alt som en stille Elv.

Snart kom dog Kampens Dage, —
Forfølgelsen udbrød,
Men Vennerne gik freidigt
Til Lidelse og Død.
En hellig Martyrskare
Bar Vidne med sit Blod,
Og just ved Død og Fare
Steg Menighedens Flod.

Veronica gik stille
Igjennem al den Strid,
Hun skulde ikkun vidne
Ved trofast Kvinde-Id.

Hun længe blev bevaret
Alt som en Moder klar —
Det var, som Herren spared
Den, som hans Billed bar.

Der siges, hun er vorden
Vel over hundred Aar —
Saa toges hun fra Jorden
Blidt til en evig Vaar.
Men før hun Øiet lukked,
Hun Biskop Clemens gav
I Arv det elskte Billed, —
Saa lagdes hun i Grav.

Hvad der siden blev af Jesu Billede.

Biskop Clemens fuldt besvared
Denne Tillid, — tro bevared
Skatten, som til Rom blev lagt.
Saa fra Bisp til Pave gik den,
Meer og mere Hæder fik den
Alt som Kirken kom til Magt.

Men, som Magten steg, saa Glandsen,
Ak — snart over Martyrkrandsen
Glimred Pavekronen stolt!
Til det Ydre atter Sindet
Vendte sig, og sært forblindet,
Formen man for Aanden holdt.

Svøbt i Guld og Ædelstene
Jesu Billed da stod ene,
Taget bort fra Folkets Blik.
I Sankt Peters Dom det gjemtes,
Mangen Fest for det bestemtes —
Men kun Præster see det fik.

Der det endnu skal bevares. —
Dog, det kan ei ret. erfares
Om det er det sande end.
Høit fra en Altan det vises
I sit gyldne Skrin, og prises —
Gjemmes derpaa bort igjen.

Men de kunne dog ei gjemme
Jesu Billed meer, — de glemme:
Steen for det er som en Dunst.
Raphael, Correggio saa det
Gave skjønne Vidner paa det
I den christelige Kunst.

Og — om hine Tavler blegne —
Jesu Billed kan ei segne,
Gud har lagt det aabenbart
I den nye Pagtes Bøger. —
Der Enhver, som nu det søger,
Kan det finde, sandt og klart.

I hver Borg, hver fattig Stue
Kan nu Alles Øine skue
Jesu Aasyn, om de vil.
Evangeliet frembærer
Ordet fra den elskte Lærer,
Tegnet fra den Frelser mild.

Ja, livagtigt der fremstillet
End vi eie Jesu Billed,
Fra hvis hvide Pande trilled
Blodvæld under Tornekrands.
O, at vi os aldrig bøie
Bort fra dette Billeds Øie,
Som med Blik, saa milde, høie,
Seer paa os i Taareglands!

Moder og Søn.

Drama i tre Akter.

1871.

Personer.

Herbert Lucy, Lord Egremont.
Lady Mary, hans Moder.
William Lucy, hans Fætter.
Sir John Hensingham, en Naboherremand.
Lady Clara Vere de Vere, hans Myndling.
Alisan, en gammel Husholderske paa Egremont.
En Tjener.

Scenen er i de to første Akter ved og paa Castle Egremont i Westmoreland, tredie Akt i London.

Første Akt.

Endeel af Parken omkring Egremont Castle i Westmoreland. Tilhøire Slottets gothiske Portal, omslynget af Epheu. Tilvenstre en Mosbænk under en stor Eg. I Baggrunden bjergrigt Landskab, der indeslutter en Sø.

Første Scene.

Sir John Hensingham kommer fra Parken, Lady Mary møder ham fra Portalet.

Lady Mary.

I her saa ene, Sir John Hensingham?
Jeg troede, I var med de unge Folk
Paa Udflugten til Ennisdale Kloster?

Sir John.

Nei, sandt at sige har jeg liden Lyst
Til denne Sværmen om paa Sø og Fjeld,
Naar ikke Hornet klinger, Hunde glamme
Og Bøssen knalder paa en lystig Jagt.
Jeg kan ei falde i Henrykkelse
Ved blot at see et Træ, en gammel Muur,
Om ei en Hare skjuler sig derbag.
See, derfor blev jeg ogsaa hjemme nu,
Da Egremont med Clara og sin Fætter
Drog ud paa Valfart til det gamle Kloster.

Mig synes sandelig, at vi har nok
Af Klosterstilhed her paa denne Borg.
Da var her andet Liv i fordums Dage,
Da Eders Mand, Lord Robert, endnu leved.

Lady Mary.

En Enkes stille Huus kan ei tilbyde
Saa larmende Adspredelser, som før.

Sir John.

Og er da Eders Søn ei Borgens Herre? —
Hvi træder han ei i sin Faders Sted?

Lady Mary.

Taalmodighed, Sir John, end et Par Uger,
Og Bryllupsklang afløser denne Ro.
Naar han har ægtet Eders smukke Myndling,
Jeg drager til mit Enkesæde bort,
Og Glædens Larm kan frit da herske her.

Sir John.

Jeg frygter, Glæden bliver da og stille:
Jer Søn, Mylady, er ei lig os andre
Landadelsmænd her i Westmoreland.
Han vædder ei, han jager ei, han vil
Ei tømme Bollen i et lystigt Lag.
Han gaaer omkring og drømmer, han studerer,
Han graver sig i Bøger ned, han skriver —
Jeg troer, Gud hjælpe mig, han skriver Vers! —

Lady Mary.

Og dog til denne Drømmer, denne Sværmer,
Som har saa liden Sands for Junkerliv,
At han for Poesi og Bøgers Selskab

Forsømmer Omgangen med Heste, Hunde —
Til ham har I bortlovet Eders Myndling,
Den høibaarne, den stolte Lady Clara,
En Hertugs og en ægte Sportsmands Datter? —
Hvorledes kan I sammenstille det? —

Sir John.

Det bliver hendes Sag, og ikke min.
Clara de Vere er min Myndling vel,
Men her er ingen Formue at styre.
I veed, at hendes Fader, Hertug Beaufort,
I hendes Barndom døde ruineret.

Lady Mary.

Ja, just ved Eders priste Væddeløb.

Sir John.

Nu, det er hændt saamangen Gentleman.
Den stakkels Hertug efterlod sin Datter
Kun et Par hundred Pund i aarlig Rente
Og saa et Brev til mig, hans gamle Ven
Og fjerne Slægtning, hvori han mig bad
At tage Clara i mit Huus og være
Hans Datters Formynder, til hun engang
Standsmæssigt kunde blive vel forsørget.
Det Hverv har jeg opfyldt, saa godt jeg kunde:
Paa Hensingham er hun opfostret, som
Det sømmer sig for hendes Rang og Stand,
Og aldrig har hun følt, at hun var fattig.
Men da jeg selv har Børn, og altsaa ei
Vel kunde sikkre hendes Fremtid uden
Igjennem Giftermaal, saae jeg ret gjerne,
At Eders Søn, Lord Egremont, den største
Godseier her i Egnen, nærmed sig
Som Beiler til min skjønne Myndlings Haand,

Og jeg tilsagde ham den strax, uagtet
Hans Levesæt ei stemmer med, hvad jeg
Maa ansee værdigt for en engelsk Lord.

Lady Mary.

Altsaa — det var kun Godset, ei Personen,
I valgte for Jer Myndling? Skade da,
At Bruderingens rige Guldindfatning
Omgav et tankeskjønt Apollohoved
Og ei en Satyrs eller en Centaurs.
Tænk, om det havde været William Lucy's?

Sir John.

Jeg nægter ei, af de to Fættere
Jeg havde heller hilset William Lucy
Som Claras Mand. Han er en dygtig Jæger,
En munter Svend, og vilde blevet mig
En lystigere Nabo, end Lord Herbert.
Desværre mangler han det Væsentlige;
Han er ei Arvingen til Egremont —
Skjøndt egentlig han burde være det.

Lady Mary.

Sir John — hvor vil I hen med den Antydning?
I mener dog vel ei, at der er Grund
Til at betvivle Herberts Arveret? —

Sir John.

Bevares, nei. Jeg veed jo, Eders Mand,
Lord Robert, havde kun den ene Søn,
Thi er han jo sin Faders rette Arving,
Saalænge intet Testament er fundet,
Som gjør hans Farfars Uret god igjen.

Lady Mary.

Hvad andet Testament kan her vel tænkes,
End det, som selv I haver seet, Sir John,
Hvori min Husbonds Fader ham indsatte
Til ene Arving af det hele Gods?

Sir John.

Med Udelukkelse af ældste Søn,
Den stakkels Williams Fader, blot fordi
Han havde giftet sig mod Lordens Villie.
Javist, Mylady, jeg bevidne maa,
At Eders Søn har den formelle Ret;
Men ligefuldt jeg paastaaer, at den gamle
Lord Arthur Egremont dog handled Uret
Imod sin ældste Søn, og fast jeg troer,
Han paa sit Sidste haver angret det.

Lady Mary.

Der fandtes dog ei andet Testament,
End det, som gjorde Robert til hans Arving.
I veed, vort Gods er intet Majorat —
Den gamle Lord var i sin fulde Ret,
Da han udvalgte selv sin Eftermand
Blandt sine Sønner. Roberts Broder, Henry,
Var ikke blot ulydig, han var Spiller
Og Ødeland, uværdig til at blive
Chef for det gamle Huus af Egremont.
Min ædle Husbond skyldte da ei blot
Sig selv, men og sit Huus at tage Sædet,
Som Faderen ham havde udseet til,
Og som han til sin Død har fyldt med Ære.

Sir John.

Fra Eders Standpunkt har I ganske Ret.
Ja, man maa hylde det Bestaaende,

Og derfor har jeg heller ikke nægtet
Jer Søn, Lord Herbert, Lady Claras Haand.
Den stakkels William faaer man overlade
Da til hans Lod som Junker Arveløs.

Lady Mary.

Han er dog ei forladt. I veed, min Husbond
Har efter Brod'rens Død i fremmed Land
Hidkaldt hans Søn tilbage, givet ham
En rig Opfostring, og har udsat for ham
En Apanage, vel saa rundelig,
At deraf standsmæssigt han kunde leve,
Hvis ei uheldigviis han havde arvet
Sin Faders Hang til Ødselhed og Sport.
Jeg seer da ikke, han er at beklage.

Sir John.

Nei, han faaer holde sig til Bedstefad'ren,
Som ligger taus i Graven. Nok om det.
Tilgiv Mylady, hvad jeg her har talt;
Det var kun uvant Stilhed, Ørkesløshed,
Som drog mig disse gamle Tanker op
Af Fortids Grund. Jeg maa adsprede mig,
Jeg gaaer til Eders Stalde. Maaskee dog
Jeg finder der et Dyr, Hest eller Hund,
Som kan udfylde mig den lange Tid
Til Aftentaflet. Indtil da, Mylady,
Jeg anbefaler mig i Eders Gunst.

(Han gaaer ud i Baggrunden).

Anden Scene.

Lady Mary (alene).

De gamle Tanker! — O, jeg kjender dem,
De komme og til mig saamangen Nat

Og vække Tvivl og Angst, og ville drive
Mig til at granske i det skjulte Dyb,
Som dækker vor Families dunkle Fortid.
Og dog jeg frygter for at gjøre det —
Af Svælget kan der jo opstige brat
Et Spøgelse, som med sin Knokkelhaand
Udstøde vil min Søn, min Eneste,
Fra sine Fædres Borg, fra Gods og Lykke!
Dog, hvis han nyder denne Stillings Goder
Med tvivlsom Ret, er det da ei min Pligt
For Gud og Mennesker, at lade Sagen
Ret undersøge, komme, hvad saa vil?
Jeg mindes vel, min Husbond var urolig
De sidste Aar, han leved. Noget tynged
Paa hans Samvittighed, det ofte var,
Som vilde Ordet bryde fra hans Læber —
Men naar han saae vor Søn, han atter taug.
I Kamret, hvor hans Fader Arthur døde,
Han satte i min Tid ei meer sin Fod,
Men vilde, at der Alting skulde staae
Urørt, som i den gamle Greves Tid.
Først i sin sidste Sygdom vilde han
Med Magt derind, men var for svag dertil.
Han hvisked kun: „Derhen — til Faders Kammer!“
Det var hans sidste Ord. Men jeg formaaede
Ei heller at betræde dette Kammer,
Udsatte det fra Dag til Dag, — saa nu
Min Søn er anerkjendt som Husets Herre
Og har alt vundet sig en elsket Brud.
Kan jeg det nu? — O! Gud, forskaan mig dog
For denne Prøve! Dog, at Du idag
Igjennem denne gamle Spotters Mund
Har ladet mine hemmeligste Tanker
Faae Lyd og Legeme, er det et Vink,
At denne Prøvelse dog nu bør skee! —
Jeg vil opsøge gamle Alisan,
Hun er den eneste Tilbageblevne

Af dem, som tjente hos min Husbonds Fader;
Hun kjender dette skjæbnesvangre Kammer
Og skal mig sige, hvad hun derom veed.
(Seer ud i Parkens Fjerne.)
Der komme de! — ak, mine kjære Børn!
Nu William har forladt dem — de er ene —
See, hvor de vandre glade Arm i Arm
Opad Alleen — han, min ædle Søn,
Saa stolt, saa smuk, med Claras Haand i sin —
Og skuende i hendes skjønne Øie
Sit Liv saa straalende, saa løfterigt!
Imedens jeg, hans egen Moder, staaer
Maaskee beredt til at antænde Miner,
Som kan bortsprænge Grunden under ham
Og vælte Mørke over alt hans Haab!
Jeg tør ei see ham nu — ei tale med ham —
Saa var mit Mod forbi, mit Forsæt tabt!
(Hun iler ud.)

Tredie Scene.

Lord Herbert, Lady Clara (fra Parken).

Clara.

Hvor blev af William Lucy?

Herbert.

O, han saae
Sir John at føre Hundene i Kobbel
Fra Stalden ud — da vi kom der forbi —
Det kunde han ei modstaae.

Clara.

Foretrak
Det interessante Selskab da for vort.
Ret smigrende for os!

Herbert.

Siig ret beleiligt.
Saa kan vi dog tilsidst faae nyde frit
Tilsammen denne skjønne, stille Aften.
Vi fik jo paa vor Udflugt neppe Ro
For al hans Snak om Jagt, om Hunde, Harer —
Jeg troer, han søgte dem bag hver en Busk!
I Klosterkirkens fint udhugne Buer,
Der stod som Kniplingsværk mod Luftens Blaa,
Jeg troer, han øined kun et Fuglenet.

Clara (sætter sig paa Mosbænken).

Lord Herbert, I er slem mod stakkels William,
Han følger jo kun sin Natur som Sportsmand.
Hvad mig angaaer, da er jeg vant til Sligt —
Hos os, paa Hensingham, er aldrig Tale
Om Andet.

Herbert (tager Plads paa Grønsværet ved hendes Fødder).

Og min høie Clara finder
Behag i saadan Færd?

Clara.

Nu, hvorfor ikke?
Der flyder vel saameget Jægerblod
I mine Aarer fra den store Nimrod,
Min stolte Fader, at jeg kan opildnes
Ved Hundeglam og Jægerhornets Klang.

Herbert.

Det vil Du savne da paa Egremont,
Jeg er jo ingen Jæger, som Du veed.

Clara.

Nu vel, saa kan vi bede Fætter William
At komme hid i Jagttiden. Han vil
Da vistnok holde Alt i lystig Gang
Og føre mig paa Jagt, saa tidt jeg ønsker —

Herbert.

Imedens Herbert sidder ene hjemme
Blandt sine Bøger?

Clara.

Han maa ride med.
Lord Egremont kan vel en Hest dog styre?

Herbert.

Og husker Clara da ei Rytteren,
Som foer ad Bjergstien saamangen Gang
Til Hensingham at faae et Glimt af Hende,
Hvis Straaleblik er ham en Livets Sol? —
Og hvordan tidt hun fulgte ham tilbage,
Let svævende paa melkehvide Ganger,
Mens Slør og Lokker flagrede for Vind?
O! saadan er det Lyst at flyve sammen,
I Skov og over Bjerg, langs stille Søer,
Alene med Naturens Herlighed,
Men ikke fulgt af Jægertrossets Hyl
Med vilde Blodtørst efter stakkels Dyr,
Som ei engang har Vaaben til sit Forsvar.

Clara.

Det var da godt, vi dog faae Lov at ride!
Lord Herbert er vel Medlem af et Selskab
Imod Dyrplageri?

Herbert.

Ja, Lady Clara.
Han er et Medlem af det store Samfund,
Som elsker hvert et Kryb og hver en Skabning,
Gud skjænkte Liv og Ret at nyde det.

Clara.

O, hvilken Kjærlighed! — den strækker sig
Da lige ned til Ulv og Bjørn?

Herbert.

Mod dem
Blev Jagten adlet til en Forsvarskrig.
Men slige Dyr ei findes meer i England,
Ialfald ei i Skovene.

Clara.

Hvor da?

Herbert.

O, maaskee findes de paa mangen Borg
Skjult bag en Rævejægers røde Kjortel.

Clara.

Ha, ha! — Saa er min gode Formynder,
Sir John af Hensingham, da vel en Bjørn?

Herbert.

Ja, forsaavidt han brummer meget ofte.
Men han er ikke af de farlige —
Thi skjøndt jeg veed, han dybt foragter mig,
Fordi jeg elsker Bøger meer, end Hunde,
Har han dog lovet mig sin Myndlings Haand.

Clara.

Om hendes Mening spørges der da ikke?

Herbert (reiser sig).

O, Clara, hvor kan Du dog tale saa,
Om kun i Spøg? Du veed, Du føler dog,
At intet Tilsagn fra en anden Haand
Kan binde Dig, hvis Du ei giver frit
Dit Hjerte til den Mand, som elsker Dig.
Og selv han vilde ei for Alt i Verden
Indføre Dig som Hustru i sit Hjem,
Hvis ei Du valgte ham, og ham alene,
Men kun tilfældig ydre Magt og Glands.

Clara.

En sælsom Paastand til en Hertugs Datter.

Herbert.

Fra En, som kun er Jarl, vil Du vel sige?
Vel, Du har Ret, Du vinder ei i Rang
Ved at nedstige til Lord Egremont.
Men Clara, hvis nu Jarlen og forsvandt,
Hvis Godset Egremonts de brede Lande
En Dag, uventet, bortveg under ham —
Siig, vilde Du da end gjenkjende ham
Som den, han er og bliver uforandret:
Et Menneske, som stræber efter Sandhed,
En Aandens Kjæmper, ei Materiens,
En Mand, som elsker Dig, fordi Du er
Ham Idealet for al Kvindeskjønhed —
Og ei fordi Du er en Hertugs Barn?

Clara.

Men Herbert dog, hvortil den Tankeleg?
Du kunde ligegodt jo spørge, hvad

Jeg vilde gjøre, hvis hint høie Bjerg,
Der staaer saa vældigt der med Fod af Skove
Og Tinden rødmende i Aftensolen —
Om det med Et nedsank i Søens Dyb?

Herbert.

Nuvel, saa vov at tænke Tanken ud.
Det er dog skeet før, at Bjerge sank,
Hvormeget meer en menneskelig Bygning?

Clara.

Vel i Italiens vulkanske Egne,
Men ikke i vort stolte, faste England.

Herbert.

Siig ikke det. Vort Englands Samfundsbygning
Saa kunstig er, saa unaturligt afdeelt,
Saa undergravet af Vilkaarlighed,
At Den, som staaer paa Høiden, let en Dag
Kan finde sig nedstyrtet iblandt Folket.
Hvad mig angaaer, jeg vilde ikke frygte
For saadant Fald. Jeg føler i mig Evne
At opretholde mig ved egen Kraft,
At vinde mig en Stilling ved mit Arbeid
Og ikke tage Alt af Fødslens Gunst.
Men Du, min Clara, kunde Du mig følge
Med Haab og Mod paa denne trange Sti?

Clara.

O, Herbert, hvorfor spørger Du om det?

Herbert.

Fordi, min Elskte — ak, fordi jeg frygter,
At hvis Du ikke kunde det, hvis Du

Ei af din Kjærlighed fik Kraft at lette
Mig Kampens Byrde, saa den blev en Lyst,
Hvis jeg paa Vandringen i dybe Dale
Saae Dig mismodig, træt og længselsfuld
At skue op mod Borgen hist paa Fjeldet,
Hvorfra Du var nedsteget ved min Haand —
O, Clara, da jeg frygter for, at selv
Jeg kunde vorde svag og give tabt
Og trække Dig med mig i Strømmen ned,
Som altid bruser gjennem Folkedybet
Og river med sig ud i Glemsels Hav
Hver den, som ei med Kraft kan staae imod.

Clara (reiser sig).

Saa bliv paa Borgens klare Høider da
I Glands og Hæder, som ei blot din Fødsel,
Men og dit høie Sind bereder Dig! —
Jeg elsker Dig, som Den, Du er, Lord Herbert,
Høi, ædel, straalende blandt Landets Første,
Udbredende omkring Dig Aandens Lys
Og adlende ved det al Rang og Rigdom,
Som Gud har skjænket Dig til Andres Vel.
Jeg kan ei tænke mig en anden Stilling
For Dig, og heller ikke da for mig,
Som Du har kaldet til at dele den.
Hvi spørge Svaneparret, naar det let
Og majestætisk seiler henad Aaen
Blandt Rosenbredder i den rige Park,
Om det har Lyst at vælte sig i Dynd
Blandt Andeflokken i en Landsbydam?
Den ædle Svane kan ei svare derpaa,
Saalidt som selv forandre sin Natur.

Herbert.

Det kan og skal den ei, men den kan hæve
Paa brede Vinger høit sig over Parken,

Hvor den kun holdes som en Luxusgjenstand.
Og den kan prøve sine Vingers Kraft
Til dristig Flugt henover Bjerg og Have
Mod Lysets Kyst, mod sine Længslers Land.

Clara.

Nu vel, det kan Du jo, min stolte Svane,
Just som Du er — og med fordoblet Kraft,
Du ei da hindres ved en smaalig Kamp
For Brød og Stilling. Saa kan jeg Dig følge,
Og svæve med Dig i det rene Blaa.

Herbert.

Men ikke gjennem Storm og Taagedunst?

Clara.

Hvor veed jeg det? — Men det har ingen Fare,
Vi er jo i de høie Regioner,
Hvortil ei Storm og Taage trænger op.

Herbert.

Just Høiderne er mest udsat for Storm, —
Dog, lad nu dette være, som det vil,
Jeg tør ei granske meer de mørke Dybder,
Hvortil dit skjønne Blik ei følge kan.
Jeg elsker Dig, som Jorden elsker Solen,
Jeg kan ei tænke Livet uden Dig —
Saa lad os da tilsammen flyve ud
I denne Sphære, som Du troer saa klar,
Og haabe, at din Skjønheds lyse Magt
Vil sprede Skyen, om den skulde true.

Clara.

O, var vor Lykke bedre ei betrygget,
Saa kunde jeg fast dele dine Tvivl.

Men, slemme Sværmer, det er nu paa Tid,
Vi vaagne op af disse Drømmerier,
Din Moder venter vist.

Herbert.

Ja, til min Moder!
Til hende vil vi bringe alt vort Haab
Og al vor skjønne Drøm om varig Lykke,
At hun, den høie, kan bestyrke den.

Fjerde Scene.

Idet Clara og Herbert ville gaae ind ad Slotsportalet, standses de af Sir John Hensingham og William Lucy, der komme fra Baggrunden.

Sir John.

Tilgiv, vi bryde Eders Hyrdetime,
Mit ømme Duepar! Vi kan ei leve,
Som I, af bare Vers og Sværmeri.
Hør, Klokken slaaer til Aftentaflet.

Clara.

Nu,
Vi var just og paa Veien ind dertil,
I see, vi tænke og paa det Solide.
Mylady Mary venter os vist alt.

William.

Aa, skal vi vente, til hun præsiderer
Ved Aftensbordet, bliver det nok længe.
En Tjener bragte nylig os den Melding,
At vigtige Forretninger forhindred
Iaften Lady Mary fra at komme
Tilbords. Vi maatte sørge for os selv.

Sir John.

Og da vi stakkels Mænd ei kunne det,
Kom hid vi for at bede Lady Clara
Indtage Fruens Plads, kun lidt før Tiden.

Clara.

Jeg veed ei, om Lord Herbert er tilfreds
Med den Forandring?

Herbert.

Ikke ganske, Clara.
Saa kan Du vel ei sidde ved min Side?

Clara.

Bevares, nei. Det gaaer vist aldrig an.
Min Plads er da ved Bordets ene Ende,
Din ved den anden.

Herbert.

Skal vi saa adskilles
Og, naar Du bliver Lady Egremont?

Clara.

Ja, netop da. Men frygter Du derfor,
Saa hæv mig ikke til den Værdighed.

William.

Aa, det var herligt, skjønne Lady Clara,
Saa kunde I jo stige ned til mig —
Paa Jagten var I ofte ved min Side.

Clara.

Saa lad os ogsaa prøve det engang
Ved Bordet. Master Lucy, Eders Arm!

Herbert.

Men Clara, dog --

Clara.

Giv Dig tilfreds, Lord Herbert.
Jeg følger kun din egen vise Lære,
Jeg øver mig kun i at stige ned.
(Gaaer ind med Mr. Lucy).

Sir John (idet han følger).

Ha, ha, saa skal I have det, Mylord.

Herbert.

Hvad skal jeg tænke? — O, men hendes Blik,
Det fulde, sidste — dette var dog mit!
(Ind efter de Andre).

Femte Scene.

Skuepladsen er forandret til et gothisk Værelse paa Slottet med mørke Tapeter og gammeldags Møbler, hvoriblandt i Baggrunden en Himmelseng med tunge Fløiels Omhæng, ved Siden deraf et Natbord, hvorpaa et kunstigt udarbeidet Skrin. Alt har et støvet Udseende, som om Værelset i lang Tid ikke har været benyttet. Den gamle Husholderske Alisan har netop aabnet Døren i Baggrunden og træder ind, bærende en Armstage med tre tændte Lys, fulgt af Lady Mary.

Alisan (idet hun sætter Armstagen paa et Bord).

Her er vi da, Mylady. I har villet,
I har befalet mig at aabne dette
Uhyggelige Dødens Kammer, som
Foruden mig ei nogen Levende
I mange Aar betraadte. Jeg har adlydt,
Skjøndt Gud skal vide, med hvor tungt et Sind.

Lady Mary.

Vær rolig, Gamle. Hvad kan her os hænde?
De mørke Vægge med det gamle Støv
Kan dog ei kvæle os, om end vi vove
At bryde deres lange døde Fred.
Det var nødvendigt. Luften her er tung
Og indeklemt, som i en Grav. Tag væk
De Forhæng, Alisan — luk Vindvet op,
At Nattevinden ifra Sø og Skove
Kan stryge friskt herind og blæse bort
De tomme Spøgelser, som huse her.

Alisan (aabner et Vindue).

Lady Mary (som for sig selv).

Ah — det gjør godt at aande frit igjen!
O, maatte saa den ængstelige Tvivl,
Som i den sidste Tid mit Hjerte tynged,
I denne Nat borttages, og det her!
(Til Alisan):
I dette Kammer var det jo, Lord Arthur,
Min Husbonds Fader, døde? — Alisan,
Du var tilstede da?

Alisan.

Ak ja, Mylady —
Men lad os ikke tale derom her,
En kan ei vide, hvo der hører os.

Lady Mary.

Gud hører os, og Ham vi skylde Regnskab,
De Levende, de Døde. Siig mig derfor
I Hans Navn da, hvad derom Du erindrer.

Alisan.

Ak — ak — det er saa længe, længe siden,
Og jeg var dengang ung og tankeløs.
Hvad skulde jeg vel huske, uden det,
At her jeg skulde vaage sidste Nat,
Men frygter for, jeg sov den meste Tid.

Lady Mary.

Den Nat Du sov ei, Alisan. Jeg seer
Dens Rædsel endnu paa dit gamle Ansigt,
Sligt glemmes ei. Hvorledes døde han?

Alisan.

Ak, Frue, spørg mig ei — hans Strid var haard.

Lady Mary.

Hvad talte han? Lod han et Ord ei falde
Da om sin ældste Søn?

Alisan.

Jo, mange Gange
Han kaldte paa ham, troede sig ham nær
Og sagde: Kom, min Søn, og tag din Plads;
Du er den rette Arving! — Men det var
I Vildelse, forstaaer sig.

Lady Mary.

Hørte Nogen,
Foruden Du, ham sige disse Ord?

Alisan.

Nei ene vaaged her jeg sidste Nat;
Lord Robert, Frue, veed I, var ei hjemme.

Vi havde sendt Expres til ham, saasnart
Den gamle Herre pludselig blev syg.
Han naaede først herhid den næste Morgen.

Lady Mary.

Traf han sin Fader da ilive?

Alisan.

Ja,
Men paa sit Yderste og maalløs.
Den unge Herre styrted, som han kom
Fra Reisen, ind i Kamret her og faldt
Paa Knæ ved Dødsleiet. Den Gamle reiste
Sig op i Sengen med sin sidste Kraft
Og vilde tale, det var tydeligt.
Men da hans Stemme svigted, greb han om
Lord Roberts Haand og peged dermed hen
Paa dette lille Skrin af Ibenholt,
Som endnu staaer paa Bordet der ved Sengen.
Saa sank han mat tilbage — og var død.

Lady Mary.

Er dette Alt, Du kan erindre fra
Hin Dødens Nat? Døl Intet for mig, Gamle,
Sværg mig, om Intet mere Du har hørt!
Hvad end det er, jeg vil nu vide det.

Alisan.

Saasandt jeg haaber Salighed, min Frue,
Jeg veed ei meer. Saasnart Lord Robert havde
Med mig forvisset sig om Herrens Død,
Bød han mig at forlade Værelset,
Blev her tilbage, og aflaased Døren.

Lady Mary.

Hvorlænge blev han her? Hvorledes var han,
Da Du ham atter saae?

Alisan.

Han blev her vist
I flere Timer. Vi blev ængstelige
Og lyttede ved Døren. Intet hørtes.
Tilsidst han aabned. Han var hvid som Lagen
I Ansigtet og rystede paa alle Lemmer —
Saaledes havde Sorgen taget paa ham.
Han bød da Tjenerne at tage Liget
Og bære det i Vaabensalen ned,
For der at klædes til den sidste Færd.
Men Kamret her han bød os lade staae
Urørt, som da hans Fader der udaanded.
Han selv tog Nøglen, og alene han
Betraadte det fra den Tid nu og da,
Ja, lukked sig herinde mangen Nat.
Saaledes blev det, til han førte Eder,
Sin unge Hustru, ind paa Borgen her.
Hvad siden skete, veed I selv, Mylady.

Lady Mary.

Tak, Gamle. Du kan nu gaae ned igjen,
Jeg bliver her tilbage end en Stund.

Alisan.

Alene her? For Himlens Skyld, Mylady,
Betænk dog, hvad I gjør. Ei for Alverden
Jeg blev alene her ved Nattetid —
Man siger, det er ikke rigtigt her.

Lady Mary.

Just derfor bliver jeg, at klarne Alt.

Hav ingen Frygt for mig. Jeg er her jo
I lovligt Kald og med min Husbonds Minde.
Forlad mig, Alisan — saa er min Villie,
Lad Ingen vide, hvad vi her har talt,
Ei heller, hvor jeg er i denne Time.

Alisan.

Vel, Frue, I befaler — jeg maa lyde.
Men vil I Noget, — husk, i Korridoren
Er der en Klokke, som fra Hallen høres.
Jeg der vil vente. Saa Gud styrke Eder —
Hans hellige Engle vogte Eder her!

(Hun gaaer).

Sjette Scene.

Lady Mary (alene).

Den gode Gamle! — Vel jeg seer, hun aner,
Hvad der harført mig hid, hvad her jeg søger.
Ak, hendes Ord har kun bestyrket mig
I hvad jeg frygter. Han har altsaa kaldt
I sidste Time paa sin ældste Søn
Og nævnt ham rette Arving. Til min Husbond
Han har dog Intet faaet sagt. O, Gud,
Det var da muligt, denne Intet kjendte
Til hin Forandring i hans Faders Sind.
Jeg griber dette Haab, som til et Halmstraa
Paa Angstens vilde Hav. Men Tegnet — Tegnet —
Han greb hans Haand og førte den mod Skrinet.
Der staaer det, dette skjæbnesvangre Skrin,
Og gjemmer maaskee, som Pandoras Æske,
De skrækkeligste Onder i sit Skjød.
Hvad — om jeg lod det staae, — urørt som hidtil
I disse mange Aar? Hvad har jeg dermed?
Lad kun de Døde vogte deres Skat —
Den baader ikke for de Levende.

Og dog, som af usynlig Magt jeg drages
Derhen — Gud hjælpe mig — jeg kan ei andet!
(Hun griber Skrinet).
Nu har jeg det. Ha, skjøndt det er saa let,
Det tynger i min Haand med Centnervægt.
Det er ei tillaaset. I Guds Navn da?
(Hun lukker Laaget op hurtigt).
Hvad seer jeg! — der er Intet — det er tomt!
O, Gud, jeg takker Dig, tomt, som min Frygt.

(Idet hun ved dette Udraab løfter Hænderne mod Himlen lader hun i Overraskelsen Skrinet falde til Gulvet. Ved Stødet springer et hemmeligt Gjemme i Skrinets Bund op og nogle Papirer komme tilsyne).

Ha! hvad er det? — Papirer — altsaa dog —
O, Herrens Finger!
(River Papirerne op og betragter dem skjælvende ved Lyset).
Ha — et Testament!
Og til Lord Henry — O, min Søn, min Søn!

(Synker om paa en Stol, men kommer lidt efter lidt til sig selv, og reiser sig langsomt).

Den er da min, den skrækkelige Vished!
Men endnu min alene. Endnu staaer
Det i min Magt at dølge Alt. Kun jeg
Da bar al Skyld og Verden vidste Intet,
Og han, min ædle Søn, blev uforstyrret
I al sin Lykke, uden Tanke om
Den Smertens Afgrund, som han stod saa nær.
Ja, Tab af Gods og Stilling kunde han
Vel bære, hvis jeg kjender ret hans Sjæl —
Men Tabet af hans Elskede — den Skygge —
Som vilde kastes paa hans Faders Minde,
Og gjennem det paa ham — O, vilde han
Ei synke brudt derunder? Og at jeg,
Hans egen Moder, skulde selv frivillig
Ham række dette Giftbæger — o nei —
Det kan jeg ei — det kan ei Gud forlange.
Maaskee det var et Blændværk kun — jeg maa
Dog atter læse.
(Hun holder Dokumentet nær ved Lyset).

Hvorfor ryster du,
Min svage Haand? En Tomme mere nær
Til Flammen — og det tause Vidnesbyrd
Ifra de Dødes Rige smuldrer hen,
Som Haanden, der forlængst har skrevet det.
(Farer tilbage).
Ha, hvad var det? Et Suk gik gjennem Rummet,
Saa dybt, saa smerteligt, saa ængstende,
Som fra et Menneske i yderst Nød.
Var det en Gjenlyd af dit sidste Suk,
Du gamle Herre, som udaanded her?
Vil Du advare mig? — Forlanger Du
Din sidste Villie nu af mig fuldført?
O, Gud, hvor er jeg? Hvilke Mørkets Tanker
Nær havde overlistet mig til Synd!
Viig fra mig — onde Frister — Staa mig bi;
Du Retfærds Gud — Sænk i min Sjæl dit Lys.
Forlen mig Kraft, at meer jeg vakler ei,
Men vandrer uforfærdet Pligtens Vei!
(Mens hun saaledes staaer hensunken i Bøn, falder Tæppet).

—

Anden Akt.

Bibliotheksalen paa Slottet Egremont. Lord Herbert sidder ved et Bord mellem Bøger, skrivende. Det er Morgen.

- - -

Første Scene.

Herbert (læser, hvad han netop har nedskrevet):

„Din Skjønhed er som Morgensolens Pragt,
Naar den forgylder Sø og fjerne Høie;
Hvert Blad, hvert Væsen kan den huldt fornøie,
Naar frem den skrider i sin stille Magt.

Ei nogen Taare sløre kan dens Øie
Og intet Suk har den til Vemod bragt —
Den hele Skabning er den underlagt,
Og alle Hjerter maa for den sig bøie.

Hvor kan jeg fordre da, Du kun for mig
Skal lade al din Skjønheds Straaler gløde,
Fordi jeg brænder ene kun for Dig?

Hvi trække Skyer for din Morgenrøde,
Du stolte Skjønhed, som er Solen lig?
Blandt Jordens Taager frygter jeg, Du døde.

Jeg takker Skjæbnen, som har gjort det saa,
At jeg kan følge Dig paa høie Bane
Og at Du Intet meer skal faae at ane
Af hvad der skjuler sig i Mørkets Vraa.

For Dig, jeg lader synke Kampens Fane,
Den Seir, jeg drømte, kan hos Dig jeg naae,
Naar med Dig gjennem Himlens rene Blaa
Jeg svæver hen, Du stolte, hvide Svane!

Tilgiv, at nylig jeg for Dig fremstilled
De haarde Skildringer af Mandens Dyst,
Naar selv han vinde maa, hvad han har villet.

Du aander kun i klare Høiders Lyst,
Du kan ei fatte dette dunkle Billed —
Saa lad det da begraves i mit Bryst!"

Tal saa for mig, I flygtige Sonetter!
Jeg lægger dem paa hendes Plads idag
I Rosenburet, hvor hun gjerne sidder
Som bedste Rose mellem grønne Løv,
Af Morgenluftens Friskhed rigt bedugget!

Anden Scene.

Lady Mary kommer langsomt ind fra en Sidedør. Hun er bleg, men fattet.

Lady Mary.

God Morgen, Søn. Undskyld, at jeg forstyrrer
Saa tidligt alt dit Arbeid.

Herbert (reiser sig og kysser sin Moders Haand).

Kjære Moder,
Det var ei Arbeid, ikkun vaagne Drømme.

Lady Mary.

Saa kommer jeg at vække Dig deraf
Til Alvorskamp og Virkeligheds Arbeid.

Herbert.

Hvordan skal jeg forstaae den dunkle Tale?
Min Moder, Du er bleg — der er et Udtryk
Af Kummer i dit Blik — din Læbe skjælver —
Hvad er der hændt? O, siig det — Lady Clara? —

Lady Mary.

Din første Tanke altsaa er for hende!
Vær rolig, hun er vel. Men er Du sikker
Paa hendes Kjærlighed?

Herbert.

Hvi spørger Du?
Har Du opdaget nogen Grund til Tvivl?
Ha, skulde Fætter William?

Lady Mary.

Ikke saa.
Jeg troer, hun foretrækker Dig for Alle
Som den, hun nu anseer Dig for. Men dersom
Din Stilling blev forandret, mindre god
I Rang og Rigdom — troer Du, hendes Elskov
Var stærk nok til at dele dine Kaar?

Herbert.

Gud, hvad er dette? — Komme mine Ord,
Som halvt i Spøg jeg til min Brud henvendte,
Igjen med Alvor fra min Moders Læber?
Er jeg da ei, hvad nu jeg ansees for?
Forklar Dig, Moder.

Lady Mary.

O, Du er min Søn,
Min høitbegavede, min elskte Søn!
Os kan ei nogen Skjæbne skille ad,
Hvad end der skeer, Du bliver, hvad Du er,
Høihjertet, aandrig, ædel i Dig selv,
Med Kraft og Evne til at vinde Stilling,
Selv om den svandt, hvortil Du troedes født.

Herbert.

Er jeg da ei Lord Roberts Søn og Arving?

Lady Mary.

Det Første er Du — og — indtil inat —
Jeg troede ogsaa, at Du var det Sidste.
Beklag din Moder, Herbert, at hun maa
Dig bringe først det dunkle Skjæbnebudskab,
Som kan Dig støde ifra Rang og Gods.
Jeg siger kan. Thi Ingen veed det end,

Undtagen jeg alene. — See, jeg kunde
Det have skjult for Dig, som for de Andre —
Der var en Stund, da Fristelsen var svær —
Ja, haardt jeg strider end i denne Time.
Maaskee jeg burde — Herbert, elskte Herbert —
Hvi skal Du lide for en Andens Feil?

Herbert.

Vær stærk, min Moder. Er der Uret skeet
I vor Familie, saa vil Guds Lov,
At den maa sones, om i tredie Led.
Var Skjul end mulig, veed Du dog for vel,
Jeg kunde aldrig bygge Livets Lykke
Paa Løgn og Uret — ikke for Alverden.
Thi bliv kun ved, min Moder, siig mig Alt —
Frygt ei for mig, jeg skal nok bære det.

Lady Mary.

Velan — det være saa — Guds Villie skee.
Du veed, din Fader var den yngre Søn,
Men blev dog af din Bedstefader indsat
Til Hovedarving af det hele Gods
Med Udelukkelse af ældste Søn,
Der havde sat sig op mod Fad'rens Villie
Og ført en Spillers og en Drankers Liv,
Uværdigt Arvingen til Egremont.
Lord Arthur havde Ret til saadan' Ændring,
Da dette Gods ei er et Majorat.
Din Fader var alt anerkjendt som Arving,
Da jeg ham lærte kjende og han vandt
Min Kjærlighed og Løfte om min Haand.
Han var paa et Besøg just i mit Hjem,
Da uventet der kom et Budskab herfra,
Som meldte, at Lord Arthur pludselig
Var bleven farligt syg. Han rev sig da
Af mine Arme — ilte til sin Fader —

Men naaede først hertil, for just at trykke
Hans Øine til. I Kraft af Testamentet,
Som længst han havde i sit Værge, traadte
Han strax da i Besiddelse af Godset,
Og efter Sørgetiden førte han
Mig som sin Hustru til sin Fædreborg.
For Broderen, der blev i Udlandet,
Udsatte han anstændig Apanage.
Og da hin sørgeligt vildfarne Mand
Snart døde, nedbrudt af Udsvævelser,
Han sørged rigeligt for Sønnen Williams
Opdragelse, hjemkaldte ham til England
Og gjorde Alt, at sikkre ham en Stilling,
Du veed, desværre, med hvor lidet Held,
Thi William havde arvet Fad'rens Letsind.
Nu, Herbert, har Du nogensinde hørt
Et Rygte om, at denne William dog
Var bleven forurettet for sin Arv?

Herbert.

Nei, aldrig, Moder.

Lady Mary.

Saadant Rygte sneg
Sig dog omkring og naaede mit Øre.
Naturligviis jeg troede ei derpaa —
Men Uro greb mig — sælsom Drift, at klarne
Din Faders Minde. Nogle dunkle Ord
Han hviskede urolig i sin Dødsstund,
Om at han vilde til sin Faders Kammer,
Og næred hos mig disse bange Tanker.
Jeg viste dem tilbage, naar jeg saae
Paa Dig, min Søn, og paa din Fremtids Lykke —
De var jo, som jeg troede, uden Grund,
Men aldrig kunde jeg dog glemme dem.

Igaar kom hint det skrækkelige Rygte
Mig atter nær og maned mig til Daad.
Jeg fulgte Sporet, som var givet mig —
Inat jeg var alene i det Kammer,
Hvori din Farfar døde, og som paa
Din Faders Bud har staaet urørt siden —
Jeg søgte først forgjæves. Allerede
Jeg let hengav mig til den glade Vished,
At al min Frygt dog havde været tom.
Da — ved et Tilfælde — hvad siger jeg —
Ved Herrens Styrelse — et Skrin, som alt
Jeg troede tomt, faldt ud af mine Hænder —
Dets hemmelige Gjemme aabned sig —
Papirer kom tilsyne — iblandt dem
Jeg fandt et Dokument — O, Herbert, Herbert,
Hvis det blev kjendt, det var din Lykkes Dødsdom.

Herbert.

Hvor er det, Moder? Lad mig see min Dom.

Lady Mary (rækker ham Dokumentet).

Saa tag det, Herbert — i din Haand jeg giver
Din Skjæbne nu — Du handle selv derefter.

Herbert (gjennemseer det hurtigt).

Et Testamente — udstedt af Lord Arthur
Til Fordel for hans ældste Søn. Han kalder
Deri tilbage det, han før har givet
Min Fader, der kun faaer en Apanage
Som yngre Søn. Det hele Grevskab falder
Til ældste Søn, Lord Henry Egremont. —
Det er det Hele, men og meer, end nok.
Altsaa — o, Moder, har min Fader, Du
Og jeg uretteligt besiddet Godset
I disse mange Aar?

Lady Mary.

Ei Du — ei Du,
I god Tro er Du anerkjendt som Herre,
Det Testamente er ei traadt i Kraft.

Herbert.

Men burde være det. Ha, hvilken Tanke!
Har vel min Fader kjendt til dette Skrift?
Du tier, Moder? O, for Himlens Skyld
Svar mig, og, hvis Du kan, borttag den Plet,
Som truer nu med Skjændsel Faders Minde.
O, gjerne vil jeg bære Fattigdom,
Naar kun mit Skjold er reent.

Lady Mary.

Det er det, Søn,
Hvad end er skeet, Du staaer der uden Skyld.

Herbert.

Men Fader, men min Fader?

Lady Mary.

Lad os troe,
Han heller ei har fundet Dokumentet,
Det laa jo i det hemmelige Gjemme,
Urørt endnu. Lad da din Fader hvile
Nu stille i den Grav, som dækker ham.
Om han har feilet, og hvad han har stridt,
Mindst vi, for hvem maaskee han bukked under,
Bør ville trække ham til Dommen frem.
For Verden er det nok, at Testamentet,
Som Ingen vidste af, er nu opdaget
Af mig, kun ved en Hændelse, og at
Af egen Drift vi selv det bringe frem,
Skjøndt det maaskee kan volde vor Ruin.

Herbert.

Maaskee? — Der er jo ikke Spor af Tvivl.

Lady Mary.

Hvor kan Du vide? Det er vel vor Pligt
At aabenbare dette Dokument,
Men ikke strax at fælde selv vor Dom.
I Retten vi fremlægge det. Vi søge
Den Hjælp, som Landets Love os tilbyde.
Det var dog muligt, en Lovkyndigs Kløgt
End kunde finde Midler til vor Frelse
I Hævden, som en lang Besiddelse
I Lovens Medfør havde givet os.

Herbert.

Nei, Moder. Aldrig kunde jeg benytte
En Udflugt for at sikkre mig en Stilling,
Som Hjertet siger mig, ei meer er min.
Ved Testamentet, som Du nu har fundet,
Den ældre Linie kommer til sin Ret.
Min Fætter William er nu Godsets Herre
Og Lord af Egremont.

Lady Mary.

Min Søn, Du har
Ei Valget ene. Tænk paa Lady Clara.

Herbert (bedækker sit Ansigt med sine Hænder).

O, Clara, Clara!

Lady Mary.

Ja, din elskte Brud!
Har Du og Hjerte til at trække hende,
En Hertugs Datter, med i dybe Fald?

Herbert (fattet).

Det har jeg ei, min Moder. Hun er fri
Fra dette Øieblik.

Lady Mary.

Hvad siger Du?
Og hende Du opgiver? Hun, som var
Din Ungdoms første Kjærlighed, dit Liv?

Herbert.

Det er hun end og vil det stedse blive,
Saalænge Hjertet slaaer i dette Bryst.
Men falsk var kun min Kjærlighed, hvis ei
Jeg just i den fandt Styrke til at skaane
Min Elskte for, hvad hun ei bære kan?
Clara de Vere var Lord Herberts Brud,
Men kan ei være Master Herbert Lucys.

Lady Mary.

Altsaa, min Søn, Du lukker Dig hvert Haab.

Herbert.

Ei det, som lysner fra en opfyldt Pligt.
Min Moder, er Du rede til med mig
Nu at udføre den?

Lady Mary.

Alt nu? — O, Søn,
Hvortil det Hastværk?

Herbert.

Dette Dokument
Mig brænder i min Haand. Jeg faaer ei Ro,

Jeg aander ikke frit, før det er kommet
I rette Hænder.

Lady Mary.

Nu, i Guds Navn da —
Gjør, som Du vil. Jeg har ei Ret at hindre
Dig deri, jeg, som selv har Slaget bragt.

Herbert (ringer).

(En Tjener kommer ind).

Herbert (til Tjeneren).

Bed Lady Clara, Sir John Hensingham
Og Master William at umage sig
Strax hid til Bibliotheket. Siig, din Frue
Og jeg her venter dem i vigtig Sag.

(Tjeneren gaaer).

Lady Mary (synker ned i en Stol).

O, Gud, saa maa det skee!

Herbert (knæler for hende).

Ja, elskte Moder!
Men hvad der skeer, Du har dog end din Herbert.

Lady Mary.

Ja, det er sandt. Saa er jeg endnu rig,
O, rigere, end de, som tage Alt!
Hvor Du gaaer hen, jeg følger Dig. Jeg skal
Ei synke meer, kun hjælpe Dig at stride.
Men, ak! hvad gjøre vi? — Hvor skal vi hen?

Herbert (som har reist sig).

Til London, Moder. Til den store Scene
For Arbeidet, for Aandens Virksomhed!

Naar jeg endnu har Dig at støttes til,
Jeg føler Kraft at vinde mig en Stilling
I Samfundet, maaskee meer hæderfuld,
End den, hvortil jeg troede mig født.
O, længe har min Skjæbne dæmret for mig —
Alt længe har jeg følt mig som betynget,
Ydmyget ved den ufortjente Rigdom
Og Høihed, som jeg alt paa Vuggen fik.
Min Aand har stundet efter Kamp og Arbeid,
Som ikke blot var Leg, men Livets Alvor.
Nu kommer denne Alvor, denne Kamp —
Vel haardt og pinligt, da som første Offer
Den kræver Tabet af min Ungdoms Brud;
Men dog jeg kan den møde uforsagt,
Thi den var ikke fremmed for min Sjæl,
Men vækker kun til anspændt Kraft og Stræben
Hver Evne, der sov hen i Lykkens Skjød.

Lady Mary.

Gud styrke Dig! — Jeg kan forstaae, Du vil
Ei tage Noget med fra Egremont
Af hvad der før var dit, men nu er Andres.
Ei heller jeg kan nu modtage meer
Min Enke=Apanage. Men jeg har
Dog end Juveler og en liden Medgift,
Som jeg hidbragte fra mit Fædrehjem.
Det er jo vort med Rette, og det skal
Os yde Hjælp til først at komme over
De værste Dage af din Prøvetid.

Herbert.

Af Dig jeg tage kan det Laan, min Moder,
Som skal forrentes for din Alderdom.
Seer Du, saa ere vi jo endnu rige!

Lady Mary.

Ak, Barn, hvor kan Du spøge nu! Den Rigdom
Vil mod din forrige kun være Savn.

Herbert.

En Kapital vil vi dog have, Moder,
Som overgaaer al anden Eiendom:
Det er vor rolige Samvittighed.

Lady Mary.

O, Gud, der komme de!

Herbert.

Bliv siddende!
Lad mig kun tage Stødet.

Tredie Scene.

Sir John Hensingham, Lady Clara og William Lucy
træde ind. De Forrige.

Sir John.

Nu, Mylord,
Her har I os Eders Helligdom.
Er det en Forelæsning, I vil holde,
Saa gjør den kort. Thi vi var netop ved
At faae istand en Jagttour denne Morgen,
Saa godt om Jer forsømte Stald tillader.

William Lucy.

Den er dog bedre, end jeg havde tænkt.
Der er et Kobbel Hunde, et Par Heste,
Som nok er værd at prøve Legen med.

Herbert (til Clara).
Mylady skulde ogsaa været med?

Clara.

Ja, Morgenluften er saa frisk og let,
De flinke Heste stampe alt ved Porten —
Herbert, kom Du og med! Du loved mig
Jo halvt igaar en Ridetour. Lad kun
De Andre jage, vi skal ride sammen,
Og flyve over Høi og Dal, og høre
Kun fjernt i Skov de muntre Jægerhorn.

Herbert.

Undskyld mig, Lady Clara, — og I Herrer,
Hav kun Taalmodighed en liden Stund
Og hører paa, hvad jeg nu har at sige,
Saa skal Jeg aldrig mere hindre Eder
I Eders Jagen her paa Egremont.

Sir John.

Nu vel, til en Forandring kan det jo
Og være rart at høre en Fortælling.
Er det paa Vers?

Herbert.

Nei, Livets bittre Prosa.

Clara.

Hvad mener Du, Lord Herbert? Du er bleg —
Tungt Alvor skygger truende din Pande —
Du ængster mig — hvad er det? —

Herbert.

Ikkun dette,
At hvad igaar jeg malte Dig i Billed,

Hvad Du ei kunde fatte eller troe,
At Bjerget synke kan i Søens Dyb —
Det er nu skeet. Thi Godset Egremonts
Den brede Grund er sunken under mig
Med Jarletitel, Rigdom, Herreborg.

Clara.

O, hvortil denne frygtelige Spøg?

Sir John.

Hvad skal det sige? Lady Mary, tal —
Var dog min Mistanke ei uden Grund?
(Lady Mary bliver siddende taus, men bøier Hovedet bekræftende).

Herbert.

Saa det var Eder, Sir John Hensingham,
Som bragte Rygtet til min Moders Øre,
Om at der var et andet Testament,
End det, hvorefter jeg har arvet Godset?
Glæd Eder da paa Eders Myndlings Vegne,
Thi hendes Brudgom er nu arveløs.

Clara (kaster sig paa Knæ for Lady Mary).

O, Lady Mary — siig — Lord Herbert raser! —

Lady Mary (tager hendes Haand mellem sine Hænder).

Han taler sandt mit Barn. Gud styrke Eder.

Herbert (til William Lucy, rækkende ham Dokumentet).

Min Fætter, dette Dokument er Eders.
Min Moder fandt det først i denne Nat
I Kamret, hvor vor Bedstefader døde.
Det staaer til Eder at benytte det.

William.

Hvad er dog dette? — Jeg er ei istand
At læse dette Krimskrams. Aa, Sir John,
Staa dog ei saa fortabt, men tyd det for mig.

Sir John (tager Dokumentet og gjennemlæser det).

Det er, som jeg formodede. Lord Arthur
Har dog i sidste Time skiftet Sind
Og villet give ældste Søn igjen,
Hvad han i Vrede havde taget fra ham.
Din Fader, William, er ved dette Skrift
Igjen indsat i Førstefødsels-Ret,
Og skjøndt han aldrig fik tiltræde Godset,
Er Du, hans Søn, nu rette Hovedarving.

William.

Ha, kan det være muligt?

Sir John.

Ja, Lord William,
Din Ret er klar — de dunkelt spundne Rænker,
Som hidtil længe har forholdt Dig den,
Nu kunne endelig udredes dog,
Og heldigviis, førend min Myndling var
For stedse bundet til den falske Arving.
Jeg tager nu din Sag i min Haand, William.
Din Ret er klar, vi maa forfølge den.

Herbert.

Behøves ikke, Sir John Hensingham.
Den „falske“ Arving og hans egen Moder
Har selv jo først af egen Drift nu rakt
Til rette Arving dette Testament,
Saasnart det af dem selv inat var fundet.

Er det en Frugt af dunkelt spundne Rænker?
I tage disse Ord tilbage, Sir!
Vi kunne offre, hvad saalænge vi
Med Ret har troet Vort, af Rang og Rigdom —
Men ei det Eneste, vi har tilbage,
Vort gode Navn og Rygte.

Lady Mary (reiser sig).
Vel talt, Søn.
Sir John, I tage disse Ord tilbage!

Sir John.

Jeg meente ikke Eder, Lady Mary,
Ei heller Eders Søn. Jeg gjerne troer,
At I har været udenfor det Hele.
Jeg sigted ikkun til Lord Roberts Færd.

Lady Mary.

Min Husbond skal og være udenfor,
Han kom hertil, just som hans Fader døde
Og alt var maalløs. Havde han dog kjendt
Til Testamentet, villet dølge det,
Saa havde han det og tilintetgjort.
Nu fandtes det inat, ved mig, urørt,
Gjemt i Lord Arthurs Skrin saa hemmeligt,
At kun et Tilfælde det aabenbared.
En Skjæbne her har raadet over os,
Ei Menneskenes daarlige Beregning.
Det være Eder nok, at vi, saasnart
Vi fik at see Lord Arthurs sidste Villie,
Er rede til at anerkjende den,
Skjøndt vi maaskee end kunde have Krav.

William.

Guds Død! Vel er den Udsigt fristende
At herske over dette Jagtdistrikt.

Det bedste fast i hele Gammel-England.
Men skal jeg vinde det ved at forfølge
Min Velgjørers, min Onkels gode Navn —
Sir John — saa bli'er jeg heller den, jeg er,
En fattig Junker, som gaaer om paa Laan
Fra Jagt til Jagt.

Sir John.

Nu, lad den Døde hvile,
Naar kun den Levende kan faae sin Ret.

Herbert.

Den har han, alt fra denne Stund. Min Fætter,
Jeg hilser Dig som Lord af Egremont!
I være Vidne, Sir John Hensingham! —
Naar jeg er borte, maa I ordne Alt.

Sir John.

Det skal jeg, Herbert — ogsaa Eders Ret.
Tilgiv min Mistanke. Jeg seer, I handler
Som ægte Gentleman.

Herbert.

Kun Et endnu,
Det sværeste af Alt. Mylady Clara —

Clara,

(som, efterat Lady Mary har reist sig, er bleven staaende bøiet over Stoleryggen, i stærk Bevægelse, vil nu ile til ham med Udraabet):
O, Herbert, Herbert!

Sir John (standser hende).

Nei, min ædle Lady,
Din Plads er ikke længer i hans Arme.

Du var trolovet med Lord Egremont,
Han er det ikke meer. Med Myndigheden,
Din Fader gav mig, hæver jeg den Pagt.

Clara (som for sig selv).

O, Gud, hvad siger han?

Herbert.

Ja, elskte Clara!
Saa maa det være. Sir John Hensingham
Har kun udtalt, hvad selv jeg vilde sagt.
Jeg troer, Du har mig kjær. Men fra igaar
Jeg ogsaa veed, din finere Natur
Er ikke dannet til at bære Savn
Og dele Kampen med en ringe Mand,
Der selv arbeide maa for dagligt Brød.
Thi maa vi skilles, Clara. Aldrig vil
Og aldrig kan min Kjærlighed til Dig
Udslukkes i mit Bryst — men fra det Fjerne
Den vil see op til Svanens høie Flugt
Og glædes ved din Lykke, selv i Savn.
Og nu — Farvel. Frygt ei, jeg gaaer alene
Ud i den vide Verden — jeg har En,
Som følger med og styrke vil min Strid.

(Tager sin Moders Haand).

Kom, elskte Moder — lad os nu forlade
Den Borg, hvor vi ei mere have hjemme,
Men søge os et Hjem, vi selv har skabt.

Lady Mary.

Min ædle Søn — jeg følger Dig meer stolt,
End om Du havde vundet, hvad er tabt.

Herbert

(idet han ved sin Moders Haand gaaer ud af Midtdøren).

Farvel til Egremont — til Eder Alle!

Clara (farer op).

O, det er kun en Drøm!
Gud — han er borte.
(Hun synker afmægtig om i Sir Johns Arme).

Tæppet falder.

Tredie Akt.

Første Scene.

Et tarveligt, men smagfuldt meubleret Værelse i London, med en Dør i Baggrunden og en paa hver Side. Lady Mary sidder i en Lænestol med Haandarbeide. Alisan kommer ind fra Midtdøren med en Thebakke, som hun sætter paa et Bord og begynder at ordne.

Lady Mary.

Min Søn er ikke gaaet ud endnu?

Alisan

Desværre, nei. Mylord —

Lady Mary.

Nævn ham ei saa.
Du veed, han kaldes nu kun Herbert Lucy.
Hvor ofte skal jeg minde Dig derom?

Alisan.

Ak, Frue, men det er saa svært at fatte.
Vel — Master Herbert sidder end derinde
Ved Skrivebordet i sit lille Kammer,
Begravet i sit Arbeid, som han pleier.
Den stakkels unge Herre!

Lady Mary.

Alison —
Beklag ham ei, han bærer stærk sin Skjæbne.

Alison.

Stærk, Frue? — Ja paa Sjæl, men ei paa Legem.
Hvor har I Eders Øine, at I ei
Kan mærke, han bli'er mere svag og bleg
For hver en Dag, som hengaaer under sligt
Ihærdigt Stue-Arbeid, her i dette
Forsmædelige Hul, de kalde London,
Hvis Luft er Kuldamp, og hvis Sol er Taage.

Lady Mary.

Troer Du, en Moders Øie ikke længst
Har mærket dette? — Men hvad skal jeg gjøre?
Forgjæves har jeg bedet, tryglet ham
Om dog at tage sig lidt mere Ro,
Har foreslaaet ham at flytte ud
Paa Landet til en Cottage nær Richmond,
Som alt jeg havde udseet. Men han svared
Kun altid, at han ikke vilde tage
Fra Londons Brimmel, før hans første Arbeid
Var lykkets her og havde brudt ham Vei —
Ak Gud, det varer længe, frygter jeg.
Men Alison, Du er jo ikke bunden
Til dette Røghul, som Du afskyer saa —
Du veed, det var kun paa din egen Bøn,
Jeg tog Dig med fra Egremont hertil.
Din Plads der har jeg sikkret Dig. Vend atter
Tilbage til det kjære, gamle Sted,
Hvor Du har levet alle dine Dage,
Og hvor Du end kan hvile ud i Fred.

Alisan.

Mylady, tal dog ikke saa til mig!
Hvad er mig Egremont vel uden Eder,
Og uden ham, jeg bar paa mine Arme,
Da han var lille, Master Herbert? — Nei,
Selv om I jaged mig, jeg kom igjen —
Vær vis paa det. Jeg er vel gammel nu,
Men kan dog være Eder meer til Nytte,
End disse Londons-Piger, der er falske
Og uforskammede, som Byen selv.
Desuden, har jeg ikke ogsaa Deel
I Eders Uheld? Var det ikke mig,
Som satte først den tunge Steen igang
Ved at fortælle om Lord Arthurs Dødsstund?
Ak, Gud forlade mig min løse Tunge!

Lady Mary.

Han vilde mindre Dig tilgivet, hvis
Du havde tiet, hvor Du burde tale.
Vær rolig, Gamle. Ansvaret er mit
Og jeg kan bære det, thi Gud er med. —
Saa bliv hos os, da saa Du ønsker det.
Din Trofasthed er os til Trøst og Hjælp
Midt i vort store Tab.

Alisan.

O Tak, Mylady.
Tro mig, jeg blev dog heller her i London,
End selv paa Egremont, som nu det er.
I veed, min Søsterdatter tjener der —
Igjennem hende faaer jeg stundom høre
Derfra. Jo, I kan troe, der føres nu
Et andet Liv, end da I hersked der.
Den unge Lord har skyndsomst samlet om sig
Et Sæt af Jægere og Spillebrødre

Og lever vildt med dem i Suus og Duus
Ved Dag og Nat. Det kan ei vare længe.
Ja, see kun til, om ei jeg siger sandt:
En Dag Lord William drikker sig ihjel,
Hvad heller brækker Halsen paa en Jagt —
Og saa er Master Herbert atter Herre.

Lady Mary.

Paa saadan blodig Grund jeg kan ei ønske
Min Herberts Lykke gjenopført. Lad dem
Kun leve som de vil paa Egremont,
Hvad der nu skeer, vedkommer ikke os.
Men, Alisan, der er en Gjenstand dog,
Hvis Tab min Søn meer føler, end alt Andet —
Thi den er ikke Gods, men Hjertets Liv.
Siig, har Du Intet hørt om Lady Clara?

Alisan.

Aa jo — den stolte Dukke lever nu
Paa Hensingham, som før. Der ymtes om,
At snart hun atter drage skal som Brud
Til Egremont. Sir John tilskynder ivrigt
Det ny Parti, og Lady Clara — naa —
For hende er det sagtens lige godt,
Om Brudgommen er Herbert eller William,
Naar hun kun bliver Lady Egremont.

Lady Mary.

Vi bør ei dømme hende, Alisan.
Men ei et Ord derom til Herbert nu —
End kunde han ei bære det.

Alisan.

Aa, hvad! —
Han faaer saa vide det alligevel.

Da var det bedre, han itide saae,
Hvorlidet hun er værd hans Sorg og Savn.

Lady Mary.

Maaskee han veed det alt?

Alisan.

Af mig dog ikke.

Lady Mary.

Saa ønsker jeg, det bliver ved mit Bud.
Men han maa ikke sidde længer nu
Ved dette Arbeid. Alisan, gaa ind,
Siig, at jeg venter ham ved Frokostbordet.
(Alisan gaaer ind tilvenstre).

Anden Scene.

Lady Mary (alene).

Det er da, som jeg tænkte mig. Sir John
Nu faaer det, som han ønsked for sin Myndling —
Hun ægter nu den flotte Jæger William
Og ei den stille Herbert. Nu, hvad gjør
Det os saa meer? — Hun var dog tabt for ham
Og dog — jeg veed, det bliver for min Søn
En ny og mere bitter Skaal at tømme.
Skal det igjen nu falde i min Lod
At række ham den først? — Det er for tungt.
Og dog — maaskee det kan udbrænde Saaret.

Tredie Scene.

Herbert kommer ind fra Venstre. Den Forrige.

Herbert.

Tilgiv, hvis Du har ventet paa mig, Moder.

Lady Mary.

For Dig, og ei for mig, jeg var urolig.
Du svækker Dig ved saadant anstrængt Arbeid,
Tiltrænger Styrkning.

Herbert.

O, Arbeidet selv
Er mig den største Styrkning. Tankens Magt
Og Phantasiens Vinger hæve mig
Da over alle Savn og alle Sorger.

Lady Mary (idet hun bringer ham en Kop Thee).

Men Aandens Redskab maa dog ei forsømmes,
Hvis ikke, synke begges Kræfter.

Herbert (sætter sig ved hendes Side).

Tak,
Vær uden Frygt. Du pleier mig saa kjærligt,
At sagtens jeg maa trives vel. Men Du —
Jeg veed, Du sparer fra Dig selv, min Moder.
For mig at kunne skaffe Alt. Jeg har
I dette Aar, vi nu er her i London,
Ei endnu kunnet bringe Dig en Skjærv
Til fælles Underholdning. Alt mit Arbeid
Var kun et Vexelbrev paa Fremtiden,
Som ej jeg veed, om den vil honorere.
Det kan, det skal ei vare ved saaledes.
Hvis ei idag det lykkes mig at faae
Mit Værk antaget af en Forlægger,
Saa maa jeg søge paa anden Maade
At tjene Brødet. Jeg kan give Timer
I Sprog og Videnskaber — jeg kan søge
En Plads paa et Kontor —

Lady Mary.

For der at tabe
I tungt Maskinarbeid den Aandens Flugt,
Der nu, som selv Du siger, bærer Dig
Høit over alle Savn. Nei, nei, min Søn —
Tænk ei derpaa. — Vi har jo endnu nok
Til saa at leve tarveligt, men frit,
Indtil din Genius kan aabne sig
Den store Bane, hvorpaa den har Krav.

Herbert.

Min Genius! Ja, jeg har troet paa den,
Har drømt mig Digterkaldets høie Bane
Til Hæder og til Uafhængighed
Blandt dette store Folk saa let at vinde.
Ak — men min Tro er ikke stærk, som før,
Jeg har nu lært de Hindringer, som taarne
Sig op paa alle Sider imod Den,
Som kun ved egen Kraft vil sprænge Porten,
Der fører ind til de Udvalgtes Hal.
For hver af disse glandsomstraalte Faa,
En Shakespeare, Milton, Pope, Walter Scott,
Maa regnes Tusinder af ædle Aander,
Som bukke under i den haarde Strid
Og aldrig vinde frem til Lys og Høihed.
Hvad om min Plads nu blev imellem dem?

Lady Mary.

Min Herbert — Du forskrækker mig. Naar saae
Jeg Dig vel tabe Modet?

Herbert.

Ikke heller
Jeg giver tabt endnu. Endnu jeg vil
En Stund dog kjæmpe for min Ungdoms Drøm.

Men mærker jeg, den ei kan blive sand —
Frygt dog ei for din Søn, min elskte Moder,
Han skal ei gaae til Grunde med sit Haab.
Kan han ei stige op paa Aandens Høider,
Saa finder han dog vel i dette fri
Og store Samfund en beskeden Plads,
Hvor han som Mand kan vinde sit Erhverv —
Jeg veed, Du deler villigt hvert mit Kaar.

Lady Mary.

Hvad Andet har jeg vel at leve for?

Herbert.

Min Moder! — Vel var der en Tid, jeg tænkte
Mig endda En at danne Hjemmet for —
O, hvilken Styrke kunde hun mig givet —
Hvis hun — men bort med disse gamle Tanker.
Jeg har jo seet tilbunds i hendes Sjæl
Og fundet Stolthed der. Og dog, ja Moder —
Jeg er saa svag, at jeg har haabet, haabet
Selv i min Vished — ventet paa, hun skulde
I min Forviisning sende mig et Tegn,
At hun ei havde glemt mig — ak, men intet —
I denne lange Tid! —

Lady Mary.

Det er dog bedre
Saaledes, Søn. Hvad skulde hun vel sige?
Du selv jo maatte give hende fri,
Da vel Du saae, at hendes Kjærlighed
Ei kunde holde Stand i Prøvelsen.
Glem hende, Søn. Hun er Dig ikke værd.

Herbert.

Jeg glemme? — Ligegodt Du kunde byde

En stille Sø ei at optage meer
Det skjønne Billed, som i den sig speiler.

Lady Mary.

Dog, naar en anden Haand bevæged Floden,
Saa Billedet forstyrres?

Herbert.

Hvilken Haand?
Hvad mener Du? — ha, Moder — har Du hørt
Fra Lady Clara?

Lady Mary.

Kun et Rygte om,
At hun dog bliver Lady Egremont.

Herbert.

O, jeg forstaaer — Lord William — Lady Clara!
Min Elskede, min Clara! — Min? ha, ha!
Hun har jo aldrig været min — saalidt
Som Grevskabet var mit — nu følger hun
Med Gods og Land, som andet Løsøre!
Det er jo i sin Orden. — Moder, Tak,
At Du har sagt mig det. Nu har jeg tømt
Den bittre Kalk til Bærmen. Nu jeg kan
Udrive hendes Billed af min Sjæl!
Men jeg maa ud. Det er alt seent paa Dagen
Jeg har et Stevne med en Forlægger —
Det bør jeg ei forsømme.

Lady Mary.

Vent dog lidt,
Indtil Du bliver mere rolig.

Herbert.

Rolig?
Jeg er jo rolig. Hjertet er jo taget
Ud af mit Bryst. Farvel saalænge, Moder,
Snart bringer jeg Dig gode Tidender.
(Han tager sin Hat og iler ud).

Fjerde Scene.

Lady Mary (alene).

Gud staae ham bi! Han bliver prøvet haardt.
Kan jeg da Intet gjøre for at lette
Ham denne Kamp? — Om han kom bort herfra
Til fremmed Land — til mere blide Egne —
Som kunde lægge nye Indtryk over
Hans dybt oprørte Sind? — Jeg maa forsøge
At bringe ham dertil. Hvor haardt det falder,
Vil jeg opsøge mine gamle Venner
Blandt Landets Mægtige — formaae dem til
At skaffe ham en Plads ved et Gesandtskab,
Helst i en sydlig Stat. Naar kun han selv
Da vilde tage mod, hvad ham blev tilbudt —
Nu vel — det faaer da komme an derpaa,
Jeg tør ei lade Skridtet uforsøgt,
Men ikke tale til ham derom, før
Jeg har forvisset mig om Muligheden.
Op da — og lad mig vandre Supplikantens
Den tunge Gang rundt til de Stores Døre —
Alt bliver mig jo let, som skeer for ham.

Femte Scene.

Alisan kommer ind fra Midtdøren. Den Forrige.

Alisan.

En Dame staaer her udenfor i Gangen
Og beder at faae tale med Mylady.

Lady Mary.

Med mig? — Jeg har ei meldt mig her hos Nogen —
Og troede min Bolig ubekjendt.
Hvem er den Dame?

Alison.

Hun vil ikke sige
Sit Navn til mig og er saa tæt tilhyllet,
At hendes Bært og Ansigt ei kan kjendes.

Lady Mary.

Hvem kan det være? — Kanskee en Veninde
Fra lykkelige Dage, som vil see,
Hvorledes falden Storhed ta'er sig ud.
Siig hende, jeg kan ikke tage mod — —
Dog bi — har jeg vel Lov at vise fra mig
Den Første, som opsøger mig selv her?
Bort, falske Stolthed! — Alison, bed Damen
At træde ind — og lad os være ene,
Dog meld mig strax, naar Herbert kommer hjem.

Alison

(aabner Midtdøren og gjer Tegn til en Udenforstaaende at komme ind).

Sjette Scene.

En i sort Slør og Kaabe indhyllet Dame træder ind og bliver staaende ved Døren, som Alison, der gaaer ud, lukker efter hende.

Lady Mary (der har sat sig i en Lænestol).

Træd nærmere, min ubekjendte Dame.
Hvem er I og hvad søger I hos Den,
Som engang kaldtes Lady Egremont?

Den Ubekjendte (med lav Stemme).

Tilgivelse — Medlidenhed!

Lady Mary.

Den Stemme —

Jeg skulde kjende den —

Den Ubekjendte (kaster Sløret og Kaaben tilside).

Ja, Lady Mary —

Det er — det er den arme Clara de Vere.

Lady Mary (reiser sig).

Hvad seer jeg? Lady Clara — her hos mig —
I denne ringe Bolig midt i London —
Jeg troede, hendes Plads var nu, som før,
Paa Egremont, kun med en anden Brudgom.

Clara.

O Gud, saa har det onde Rygte naaet
Alt Eders Øre. — Hans! — Nei, Lady Mary,
Clara de Vere har nu ei nogen Plads
Paa Egremont — end ei paa Hensingham —
Hun er en Flygtning uden Hjem i Verden.

Lady Mary.

Hvad hører jeg? I har forladt Sir John?

Clara.

Ja, jeg er flygtet bort fra Hensingham,
Fordi han vilde tvinge mig at ægte
Lord William Egremont.

Lady Mary.

Hvorledes, Lady,
Det var da kun Sir John, ei I, som vilde —

Clara.

Ak, Lady Mary — o, min Herberts Moder —
Hvor kunde I dog troe saa slet om mig?

Lady Mary.

Du var jo ikke meer min Herberts Brud,
Og han har ikke hørt et Ord fra Dig.

Clara.

Hvor kunde jeg? Strengt var jeg jo bevogtet.
Da jeg, bedøvet af hin skrækkelige
Opdagelse, ved Herberts eget Affald,
Sank sammen, fast bevidstløs, førte mig
Sir John tilbage strax til Hensingham.
Der faldt jeg i en haard, langvarig Sygdom
Og vidste Intet af, hvad om mig skete.
Men som jeg atter kom til Kræfter lidt,
Da stod det og paa eengang klart for mig,
Hvad jeg ved daarligt Hovmod havde tabt.
Jeg følte nu først ret, hvor dybt og evigt
Jeg elsked Herbert, at et Liv med ham,
Om og i ringe Kaar, var mig meer Lykke,
End Verdens Herligheder uden ham. —
Jeg sagde dette aabent til Sir John,
Men han kun lo mig ud og bød mig tage
Imod Lord William, som nu meldte sig.
O, Lady Mary! — Hvilken Strid begyndte
Da nu for mig mod disse tvende Mænd! —
Den stakkels William, som jeg før kun ynked
Og morede mig med en ledig Stund,

Han blev mig nu forhadt, modbydelig,
Da han optraadte som min plumpe Beiler.
Og nu min Formynder! – Han viste sig
Saa raa og haard, som før jeg aldrig saae ham.
Han spærrede mig inde, vilde tvinge
Mig til min Lykke, som han kaldte det.
Tilsidst jeg holdt det ikke længer ud —
Jeg følte, at jeg maatte bort, hvis ikke
Jeg skulde miste min Forstand, min Kraft.
Jeg sikkred mig en trofast Tjeners Bistand,
En Nat, Sir John var med Lord William borte
Paa Egremont, til Jagt og Drikkelag —
Jeg fandt Anledning til at slippe ud
I Parken — der holdt Tjeneren med Heste —
Vi foer afsted henover Bjerg og Dal,
Indtil vi fandt en Leilighed til London,
Og naaede, uopdaget, hid igaar.

Lady Mary.

Mit arme Barn! Hvorledes fandt Du mig?

Clara.

Min Tjener havde faaet Eders Bolig
At vide af en Pige, som nu tjener
Paa Egremont, og er en Slægtning af
Den gamle Mistress Alisan. Vi tog
Først ind i et kun lidet kjendt Herberge —
Saasnart jeg havde hvilet ud fra Reisen,
Begav jeg mig herhid. Jeg voved dog
Ei strax at træde ind i Eders Huus —
Jeg vilde ikkun træffe Eder der.
Jeg ventede og speided udenfor,
Indtil jeg saae, at Herbert gik derfra.
Ak — han saae bleg og stærkt bevæget ud!
Mindst aned han, da han mig strøg forbi —
At det var Lady Clara Vere de Vere,

Som stod alene der paa Londons Gader
Formummet, skjælvende og uden Hjem!

Lady Mary.

Her har Du fundet nu et Hjem, min Datter,
Saa ringe, som det er, indtil vi kan
Et bedre skaffe Dig.

Clara.

Ak, ædle Lady —
Et bedre kunde jeg nu aldrig finde.
Men her jeg tør ei blive. Herbert maa
Ei see mig her — hvad vilde han vel sige?

Lady Mary.

Kun dette, Clara, at dit Gjensyn her
Vil bringe al hans Lykke ham tilbage.

Clara.

O, nei, jeg tør ei træde ham for Øine —
Ei nu, ei nu. Det var kun Eder, Lady,
Jeg søgte her — at sige Eder Alt.
Det er nu skeet — mit Hjerte er nu lettet,
Lad mig saa gaae, og Tak for Eders Mildhed.

Lady Mary.

Vist ikke, Barn.

Syvende Scene.

Alisan, de Forrige.

Alisan.

Lord — Master Herbert kommer.

Clara.

O, Gud — hvorhen? —

Alisan (seer forbauset paa Clara).

Nu har jeg aldrig seet! —
Mylady Clara!

Lady Mary.

Stille, Alisan —
Før denne Dame til mit Kammer — hist —
(Til Clara.)
Der er Du skjult, indtil jeg henter Dig.

Clara.

Men Herbert —

Lady Mary.

O, vær rolig kun for ham,
Han gaaer vist snart igjen.

Alisan.

Kom da, Mylady.
(De gaae begge ind tilhøire).

Ottende Scene.

Lady Mary bliver tilbage. Strax efter Herbert fra Midtdøren.

Herbert.

Jeg bringer gode Tidender, min Moder,
Som jeg Dig loved. Nu det dages for mig.

Lady Mary.

Hvorledes?

Herbert.

Viid, jeg kommer netop nu
Fra Londons første Forlægger. Hos ham
Jeg havde nedlagt før et Manuskript —
En Digtsamling til Eftersyn. Han havde
Før koldt modtaget mig og Intet lovet.
Idag jeg gik derhen igjen af Pligt —
Fast uden Haab. Nu havde Bladet vendt sig,
Han var nu idel Forekommenhed.
En stor Forfatter havde gjennemseet
Mit Værk og høilig anbefalet det
Med Lovord, som jeg ikke kan gjentage.
Boghandleren har nu afkjøbt mig Skriftet
For en anseelig Sum, og indestaaer
Mig for en stor Succes. Ei nok dermed —
Han har mig tilbudt fast, godt lønnet Arbeid
I en bekjendt Journal, som han udgiver?
Hvad synes Du?

Lady Mary.

Saa er da Banen brudt.
Gud være lovet, som har aabnet den
For Dig, just som Du trængte mest til Lys.
Jeg tvivler ei, hans milde Haand vil føre
Dig langt i Kaldet, han har givet Dig
Istedetfor den Stand, han Dig betog.
Men, Søn, Du bringer denne gode Nyhed
Med kolde Miner. Er Du nu ei glad?

Herbert.

Jovist — ret glad. Hvi tvivler Du derom?

Lady Mary.

Fordi jeg seer det paa din Pande, Herbert,
Og i dit Øie, at der fattes Dig
Den rette Freidighed nu i dit Haab.

Der er en bitter Tanke i din Sjæl
Paa En, der kunde løftet dette Haab,
Men som Du troer, nu vorde skal en Andens.

Herbert.

Nu, Moder, lad os ikke mindes dette.
Alt er jo nu forbi.

Lady Mary.

Maaskee ei ganske.
Hvad siger Du, min Søn, om ogsaa jeg
Nu havde gode Tidender at bringe?

Herbert.

O, Gud — hvad mener Du?

Lady Mary.

Hvis jeg nu kunde
Dig bringe Budskab fra din Elskede,
At hun endnu bestandig er Dig tro,
Trods din Frasigelse?

Herbert.

Det er ei muligt.
Du har jo nylig selv tilstaaet mig,
At hun er Williams Brud?

Lady Mary.

Men hvis nu dette
Var et ugrundet Rygte, hvis hun trofast
Sig havde modsat alle slige Forsøg, —
Fra William, fra Sir John — ja, hvis hun selv,
For at undgaae dem, havde flygtet bort
Om Natten ifra Hensingham, — hvis hun

Nu var i London, ene, uden Hjem —
Min Søn, min Søn, hvad vilde Du saa gjøre?

Herbert.

Til hende, Moder! — O, til hendes Fødder!
Hvor er hun? — Ha — min Moder — skuf mig ei,
Alt kan jeg bære, kun ei saadan Spøg.

Lady Mary.

Jeg har Dig bragt saa tungt et Alvorsbudskab,
At Spøg er ikke meer paa disse Læber.
Men denne Gang har Gud dog givet mig
At kunne bringe Dig et Glædens Budskab.
Din Elskede er her.

(Hun aabner Døren til Sideværelset og fører den halvt modstræbende Clara ind med de Ord):

Lady de Vere —
Min Søn veed Alt.

Niende Scene.

Clara, de Forrige.

Herbert (for hendes Fødder).

O, Clara, elskte Clara!

Clara (idet hun reiser ham op).

Ak, Herbert, ikke saa! Det er min Plads!
Kan Du tilgive mig?

Herbert.

Tilgive Dig?
Det er kun mig, som her har været blind,
Og uden Tillid til din Kjærlighed.

Jeg strax forlod Dig i din haarde Stund
Og kom Dig ei til Hjælp i Prøvelsen.
Alene har Du overvundet den —
Og dybt ydmyget staaer jeg nu for Dig.
O, tør jeg haabe da, Du nu har Mod
At stige ned til mig, den Arveløse?

Clara.

Ja, for igjen at stige op med Dig.
O, nu forstaaer jeg Dig, min elskte Herbert!
Din Clara er ei meer den stolte Lady,
I Verdens Lyst forkjælet, overmodig
Og uden ret Forstand paa Livets Alvor.
Det Lyn, som splintrede din Høihedsbygning,
Har nu oplyst og Dybden af min Sjæl.
Nu føler jeg, for aldrig meer at tvivle,
At Livets eneste og sande Lykke
For mig kun er at dele Alt med Dig,
Din Kummer og din Lyst, din Kamp, din Seier.

Herbert.

Min Elskte, saa er Seieren mig vis.

Lady Mary.

Nu, kjære Datter, vil Du ei afslaae
Det Hjem, jeg tilbød Dig? Du bliver her?

Clara.

Min Moder!

Herbert.

Ja, vor elskte, ædle Moder —
Priis være Dig, som ved din høie Sjæl
Har baaret os igjennem Stormens Trængsler
Til stille Fred i Kjærlighedens Havn.

Lady Mary.

Gud signe Eder, mine kjære Børn!
Priis ikke mig, — ak, jeg har været svag,
Har vaklet i min Gang paa disse dunkle
Og bratte Stier, hvorad Herrens Haand
Har ført os sammen saa forunderligt
Op til en Livsborg, meer paa Sandhed lagt,
End Castle Egremont i al dets Pragt.

Fjeldsøen.

Eventyr-Drama i fire Akter.

1875.

Personer.

Thord Bonde, rig Høvding i Hjartdal i Thelemarken.
Helga, hans Datter.
Gunhild, hendes Amme.
Ulf Sigurdssøn, Jarle-Søn fra Oplandene.
Asmund Gudlaugssøn, ung Bonde.
Præsten ved Silgjord Kirke.
Bjergfruen.
En Skjald. Gjæster. Sang af Bjergaander og af Chordrenge.
Almue.

Tiden kort efter Kristendommens Indførelse i Norge.

Første Akt.

Første Scene.

Bjælkestue hos Thord Bonde. Thord, en anseelig gammel Skikkelse i Thelemarkisk Bondedragt, med hvidt Haar og Skjæg, kommer ind fra Høire, støttet paa sin Stridsøxe, og møder Ulf Jarle-Søn, der netop kommer ud fra Helgas Fruerstue tilvenstre. Ulf er prægtigt klædt, i Skarlagenskappe og med gyldne Ringe.

Thord.

Naa, Ulf Jarle-Søn, du kommer fra min Datter. Hvad tykkes dig? —

Ulf.

Vel var det Syn den lange Reise fra Oplandene værd.

Thord.

Det troer jeg nok. Hun er fager, min Helga, fager som væneste Blomst i Dalen. Og ikke kommer hun tomhændet til Den, hun rækker sin Haand. Hun er den rige Thord Bondes eneste Arving.

Ulf.

Guldsmykket kan ikke forhøie, men vel pryde Ædelstenens Værd. Du har ikke flere Børn, Thord — ingen Sønner?

Thord.

Nei, Thor — hvad jeg vilde sige — Krist bedre det. Ingen Søn. Det er jo netop min eneste Sorg. Alt Godt har Guderne, eller som de nu kalde det, Himlen skjænket mig, kun ingen Søn, der kunde fortsætte min Æt, bevare min Magt og mine Eiendomme samlet, og føre mit Sværd og min Stridsøxe, naar de falde af mine gamle Hænder. I umindelige Tider har mine Forfædre siddet som Høvdinger her i Hjartdal, af Navn kun Bønder, men i Gjerningen jævngode med Jarler og Konger. Jeg har havt tre Hustruer, men ingen bragte mig nogen Søn, trods alle mine Bønner og Offringer, først til de gamle Guder, saa til den hvide Krist, som nu siden Hellig Olafs Tid har vundet Seier her i Landet. Engang troede sig at den nye Gud vilde hjælpe mig, da jeg havde skjænket Jordegods til hans nysbyggede Kirke i Silgjord, og min tredie Hustru blev med Barn. I min Glæde lovede jeg da, at hvis det blev en Søn, vilde jeg lade bygge en Kirke her i Hjartdal, paa min Hovedgaards Grund. Min Hustru fødte en Datter og døde. Derfor er der heller ingen Kirke her i Hjartdal, og saalænge jeg lever, bliver der ingen. Krist har narret mig, som Thor og Odin gjorde det før. Jeg troer nu kun paa min egen Styrke og paa hvad jeg seer for mine Øine.

Ulf.

Men du skylder dog Hellig Olafs Gud stor Tak, eftersom han har skjænket dig den fagre Datter, som i al sin Skjønhed og Ynde vel kan opveie mange haarde og stridbare Sønner.

Thord.

Strid er Liv, Fred og Stilhed er Død. Tro dog ei at min Helga ikke er mig kjær. Hun er mine Øines Lyst, min Alderdoms eneste Glæde. Men hun er saa

skjær og blød, at jeg ikke kjender min egen Styrke igjen i hende og ofte frygter for, at denne fine Blomst skal sønderbrydes i mine haarde Næver. Jeg duer ikke til at være en Kvindes Paapasser. Hvor svært det end falder mig, maa jeg derfor nu give hende bort fra mit Hus til en Mand, der er hende værdig og kan tage varsomt paa hende.

Ulf.

Og tør jeg haabe, at du i mig har fundet denne Mand? Du veed, i hvilken Hensigt jeg, med min Fader Jarlens Samtykke, er kommet herhid?

Thord.

Vel veed jeg det, og hvad mere er, jeg og din Fader Jarlen ere forud blevne enige om denne Sag og have fastsat Vilkaarene os imellem. Du er af stille og fredelig Natur, som hun; du er af høi Byrd og efter din Fader tager du engang Jarlesædet. Det kunde synes underligt, at jeg, som sætter min Ære i at kaldes ret og slet Bonde, dog tager Hensyn til Saadant. Men Tingen er at jeg blandt vore Bønder her i Thelemarken ikke finder Nogen, der er min Ligemand i Magt og Rigdom. Havde jeg havt en Søn, skulde han aldrig faaet Lov til at kalde sig andet end Bonde; men min Svigersøn vil jeg helst skal forhøie min Slægt med Jarlenavnet, da hans Søn dog ikke kommer til at bære mit.

Ulf.

Altsaa tør jeg slutte, at den Sag nu er afgjort, det vil sige, om skjøn Helga selv ikke har Noget derimod.

Thord.

Og det veed du ikke? Har du da ikke talt med hende, ikke selv meldt dig som hendes Beiler?

Ulf.

Jo vel har jeg det. Men jeg kunde ikke blive klog paa hendes Svar. Hun bad om Betænkningstid, sagde, du havde lovet hende at hun selv maatte vælge blandt sine Beilere den, hun ønskede til Husbond.

Thord.

Det har jeg ogsaa. Mange af vore Dales gjæveste og rigeste Bønder have begjæret hendes Haand, men da jeg ikke fandt Nogen af dem hende og mig værdig og dog ikke vilde støde Nogen for Hovedet med en ligefrem Bortvisning, saa har jeg henskudt Afgjørelsen til Helgas eget Valg. Paa den Maade kunde Ingen føle sig fornærmet af mig. Saaledes har jeg vundet Tid til den Rette kom. Idag har jeg forberedt et stort Gjæstebud, hvortil alle Beilerne ere indbudne. Da skal Brudgomsvalget gaae for sig.

Ulf.

Dette tykkes mig dog et farligt Spil. Sæt, hun vælger den Urette?

Thord.

Aa, det har ingen Nød. Hun har hidtil ikke foretrukket Nogen, og hun veed nu, hvem jeg vil hun skal vælge. Jeg har sagt hende det imorges. Min Villie er hendes Lov, aldrig endnu har hun modsat sig mine Bud. Og jeg vil nu, det skal have Udseende af at hun frit vælger sin Brudgom. Jeg har lovet hendes Beilere det, og Thord Bonde gaaer ikke fra sit Ord. I Virkeligheden handler hun jo ogsaa efter sin egen Hu, naar hun vælger dig, Ulf Jarle-Søn. Du er jo en prægtig ung Mand og bringer hende til høie Kaar, det kan en Kvinde ikke staae imod.

Ulf.

Denne Maade at afgjøre Sagen paa huer mig dog slet ikke. Hænder der Noget mig imod, er jeg bange for min Fader Jarlen da vil blive din dødelige Fjende.

Thord.

Nu vel, saa lad ham det. Thord Bonde frygter ingen Jarl. Men frygter du selv, Ulf, skjøndt jeg staaer dig inde for at Alt vil gaae efter dit og Jarlens Ønske, saa træd tilbage endnu itide. Det skal skee som jeg har bestemt. Thord Bonde gaaer ikke fra sit Ord.

Ulf.

Saa faaer jeg vel finde mig deri, thi jeg tilstaaer, at min Hu nu stærkt er vendt til din Datter. Men ogsaa jeg har dit Ord — jeg stoler derpaa.

Thord.

Det kan du trygt. Min Datter skal fuldføre det. Snart skal hun række dig sin Haand i Alles Paasyn. Saa drikke vi ikveld Eders Fæstens-Øl, og om kort bliver der saa et Bryllup her paa Gaarden, hvorom der nok skal høres og spørges vidt over Bygd og Land.

Ulf.

Du er saa tillidsfuld, Thord Bonde, at jeg fatter Mod igjen.

Thord.

Saa følg mig da nu til Gildehallen, hvor Alting er beredt. Det er paa Tide — jeg hører Støi og Hestetrampen ude paa Tunet — de Fremmede begynde at komme.

(De gaae begge ud tilhøire).

Anden Scene.

Gunhild kommer først ind fra Venstre, fulgt af Helga, der er fuldt smykket til Festen.

Gunhild (seer sig om).

Kom kun ind, Helga. Her er Ingen. Din Fader og Ulf ere allerede gaaet ned i Gildehallen.

Helga.

Ak, Gunhild, er den forfærdelige Stund saa nær?

Gunhild.

Ja, Thord tager vist alt imod sine Gjæster i Hallen. Men du skal jo først siden derind, naar din Fader har forberedt Sagen, saa du har endnu en kort Tid til at samle dig i, og overtænke Alt. Vær nu fornuftig, Barnet mit, og prøv ikke paa at handle mod din Faders Villie. Det er da heller ikke saa stor en Ulykke, skulde En mene, at faae en prægtig og fin Jarle-Søn til Brudgom. Ikke fordi, du kunde saamen gjerne være en Kongesøn værd, saa deilig seer du ud i din Høitidsdragt. Først her kan jeg rigtig see, hvor ypperligt den klæder dig, der var saa mørkt inde i Kammeret. Disse Baand i dine Fletninger maa dog ordnes lidt bedre. Saaledes. Brudekronen paa de udslagne Haar vil dog klæde dig endnu smukkere. Naa, den kommer da vel snart.

Helga.

Gunhild, hvor kan du dog tale saa, du som alene veed hvad der forestaaer, og Hvo der eier mit Hjerte. Du har dog sendt ham mit Bud? — Har han fulgt det?

Gunhild.

Jeg har seet ham nede paa Tunet mellem de andre Bønder, som ere strømmede til Gildet. Der vil ikke

blive lagt Mærke til ham mellem de Mange. Bedre var det, han var bleven borte. Hvad vil du ham nu? Det er dog for seent.

Helga.

Gunhild, nu maa du hjælpe mig!

Gunhild.

Ak, Barnet mit, jeg har nok allerede hjulpet dig for meget, er jeg ræd for. Disse Kvelds-Vandringer oppe ved Fjeldsøen — dem skulde jeg ikke have tilladt dig, ikke fulgt dig derop, ikke tiet dermed. Der er det, han har fundet dig, har faaet Magt over dig. Eller rettere, Bjergfruen, som boer inde i Skorvefjeldet der ved Søen, har faaet Magt over Eder begge.

Helga.

Nei, Gunhild, her driver ingen Bjergfrue, intet Troldskab sit Spil. Hvad der har draget mig til Asmund, det er den Kjærlighedens rene Magt, som fører Mand og Kvinde sammen, naar Gud har bestemt dem for hinanden.

Gunhild.

Jeg veed, hvad jeg veed. Mangen Ungersvend og Jente her fra Dalen er blevne forlokkede af Bjergfruen deroppe ved den ensomme Fjeldsø. Kjender du ikke Visen derom:

„I Spaadomskløften ved Fjeldsø boer
Den mægtige Bjergets Frue,
Hun lokker de Unge med fagre Ord —
Vee Den, som hende faaer skue!

Hun lover ham Guld og elsket Mø
Hvis han til Freja vil bede; —
Men falske, som den slugende Sø,
Er hendes Løfter om Glæde.

Hun vil ham drage i Dybet ned
Hvor gamle Guder end dvæle,
Der hersker der ingen Kjærlighed,
Ei Fred for Menneskers Sjæle.

Thi raader jeg hver en Svend og Mø:
Tro ikke de smilende Vover!
Ro ikke over den blanke Sø
Naar Maanen skinner derover!

Thi dragende lyder da hendes Sang,
Da har den Magt, dig at daare;
Og følger du Bjergets lokkende Klang,
Du hvilte bedre paa Baare!"

Helga.

Det kan jo være fornøieligt nok at høre paa slige Viser, men det er kun Digt altsammen.

Gunhild.

Vær ikke saa vis paa det, mit Barn. I Folkevisen kan der ofte være meer Sandhed, end i den kløgtigste Tale. Og har vi ikke selv hørt Huldrens Lokken? Husker du ikke den Aften, vi roede med Asmund i hans Baad tæt under Skorvefjeldets bratte Væg — da lød der ligesom dæmpet Sang og Strengeleg derinde fra, og da Asmund raabte ind mod Fjeldet, hvem der spillede, svaredes han kun af en høi Latter, men Intet var at see, og saa blev Alt stille. Hu, det løber mig endnu koldt ned ad Ryggen, naar jeg tænker derpaa.

Helga.

O, det har kun været Gjenlyden fra Fjeldvæggen af vore Stemmer og af Aareslagene.

Gunhild.

Ak, det var nok ikke saa vel. Den Latter varslede intet Godt. Og see, kommer nu ikke Ulykken over Eder? Hvad vil din Fader, den stolte Thord Bonde sige, om han faaer vide, at du foretrækker Asmund fra Hytten paa Skorvefjeld for den rige og høibaarne Ulf Jarlesøn? Jeg tør ikke tænke derpaa.

Helga.

Jeg knapt heller. Og dog maa det skee. Jeg har givet Asmund min Tro og vil før døe, end svigte den.

Gunhild.

Og dog har du lovet din Fader at række Ulf Jarlesøn din Haand!

Helga.

Det har jeg ikke, Gunhild. Han har befalet mig at vælge mellem mine Beilere idag, og det har jeg tilsagt ham. Men vær forsikret om, det bliver ikke den opblæste Pyntegjæk Ulf Jarlesøn, jeg vælger.

Gunhild.

Da veed du dog, det er ham, og ham alene, din Fader mener. O Helga, Helga! — Betænk hans ustyrlige Vrede, dersom du vælger imod hans Villie, ja vælger En, som staaer saa langt under ham i Stand og Kaar!

Helga.

Asmund staaer ikke under Thord Bonde i Stand.

Han er en fri Odelsbonde, som Fader selv; vel ikke saa rig og mægtig, men hvad der fattes ham i Rigdom og Gods opveies fuldeligt ved hans skjønne, kraftige Skikkelse, hans ædle Sind, hans Dygtighed i alle mandige Idrætter.

Gunhild.

Jeg er ræd for, din Fader vil ikke see ham med de Øine.

Helga.

I Førstningen vel ikke. Der vil blive Kamp, men jeg haaber til Gud vi skal gaae seirrige ud af den. Og jeg har sikkret mig en Bistand, som er mægtigere end min Faders Vrede. Jeg var i Søndags i Silgjord Kirke. Der skriftede jeg for Præsten, og han tilsagde mig Absolution for hvad jeg vilde gjøre. Han førte mig saa hen til Jomfru Marias Alter; jeg knælede ned for hendes Billed med inderlig Bøn — da udgik fra hendes Aasyn en stille Kraft, som fyldte mit Bryst med Fasthed og med et glad Haab.

Gunhild.

O, stol ikke derpaa, kjæreste Datter! Jomfru Maria er endnu saa ny her i Bygden, hun har ikke den Magt som Bjergfruen oppe ved Fjeldsøen, der har hersket her fra de gamle Guders Tid, ja der siges, hun er selv En af dem.

Helga.

Du veed ikke hvad du siger, Gunhild; det er Gudsbespottelse. De gamle falske Guder har ingen Magt mere — Krist har beseiret dem alle.

Gunhild.

Nu, det vil vise sig.

Helga.

Ja, visselig. Men Gunhild — Tiden nærmer sig til jeg skal træde frem i Hallen. Du vil dog hjælpe mig som hidtil, ikke sandt? Du er jo min kjærlige Amme, min Pleiemoder fra spædeste Barndom af — jeg har ingen anden Moder blandt Menneskene at tye til i min Nød.

Gunhild.

Jeg faaer vel, mit velsignede Barn, skjøndt jeg veed det fører os Alle i Ulykken. Men jeg kan ikke nægte dig Noget, mindst naar du beder saaledes. Hvad vil du, jeg skal gjøre?

Helga.

Gaa ned paa Tunet og opsøg Asmund. Siig ham fra mig, at hvad han end hører og seer idag, maa han ikke tvivle paa min Trofasthed. Lad ham komme ind i Gildehallen mellem de andre Gjæster, — Fader har jo idag aabnet sin Hal for Saamange, den kan rumme. Bed ham staae ved den nedre Ende af Bordet ved Indgangsdøren, saa at jeg kan faae Øie paa ham naar jeg kommer. Men han maa ikke give sig tilkjende, ikke tale et Ord, før han seer, hvad jeg foretager mig. Forstaaer du mig?

Gunhild.

Ak ja, kun altfor godt. Jeg har varet dig ad, mere kan jeg ikke. Jeg maa lyde dig, bød du mig end at gaae i Ilden for dig. Og det gjør jeg da endelig ogsaa, Du slemme, elskede Barn, thi din Faders Vrede er værre end den skrækkeligste Ild. Naa, vær kun rolig — Asmund skal være paa sin Plads, naar du kommer. Gud staae os Alle bi!

Helga.

Tak Moder, det vil han.

(Gunhild ud tilhøire).

Tredie Scene.

Helga (alene).

Hør! — alt fra Gildehallen toner Sang
Og Strengeleg og mange Stemmers Lyd!
Snart staaer jeg og derinde mellem dem,
En Angstens Gjæst i Festens muntre Glæde!
Og Alles Blikke der vil hænge ved mig
Og mærke paa min mindste Rørelse!
Kan jeg udføre, hvad jeg har i Sinde?
Hver Nerve skjælver ved den blotte Tanke —
Og dog — og dog, jeg maa jo prøve det.
O, staa mig bi, Du hellige Guds Moder!
Du har jo selv godkjendt mit Valg, saa styrk
Mig og i Kampen at fuldføre det! —

(Ud tilvenstre.)

Fjerde Scene.

Et Bagtæppe gaaer op. Man seer Gildehallen hos Thord Bonde. Gjæstebudet er alt i fuld Gang. Rigt dækkede Borde langs Væggene, dog saa, at der midt paa Bagvæggen bliver fri Adgang til den store Indgangsdør, der staaer aaben, saa man udenfor seer en Deel af Tunet, hvor Almuesfolk af begge Kjøn er forsamlede og beværtes. I det Fjerne Udsigt til et Bjerglandskab. Inde i Hallen sidder Thord Bonde i sit Høisæde øverst mod Forgrunden ved det høire Bord, ved hans Side Ulf Jarlesøn, saa de øvrige Beilere. Ved Bordet tilvenstre sidde andre Gjæster, forrest en gammel Skjald med sin Harpe. Ved den store Indgangsdør staae endel ringere Bønder, som ikke have faaet Siddeplads, blandt dem Asmund Gudlaugsøn. Huskarle gaae omkring med Madfade og Ølkander, hvormed de fylde Bægere og Drikkehorn.

Alle Gjæsterne:

Hil Thord Bonde, Hil Helga den Fagre!

Thord

(reiser sig og slaaer til Lyd. Alt bliver stille).

Mange og hæderlige ere de Mænd, som have viist Thord Bondes Huus den Ære, at forlange hans Datter

til Hustru, og vanskeligt, ja ugjørligt bliver Valget mellem dem for mig, som kunde ønske at beholde dem Alle. Men eftersom nu dette er umuligt, og det ikke længere kan gaae an at lade saa mange gode Mænd spilde deres Tid her i unyttig Venten, saa har jeg overgivet den hele Sag til min Datter selv, hvem den jo unægtelig ogsaa nærmest vedkommer. Hun vil derfor nu træde herind i Hallen forat gjøre sit Valg aabenbart. Den af Beilerne, hun i Alles Paasyn rækker sin Haand, vil jeg uvægerligt tage til Svigersøn og Arving.

En gammel Skjald
(synger til Harpen):

Herlig er Hallen
Hos rige Herse,
Mundgodt og Mjød han
Mildt uddeler.
Deiligst af Alt
Dog er hans Datter.

Snart vil ung Helga
Selv frem skride
Skjøn, som Solen
Paa Sneefjeldstinder —
Stærke Mænds Hjerter
Smelte som Sneen.

Beilerne bæve
Af Elskovs Brynde.
Vælge hun vil
Den, hende er værdig:
Fagrest af Fagre
Den Bedste favner.

Femte Scene.

En Dør aabner sig lige overfor Høisædet. Helga træder ind deraf, fulgt af Gunhild og nogle Terner, hendes Indtræden ledsages af Tonerne fra ovenstaaende Sang. Thord stiger ned af sit Høisæde, og gaaer sin Datter imøde. — Hun griber hans Haand og kysser den. Alle reise sig.

Thord (høit).

Nu, min Datter, er Stunden kommen. Vælg nu blandt disse dine Beilere, som her staae for dig, Den, du ønsker til Husbond. Hvem af dem, du rækker din Haand, vil jeg saa tage til Svigersøn. (Sagte til Helga.) Du veed, hvem du har at vælge!

(Han tager Helga ved Haanden og leder hende foran Ulf Jarlesøns Plads, hvor han standser. Denne strækker allerede sin Haand hendes imøde, men den bliver svævende i Luften ugrebet. Efter en kort indre Kamp gjør Helga sin Haand løs fra Faderens og skrider alene videre ned mod Enden af Hallen. Thord og Ulf blive staaende tilbage, maalløse og ubevægelige af Overraskelse og Harme. Alle de andre Beilere og Gjæster staae ligeledes stille, betagne af aandeløs Forventning. Helga standser ikke før hun naaer Indgangsdøren, der træder Asmund hende imøde — og hun rækker ham sin Haand med de sagte og bævende, men dog formedelst den almindelige Taushed og Spænding over den hele Sal hørlige Ord:)

Helga.

Denne er min Fæstemand for Gud og Mennesker!

Asmund (omsluttende hende).

Min Brud, min Helga!

Helga

(synker halv bevidstløs til hans Bryst. Nu er Fortryllelsen brudt, Alle tale i Munden paa hinanden, Haanlatter høres af Gjæsterne).

Beilerne.

Den usle Tigger! Thord, har du narret os? — Hævn, Hævn!

Thord.

Bort fra min Datter, du Søn af en Træl!

(Med disse Ord farer han med hævet Stridsøxe ind paa Asmund, der er sunket i Knæ, med sin afmægtige Bruds Hoved lænet til sit Bryst, hendes Hænder er i hans, og han bøier sig over hende med saa udelukkende Ømhed, at han ikke hører Larmen omkring sig, før Thord er lige ved ham, river Helga ud af Asmunds Arme og tager hende i sine egne. Asmund farer op og vil med Vaaben mod Den, der har frarøvet ham hans Brud, men da han seer Thord, standser han med Udraab:)

Asmund.

Hendes Fader!

Thord

(med sin Datter i Armene).

Helga! Helga — hvor kunde du gjøre mig dette? — Hun svarer ikke — hun er bleg og livløs — ha! — mit Barn, mit Barn! — Kvinder! hendes Kvinder hid! —

(Gunhild og Ternerne ile til).

Hjælper hende! — Er hun død, min Helga, død! —

(Han lægger hende ned paa en Bænk. Kvinderne omringe hende).

Gunhild.

Nei, Herre — hun er ikkun daanet. Hun vil snart komme til sig selv igjen. Men forskræk hende ikke saa — din Vrede kan dræbe hende. See, nu slaaer hun Øinene op.

Thord.

Det var da vel. Men Alt dette er hendes egen Skyld — hun og I skal siden staae mig til Regnskab.

(Til Asmund:)

Og nu til dig, god Karl — nu er Raden til dig. Før jeg lader dig pidske ud af Gaarden, som det en Træl fortjener, saa bekjend hvem du er, og med hvilke Troldomskunster du har forlokket mit stakkels Barn.

Asmund
(med beskeden Værdighed:)

Jeg hedder Asmund Gudlaugssøn fra Silgjord, en fri Odelsbonde som Du, Thord, og ikke en Træl, men din Ligemand. Hvad de Kunster angaaer, hvormed jeg skal have vundet Helga, din Datter, da er det kun dem, hvormed en Mand altid vinder en Kvinde, og i Kraft af dem staaer jeg nu her som skjøn Helgas udvalgte Brudgom og forlanger at maatte føre hende hjem til Mit.

Thord (haanligt.)

Nei, vil man bare see! Og hvor er da den Husmandsstue, du kalder din, og til hvilken du vil føre Thord Bondes Datter?

Asmund.

Min Fædrenegaard ligger paa Skrænten af Skorvefjeld, den er ikke stor, og dens Jordsmon er haardt, men den er fri og ubehæftet. Foruden denne min Arvelod har jeg blot disse mine to Arme, mit Sværd og min Bue — men med dem kommer en uforsagt Mand langt i disse urolige Tider.

Thord.

Og saa længe skal altsaa min Datter bie og sukke, til Fjeldbonden Asmund har vundet sig et Jarledømme med sine to bare Hænder?

Asmund.

Den har ikke nødig at lade bie paa sig, som allerede har vundet. Og din Datter har jeg vundet, Thord. Du har selv for nogle Øieblikke siden i alle Disses Paahør erklæret, at du vilde tage Den til Svigersøn, hvem din Datter rakte Haanden. Nu er dette skeet med

mig, som I Alle have seet, følgelig er Asmund Gudlaugssøn nu din Maag, Thord Bonde!

Helga

(der imidlertid er kommet til Kræfter igjen, træder nu frem, støttet paa Gunhild).

Saa er det, min Fader. Du har tilladt mig at vælge, og jeg har valgt efter mit Hjertes Bud. Tilgiv mig om jeg har beredt dig en Skuffelse — jeg vidste intet andet Raad. O, stød os ikke bort! Vær barmhjertig! Asmund er dig værd, han vil gjøre din Datter lykkelig og være dig en god og gjæv Søn.

Asmund.

Helga! — min kjække, trofaste Fæstemø!

Thord.

Stille! Vi ere ikke kvit endnu. Med dig, Helga, vil jeg siden tale. Du maa ikke længer dvæle her, til Spot for Alle. Du gaaer nu paa dit Kammer og venter mig der. Huskarle! — slutter Vagt om Fruerstuen, at Ingen kommer ud eller ind der, uden efter min Befaling. Gaa, siger jeg! — — Kvinder — følger hende op i Fruerstuen.

Asmund

(vil holde hende tilbage.)

Helga — Du er nu min — Følg mig!

Thord.

Fra hende, du Stodder! Endnu er hun ikke din Hustru. Her har jeg Magten.

Helga.

Min Fader har Ret, Asmund. Hans Bud maa jeg endnu lyde. Men fat kun Haab og vær taalmodig. Vor Frue vil nok hjælpe os. Hun har givet mig Kraft til dette Skridt, og hun vil føre os videre. Men det siger jeg dig, Fader, — aldrig bliver jeg nogen Andens Hustru, end Asmund Gudlaugssøns.

Thord.

Det skal vi faae at see. Gaa nu.

Gunhild (til Helga).

Barn, opirr ham ikke mere! Vi har nok at svare for.

Asmund.

Helga, vi sees igjen — snart!

Helga

(idet hun med Kvinderne gaaer ud af den Dør, hun var kommet fra).

Naar Gud vil.

Sjette Scene.

De Forrige, uden Helga og Kvinderne. Ulf Jarlesøn, der hidtil er bleven staaende paa sin Plads urørlig af Harme og Forbauselse, træder nu frem, fulgt af de øvrige Beilere.

Ulf.

Jeg maa sige dig, Thord Bonde, at jeg ikke længer kan eller vil være Vidne til dette forargerlige Optrin. Jeg kan ikke forsvare det for min Fader Jarlen. Jeg vender nu tilbage til ham for at berette ham, hvor uforskammet hans Søn her er bleven holdt for Nar.

Nogle af Beilerne.

Ogsaa vi, ogsaa vi.

Andre.

Thord, Du skal høre fra os.

Thord.

Som I vil. Men det skal I vide, at er Nogen her bleven holdt for Nar, da er det mig selv, og det af denne usle Karl, der har vidst i Smug at forlokke min stakkels Datter. Dog, Alt kan endnu blive godt. Jeg beder Eder blive her endnu en liden Stund, for at I kan faae see, hvorledes jeg skaffer Eder og mig Opreisning.

Ulf og de øvrige Beilere.

Nu vel, lad os see.

Asmund.

Thord, Du vil altsaa dog gaae fra dit Ord?

Thord.

Aldrig har det været sagt om Thord Bonde, at han er gaaet fra sit Ord, og heller ikke nu skal det siges. Men siden du, paatrængende Karl, saa vel husker mine Ord, saa vil du ogsaa drage til Minde, at jeg gav Helga Valget mellem dem, der aabenbart beilede til hende, ikke mellem dem, der hemmelig, mig uafvidende tilsneg sig hendes Gunst. Jeg kunde saaledes med god Grund betragte det her Forefaldne som uskeet, og ikke føle mig bundet ved en mig uvedkommende Haandsrækning, som til slig Latterlighed nylig gik for sig her nederst i Hallen.

Beilerne.

Det er Ret, det er Ret!

Asmund.

Den rette Beiler er Den, som Bruden har kaaret.

Thord.

Stille! — Men desuagtet vil jeg lade Naade gaae for Ret — jeg vil give mit Ord den videste Udtydning — jeg vil antage Dig, fattige, ukjendte Svend, til min Dattermand — paa een Betingelse.

Beilerne
(i Munden paa hinanden).

Ha, Thord!

Ulf.

Er det Opreisningen? —

Asmund.

Siig Betingelsen — siig den, at jeg kan opfylde den!

Thord.

Saa hører da nu, og I skulle Alle blive fornøiede. Siden du kommer fra Silgjord, Asmund, saa kjender du godt det mørke Fjeldvand, som udfylder Dalen under Skorvefjeldet mellem din Bygd og denne. Ofte har det Vand været mig til Hinder og Ærgrelse, naar jeg skulde over til mine Eiendomme i Silgjord, og tidt har jeg tænkt paa hvad Skade det var, at denne store, vide Dal skulde saa ganske opfyldes af Sø, og hvor skjønt det vilde være om Enge kunde grønnes og Mennesker boe der, hvor nu det sorte Vand bølger. Nu er det rundet mig i Sinde, at dette Ønske maaskee kan gaae i Opfyldelse. Thi har du, Asmund, kunnet bringe min frygtsomme Datter til saaledes for din Skyld at sætte sin Blufærdighed til Side, saa maa du dog udentvivl

kunne raade over mere end naturlige Kræfter. Hvem veed? — Maaskee er du i Ledtog med Bjergfruen selv, som jo efter Sigende hersker deroppe ved Fjeldsøen. Jeg forlanger da ventelig ingen Umulighed af dig, naar jeg sætter den Betingelse for dit Giftermaal med min Datter, at du skaffer hint Vand udtørret og dets Rum opfyldt med dyrkelig Jord. Derved vilde du og vinde et skjønt Stykke Land for dig selv som Medgift. — Thi det maa du dog bekjende, det sømmer sig kun lidet at komme som tomhændet Frier til den rige Thord Bondes Datter. Dette er altsaa mit sidste Vilkaar til dig, Asmund: Skaffer du inden tre Solemærker Fjeldsøens Rum udfyldt med fast og frugtbar Jordbund, saa jeg tørskoet kan ride derover til Silgjord — da er Helga din. Hvis ikke, saa vov aldrig tiere at komme mig eller hende for Øine!

Beilerne og Ulf
(med Haanlatter).

Ha! ha! ha! — Et rimeligt Vilkaar!

Thord
(ogsaa høit leende).

Nu, Asmund, Herre til Fjeldsøen, hvad svarer du?

Asmund
(hæver med opblussende Vrede sin Stridsøxe, men fatter sig og lader den igjen synke).

Var det ikke fordi du er min Fæstemø's Fader, saa laae dit Hoved nu for mine Fødder, du gamle Spottegjøg! — Et maa du dog vide: — din Datter skal blive min, skee hvad der skee vil. Og I Andre Lattermilde! Seer vel til at I altid møde mig saa mandsstærke som nu, hundrede mod En — ellers kunde I let komme til at sande det gamle Ordsprog: Den leer bedst, som leer sidst!

Thord (rasende).

Nu har vi nok af Ord! Ind paa ham nu, Gutter! — Jag ham ud, den Stodder!

(Alle Gjæsterne fare med foranholdte Skjolde ind paa Asmund og trænge ham ud af Hallen, medens Thord Bonde, der med Ulf er bleven staaende i Forgrunden, raaber høit efter ham:)

Thord.

Jeg holder mit Ord: Saasandt Fjeldsøen bliver grønt Land, saasandt bliver Asmund Gudlaugssøn Helgas Mand!

Anden Akt.

Første Scene.

Samme Dags Nat. Vild Klippestrand ved Fjeldsøen, der sees ligge blinkende i Maaneskinnet, omgivet af høie, steile Fjeldvægge, og derbag i det Fjerne hvide Sneetinder. I Forgrunden et fremspringende Klippehjørne, hvori en Aabning til en Hule, næsten skjult af nedhængende Birkekrandse, Bregner og Slyngvæxter. Ved Tæppets Opgang høres en sagte, underlig dæmonisk Musik, ligesom fra Fjeldene og over Søen. Den stiger mere og mere, indtil et Chor af usynlige

Bjergaander

synge inde fra Hulen.

I Fjeldet nu bundet
Er Asa-Ætten,
Nu selv overvundet
Som fordum Jætten.
For Korsets Tale
Sank Auk-Thors Hammer,
Ei Offer i Dale
For os meer flammer.

Dog lever vor Vælde
End dybt i Folket:
I Skove, i Fjelde,
I Elv er den tolket.
End kan vi drage
De Ungersvende
Ved Elskovs Klage
Til os at kjende.

En Slig sig nærmer
I Sommernatten.
Freja ham skjærmer,
Han løfter Skatten.
Ved ham vi grunde
Atter vort Rige,
Saa i Offerlunde
Bloddamp kan stige.

(Under sidste Vers sees Asmund komme roende over Søen ind mod Stranden. Musiken aftager lidt efter lidt, medens Asmund fæster sin Baad ved en Steen og stiger i Land).

Asmund (i Forgrunden).

Hvad vil jeg her? — Jeg vandrer som i Drømme.
Jeg drages som af skjulte Magter hid
Til denne Sø, som Thord i Haan mig satte
Til Helgas Medgift. Ha! — forstødt, forhaanet,
Som uslest Tigger jaget fra hans Hal!
Hun skal dog vorde min, trods hver en Hindring.
Hvordan dog? — Alt forgjæves har jeg bedet
Til hendes Gud, til Kristus, til Maria —
De svare Intet, give intet Raad.

Men er der da ei Andre, som kan hjælpe? —
De gamle Guder leve jo endnu.
Ret aldrig kan i Norges Dale slukkes
Den Længsel, som i Fjeldet indelukkes.

De høie Asers Magt jo der end stedse
Sig tolker i de vilde Elves Kredse,
I Fossens Tordendrøn, i Sneeskreds Buldren,
I natlig Sang fra Nøkken og fra Huldren
Som bringer Dalens Ungdom til at græde
Fordi den har forbandet Frejas Glæde.

Ha, om hun kunde høre mig endnu!
(Lokkende Musik.)

Stemmer fra Bjerget.

Freja dig hører, Asmund, Asmund!

Asmund.

Hvad sælsomme Toner fra Fjeldet mig drage?
Det er, som jeg hørte en lokkende Klage.

Stemmer fra Bjerget.

Vorder Fjeldsøen grønt Land
Bliver Asmund Helgas Mand.

Asmund.

De Ord, hendes Fader mig sagde med Latter!
Det er, som nu først deres Alvor jeg fatter.

De hviske til mig her fra Fjelde og Vande. —
O, var det da muligt, de kan blive sande?

Stemmer fra Bjerget
(gjentagende Omkvædet).

Naar Freja vil
Vorder Søen grønt Land
Og Asmund den fagre Helgas Mand.

Asmund.

O, hør nu igjen! — Det mig kalder, som Stemmer
Fra Barndommens Dage, dem aldrig jeg glemmer.

De lærte mig dengang til Freja at bede,
Den Disa, som raader for Kjærligheds Glæde.

Vel døbtes jeg siden til Krist at bekjende,
Men dybt i mit Hjerte jeg dyrked dog hende.

De sige jo, Bjergfruen boer her ved Søen.
Maaskee var det hende, som bragte mig Møen?

O, vilde hun hjælpe mig nu til at seire
Og skjænke til Hustru mig Helga den Feire,

Hvor skulde jeg Guderne love og prise,
Og høiest blandt alle den mægtige Dise!

Stemmer fra Bjerget.

Freja dig bringer
Atter din Mø —
Mægtig hun svinger
Seid over Sø.
Vandet da viger,
Dal grønnes frem,
Straalende stiger
Kjærligheds Hjem! —

Asmund.

Saa hør mig da Freja, du Elskovens Kilde!
See, Asmund dig tjene vil aarle og silde!

Anden Scene.

(Alfer svæve frem af Bjergkløfterne og dandse omkring Asmund til en lokkende Musik. Pludselig viser Bjergfruen sig i Hulens Aabning, omgivet af et Lysskjær. Hun er i rød Klædning, med et pragtfuldt gyldent Brystsmykke, og med Krone paa de udslagne Haar. Alferne leire sig om hende.)

Asmund.

O, alle høie Magter, hvad er dette?
Er det et Sommernattens Drømmesyn?

Bjergfruen.

Nei, Bjergets Huldre seer du for dig her,
Sendt dig til Hjælp fra hende, du paakaldte.
Hvad vil du hende, fagre Ungersvend?

Asmund.

Hvis du er sendt af Kjærlighedens Disa,
Saa veed du og, hvad jeg begjære maa.

Bjergfruen.

Jeg veed det, Asmund. Fra sin Ensomhed
Hun vaager endnu over disse Dales
Døttre og Sønner. Med sit Maanespind
Har hun alt længe sammentvundet Traaden
Imellem dig og Helga.

Asmund.

Men hendes Fader overhugger Traaden.

Bjergfruen.

Det kan han ei, thi den er spundet ind
I Eders Hjerter.

Asmund.

Ja, jeg føler det.
Men han kan os adskille, saa vort Liv
Ei bliver Elskovs Lyst, men Savn og Sorg.
Han har nu sat et Vilkaar mellem os
Som menneskelig Magt ei veed at løse.

Bjergfruen.

Men Guders kan det. Siig, hvad giver du
Hvis jeg dig hjælper til at fylde ud
Hint dybe Svælg, som skiller dig fra Helga?

Asmund.

Ak, Intet, Intet eier jeg at give.

Bjergfruen.

Men Meget eier du at love dog,
Du fremtidsrige Ungersvend. Og see —
Det er kun Sjæleløfter, jeg forlanger.
Viid da, at den ved Sydens Kogleri
Fra Sol og Luft og Menneskenes Hjerter
Fordrevne Asaslægt har endnu Magt
At ruste sig til Kamp for Valhals Seir.
Alt nærmere og nærmere os rykker
Den fremmede Gud, som vil nedtrykke Livet
Og gjøre Jorden til et Martersted.
I alle Dale fast staae nu hans Kirker
Og Klokkelyd og Messesang forstyrrer
Os selv i disse Fjeldes mørke Indre.
See, derfor har vi oplagt nu det Raad
At danne os en ny, en frifødt Jordbund,
Hvorfra vor Magt kan atter aabenbares
Og brede trindt sig til de tabte Bygder.
Ved denne rige Gave vil vi da
Igjen os knytte til vort gamle Folk,
Og, Asmund, det er Dig, som skal den tage.

Alt længe har vi vogtet paa din Færd
Og stemt dit Sind, mens du i Elskovs Drømme
Omvankede ved Søen om vort Fængsel —,
Vi saae, at du i Hjertet var os tro.
Derfor kan nu det Vilkaar, som i Spot
Blev stillet dig, her vorde fuldt til Sandhed
Hvis selv du vil det.

Asmund.

Om jeg det vil? — O, spørg om jeg vil leve!

Bjergfruen.

Vil du da love, Asmund, at du aldrig
En Kirke bygger hist paa Søens Grund
Naar den er vorden din med Eng og Ager,
Men at du hver en Julenat vil offre
Paa gammel Viis til Odin, Thor og Freja?

Asmund.

Jeg lover det.

Bjergfruen.

Og vil til Pant derpaa
Du love, at du giver i min Vold
Det første Barn, din Helga føder dig?

Asmund
(bævende tilbage.)

Min Helgas Barn? — Nei, det formaaer jeg ei.
Jeg kan ei stille Barnet fra dets Moder.

Bjergfruen.

Sligt fordres heller ei, saalænge det
Ei fanger Kristendaab, men fostres op
I Asarigets gamle Tro.

Asmund.

Men Helga
Er stærkt hengiven til den nye Tro.

Bjergfruen.

Det kommer os ei ved. Vi har paa hende
Ei nogen Magt, men, Asmund, Du des meer.
Har hun, den svage Kvinde, ikke trodset
Sin Faders Bud af Kjærlighed til dig?

Asmund.

Jeg frygter, hun tør ikke trodse Kirkens.

Bjergfruen.

Dig maa hun lyde, er du hendes Husbond.
Men dette bli'er du kun, mærk vel mit Ord.
Hvis du mig lover hvad jeg nu forlanger.
Betænker du dig, Asmund? Du har Valget:
Magt, Rigdom og skjøn Helga til din Viv
Hvad heller Fattigdom og ensomt Liv.
Du tier endnu?

Asmund
(kjæmper med sig selv)

Bjergfruen.

Sidste Frist — dit Svar?

Asmund (nølende.)

Jeg lover det.

Bjergfruen.

Velan, vor Pagt er sluttet.
Men viid endnu, før Løftets Horn du tømmer,

At bryder du dit Ord, saa synker Dalen
Og du med Helga i det dybe Vand.
Men nu skal Dalen stige frisk og grøn
Og vorde dig, din Slægt, til evigt Eie,
Hvis Pagten holdes. Tøm nu Løftets Drik!

(En af Alferne har imidlertid bragt hende et gyldent Drikkehorn, som hun rækker ud mod Asmund. Musiken begynder igjen).

Bjergaanderne (synge.)

Drik nu, Asmund,
Valhals Mjød! —
Drik din Lykke,
Liflig, sød!
Drik paa Korsets
Dom og Død,
Drik paa Valhal
Atter fød! —

Asmund
(tager Hornet og drikker.)

Bjergfruen
(idet hun strækker sin Haand ud over Søen:)

Hæv dig nu, Dalbund, smilende, grøn!
Gudernes Gave til Jordens Søn! —
End deres Magt for Dag vorde lagt,
Slutte med Mennesker atter Pagt!

(Hun forsvinder med Alferne i Hulen.)

Tredie Scene.

Asmund
(alene, efter at have drukket af Hornet).

Ha! — hvilken Ildstrøm gjennemfarer mig?
Hvad Hav af Toner stiger hist fra Søen,

Fra Kløft, fra Strande, jublende og vilde?
Det fortner for mit Øie, og dog seer
Jeg Taager synke fra de høie Fjelde —
Det bruser om mig, som af mange Vande
Og Jorden bæver, som i Ragnarokr.
I Guder — jeg forgaaer! O, Helga, Helga!
(Han synker om bevidstløs).

Fjerde Scene.

Et Taagedække synker ned over Fjeldsøen og dens Baggrund. Det bliver dunklere. Musiken vedbliver og udtrykker en Gjæring i Naturen.

Bjergaanderne (synge.)

Nu synke de Vande
Til Jordens Indre
Og Taager sig blande
Med Himlens Pragt.
Guders Magt
Intet kan hindre.

Nu hæver sig Grunden
Som Ide-Sletten
Fra Ragnaroksbunden
Og klæder sig skjønt
I Sommergrønt.
Naar Taagehætten
Atter forsvinder
Da lyse de Tinder
Om nyfødt Dal,
Om Frejas Sal.

(Musiken gaaer under det sidste Vers over til mildere og mere dæmpede Toner. Taagedækket løfter sig, og man seer det Rum, Søen før har indtaget, forvandlet til en grøn, smilende Dalbund. En egen rød Belysning, som af Nordlysflammer, straaler op bag Sneetinderne og breder sig mere og mere ud over Landskabet. Musiken tager lidt efter lidt af).

Femte Scene.

Asmund

(vaagner af sin Dvale og reiser sig op.)

Hvor er jeg? — Denne sære, røde Glands
Som bæver over Fjeldene, lig Nordlys —
Og er ei Dag, ei heller Nattens Maane;
Er den et Tegn, at hine vilde Drømme
Med alle deres Lokkelser og Syner
Er endnu ei forbi, skjøndt jeg er vaagen?

(Seer sig om.)

Ha! — hvad er dette? Ja, jeg drømmer end.
Mit Hjertes vilde Længsler har kun skabt
Et Vanvidsbilled i min egen Hjerne,
Som foregjøgler mig hvad mest jeg attraaer.
Og dog — det svinder ei. — Der grønnes Sletten
Hvor nys det dybe Fjeldvand fyldte Alt.
See — Græsset bølger der, hvor dunkle Vande
Før skvulpede mod Klippens bratte Kyst.
Kan dette være Blændværk?

(Han træder ud paa Sletten.)

Nei — jeg føler
Den faste Bund jo under mine Fødder,
Og Engen dufter friskt af Natteduggen!
O Freja, har du opfyldt dog dit Løfte?
Er Kjærlighedens Magt saa understærk?

(Atter i Forgrunden.)

Hvad glimter der i Græsset? Løftets Horn,
Det gyldne Horn, som faldt ud af min Haand
Da Huldrens Drik igjennemstrømmed mig.
Det vidner mod mig, at jeg ogsaa gav
Et Løfte. Ha — nu husker jeg det grant,
Med Ildskrift flammer det end for min Sjæl!
Og holdes Løftet ei, da synker Dalen.
O Helga, jeg har kjøbt vor Lykke dyrt!

Dog — bort med alle mørke Fremtidstanker
Og onde Varsler! — lad dem synke nu,
Som Fjeldsøes Vande under grønne Mark.
Jeg er jo nu i denne Stund saa rig
Paa Livets bedste Gaver, Ungdomskraft
Og Elskovshaab og udbredt Land og Gods!

Saa hilser jeg dig da, du skjønne Fladdal,
Og tager dig til Odel og til Eie!
Snart skal dit Jomfrumuld med Agre gyldnes,
Frugtrige Lunde skygge skal derover
Og Bjælkehuse reise sig paa Engen
Som Boliger for Dalens glade Folk.
Og mellem dem skal Asmunds Høvdingshal
Sig hæve prægtig — stolt dens Port skal aabnes
Naar Helga drager ind som Dalens Frue
I Elskovs Hjem, til Magt og Herlighed!

Nu, Thord — jeg kommer ei tomhændet meer.
Alt inden trende Solemærker skal
Et Bud fra Asmund byde dig at ride
Tørskoet over Fjeldsøes Grund til Silgjord!
Og dine Gjæster skulle følge med!
Jeg vil da her berede dem et Gilde
Som skal gjengjælde deres Haan og Spot,
Og lære dem, at sandt var Asmunds Ord
Som sagde: Den leer bedst dog, som leer sidst!
Han iler ud i Dalen medens

Bjergaandernes Sang lyder:

Nu lyse de Tinder
Om nyfødt Dal,
Om Frejas Sal!

Tredie Akt.

Noget over et Aar senere. Til den ene Side en Svalgang foran Asmunds prægtige Bjælkehus i Fladdal. Rundtom grønne Enge, Kornmarker og Trægrupper. I Baggrunden lukker Skorvefjeldet Udsigten. I den bagre Ende af Svalgangen, der beskygges af Birketræer, sidder Gunhild ved en Vugge.

Første Scene.

Gunhild

(synger, idet hun vugger.)

Sov trygt i Vuggen, du Helgas Barn!
Jeg vogter dig tro mod Huldrens Garn —
De spændes om dig fra Fjeldet.

Jeg signer dig med Sankt Olafs Tegn,
Det er mod Trolde det stærkeste Hegn:
Han maned dem ind i Fjeldet.

Jeg signer dig i vor Frues Navn,
Jeg signer dig mod hver Ørn og Ravn
Som lurer paa dig fra Fjeldet.

Sov sødelig nu, min dyre Skat!
Krist værge dig mod den mørke Nat
Som truer os Alle fra Fjeldet!

Anden Scene.

Thord Bonde og Helga træde fra Huset ud i Svalgangen.

Helga

(fører Thord hen til Vuggen.)

Her er han, Fader. Men lad os træde varsomt til Vuggen — han sover.

(Til Gunhild, medens Thord betragter Barnet i Buggen).
Gunhild, nu kan du gaae ind og stelle til Kveldsmaden. Du seer, vi har faaet en kjær Gjæst. Jeg skal selv see til Barnet.

(Gunhild gaaer ind).

Tredie Scene.

Thord

(med Helga frem i Forgrunden).

Det er jo en prægtig Gut! Jeg længes efter at tage ham op i mine Arme og kryste ham. Naa, jeg faaer vente til han vaagner. Naar han bliver større skal jeg knæsætte ham — skjøndt Asmund den Mægtige vel ikke bryder sig stort om det.

Helga.

Hvor kan du tale saa, Fader? — Du veed jo dog at Asmund og jeg, næst den hellige Jomfru, skylder dig hele vor Lykke.

Thord.

Aa, hvad havde jeg andet at gjøre end at holde Eders Bryllup, da Betingelsen saa vidunderligt var opfyldt! Ja, hvem skulde have sagt det for lidt over et Aar siden, da det faldt mig ind i Spot at stille dette, som jeg troede, umulige Vilkaar, at jeg virkeligt tre Solemærker efter skulde ride tørskoet over Fjeldsøen? Da Bud kom fra Asmund at Vilkaaret var opfyldt, troede jeg han var bleven gal, men besluttede dog at drage herop forat gotte mig over hans Ynkelighed. Og jeg tog mine Gjæster med for at de kunde see hvor lidet farlig deres Medbeiler nu var. Med Latter og Spot red vi opad Fjeldstien, men, som vi kom op i Skovbrynet, forgik rigtignok Latteren os, da vi saae den

grønne Dal ligge der, hvor før Fjeldsøen havde været. Jeg tænkte, du faaer prøve det, og sprængte foran ned paa Sletten, medens Gjæsterne forsigtigt fulgte efter, ventende, at Vandet skulde pible frem under hvert Hovslag. Asmund modtog os ved en stor Løvsal, der var reist paa Engen, og der blev da nu et prægtigt Gilde. Men bedst som vi sad ved Bordet, kom Bud indfarende og meldte, at nu strømmede Vandet ind over Sletten igjen. Da skulde du have seet hvor Gjæsterne sprat op i Forfærdelse og styrtede ud, den Ene efter den Anden, forrest blandt dem Ulf Jarlesøn. Men Asmund loe høit oppe ved Bordenden ved min Side, og raabte efter dem: „Den leer dog bedst, som leer sidst." Det Hele var kun et Paafund af ham, seer du, men Beilerne vare dog skræmmede bort, som Avner for Vinden, og til Ulf Jarlesøn har jeg ikke hørt siden; han og hans Fader Jarlen har nok fundet at Asmund Fladdal og Thord Bonde vare dem for mægtige. Ha! ha — det var herlige Løier, gik de end lidt udover mig selv; — naa, jeg tyktes kun bedre om Asmund fra den Dag. Saa byggedes hans Hal og Dalen toges under Dyrkning. Men selv nu, da jeg staaer paa Eders Grund, og seer Eders prægtige Gaard og hele Asmunds rige Eiendom her omkring os — selv nu kan jeg knapt troe mine egne Øine.

Helga.

For Guds Moder er Ingenting umuligt — hun havde lovet mig sin Hjælp. Hun har gjort dette Mirakel for os.

Thord.

Kan gjerne være. Jeg vil ikke gruble mere derover. Hvad der er, det er — saa er nu min Tro. Men hvor er din Husbond, Helga? Jeg havde dog ventet, han selv vilde taget mod mig, naar jeg førstegang kom til Fladdal forat see min Dattersøn. Bud var dog sendt i Forveien.

Helga.

Asmund har et Par Døgn været oppe i Fjeldene paa Jagt — Budet traf ham ikke. Du maa have ham undskyldt.

Thord.

Saa han lader dig saalænge alene? Naa, han mener vel du trøster dig med Barnet. Det er jo og i sin Orden, at en Høvding som han driver mandige Idrætter. Men du seer dog ikke saa glad ud, som jeg havde tænkt mig, Helga. Du er bleg og stille. Hvad feiler dig?

Helga.

Intet, Fader. Jeg har det godt, langt bedre end jeg fortjener, takket være Krist og hans hellige Moder.

Thord.

Der er dog Noget iveien — en Fader lader sig ikke skuffe. Der er Taarer i dine Øine, mit Barn. Er Asmund ikke god mod dig? — Saa skal han staae mig til Ansvar — Thord Bonde er ikke ræd for hans Troldkunster.

Helga.

Nei, Fader, Asmund elsker mig endnu altid som før, ja fast meer, om det var muligt. Er der nogen Sky paa vor Himmel, da tynger den over ham, ikke over mig.

Thord.

Hvordan? — Hvad er der da paafærde med ham? — Har han ikke Alt, hvad en Mand kan ønske sig?

Helga.

Det skulde synes saa. Og dog — ja, Fader, siden du har været saa klarsynet, saa vil jeg ikke nægte meer.

Asmund er i den senere Tid, især siden vor Søn blev født, falden i et Tungsind, som forfærder og bedrøver mig.

Thord.

Naa, det maa jeg sige! — Han faaer efter et Aars Ægteskab hvad jeg forgjæves har ønsket hele mit Liv igjennem, en Søn — og han er ikke glad derover!

Helga.

Ak jo, tro ikke andet. Hans hele Sjæl hænger ved Barnet — han kan sidde hele Timer ved dets Vugge, see ufravendt paa det, kysse dets smaa Hænder, lægge sin Arm om mit Liv, og synes saa lykkelig. Men naar jeg saa spørger ham, om vi ikke snart skal lade Gutten døbe — og denne Bøn kan jeg ikke aflade — saa farer han pludselig op, som kom der en Rædsel over ham — griber sine Vaaben og Jagtredskaber og styrter ud af Huset, op mellem Fjeldene, hvor han da gjerne kan blive borte hele Døgn, som nu.

Thord.

Vil han da ikke lade Gutten døbe?

Helga.

Jeg frygter, nei. Jeg gruer for at troe det, men jeg kan ikke værge mig for den Tanke, at hans Sind endnu er vendt mod de gamle, falske Guder. Han forhindrer mig vel ikke fra at gaae i Silgjord Kirke, men han følger aldrig selv did, og vil ikke see Præsten her. Ja, der gaaer den Tale blandt vore Husfolk, at man Julenat vil have seet ham bringe Blodoffer paa det gamle hedenske Offersted oppe i Skorvéfjeldet.

Thord.

Nu, lad ham kun det. Enhver sin Tro. Bryd dig kun aldrig derom.

Helga.

Jo Fader, jeg kan ikke andet. Det maa være de onde Aander, der bringe Forstyrrelse i hans Sind. Jeg tør ikke længer opsætte med at lade Barnet døbe. Jeg er forvisset om, at naar det er optaget i Kirkens Skjød, vil vort Hus blive velsignet og Asmund faae Fred.

Thord.

Nu vel, saa drag til Kirken med Gutten jo før jo heller, saa faaer vel Asmund finde sig i gjort Gjerning.

Helga.

Nei, Gaarden vil jeg ikke forlade med Barnet uden Asmunds Minde. Men Præsten kunde jo komme hid, som af sig selv, og forrette den hellige Handling her, saa bliver Huset signet med det samme. Fader, nu vil jeg bede dig hjælpe mig i dette. Du har jo ikke langt til Silgjord nu — rid strax derover, bring mit Ærinde for Præsten der; jeg veed, han gjør det gjerne. Faa ham til at følge dig hid tilbage endnu i Aften, saa du kan være Vidne til din Dattersøns Daab, og give ham dit Navn. Vender Asmund hjem imidlertid, saa vil jeg sige ham at du kommer tilbage hid ikveld og bringer en Gjæst med. Jeg haaber, den hellige Mand vil da nok kunne tale ham tilrette og besværge de onde Aander, som nu ville drage ham i deres Magt. Ikke sandt Fader, du vil nok udrette dette for mig?

Thord.

Jeg pleier rigtignok nødigt have med Præster at bestille, naar jeg kan undgaae det; men da jeg saa alligevel agter mig over til Silgjord idag, kan jeg jo gjerne, siden du ønsker det, see ind til Manden der, og faae ham med hid ikveld. Jeg nægter ikke, at jeg gjerne

vilde være med at give Gutten mit Navn. Saa bliver dog en Thord tilsidst Odelsmand til mine Gaarde i Hjartdal.

Helga.

Ja, Fader — din Æt skal blomstre i vor Søn, naar Guds Moder tager ham i sin Varetægt. Tak, at du vil forhjelpe ham dertil. Jeg føler mig alt lettet i mit Sind nu, Beslutningen er taget.

Thord.

Ja, Barn — I kan jo nu gjøre med Thord Bonde fast hvad I vil — han er ikke mere den gamle haarde Hals, som forhen. Hans Magt er gaaet op i Eders. Saa faaer jeg vel strax afsted, dersom jeg skal vinde hid igjen endnu til Kvelds. Mine Heste staae rede paa Stalden. Farvel saalænge, mit Barn!

Helga.

Gud signe dig, Fader!

(Thord gaaer ud bag om Huset).

Fjerde Scene.

Helga (alene).

Budet er sendt, som skal bringe tilbage
Freden til Huset og signede Dage.

Hellige Jomfru, du Himmelens Frue!
Lad mig nu atter din Underkraft skue!

Hidfør din gamle, din trofaste Tjener
Saa han igjen os ved Barnet forener.

Han har jo bragt fra de hellige Steder
Korset, som Fred over Jorden udbreder.

Naar han udrækker det over os Alle,
Himmelens Dug over Dalen vil falde,

Bade vort Barn i de rensende Vande,
Lade vort Hjemliv i Gudsfrygt opstande!

Femte Scene.

(Asmund sees at komme langsomt ind fra Baggrunden. Helga, fordybet i sin Bøn, bliver ham først vaer, da han er hende ganske nær, og omfavner hende).

Asmund.

God Aften, Helga, dyrekjøbte Brud!

Helga (i hans Arme).

Min Asmund, næsten du forskrækked mig!
Du kommer og du gaaer, naar mindst det ventes.

Asmund.

Maaskee jeg kom ei nu saa ret beleiligt —
Mig syntes, at du talte her med Nogen?

Helga.

O, Asmund — det var ene med min Gud.
Du havde været nu saa længe borte,
I al den Tid jeg ængstedes for dig.
Saa bad jeg til Guds Moder, at hun vilde
Beskjærme dig og Barnet.

Asmund (urolig).

Ha — Barnet! — Hvordan lider det? — Der er
Ei hændet Noget?

Helga.

Nei, det sover trygt
I Vuggen hist. Men vil du ei gaae ind
I Stuen, du kan trænge til en Styrkning
Nu efter lange Jagtfærd.

Asmund.

Nei, lad mig
Kun hvile her paa Bænken. Her er svalt,
Jeg kvæles i de Stuer.

Helga.

Maa jeg da
Ei bringe dig en Læbskedrik herud?

Asmund.

Jo tak, min Helga!

Helga gaaer ind i Huset.

Sjette Scene.

Asmund

(alene, siddende paa en Bænk i Svalgangen.)

Altid saa beder hun til hin Maria
Og troer at hun har skabt os Hjemmet her.
Ha, om hun vidste! — Men det kan ei gaae
Met længe saadan. Freja taaler ei
At Krist paakaldes i den Dal, hun gav mig.
Paa Helga har hun vel ei Magt, men Barnet,
Vort Barn, min Helgas førstefødte Søn!
I ham kan hun jo ramme Moderen.

Og hun vil gjøre det. Forgjæves har
Jeg bedet, offret — vrede Stemmer har
Mig svaret ud fra Fjeldet: „Han er vor.“
Og Helga hænger ved den kristne Lære
Med al sin Sjæl — at flytte hendes Tro
Er som at plante Dalens Blomst i Fjeldgrund —
Den visner og gaaer ud. O Helga, Helga,
Skal dette være Lønnen for din Troskab?

Syvende Scene.

Helga kommer ud igjen med en Kande Øl og et Bæger, som hun fylder og rækker Asmund.

Helga.

Her er Drikken.

Asmund

(tømmer Bægeret).

Hav Tak, det styrkede.
(Drager hende ned til sig paa Bænken).
Kom, hid min Hustru,
Og sæt dig ved min Side. Er du vred?

Helga.

Hvor skulde jeg? Ak, jeg er kun bedrøvet,
Dit Sind er altid mørkt.

Asmund.

Det kommer af
Jeg elsker dig saa høit.

Helga.

Er Kjærlighed
Da ikke Lys og Varme? Hvor kan den

Saa avle Dunkelhed og tunge Tanker
Naar den er gjengjældt?

Asmund.

Just fordi, min Helga.
Du har mig skjænket Alt, hvad Hjertet attraaer,
Jeg vilde nødig handle dig imod,
Og dog jeg maa det.

Helga.

Hvorfor da, min Husbond?

Asmund.

Fordi jeg seer, du hænger ved en Gud
Som ikke nævnes tør paa Fladdals Grunde.

Helga.

Hvad siger du? Det er dog ikke sandt
Hvad her der ymtes om blandt Gaardens Folk,
At du er falden fra den kristne Tro
Og at du offrer til de falske Guder?

Asmund.

Jeg er kun vendt tilbage til de sande,
De høie Guder, som fra første Tid
Har hersket her i disse vore Dale,
Og som ei taale at en fremmed Gud
Tilbedes her. Thi kald ei meer paa ham,
Hvis du ei vil at Asers Vrede skal
Os ramme her, som Fjeldskred over Enge
Og lægge øde Huus og Hjem og Dal.

Helga.

O, Asmund, Asmund! Jeg forfærdes ved dig,
Men frygter ikke dine Guders Vrede —
De have ingen Magt meer over os.

Asmund.

Jo, Helga — de har Magt over dit Barn!

Helga (farer op.)

Hvad, over den Uskyldige? Nei, nei —
Og dog — han er jo ikke døbt endnu!
Ha, var det derfor, Asmund, at du hidtil
Har opsat Daaben?

Asmund.

Ja, for din Skyld, Elskte.
Jeg vidste at dit Barn var tabt for dig
Ifald du vilde bringe det til Daab.

Helga.

Tabt er det netop, fanger det ei Daab.
Men det skal skee — nu snart — i denne Dag —
Lad komme hvad der vil.

Asmund.

O Helga, hør mig!
Forstaa, at jeg kun vil hvad ei kan ændres,
Nød mig ei til at bruge Husbonds Ret,
Som Loven hjemler.

Helga.

Asmund, jeg har viist
Jeg kunde lyde dig, selv mod min Fader.
Men her det gjælder meer end jordisk Lykke

Og jordisk Liv — det gjælder Saligheden,
Den evige, for os og for vort Barn.
Thi kan jeg nu ei lyde dig. Min Søn
Skal døbes, skulde jeg med ham i Arm
End gaae fra Huus og Hjem, til fjerne Bygder,
At finde Præsten, som kan signe ham.
Men det behøves ei — alt Hjælp er nær.
Min Fader var her før du kom. Han loved,
At naar han kom tilbage denne Kveld
Fra Silgjord, skulde han faae Præsten med,
Saa her vort Barn i Hjemmet kunde døbes.
End kun en stakket Tid — og de er her.
Du skal da see, at hvad du frygter for
Vil blive til Velsignelse for Alle.

Asmund.

Helga, hvad har du gjort!

Helga.

Kun hvad jeg maatte.

Asmund.

Saa vent det Værste. Kommer Præsten her
Og døber Barnet — viid — da synker Dalen
Og vi med den i Søens mørke Dyb.

Helga.

Hvad Kristi Moder har beredet os
Kan ei tilgrunde gaae ved Korsets Tegn.

Asmund (vild).

Ha! ha!
Du hænger da end fast ved den Indbildning?
Viid, Helga — det er ikke din Maria,

Hin Taareskygge fra det fjerne Syd —
Nei, det er Freja, Kjærlighedens Disa,
Som har mig skjænket denne skjønne Dal
Og dermed dig og Hjemmet, Barnet, Alt —
Men kun for brat at tage Alt igjen
Hvis Løftet ikke holdes, som jeg gav.

Helga.

Jesus — Maria — Frels mig! — Var da Alt
Et Trolddomsværk kun fra de onde Magter,
Og har han solgt sin Sjæl, sit Barn til dem?
Asmund, Usalige! — Hvad loved du?

Asmund.

Jeg loved at vort Barn skal ikke kristnes
Men være viet til de høie Guder
Som denne Jord og alt mit Eie.

Helga.

Aldrig!
Før tager jeg mit Barn og flyer med det
I denne Stund til Kirken! —

(Under denne Replik viser Bjergfruen sig pludselig bag Buggen, ledsaget af sagte Toner, der minde om Klangen fra Bjerget. Hun bøier sig over Buggen, tager Barnet og forsvinder, men bemærkes ikke af Asmund og Helga i Forgrunden.)

Asmund.

Hør mig dog!
Det gjælder Livet, Helga! Kristnes Barnet
Da synker Dalen jo, og vi med den.

Helga.

Lad synke Grunden, som paa Løgn er bygget!
Jeg veed en Sandheds Gud, som hæver os

Selv gjennem Død til evigt, sikkert Liv! —
Til ham jeg tyer nu med mit Barn.

Asmund.

Stands, Helga!

(De ile begge hen til Buggen. Den er tom.)

Helga.

Buggen er tom! — Mit Barn, hvor er mit Barn?
Har Gunhild — ja — maaskee det er i Huset!
(Hun iler ind).

Ottende Scene.

Asmund (alene).

Jeg frygted vel, det maatte komme saa!

Niende Scene.

Helga
(kommer styrtende ud igjen, fulgt af Gunhild).

Det er ei heller inde! — Gunhild, Gunhild,
Hvor er mit Barn? —

Gunhild.

Jeg veed det ei. Du bød mig jo gaae ind.
Selv vilde du jo passe det. O, Helga!
Har du et Øieblik tabt det af Syne
Saa frygter jeg —

Helga.

Hvad? hvad? for Himlens Skyld!

Gunhild.

At det er bjergtaget. Fra Lugen hist
I Stegerset, mig tyktes nylig skimte
En sælsom, rødklædt Kvinde i det Fjerne.

Helga
(ude af sig selv.)

Asmund! skaf mig mit Barn igjen, min Søn!
Tag med dig alle dine Folk fra Dalen,
Kald alle Bygder sammen hid til Hjælp,
Lad hver en Fjeldkrog blive gjennemsøgt!
Mit Barn maa findes — Asmund, hører du?

Asmund.

Her hjælper ingen menneskelig Søgen —,
Thi det er Freja selv, som nu har taget
Sit Pant, den Stund, du vilde give det
Til hendes Fjende. Men, vær rolig kun!
Jeg skal formilde hende. Ikke Vanddaab,
Ei tomme Bønner sone Guderne —
Blodoffer vil de have — de skal faae det!
De bedste Hingste paa min Gaard jeg bringer
Op til det gamle Offersted paa Fjeldet —
Med deres Blod løskjøber jeg vort Barn.

Helga.

Og er det saa — kan Mennesker ei hjælpe,
Saa er der En kun, Asmund, som formaaer det.
Ei dine falske Guder — nei, den Ene,
Den sande Himlens Gud. O, han er kjærlig!
Han vil ei lade et uskyldigt Barn
I onde Aanders Magt. Vend dig til ham!
See, jeg har fulgt dig fra min Faders Gaard
Fast mod hans Villie. — Ja, jeg været har
Saa blind af Kjærlighed og Tro til dig,

At jeg har taget for en Himlens Gave
Hvad kun var koglet frem ved Trolddoms Kunst.
Nu er mit Øie aabnet. Nu maa du
Mig følge, Asmund, følge mig tilbage
Fra dette Rædslens Dyb til Kirkens Favn,
Til Korsets Tro, som ene kan os frelse!

Asmund.

Saa trøstig er din Tro, at vel den kunde
Mig vinde, hvis jeg ikke vidste bedre.
Hist i din Himmel er kun tomme Skyer —
Her staaer jeg paa den faste Sandheds Jordbund.
De høie Aser har mig skjænket Dalen —
Kun de har Magt. Hos dem kun vinker Livet,
Det freidige, det glade Kjæmpeliv
Med Lyst paa Jord, med Valhal efter Døden —
Til dem jeg iler med mit Offer nu
Og henter Barnet atter. Lad ei Præsten
Hidkomme med sit Vievand, sin Mumlen. —
Fortørn dem ei — thi da er Drengen tabt.

(Han iler ud. Strax efter høres Hestetrampen og Lurklang, der taber sig i det Fjerne).

Tiende Scene.

Helga synker halv afmægtig om paa Bænken. Gunhild understøtter hende.

Gunhild.

Arme Barn! — Dette er for svært for hende. Ja, jeg sagde det nok, men dengang vilde hun ikke troe mig. Det kommer der af at have med Bjergfolket at bestille.

Helga

(kommer til sig selv igjen og farer op).

Asmund — hvor er han? — Ogsaa borte! Mand og Barn paa en Gang! — og hos hvem? — Denne

Stilhed — denne Tomhed! — hellige Jomfru — har du ogsaa forladt mig? Lad mig ikke blive vanvittig! Staa mig bi i denne Nød! — Hvad skal jeg gjøre, hvor skal jeg hen forat finde dem!

Gunhild.

Vær trøstig, Barnet mit! — Vi skal nok finde paa Noget. Var der en Kirke her i Dalen, saa kunde vi lade ringe med Klokken, det kan Bjergfolkene ikke staae imod, da maa de give deres Rov tilbage. Men nu er der jo ingen nærmere Kirke end den i Silgjord, og den er for langt borte. Dog, vi kunde jo lade den viede Klokke bringes hid, og ringe med den her. Sligt er skeet før!

Helga.

Ja, det maa forsøges. Gunhild, det er visselig vor Frue selv, der har indgivet dig denne Tanke. En Moder, som kommer i hendes Navn for at frelse sit uskyldige Barn, maa seire. Vi maa ile Præsten imøde — han kan bedst raade. Gunhild, skynd dig og kald vore Huuskarle sammen — lad dem strax gjøre sig færdige til at følge os, og hente Klokken.

Gunhild.

Det skal jeg — de skal snart være rede. Gud trøste dig saalænge, Barnet mit!
(Hun gaaer ind).

Ellevte Scene.

Helga (alene).

See — alt Solen blodrød skjuler
Sig bag Fjeldets hvide Top —
Dunkle Skyer drage op
Og fra Kløfter og fra Huler

Vælder Storm og Mørke ud,
True mig, som Dybets Røster.
O, til dig jeg mig fortrøster
Himlens ene, sande Gud!
For din Røst lad Fjeldet briste!
Spræng de onde Magters Garn!
Hjælp mig, at jeg kan fravriste
Dem min Husbond og mit Barn!
(Hun iler ud.)

Fjerde Akt.

Vild Fjeldkløft med Udsigt til Dalen, som i anden Akt. I Klippehjørnet tilhøire Aabningen til Bjergfruens Hule. Sommernatten er formørket ved et optrækkende Tordenveir. En Introduktion af Musik udtrykker en vild Kamp i Naturen.

Første Scene.

Bjergaanderne
(fra Hulen.)

Nu skal der kjæmpes
For gamle Guder!
Hvad vi har vundet
Seir os bebuder.
Hjælp os nu alle
Dværge og Vætter!
Bjergets Jætter
Sammen nu krige
Med Aser, Asynjer
I Lynildsbrynjer
Mod Korsets Rige —
Nu skal det vige!

Anden Scene.

Asmund stiger ned fra Fjeldet. Han er bleg og forvildet — hans Klædedragt er i Uorden — han har offret til Guderne.

Asmund.

Ha, hvilken rædsom Nat! — hvor Stormen bruser
Og Tordnen ruller — Og igjennem Alt
Jeg synes høre frygtelige Stemmer
At lyde til mig hist fra Bjergets Indre!
Jeg maa dog frem — hun skal mig høre nu.

Stemmer fra Hulen.

Dristige Dyrker
Af Frejas Dal —
Aldrig den vorde
Vil dig til Vinding
Giver du Guder
Helt ei Gaven!

Asmund.

Her var det, hvor hun før lod sig tilsyne.
Du Bjergets Huldre! Frejas Sendebud
Og alle Guders! — hør mig — viis dig atter!
(Efter en Pause).
Hun kommer ei — har jeg forgjæves offret?

Stemmer fra Bjerget.

Kald kun, du kjække!
Snart vil hun komme,
Komme at kvæle
Sydens Kraft.

Asmund.

End engang — hør mig! — Jeg paakalder dig
Du høie Magt, som boer i disse Fjelde!

Tredie Scene.

Bjergfruen
(lader sig tilsyne i Hulens Aabning, omgivet af Lyn.)

Hvad vil du mig?

Asmund.

Giv mig mit Barn igjen! — Du har det taget.
Det var imod vor Pagt.

Bjergfruen.

Nei, efter den.
Husk vel — det maatte ikke fange Daab.

Asmund.

Det var ei døbt endnu — og bli'er det aldrig
Faaer jeg det kun igjen. Du skal det give
Tilbage nu — jeg har jo løskjøbt det.
See, Blodet drypper end fra mine Hænder
Af Offerdyrene, som jeg har slagtet
Til Freja, Thor og Odin hist paa Fjeldet.
I deres Navn jeg fordrer nu min Søn!

Bjergfruen.

I deres Navn jeg vil just værge ham.
Din Hustru kan du ikke hindre fra
At bringe ham til Daab.

Asmund.

Hun skal dog hindres.

Bjergfruen.

Nei — du har ingen Magt meer over hende —
Vi heller ei. Thi maatte Barnet hid.

Asmund.

Mit er det, mit kun, efter Blodets Ret.
Giv mig min Søn! —

Bjergfruen.

Velan, du skal ham faae
Hvis du forsager, hvad der før dig var
Det Kjæreste af Alt.

Asmund.

Hvad fordrer du?

Bjergfruen.

Lad Helga fare, hun som elsker Døden!
Jeg skjænker dig igjen en anden Viv
Langt skjønnere, end denne blege Skygge.
Med hende skal du leve høit i Dalen,
Din Æt skal blomstre der til Guders Priis.

Asmund.

Hvad siger du? — Jeg — jeg forlade Helga?
Mit Liv, min Ungdoms Kjærlighed, min Hustru!
Nei — nei — det kan ei Guderne forlange,
Ei Freja — hun, som selv har ført os sammen.

Bjergfruen.

Hun fordrer det, da nu hun seer at Helga
Staaer mellem dig og Valhal.

Asmund.

Uden Helga
Blev Valhal mig kun Dødens tomme Sted.
Det var jo ene for at vinde hende
Jeg søgte Freja. Hun maa hjælpe nu.

Bjergfruen.

Det vil hun og. Men ikke ved hin Daare
Som trodser Guderne. Dit Barn du gjenseer
Kun hos en anden Viv, som Freja vælger.

Asmund.

Det kan ei være saa. Siig, Freja prøver
Min Troskab kun.

Bjergfruen.

Du hørte hendes Bud.

Asmund.

Kan hun forlange dette — Ha, saa er
Hun ikke Kjærlighedens milde Disa,
Som jeg har troet før — men kun en ond
Og grusom Trold, naar hun vil skille ad
Dem, som af Hjertet leve for hinanden,
Vil røve deres Barn, for dem at tvinge!

Er Helgas Gud da Kjærlighedens Gud?
Hun siger det. Og hun maa vel det kjende,
Hun, som er idel Kjærlighed og Tro!

Bjergfruen.

Tør du omtvivle Asers Magt og Ret?
Ha, Daare! — Du skal føle deres Magt!
De er dig nær! — Hør, Luften suser alt
Af deres Tog — der komme de! — Fald ned
Og tilbed!

Bjergaanderne (fra Hulen).

Rul nu din Kjærre
Thor, over Fjeldet!
Slaa ham, o Herre,
Med Lyn overvældet!

Asmund.

Hør — hvilken Susen farer over Fjeldet
Med Larm af mange Heste, Vaabenklirren
Og vilde Kampraab! — Det er Asgaardsreien!
(Bøier sit Hoved.)

Asgaardsreien
(farer over Fjeldene.)

Over Dal, over Fjeld,
Gjennem Kløft, gjennem Ur
Høit lad gjalde vor Lur —
Der skal kjæmpes i Kveld.
Frem nu fare hver Hest
Som den hvinende Blæst!
Sværde blinke som Lyn,
Blinde Menneskers Syn!
Uden Ro, uden Rist
Skal der kjæmpes mod Krist —
Er hans Magt kun forbi,
Atter herske saa Vi!
(Larmen af Toget fjerner sig lidt efter lidt.)

Bjergfruen.

Nu, Asmund! Har du hørt de høie Guder?
De leve end! — Lyd deres Herskerbud!
Afstaa fra Helga, og din Søn er din.

Asmund
(hæver sig igjen).

Nei, ingen Magt skal skille mig fra Helga!
Mindst hine blege Nattespøgelser,
Der fare hen med Hyl og Helveds Latter. —
Nu seer jeg det — de kom fra Mørkets Dyb.
Løs jeg mig siger nu fra dine Guder!

Bjergfruen.

Det kan du ei. Vor er du. Aser have
Dit Løfte — brydes det, er du fortabt.

Asmund.

Nei, jeg er frelst. Jeg har et ældre Løfte,
Paa Kristus er jeg døbt — til ham jeg beder.
Lad skee hvad vil — jeg flyer til Helgas Gud!

Bjergfruen.

Vee, vee, dig Asmund, knæler du for ham!

Bjergaanderne (fra Hulen.)

Vee, vee dig Asmund
Brager du Valhal!
Seier og Lykke
Lyder du Løftet!

Asmund (idet han slaaer Kors for sig.)

Jeg bøier mig for Korsets hellige Tegn —
I Jesu Navn, vig fra mig, onde Aander!

Bjergfruen.

Saa vær hjemfalden da til Asers Hævn!
(Idet hun strækker sin Arm ud over Dalen:)
Vælder nu, Vande,
Frem over Volden!
Sluger de svage
Menneskers Slægt!
Aser og Alfer
Atter sig skjule
Dunkelt i Dybet,
Kan dog ei døe!

(Hun forsvinder i Bjerghulen, som lukkes efter hende. Dybe Klagetoner derinde fra, medens en Brusen, som af fremvældende Bølger, nærmer sig.)

Tredie Scene.

Asmund (alene.)

Hun er forsvundet! — Men hun holder Ord! —
Jeg hører atter mange Vande bruse —
Ja — Søen bryder op — Jeg maa til Helga
At frelse hende, eller døe med hende!
(Han iler ud.)

Fjerde Scene.

Bjergaanderne (inde fra Fjeldet.)

Brusende, bølgende
Komme nu Vandene,
Dalbunden dølgende,
Jorden forbandende.
Bjergene lukkes og
Guderne vige —
Aldrig udslukkes dog
Asernes Rige!

Mod Slutningen af Sangen kommer Helga indstyrtende fra en anden Kant, med det Udraab: Asmund! Asmund! Asmund hører det og kommer tilbage.

Asmund.

Helga, hvor er du? Hørte jeg din Stemme?

Helga.

Asmund — saa fandt jeg dig! Gud være lovet,
Du lever end!

Asmund
(i hendes Arme.)

Ja, Helga — Og jeg har
Løssagt mig nu fra hine grumme Guder —
Jeg er tilbagevendt til dig, til Kristus!

Helga.

Min Asmund — nu først har jeg vundet dig!

Asmund.

Men Helga — vi er ikke frelste end —
De hævne sig — alt Søen vælder op —
Kom, lad os flygte — flygte op paa Fjeldet!

Helga.

Og Barnet? — Nei, lad ikkun Vandet komme —
Selv gjennem Døden finde vi vor Søn! —
Dog — Frelsen er alt nær. Den Herre, som
Saa langt har ført os, hjælper videre!
(Musiken gaaer under denne Replik over til lyse og klare Toner. Klokkeklang høres fra det Fjerne.)
Tys! — Stormen tier. — Hører du ei Klangen,
Som lyder over Dalen? — Det er Klokken
Fra Silgjord Kirke, som er bragt herhid
At ringe nu vor Spæde ud af Bjerget! —
Og Præsten kommer selv, den hellige Mand!
Med Kors og Bøn han skrider gjennem Dalen
Og hvor han vandrer frem, der viger Vandet,
Som alt fra Dalens Baggrund var brudt op.
De Flygtende sig samle tæt omkring ham —
Han nærmer sig. — O, hør de fromme Sange!

Femte Scene.

(Morgensolen stiger klar op over Fjeldene og Musiken gjengiver Morgenens Fred. Et Tog af hvidklædte Korbrenge nærmer sig fra Baggrunden. Midt mellem dem gaaer Præsten fra Silgjord, med et høit hævet gyldent Kors. Mange af Dalens Folk følge, og gruppere sig omkring.)

Sang af Korbrengene.

Nu bæres Korset frem
Paa Hedningjorden

Og til et Fredens Hjem
Er Dalen vorden. —
Det Land, som Mørkets Magt
Sig havde grundet,
Er nu ved Korsets Pagt
For Lyset vundet.

Præsten
(træder frem og strækker Korset ud til alle Sider.)

Jeg signer dig med dette hellige Tegn
Du skjønne Dal! — Vig bort, I sorte Vande!
Synk ned i Dybet, som de falske Guder,
Der havde villet her berede sig
Et sidste Tilflugtssted i dette Land.
Jeg tager denne Dal for Krist i Eie —
Saa underfulde ere Herrens Veie!
Til Asmund og Helga, der ere nedknælede for ham.)
Jeg signer ogsaa Eder, mine Børn,
Som nu har stridt mod hine Mørkets Magter
Og gjennem Herrens Naade vundet Seir!

Sjette Scene.

(Thord Bonde kommer hurtigt ind fra Baggrunden.

Thord.

Er Asmund, Helga her? — God Nyhed, Børn!
Gjenbragt er Eders Søn! Jeg fandt ham selv
At hvile atter i sin lille Vugge
Uskadt og smilende, i Eders Huus.
Kom med og see ham! — Gunhild sidder hos.

Præsten.

Ved Herrens Magt igjennem Kirkens Klokker
Er Barnet draget ud af Bjergets Dyb.

Thord.

Ja, Præst — fra nu af vil vi være Venner —
Jeg seer, din Herre er den Mægtigste.

Helga.

O, Jesu Moder — tag en Moders Tak!
Sand blev min Tro tilsidst — dig er det dog
Vi skylde Dal og Barn og Hjemmets Lykke!

Asmund.

Ja, takket være hun — og du, min Helga!
Din faste Tro har styrket mig i Kampen —
Nu kan min Sjæl ei overskyes meer.
(Til Præsten.)
Kom, Fader — følg os til vort frelste Hjem,
At der vort Barn kan fange Daabens Bad.
(Til de Omstaaende.)
I Alle, følger os og del vor Glæde!
Fra nu af skal kun Lys og Sandhed boe
I Fladdals skjønne Egn — dens Agre groe
Dens Lunde blomstre under Korsets Ly.
Snart skal en Kirke hæve sig mod Sky
Her i vor Dal, og med sin Klokkeklang
For altid signe den gjenvundne Vang!

Chor af alle de Omstaaende

medens Toget med Præsten og Chordrengene drager ind over Dalen:

Nu straaler Korset frem
Paa Hedningjorden,
Og til et Fredens Hjem
Er Dalen vorden.
Det Land, som Mørkets Magt
Sig havde grundet,
Er nu ved Korsets Pagt
For Lyset vundet.

Fangen paa Munkholm.

Dramatisk Billede.

1875.

Personer.

I første Afdeling.

Griffenfeld.
Major Steen, Kommandant paa Munkholm.
Peder, hans Søn.
Ulrik Frederik Gyldenløve, Statholder i Norge.
En Officeer.
Vagt, Tjenere, Soldater.

(Tiden 1685).

I anden Afdeling.

Griffenfeld.
Peder Svendsen Steen, Præst.
En Vagtmester.

(Tiden 1698).

Første Afdeling.

Griffenfelds Fangecelle paa Munkholm, et Taarnkammer med et tilgitret lidet Vindu høit oppe i Væggen, med et Par Trin optil i Muren. Naar den jernbeslagne Dør i Baggrunden aabnes, seer man derudenfor Vagtgangen, hvor bevæbnede Skildvagter vandre frem og tilbage. Midt paa Gulvet i Cellen et Egebord, hvorpaa en Globus, Bøger, Skrivetøi og Papirer. Ved Bordets ene Ende sidder Griffenfeld i en Læneſtol, ved hans Side paa en Skammel Major Skeens Søn Peder, en næsten voxen Gut, som han underviser.

Griffenfeld (idet han lægger Bogen bort).

Nu, Peder, maa vi slutte for idag.
Det svage Skjær fra Gitteret hist oppe
Gjør, at jeg ei kan skjelne Texten meer —
Jeg tror, at Skumringen alt falder paa.

Peder.

Ak, det var Skade! — Den Historie,
Plutarch fortæller om Themistokles,
Var just saa morsom — I gjengiver den
Saa levende, at jeg kan neppe vente
Til Morgentimen. Lad os tænde Lys! —
Saa gaar jo Læsningen kun desto bedre.

Griffenfeld.

Du glemmer, Peder, at jeg er en Fange,
Som ei faar Lov at have Lys i Cellen.

Peder.

Det er jo grusomt! — O, hvor skrækkeligt
At sidde her alene og i Mørke
De lange Aftentimer!

Griffenfeld.

Ja, mit Barn,
Der er saa meget grusomt her i Verden.

Peder.

Men at min Fader kan befale Sligt!
O, jeg vil bede ham — han skal tillade,
Hvad usleſt Tigger ikke savner dog,
At Lampen tændes i den mørke Kveld.

Griffenfeld.

Din Fader, Kommandanten, lyder kun,
Hvad ham er selv befalet. Og han har
Mig lettet Fængslets Byrde, hvor han kunde.
Han har jo tilladt mig at have Bøger
Og Skrivetøi, den kosteligste Skat
En Fange eie kan, og som, jeg veed det,
Var og forbudt. Det voved han i Smug.
Men Lyset fra min Celle vilde sees
Fra Byen af, og kunde røbe Alt;
Kun derfor har han vel mig nægtet det.
Disciplene i Trondhjems lærde Skole
Har han og tilladt hid at komme over
I deres Fritimer, at læse med mig.
Og saa, tilsidst, har han ei givet Dig,
Sin egen Søn, i Lære hos den Fangne,
Til Selskab i hans tvungne Ensomhed?

Peder.

For dette maa Vi takke, ikke I,
Min ædle Herre. Thi hvor kunde han
Vel fundet bedre Lærer for sin Søn?

Griffenfeld.

Du er en opvakt, en lærvillig Gut.
Det glæder mig at kunne forme her
Dit unge Sind, som bær' en Verden i sig,
Mens selv jeg er fra Verden udelukket.
See, derfor vil jeg og, da Du har Lyst
At blive her lidt længer denne Kveld,
Fortælle Dig en skjøn Historie,
Som jeg kan udenad.

Peder.

O, det var herligt! —
Er den og fra de gamle Grækers Tid?

Griffenfeld.

Nei, Søn, den er fra meget yngre Tider,
Ja, fra et christent Land ei langt herfra.
Den viser, vi behøve ei at gaa
Saa langt tilbage, for at støde paa
En Skjæbne, lignende Themistokles's.

Peder.

Hvad? Nær vor Tid man skulde have dømt
En saadan Statsmand til Landflygtighed,
Endskjønt han havde frelst sit Fædreland?

Griffenfeld.

Ja, nogenlunde saa. Men hør nu efter:
Der var engang en enevældig Konge,
Og ved hans Hof der levede en stor
Og mægtig Mand, som ved sin egen Kløgt
Og Kongens Naade var fra ringe Stand
Opsteget til de største Æresposter
I Riget. Han var Kongens høire Haand, —

Alt i Regjeringen gik gjennem ham,
Og viid, han brugte denne store Magt
Til Landets Gavn, alt som han kunde bedst. —
Imidlertid belønned Kongen ham
Med alle Gaver, som en Gud paa Jorden
Har i sin fulde Haand: Rigsgreve blev han,
Fik Gods og Guld, blev overhængt med Ordner.
Ja, paa det sidste tilbød man ham selv
At ægte en Prindsesse.

Peder.

O, det er
Jo som et Eventyr! — Han fik Prindsessen?

Griffenfeld.

Nei, thi han vilde ikke have hende.
Tænk, hvor formasteligt! — Men se — hans Hu
Stod vel ei til hin stolte kolde Dame,
Der vilde bragt ham i det fremmede Slæng,
Hvis Magt ved Hoffet just han modarbeided.
Maaske hans Tanke og var hos en Anden.
Nok er det, han afslog Prindsessens Haand
Og vakte derved mange bitre Fiender —
Der svigted ham hans Klogskab.

Peder.

Men hans Høisind,
Hans Ærlighed mig huer meget bedre.
Den maatte og hans Venner skjønne paa.

Griffenfeld.

Hans Venner? — O, du Barnesjæl, som tror,
At en Minister end kan have Venner,
Der holde ud i Prøvelsen! —

Peder.

Men Kongen
Var dog hans fuldtro Ven, saa var han sikker.

Griffenfeld.

Det stoled han og overmodig paa,
Og skred saa fremad paa sin Seiersbane.
Det lod og til, at Alt gik godt endnu;
Man smigred for ham, hæved ham til Skyen,
Og fra sit høie Stade saa han ei
De lumske Snarer, som man lagde for ham. —
Men Slaget kom som Lynet, uformodet.
En Dag, som han tog op til Kongens Slot
I al sin Pragt, at holde Statsraad der,
— Han skred just stolt igjennem Forgemakket
Og Alle bukked sig for ham til Jorden —
Da blev han pludselig af Vagt omringet;
Man arrestered ham i Kongens Navn,
Fratog ham haanligt Kaarde og Papirer
Og slæbte ham saa ad en Bagport ud
Til Slotskanalen, hvor en Baad ham vented
Og førte ham ud til et fast Kastel
I Byens Nærhed. Der man kasted ham
I ensomt Fangehul.

Peder.

Men Kongen, Kongen!
Han lod dog høre fra sig? Ja, o siig det,
Den var imod hans Villie, denne Voldsdaad.

Griffenfeld.

Den Ordre, hvorved Offeret blev fængslet,
Var underskrevet af den samme Konge,
Der havde hævet ham saa høit og snart.
Saa ender Folkegunst, som Kongegunst:

Themistokles faldt for et Folks Utroskab,
Men denne Statsmand for en Hofintrigue.
Det kommer ud paa Et, thi Magten daarer.
Forgjæves bad han om at blive stillet
For Kongen, der at tale selv sin Sag —
Han har ei skuet Kongens Aasyn siden.

Peder.

Men Sagen blev dog undersøgt — der var
Dog Lov og Ret i Landet?

Griffenfeld.

Ja, bevares.
Ministeren blev stillet for en Ret,
Hvis Medlemmer af Kongen var udnævnte.
For disse kunde han forsvare sig.

Peder.

Saa maatte han frikjendes? —

Griffenfeld.

Han blev dømt
For Underslæb og Høiforræderi
At have Ære, Liv og Gods forbrudt.

Peder.

O, skrækkeligt! — Og han var ikke skyldig?

Griffenfeld.

Ak jo, som Menneske han vist var skyldig
I mangen Svaghed, Daarskab, Overmod,
Men ikkun for Samvittighedens Domstol.
De Handlinger, hvorfor hin Ret ham dømte,
Var netop hans Fortjenester som Statsmand.

Peder.

Hvor kunde dette skee?

Griffenfeld.

O, meget let.
Thi Dommerne var valgte blandt hans Fiender
Og saa hans Færd i Hadets Farveskjær.
Dog var der selv blandt dem tre brave Mænd,
Som ikke vilde underskrive Dommen.

Peder.

Den blev dog aldrig udført — ikke sandt?
Nu traadte Kongen til med Liv og Naade?

Griffenfeld.

Ja, nu kom Kongens Naade. Hør, hvorledes:
Da Dom var fældet, appellered Fangen
Til Kongens Naade. Svar blev ham forkyndt,
At ingen Naade var for ham at vente,
Han maatte forberede sig til Døden.
Saa stræbte han da og med Tro at gjøre.
Han søgte at afrive, en for en,
De fine Nervetraade, som forbinde
En Mand med dette Jordeliv, med Alt,
Det skjænke kan af Sol, af Virkelyst.
Ja, selv det Faderkjærlighedens Haab,
Som drog ham til hans Barn, hans eneste,
Han stræbte at udrive af sit Bryst.
Han kasted sig for Gud i Støvet ned,
Bad ham om Kraft i disse sidste Timer
Og om den Naade hist bag Dødens Port,
Som Herrens Ord forjætter Synderen.
Det syntes, han blev bønhørt. Der kom Ro
Og stille Fred i hans oprørte Sjæl,

En Fred, som naar den kolde Vintersol
Svagt rødmer Sneen, der bedækker Alt.
Saa, da den endelige Time slog,
Han traadte rolig, fattet fra sit Fængsel
Ud i Kastellets Gaard, der var omsluttet
Af en Soldaterkreds. Midt deri saa han
Skafottet hæve sig, med Sort betrukket,
Og ved dets Side Ligkisten, der skulde
Modtage snart hans blodigt delte Krop.
Forunderligt! — Han saa paa denne Rædsel
Som om den ei gjaldt ham, som om det Legem,
Her skulde lide, ikke meer var hans —
Men Sjælen hæved han i Bøn til Gud —
Den, følte han, de kunde ikke dræbe.
Som baaret af usynlig Kraft han steg
Op ad Skafottets Trin — stod rolig der
Med Bødlen ved sin Side; for hans Aasyn
Man sønderbrød hans grevelige Skjold.
Selv bandt han op sit lange Haar og knæled,
Og lagde saa sit Hoved ned paa Blokken —
Alt som mekanisk. Og dog saa han Alt,
Saa Bødlen blotte Sværdet, hæve det,
Saa Blinket, vented Slaget. Det Sekund
Var ham en Evighed. Hans hele Liv
Gik i eet Øieblik forbi hans Sjæl
Og endte i en Bøn, en Bøn til Gud.
Men Hugget kom ei. Som i Drømme hørte
Han kun en Røst, der raabte: „Naade, Naade!
Hans Majestæt har skjænket Fangen Livet!“
Da brast den Kraft, som havde baaret ham.
Han sank i Afmagt. — Da han deraf vaagned,
Han fandt sig atter i sit gamle Fængsel.
En General stod for ham, som forkyndte,
At Kongen havde af sin store Naade
Ham skjænket Livet og forandret Straffen
Til evigt Fængsel. Vel det vared noget
Forinden han begreb, hvad denne Naade

Var i sit Skjød. Men da han fatted det,
Da Tanken om livsvarigt, ensomt Fængsel
Brød ind paa ham med al sin mørke Gru,
Da tabte han sin Ro, sin Sjælefred.
I vilde Klager brød han ud, og jamred:
„Den Naade er jo haardere end Straffen!
Hvi lod man mig ei dø? — Jeg havde jo
Smagt Dødens Bitterhed til sidste Draabe.
Alt var jo endt! Og nu man vækker mig
Til fortsat Dødskamp gjennem mange Aar!"
Saa klaged han, men kun for døve Øren.
Forgjæves bad han, trygled han om fri
At maatte tjene Kongen, var det end
Kun som Soldat sin hele Levetid.
Han var jo ung endnu — han kunde kjæmpe
For Fædrelandet, dø for det med Glæde,
Kun ikke som et levende Kadaver
Henkastes daadløs i en Fængselsgrav! —
Hans Bøn blev ikke hørt. Ja, for at ei
Hans Klage skulde naa til Kongens Øren,
Man sendte ham op til et ensomt Fængsel
Fjernt paa Klippe-Ø ved Rigets Udkant.
Og siden har man ikke spurgt til ham.
Han er vel død i Fængslet kan jeg tro.

Peder (springer op.)

Nei, end han lever! Han er ikke glemt!
Endnu dog gaar hans Ry vidt over Norden;
Hans Fald, hans grumme Skjæbne dybt er følt.
Og fra det arme Folk gaar mangt et Blik
Og mangt et Suk hidop til Munkholms Klippe.
Der findes ei en Dreng i Trondhjems By,
Som ei misunder mig den store Lykke,
At være den berømte Fanges Lærling.
Vel er jeg ung endnu og uerfaren
I Statens Sager, men dog godt jeg veed,

At den Historie, I nys fortalte,
Var Eders egen. Ja, I er den store,
Den haardt forfulgte Kantsler Griffenfeld!
(Han knæler ned og kysser Griffenfelds Haand.)

Griffenfeld (reiser ham op.)

Tys, nævn ei dette Navn. Væk ei de Døde —
Du har jo hørt, Grev Griffenfeld er død.
Det er en ringe Skolemester kun,
Som har fortalt Dig her hans Levnetsløb,
Paa det, Du af hans Skjæbne kunde tage
Advarsel, naar Du stræber frem i Livet.
Du er en opvakt Dreng, som han det var.
Hold Dig til Bogen kun, til Videnskaben,
Dens rene Krands lad smykke kun din Tinding,
Grib aldrig efter Magtens tunge Krone. —
O, havde han og holdt sig til sin Bog,
Sin Videnskab! — Han var saa lykkelig
Dengang han hersked ikkun over Bøger!

Peder.

O, Herre! I er altfor god, at tænke
Paa et saa ringe Liv, som mit kan vorde,
Naar Eders eget ei er sluttet end.
Den store Aand, som Gud har skabt, at virke
For Millioners Vel, kan han ei lade
For stedse lænket fast til Klippen her —
Den maa engang befries, som Prometheus!

Griffenfeld.

Formast Dig ikke, Dreng, at ville granske
I Guds Raadslagning. Hvad er vel for Ham
Et Spand af Tid, som dette Fængselsliv?
Ja, vísselig skal denne Aand befries,
Naar Han det vil — og finde nye Baner,
Som ei begrændses meer af Jordens Kreds.

Peder.

Og hvorfor ei paa denne Jord endnu,
I dette Land, som trænger haardt til Eder?
Slig Uretfærdighed kan ei bestaa.
O, jeg er sikker paa, fik Kongen vide
Kun ret, hvad I maa lide, hvordan han
Af Eders Fiender lumskt er ført bag Lyset —
Han maatte røres, maatte aabne Eder
Det grumme Fængsel, ja, maaske sit Hjerte.

Griffenfeld.

Viid, Kongens Hjerte er kun aabent for
Hans Yndlinger, hans Jagt- og Svirebrødre,
Ei meer for mig. Men sæt end, at saa var —
Hvor findes Den, som vilde og som kunde
Igjennemtrænge vel den Muur af Løgn
Og Had og Fiendskab, som omslutter det?

Peder.

Han er alt funden! — Jeg, min ædle Herre,
Jeg selv vil gaa til Kongen nu for Eder.
I smiler? — Ja, jeg seer det nok, I ynkes
Kun over Drengen, som kan tænke paa
At føre ud, hvad ingen Mand har vovet.
Og dog — hvem veed? — Maaske det lykkes just
Den Unge, Ubekjendte, ham, som Ingen
Mistænke kan, at finde Vei til Kongen!

Griffenfeld.

Men, Peder, Veien did er grumme lang —
Hvorledes kommer Du til Kjøbenhavn?

Peder.

O, det behøves ei at gaa saa langt,
Nu Kongen er i Trondhjem.

Griffenfeld (farer op.)

Hvad? — i Trondhjem?
Kong Christian i Trondhjem? — Ak, Du drømmer,
Mit kjære Barn.

Peder.

Nei, selv jeg har ham seet,
Da han med Stads og Pragt drog ind i Byen
For fire Dage siden.

Griffenfeld.

Og man har
Ladt mig uvidende derom? — Selv Du
Har ikke sagt mig det, før nu?

Peder.

Det var
Fordi min Fader havde strængt forbudt det.
Men nu, da selv I har mig værdiget
Et Blik i Eders store, dunkle Skjæbne,
Nu kunde jeg ei længer være taus
Om Kongens Nærhed. Thi jeg seer i den
Et Fingerpeg fra Gud, at jeg skal handle.

Griffenfeld.

Min Søn — vil Du mig tjene — skaf mig strax
Din Fader, Kommandanten, nu i Tale.

Peder.

Men, Herre, han maa ikke vide af
Hvad vi har fore —

Griffenfeld.

Derom siden. Gaa
Nu til din Fader — bed ham komme hid

Et Øieblik — det gjælder Liv og Død.
Gaa, skynd dig dog! —

Peder.

Velan, jeg maa Jer lyde,
Men snart jeg kommer atter hid, saa Vi
Kan overlægge Planen.

(Han banker tre Slag paa Døren og bliver udladt af Vagten udenfor, hvorpaa Døren igjen lukkes.)

Griffenfeld (alene, gaar urolig op og ned.)

Han er mig nær! — Hvad vil han vel i Trondhjem?
Er det fordi han drages op til mig
Af Anger og af gammel Kjærlighed? —
Men hvi har han da ventet fire Dage
Og ikke søgt mig? — Hvi har Kommandanten
Forbudt at melde mig den store Nyhed? —
O Daare, som jeg er! At lade mig
Anfægte saa af denne Konges Nærhed,
Hvis Svaghed, Utak jeg saa dyrt har lært!
Og dog — jeg kan ei værge mig derfor —
Den Ro i Sindet, jeg saa møisomt havde
Tilkjæmpet mig, er veget i et Nu
For mindste Pust fra Den, jeg maa foragte.
Er de ei endnu om ham, mine Fiender?
De sørge nok for, at han ei faar Tid
At skjænke mig en Tanke, selv om han
Seer Munkholms Fæstning lige for sit Øie.
Han veed maaske ei selv, at jeg er der.
Og dog — trods Alt — et Hav af vilde Længsler,
Af Haab, af Frygt opvælder fra mit Bryst,
Som længst jeg troede dødt for denne Verden.
Ha — denne Uvished fortærer mig! —
Vil Kommandanten komme? — Og hvad saa?
O, for et Øieblik af Frihed kun! —

(Døren i Baggrunden aabnes. Major Steen, Kommandant paa Munkholm, træder ind.)

Kommandanten.

I har forlangt at tale med mig, Fange? —

Griffenfeld.

Ja. Og jeg takker Eder, Kommandant,
Fordi saa snart I har opfyldt mit Ønske.

Kommandanten.

Hvad vil I mig?

Griffenfeld.

Et Spørgsmaal først. Forholder
Det sig, som Eders Søn har nys mig sagt,
At Kongen er i Trondhjem?

Kommandanten.

Saa han har
Ei kunnet tie, den Ulydige! —

Griffenfeld.

Vær ikke vred paa ham derfor. Det var
Mig selv, der gav Anledning til det. Saa
Jeg tør da slutte, at han talte Sandhed? —

Kommandanten.

Det nytter nu ei meer at nægte det.

Griffenfeld.

Men hvorfor vilde I det skjule for mig?
Har I fra høiest Sted Befaling dertil?

Kommandanten.

Nei, jeg har hidtil ikke hørt et Ord
Fra Kongen eller hans Omgivelse.

Jeg tænkte, det var bedst at spare Eder
For den Urolighed, et skuffet Haab
Kun maatte bringe. Vil Hans Majestæt
Jer Noget, skal jeg strax meddele det.

Griffenfeld.

Jeg takker for den Omhu. Men der er
Dog tvende Sider ved den Sag, min Herre.
Jeg turde og vel have Skjel at søge
Til Kongen, selv om han ei søgte mig.

Kommandanten.

Hvorledes vil I det, naar I er Fange?

Griffenfeld.

Jeg veed det vel, en Dømt har ingen Ret.
Men I har viist mig slig Deeltagelse,
Min brave Ven, alt fra jeg kom hertil,
At jeg kan ikke støde bort det Haab,
I vil mig bistaa ved en Leilighed
Som denne, der er lig et Tegn fra Himlen
Og aldrig kommer meer, hvis nu den tabes.

Kommandanten.

Hvor jeg har kunnet mildne Eders Fængsel,
Der har jeg gjerne gjort det. Men min Magt
Gaar ikke udenfor min Fæstnings Mure.

Griffenfeld.

Der gives Øieblikke dog i Livet,
Hvor Mure sprænges kan af Hjertets Slag.

Kommandanten.

Hvad mener I? — Jeg kan Jer ei frigive,
Selv om jeg vilde.

Griffenfeld.

Nei — men I kan lade
Mig kun en Dag, en eneste, i Smug
Ukjendt, forklædt, til Trondhjem komme over
Da skal jeg inden Aften atter stille
Mig her i Fængslet, hvad der saa end skeer —
Det lover jeg og sværger paa min Ære.

Kommandanten.

Umuligt.

Griffenfeld.

O, I tvivler paa mit Ord.
Vel sandt, mit grevelige Skjold er brudt,
Mit Navn udslettet. Men dog maa en Mand
Og en Soldat, som I, vel kunne tro,
At saadan Mand, som jeg, har end en Ære,
Som intet Magtsprog kan fradømme ham.

Kommandanten.

Jeg tvivler ei paa Eders Æresord.
Men I har kaldt mig en Soldat. Det er jeg,
Og intet meer. Kan I, en Mand af Ære,
Da ville, en Soldat saa skulde svigte
Sin Fane-Ed, forlade saa sin Post?

Griffenfeld.

Jeg tror, I tager denne Sag for strengt.
I bryder ikke Eders Ed, forlader
Ei Eders Post, fordi om I bevilger
En Fange saadan kort, betinget Frist.

Kommandanten.

Det kan ei skee.

Griffenfeld.

Det maa skee. Enten I
Mig hjælper eller ikke, maa jeg over
Til Trondhjem, medens Kongen er der, skulde
Jeg end med disse Negle grave mig
Igjennem Fængslets Muur. Jeg siger Eder,
Hvis I ei giver den forlangte Frist,
Vil jeg benytte hver en Leilighed
Til Flugt, som jeg kan finde. Og en Fange,
Som kjæmper for sit Liv, ei giver tabt.

Kommandanten.

Forsøg det — I vil finde alle Vagter
Fordoblede — hver Baad fra Øen fjernet —
Soldaterne har Ordre til at fyre
Paa hver mistænkelig.

Griffenfeld.

Saa lad dem træffe!
Langt bedre saa at dø paa engang, let,
I Kampen for sin Frihed, end som her
At raadne hen i langsom, daglig Død! —

Kommandanten.

Ulykkelige Mand! Saa kom dog atter
Til Eder selv, I var jo før saa stærk.
Med Rette frygted jeg, at dette Budskab
Om Kongens Nærhed maatte gribe Eder
Med Haab, med Uro. Og ved Gud, jeg vilde
Saa gjerne hjælpe Eder, hvor jeg kan.
Men hvad I nys forlangte, er ei gjørligt.
Dog kunde jeg maaske, hvis her I skrev
Et Brev til Kongen, faa det bragt til ham.

Griffenfeld.

Et Brev? hvortil? — De kolde, stumme Skrifttegn
Ei vilde røre ham, selv om de kom
Ham og for Øine — og jeg frygter for
De vilde aldrig naa saa langt. Hvem er
I Kongens Følge?

Kommandanten.

Reventlow, Grev Knuth,
Etatsraad Moth, Statholder Gyldenløve.

Griffenfeld.

Jeg tænkte mig det nok. De samme Fiender,
Som have styrtet mig. Den usle Moth
Kan ei tilgive mig, at jeg har virket
Imod hans Søsters, mod Kongsfrillens Magt;
Og Gyldenløve er min værste Uven —
Han kan mig aldrig glemme, jeg engang
Advared Kongen mod hans slette Selskab.
Han vilde mig forfølge i min Grav,
Om han det kunde. Saa, hvor kan I tro,
Mit Brev naar Kongen gjennem slige Hænder?

Kommandanten.

Vi kan jo dog forsøge det. Jeg har
En Ven i Trondhjem, jeg kan stole paa,
Og som har daglig Adgang nu til Kongen.
Igjennem ham jeg haaber at faa bragt
Jert Brev i Majestætens egen Haand.

Griffenfeld.

I Guds Navn da — saa lad mig skrive det,
Som jeg har skrevet før saa mange til ham —
Skjønt vel jeg aner, det ei baader stort.

Ei Noget bør dog lades uforsøgt —
En Druknende jo griber til et Halmstraa.
Om et Kvarteer skal Brevet være færdigt,
Saa vil I strax det lade bringe over
Til Eders Ven? — Jeg har ei Raad at vente
En Nat endnu.

Kommandanten.

Vær rolig, jeg skal selv
Besørge det, saa snart I har det rede.
Saalænge Gud befalet, ædle Fange! —
(Idet han lukker Døren op for at gaa, og Griffenfeld sætter sig til at skrive, kommer Peder indstyrtende.)

Peder.

O Fader! — O Hr. Kantsler! — Der er kommen
Nu høie Fremmede til Munkholmen.
En Baad med Fakler, mange Folk ombord,
Just lagde ind til Bryggen. Selv jeg saa
En prægtig Mand med Stjerne og med Baand —
Han spurgte efter Kommandanten —

Kommandanten.

Vel,
Jeg kommer strax. (Til Griffenfeld.)
Skriv ikkun Eders Brev;
Angaaer Besøget Eder, skal jeg strax
Jer melde det. (Til Peder).
Du følger mig.

Peder (til Griffenfeld).

O, Herre!
Nu dages det! — Om det var Kongen selv! —
(Han følger Faderen ud, Døren lukkes efter dem.)

Griffenfeld (alene, i stærk Sindsbevægelse).

Om det var Kongen? — Tør jeg tænke det? —
Nei, nei, lad mig ei atter give efter
For Haabet, som saa tidt har skuffet mig —
Det Haab, han engang vilde savne mig,
Indsee sin Uret mod mig. Bort, du Frister! —
Hvo kan det være? -- En af mine Fiender?
Hvad skulde de vel her? — De har jo drevet
Forfølgelsen indtil det Yderste;
De har jo intet meer at røve mig,
Undtagen dette usle Liv. Men Kongen,
Han var engang min Ven — han er ei ond,
Kun svag, letsindig. Var det da ei muligt,
At han, saa nær mit Fængsel, kunde drages
Derhen, at see sin Ungdoms Ven og Lærer? —
Og staar han engang for mit Aasyn her,
Da maa de falde, alle dunkle Slør,
Som have skjult for ham den fulde Sandhed,
Da maa han aabne mig sin Favn igjen.

(Reiser sig.)

Ha — jeg kan ikke skrive nu. Saa bort
I kolde Bogstaver! — Nu skal et Blik,
Et Ord fra Hjertets Dyb udrette meer
End mange skrevne Sider til min Frelse.
Tys — hører jeg ei mange Skridt i Gangen?
Man aabner alt — vær fattet nu, min Sjæl!

(Fængselsdøren aabnes paa vid Gab. Man seer Gangen udenfor opfyldt af Bevæbnede og Tjenere med Fakler, der oplyse Cellen. Griffenfeld gjør uvilkaarligt et Par Skridt mod Døren, men farer tilbage, da han seer Statholder Gyldenløve indtræde, fulgt af Kommandanten og Peder.)

Griffenfeld (idet han farer tilbage).

Ha, Gyldenløve!

(Han bliver staaende ved Forsiden af Bordet, støttende sig til det, med Ryggen vendt mod Gyldenløve, dog saaledes, at hans Ansigt sees af Tilskuerne.)

Gyldenløve (til Kommandanten).

Som sagt, Hr. Kommandant, jeg kom herud
For, efter Embeds Pligt, at inspicere
Nu dette Fængsel. Hvo er denne Fange?

Kommandanten.

Vist Eders Naade kjender ham fra før —
Han kaldtes engang Kantsler Griffenfeld.

Gyldenløve.

Aha! — Viintappersønnen Schumacher!
Man kan saa let ei kjende Folk paa Ryggen.
Det synes, Kommandant, som Eders Fanger
Ei holdes i den skyldige Respekt.

Kommandanten.

Vel Eders Naade maa undskylde ham —
Slig Overraskelse — men naar han hører,
I bringer Bud fra Kongen —

Gyldenløve.

Jeg har ingen
Meddelelse at bringe ham fra Kongen.
Hans Majestæt har Andet at bestille,
End saa at tænke paa en dømt Forbryder.
Han har ham længst forglemt. Dog kunde det
Vel hænde, jeg af Medynk vilde bringe
Ham nu i Kongens Minde, saa hans Straf
Maaske blev meer formildet, end den er.
Men kun, hvis han her ydmyg supplicerer
Mig, Norges Statholder og Kongens Frænde,
Om saadan Gunst.

Peder (afsides).

O Gud, det gjør han ei!

Kommandanten.

Min høie Herre — hvortil denne Form?
Han er ydmyget nok. Niaarigt Fængsel
Og nedbrudt Helbred bede nok for ham.

Gyldenløve.

Man har ei æsket Eders Raad. Og see —
End synes Fangen ei at høre os.
Nu vel, saa lad ham tage Følgerne.
(Opdager Bøgerne paa Bordet).
Hvad seer jeg? — Her er Skrivetøi, Papirer
Og Bøger? — Kommandant, saavidt jeg veed,
Var Sligt ham jo forment i den Instrux,
I fik, da han blev sat herind?

Kommandanten.

Jeg troede —

Gyldenløve.

I har ei her at tro, men kun at lyde.
Tag dette Kram og lad det bringes over
Til Biskop Krog i Trondhjem, — han skal see,
Om der er noget Statsfarligt deri.

Peder (farer frem.)

Det kan I ei, min Fader! — O, for Guds Skyld
Berøv ham ikke hans Papirer, Herre!
De er jo Alt, den store Lærde har
At trøstes ved! — Rør ikke ved hans Bøger,
Mit Liv forsvarer dem!

Gyldenløve.

Hvo er den Dreng?
Hvorledes kom han her?

Kommandanten.

Han er min Søn.
Tilgiv ham, Herre — Fangen er hans Lærer,
Han elsker disse Bøger.

Gyldenløve.

Vil man see!
Her lever man nok ganske amicalt.
Men det skal have Ende! Vagt, grib Drengen
Og kast ham i et Fangehul, til Sagen
Kan undersøges —

(Vagten gjør en Bevægelse.)

Griffenfeld (vender sig om.)

Stands! — Hold Jer til mig —
Den Dreng har ingen Skyld.

Gyldenløve.

Saa, endelig
I fik da Mælet, Mand!

Griffenfeld.

Men ei for mig
Jeg taler, kun for Drengen. Lad ham fare —
Forspild ei ogsaa dette unge Liv!
Jeg lover, jeg skal aldrig see ham meer.

Peder.

Min elskte Lærer, lad dem sætte mig
I Fængsel kun, saa bliver jeg hos Dig.

Griffenfeld.

Tro ikke det — de vil os skille ad. —
Nu, Gyldenløve, vil I nægte mig

Den første, sidste Bøn, jeg gjør til Eder?
Lad Drengen gaa herfra, men fri!

Gyldenløve.

Nu vel,
Saa lad ham løbe. Men fra Munkholm skal han
Og aldrig lades ind i Fængslet meer.

Kommandanten.

Saa gaa vi begge. Jeg er ikke skabt
Til Bøddel. Jeg forlanger nu min Afsked.

Gyldenløve.

Den havde I alt fra den Stund, jeg mærked,
I understøtter Fangen. Kaptain Reckwitz!
(Han vinker ad en Officeer, der træder frem.)
I overtager nu Kommandoen
Paa denne Fæstning.
(Medens Gyldenløve taler afsides med Officeren, nærmer Major Steen sig Griffenfeld og griber hans Haand.)

Major Steen.

Vi maa da skilles, Herre. Gjerne vilde
Jeg være blevet her, for Eders Skyld,
Men saa det var umuligt. (Sagte.)
Har I Brevet? —
Maaske der end er Tid. Nu kan jeg frit
Besørge det.

Griffenfeld.

Jeg skriver ikke mere.
Alt er forbi.

Officeren (træder hen til Major Steen.)

Jeg har Befaling til at lade Eder
Samt Eders Søn bortfjerne strax fra Øen.
I følger mig.

Major Skeen (til Griffenfeld).
Farvel da — Gud med Eder!

Peder.

Jeg siger ei Farvel. Jeg gaar til Kongen
I Trondhjem, eller hvor han er — jeg kommer
Engang dog hid med Eders Frihedsbrev! —

Griffenfeld (lægger sin Haand paa hans Hoved.)

Gud signe Dig, min Søn! — Sørg ei for mig.
Snart er jeg fri — men ei paa denne Jord.

(Peder river sig løs fra Griffenfeld og føres ud med Faderen. Gyldenløve bliver staaende tilbage ligeoverfor Griffenfeld.)

Griffenfeld.

Hvad vil I her endnu, Grev Gyldenløve?
Nu har I dog ei meer at røve mig?

Gyldenløve.

Jo, end et lønligt Haab. Tro ikke, Kongen
Er end i Trondhjem. Han er alt ombord
I Skibet, som skal føre ham til Danmark.
Ret snart I høre vil Kanonsalut —
Da staar han ud af Fjorden. Jeg skal støde
Til Skibet med min Baad. Saa, vil I end
I denne sidste Frist et Ord til Kongen,
Bed mig at bringe det. Fat Eders Stilling
Og min; kun jeg har Vei til Kongens Øre —
Vil I det søge?

Griffenfeld.

Ikke gjennem Eder. —
Saa dybt ei Griffenfeld fornedrer sig.

Gyldenløve.

Det er den sidste Haand, som rækkes Eder.

Griffenfeld.

Men en Forræders Haand. I vilde kun
Mig saa besmitte i min egen Sjæl,
For ret at nyde min Forsmædelse
Og siden dog ei holde Eders Løfte.
Jeg kjender Eder, Ulrik Gyldenløve! —
Lad mig kun dø i Ro.

Gyldenløve.

Nei, I maa leve
End mange Aar i dette samme Fængsel.

Griffenfeld.

Som Gud det vil. Han vil nok hjælpe mig, —
Af Mennesker jeg venter Intet meer.
Gaa I kun hen til Eders gyldne Løgn!
Jeg byttede den ikke mod mit Fængsel.
Ja, Gyldenløve, som jeg staar nu her
Forladt og arm, berøvet Frihed, Ære,
Jeg vilde ikke skifte Plads med Eder, —
Som I nu gaar til Kongens Bord, at lokke
Ham der til Svir, til Glemsel af alt Godt,
Og til Fordærvelse for Nordens Riger.
Jeg stævner Eder ind for Herrens Domstol!
I er hjemfalden til Forbandelse
Som Kain og som Judas. Ja, selv her
I Verden vil Historien dømme Eder!
Det nytter ei, I vil berøve mig
Min Pen, min Bog. Hver Steen i disse Mure
Skal graves ind med Ildskrift af min Haand
Og vidne høit mod Eder, men for Den,
I har forfulgt nu lige til hans Fængsel.

Hans Navn, som I har troet at udslette,
Skal stige klart igjennem Tiderne
Og drage Eders med, men kun til Afsky. —
Nu har jeg talt. I fik dog høre mig.
Befri mig nu fra Eders lede Aasyn
Og lad mig saa alene med min Gud!

(Gyldenløve staar overvældet, vil tale, men finder ei Ord og gaar hurtigt ud. Døren lukkes efter ham, og derved bliver det dunkelt i Cellen).

(Man hører Kanonsalut i det Fjerne).

Griffenfeld (alene).

Ha! — det var Tegnet jo. — Nu reiser Kongen.
Farvel, mit sidste Haab paa denne Jord!
Væld over mig, du mørke Fængselsnat,
Og lad mig sove, sove til jeg vaagner
Af onde Drøm, til evigt Morgenlys!

(Han synker om i Lænestolen).

Anden Afdeling.

(Tretten Aar senere).

Griffenfelds Celle paa Munkholm, som i forrige Afdeling. Ved Bordet sidder Griffenfeld tilbagelænet i sin Stol, sovende. Han er ældet, bleg og udtæret, og hans Haar er blevet graat.

Peder Svendsen Skeen bliver i Stilhed lukket ind af en gammel Vagtmester.

Vagtmesteren.

Tys, vi maa være stille — Fangen sover.
Han pleier saa at hvile sig en Stund
Lidt efter Middag.

Peder Skeen (sagte).

Hvordan har han det?

Vagtmesteren.

Kun daarligt, som I seer. Han er nu svag —
Jeg frygter for, han gjør det ikke længe.

Peder Skeen.

Har man da ei ham skaffet Lægehjælp?

Vagtmesteren.

Jo vist, saa ofte Veiret det tillod,
Var Doktor Frauen over her fra Byen,
Men ikke tror jeg, at det hjælper stort.

Peder Skeen.

Han har ei manglet Noget?

Vagtmesteren.

Ikke andet
End Friheden og Bøger. Siden Reckwitz,
Den haarde Tydsker, som af Gyldenløve
Blev gjort til Kommandant, har faaet Afsked,
Er Fangen af hans Eftermænd behandlet
Med al den Skaansel, som var mulig kun.

Peder Skeen.

Forlad mig nu, og siig til Kommandanten,
Han holder Alting rede saa som aftalt.

Vagtmesteren.

Vel, Herre. Skal jeg lukke Døren?

Peder Steen.

Ja,
Men ikke laase den. Du veed min Fuldmagt,
Derefter har jeg at berede ham
Som Præst, til hvad der forestaar. Gaa nu.
(Vagtmesteren gaar).

Peder Steen (sagte).

Her er jeg da igjen! Den samme Celle
Hvor jeg for tretten Aar tilbage sad
Halv Dreng endnu og læste min Plutarch
Med ham, der endnu sidder fangen her
Paa samme Plads, som om han ikke havde
Forladt sin Lænestol i al den Tid!
Og dog, hvor sært forandret! — Hvilket Syn!
Hvor han er bleg og ældet! Og hans lange,
Hans sorte Haar er blevet sølverhvidt!
Hans høie Pande er af Rynker furet,
Og over dette ædle Aasyn ligger
Et Præg af Lidelse, et Dødens Slør!
Og her i Cellen er ei Alt som forhen. —
Paa Bordet findes ingen Bøger meer
Og ei Papirer — intet Skrivetøi.
Den Arme! — Saa har de dog udført Trudslen —
Kan menneskelig Grumhed gaa saa vidt?
At tage fra ham Skriften, Tankens Næring,
Den eneste, han kunde leve ved!
Men se — se her! — ja — Bordets Egeplade
Og Vinduesruderne, og alle Mure
Bedækket er med Vers og med Sententser,
Som han har ridset ind med Kul, med Steen.
Saa har de dog ei ganske kunnet kneble
Den stærke Aand, som her er indesluttet!
Og se — i Gulvets Planker denne Fure,
Som strækker sig fra Væg til Væg, den har
Hans Fodtrin vel udhulet ved at vandre

Frem og tilbage disse mange Aar
Som fangen Løve i sit snevre Bur! —
Det er et Under, han har kunnet leve
Til denne Dag. O, maatte den ei komme
Forsilde nu! — Hvor han er stille end!
Man hører ei et Aandedrag. Ha, skulde
Den store Sjæl alt være nu befriet
Før Legemet kan vorde det? — Min Gud,
Kom jeg for sent, er det hans Lig, jeg seer?
(Bøier sig over Griffenfeld).
Nei, Hjertet slaar — han sover kun.
Han sover!
O smertedulmende, o milde Søvn! —
Du Engel sendt fra Paradisets Have,
Saa kan du end med dine bløde Vinger
Indlulle denne pinte Sjæl i Glemsel
Af Alt, hvad han har lidt, i søde Drømme!
Ja se! et stille Smil hensvæver over
De blege Læber! Han maa ikke vækkes.
Jeg venter, til han vaagner af sig selv.
(Han bliver staaende ved Siden af Lænestolen. Efter et Par Minutters Forløb vaagner den Sovende).

Griffenfeld (endnu halvt i Drømme).
Min Moder! — O, forlad mig ei — jeg hvilte
Mit Hoved ved dit Bryst, som i min Barndom.
(Løfter Hovedet).
Hvor er jeg? — Altid her, i denne Celle.
Det var en Drøm. Men hun er forudgangen,
Og jeg skal finde hende snart igjen,
Hun, som har lidt ved mig to Fødslers Smerte
Og dog har elsket mig, som ingen Anden.
(Faaer Øie paa Peder Skeen).
Men jeg er ikke ene. Bliver jeg
Beluret og i Søvne? — Hvo er her?

Peder Skeen (tager hans Haand).
En trofast Ven.

Griffenfeld.

En Ven? — Det Ords Betydning
Har jeg fast glemt. Hvo er Du? O, nu seer jeg
Først af din Klædning, til hvad Stand Du hører.
Du er vel en af Præsterne fra Trondhjem,
Som af og til man sender mig herover
At præke Bod for mig. Forskaan mig nu —
Jeg er for svag, at høre Dig idag.

Peder Skeen.

Vel er jeg Præst, men kom ei hid som Eders
Bodsprædikant. O, I behøver ingen —
Jert Fængselsliv er Bodspræst meer end nok.
Tilgiv, om jeg forstyrred Eders Ro. —
Jeg søgte Eder kun, for at betale
En gammel Gjæld.

Griffenfeld.

Til mig? Nu skeer der Under!
Der findes virkelig da En, som vil
Betale nu den faldne Griffenfeld,
Hvad han i Lykkens Tid kan have udlaant.
Hvad skylder Du mig?

Peder Skeen.

O, ret meget, Herre!
Det hele Grundlag for min Dannelse,
Min Gang i Livet.

Griffenfeld.

Hvad vil dette sige?

Peder Skeen.

Erindrer I da ei den unge Gut,
En Søn af Kommandanten, Major Skeen,

Hvem I engang i denne samme Celle
Har underviist? —

Griffenfeld.

Hvordan? — Du skulde være
Min Peder, han, min kjæreste Discipel?
Han, som blev jaget bort hin onde Dag,
Da Gyldenløve var her?

Peder.

Ja, den Samme.

Griffenfeld (reiser sig møisomt).

Til Lyset da — at jeg kan se Dig ret.
Mit Syn er svækket nu, som mine Been.
Staa der — saa Lys fra Vinduet falder paa Dig.
Ja, virkelig! — dit unge Billed dæmrer
Nu for mig gjennem Mandens modne Træk.
Hvor Du er bleven stor og kraftig, Peder! —
Din Kind er solbrændt og din Hage dækkes
Af fyldigt Skjæg. Men dog dit Øie lyser
Saa barnefromt og kjærligt, som tilforn.
Paa det jeg kjender Dig. Kom, sæt Dig hos mig.
(Han sætter sig igjen; Peder tager Plads paa en Skammel ved hans Side).

Griffenfeld.

Saaledes. Nu vi sidde jo som før
I gamle Dage. Søn, jeg takker Dig,
At Du har bragt mig denne sidste Glæde.
Men hvordan kom Du hid? Hvo gav Dig Lov
At gjæste her din gamle, fangne Lærer?

Peder.

Hvis I tillader, vil jeg nu berette
Jer en Historie fra mit eget Liv,
Som I engang fortalte mig om Eders.

Griffenfeld.

Velan — saa skifte vi da Roller nu.
Jeg hører, Du fortæller. Det er Ret,
Jeg har nu Intet at fortælle meer,
Mit Liv har slæbt sig saa ensformigt hen
Alt siden Du forlod mig, som de Draaber
Der falde Dryp i Dryp fra Taget ned.

Peder.

Men Draaben kan udhule Træ og Steen.
Deraf man seer jo Spor i dette Kammer
Saa talende, saa gribende, at ei
Den største Digters Ord gaa meer til Hjertet.

Griffenfeld.

Ak ja, man maatte finde Noget paa
For ei at blive sløv og sindsforvirret.
Men din Historie? — Jeg seer det paa Dig,
Den bliver ei saa sørgelig, som min.

Peder.

Jeg haaber ogsaa, den skal ende bedre.
I veed, da med min Fader jeg kom over
Til Trondhjem, hin den rædselsfulde Kveld,
Var Kongen reist. Jeg kunde altsaa ei
Udføre der min stolte Drengeplan,
At søge ham for Eder. Tro dog ei
Jeg opgav den saa snart. Den fulgte mig,
Den svandt og kom igjen, og er nu modnet
Trods alle Skuffelser. Min Fader blev
Af Gyldenløve, vel til Straf, forsat
Som Fæstningskommandant paa Vardøhuus.
Han tog mig med. Jeg maatte følge ham.
Selv om jeg havde kunnet, vilde jeg
Ham ei forlade i hans Ensomhed

Paa hin den golde Ø, mod yderst Nord,
Hvor Dagen er en Nat, og Natten Dag.
Tre Aar vi leved der. Saa døde han.

Griffenfeld.

Saa kaster Griffenfelds den mørke Skjæbne
Sin Skygge og paa dem, der kom ham nær.

Peder.

Men selv i Mørket udgaar der en Glands
Fra denne store Mand paa deres Liv.
Min Fader følte saa. Hvad mig angaar,
Da havde jeg end mere Grund at prise
Min Lærlingstid hos Eder. Thi den gjorde,
At jeg i Ensomheden hisset oppe
Fortsætte kunde min Studering selv,
Saa jeg, da efter Faders Død jeg drog
Til Kjøbenhavn, blev der Student med Hæder.
Nu var jeg altsaa da i Kongestaden!
Jeg var ham nær, den Mægtige, som kunde,
Som maatte, mente jeg, frigive Eder,
Naar kun han havde hørt mit Sandheds Ord.
Min første Udflugt var at ile op
Paa Slottet, der at søge Audients —
Ak, jeg blev altid afvist! — Siden søgte
Jeg hver en Leilighed, at træffe ham —
Jeg lagde mig paa Lur i Mark og Skov,
Naar Kongen, som han pleied, drog paa Jagt;
Men han var ogsaa der omgivet af
En Skare Yndlinger og af Drabanter,
Som stødte mig med Haan og Vold tilbage,
Hvergang jeg prøved at naa frem til ham.

Griffenfeld.

Jeg sagde Dig det jo — det nytter ei
At ville sprænge denne Tryllekreds,
Som har bedaaret Kongen.

Peder.

Ak, jeg tilstaar —
Tilsidst jeg gav mig ogsaa tabt. Mig Livet
Rev med i sin ustandselige Strøm.
Jeg vil ei trætte Jer med at beskrive
Hvorledes jeg blev Kandidat og Præst.
Jeg fik et Landsbykald, jeg gifted mig
Og leved for min Menighed, mit Hjem.
Men ganske glemte jeg dog aldrig hin
Min kjære Ungdomstanke. Stadigt søgte
Fra Trondhjem jeg dog Efterretning om
Hvorledes I det havde, om I leved — —
Saalænge der var Liv, saa var der Haab.
Da kom der en Forandring i min Stilling:
Jeg kaldet blev til første Kapellan
Hos Provsten Jespersen i Kjøbenhavn.

Griffenfeld.

Hvad? — Jespersen? — det Navn jeg skulde kjende. —
Ja, nu jeg husker det. Jeg hørte engang,
End i min Velmagtstid, en Kandidat
Som bar det Navn, at prædike. Han greb mig,
Han var en Mand med sjeldne Talegaver,
Han vandt min Yndest — jeg befordred ham.

Peder.

Det er den Samme. Og I tog ei feil
I Eders Dom om ham. Viid, han er nu
Høit anseet blandt den danske Præstestand,
Og er Confessionarius hos Kongen.

Griffenfeld.

Et utaknemligt Kald!

Peder.

Dog ei saa ganske.
Han virker Godt, hvor ingen Anden tør det,
Og han har sin Velgjører ikke glemt.
I dette Sind vi To nu let faldt sammen.
Jeg saa deri en Herrens Førelse
Og stærkt kom nu mit Forsæt op igjen
At virke, om end sent, for Eders Frihed.
Jeg skildred ham mit Ophold her hos Eder,
Som Eders Tilstand siden, bad ham tale
Til Kongen derom, eller skaffe mig
Det Foretræde hos Hans Majestæt,
Som hidtil jeg forgjæves havde søgt.
Han lovede at gjøre, hvad han kunde.
Men længe var der ingen ret Anledning,
Thi Kongen levede i Sus og Dus
Med sine Yndlinger, og havde ei
En Stund tilovers for sin Sjælesørger.

Griffenfeld.

Det kan jeg tænke mig.

Peder.

Dog, endelig
Kom denne Stund. Hans Majestæt blev syg —
Da flyed ham hans vilde Glædesfæller,
Og i sin Ensomhed han kaldte Præsten.
Herr Jespersen tillod, at jeg ham fulgte
Som Medhjælp. Saaledes da aabned sig
For mig nu endelig de gyldne Døre,
Som jeg saalænge havde banket paa.
Ak, Griffenfeld — jeg saa den stolte Konge
At ligge pint og bleg paa Smertesleiet —
Men han var ei saa rolig der, som I.
Trods al hans Magt og Glands han var nedslagen,

Der laa en Frygt og Uro i hans Blik,
Som fæstet var imod et Sted paa Væggen,
Hvor mellem mange Billeder en Plads
Stod tom. Min Principal bemærked dette
Og sagde: „Eders Majestæt, mig synes
Et Billed her er borte, som før pleied
Paa dette Sted at hænge."

Griffenfeld.

Det var mit!
Han lod det male og ophænge, dengang
Jeg endnu var hans Alt. Og saa — hvad saa?

Peder.

Jeg glemmer aldrig Tonen, fuld af Kval,
Hvormed han sagte svared: „Jeg har ladet
Det tage bort — det voldte mig Chagrin."

Griffenfeld.

Min arme Konge!

Peder.

Præsten blev nu ved:
„Ja vel det maatte volde Eder Sorg
Og Anger, dette Aasyn. Griffenfeld
Har siddet fængslet over tyve Aar.
For haard er hans Arrest, og han er syg.
Min Kapellan, som her er med, kan vidne
Derom af Øiesyn. Hør ham, o Konge!" —
Nu vinked han til mig — jeg traadte frem
Nedknæled ved den syge Konges Leie,
Og fra mit Hjerte strømmed nu den længe
Tilbageholdte Flod om hvad jeg her
Hos Eder har oplevet, om hvad jeg
Om Eders Tilstand siden har erfaret.

Han hørte stille paa mig, men jeg troede
At se, han var bevæget. Da jeg endte
Med Bøn om Naade, mumled han for sig:
„Hans Uvenner har styrtet ham."

Griffenfeld.

Saa er det.

Peder.

Nu traadte Provsten til og sagde høit:
„Lad ham saa komme ud nu før han dør —
Jeg indestaar for ham." Da mæled Kongen,
Idet han saa sig om, som om han frygted
At Nogen skulde komme: „Gak til Harboe,
Lad ham en Ordre sætte op, men strax." —
Jeg iled ud i Forgemakket, hvor
Den brave Oberst Harboe havde Vagt.
Jeg fik ham ind med mig. Han talte sagte
Med Kongen, satte derpaa op to Ordres,
Og forelagde Kongen dem. Hvor banked
Mit Hjerte, mens han, rystende paa Haanden
Greb Pennen, som man rakte ham. De kunde
Jo end i sidste Øieblik indstorme
Hans Yndlinge, som hade Jer til Døden,
Og som han øiensynligt frygted for.
Men Ingen kom — Gud gav os denne Stund.
Han underskrev den ene Ordre, hvilken
Jeg siden hørte, var den mildeste.
Saa sank han mat tilbage, gav os Tegn
At fjerne os. Med Tak til Gud vi skyndte
Os bort, at sætte Ordren strax i Værk.
Jeg vilde ikke lade nogen Anden
Udføre, hvad saa længe var min Drøm —
Jeg fik af Harboe Fuldmagt til at bringe
Hin Ordre selv til Munkholmen. Her er den!
Ja, Griffenfeld! Hvad Drengen Peder loved,
Det bringer han som Mand — Jert Frihedsbrev!

(Han rækker ham et Dokument).

Griffenfeld.

Mit Frihedsbrev! — O, store Gud!
(Han reiser sig og vakler hen til Vinduet for at læse Brevet).
Jeg kan
Ei læse det. Ha — Skriften løber sammen
For mine Øine. Dog jeg skjelne kan
Min Konges Underskrift. O, Christian, Christian!

Peder.

Ja, endeligt har han løsgivet Eder!

Griffenfeld.

Jeg fri! — Jeg kan ei fatte det — Jeg fri!
Skal Sol og Himmel atter varme da
Mit Bryst, mit Hoved, disse valne Lemmer,
Som ere ældede i Fængslets Nat?
Ha! tør jeg virkelig da skride over
Hin Tærskel, gjennem denne tunge Dør,
Som nu i mange, mange Aar har sat
Jernskranken mellem mig og Verdens Liv?
Og som jeg troede aldrig skulde aabnes,
Før jeg i Kisten bares ud deraf?
O, jeg maa prøve det! — Ud, ud til Frihed!
(Han gjør nogle Skridt henimod Døren, men falder kraftløs sammen. Peder understøtter ham og fører ham tilbage til Lænestolen, hvori han nedsynker med det Udraab:)
Det er for sent!

Peder.

O, nei — Tag Eder Tid —
Spar Eders Kræfter nu. Vist er I fri —
(Han gaar hen og støder Døren op).
Se, Døren er alt aaben — Ingen Skildvagt
At se i Gangen meer. Jeg har alt talt
Med Kommandanten, han gjør Alting rede
At føre Eder bort, saa snart I vil.

Griffenfeld.

Hvorhen? — Jeg duer ikke meer til Jorden,
Jeg har ei noget Hjem at søge der.

Peder.

I har en Datter dog.

Griffenfeld.

Ja vel, en Datter.
Men hun kan ikke meer erindre mig —
Hun var kun fire Aar, da jeg blev revet
Fra hende, fra mit Huus, fra Alt, hvad kjært —
Hun blev opfostret hos min gamle Moder,
Som nu er død. Det Sidste, jeg har hørt
Fra hende er, at hun er bleven gift
Med en af Danmarks rige Adelsmænd.
Det maa vel kaldes en uventet Lykke
For Datteren af Griffenfeld. Men jeg
Har ingen Del deri.

Peder.

Jo, det er netop
Til hende, til Steensballegaard i Jylland,
Der, hvor hun boer med Baron Krag, sin Husbond,
At Kongens Ordre siger, I maa nu
Begive Eder.

Griffenfeld.

Saa? — Hvad staar der meer?
Er det som Greve Griffenfeld, med Skjold
Og Ære gjenoprettet, eller som
Den dømte Schumacher, jeg der skal komme?

Peder.

Det staar der Intet om.

Griffenfeld.

Saa kan jeg heller
Ei drage ind som Gjæst i deres Huus.
Tro ei, jeg for mig selv mig bryder om
Den tabte Glands og Grevesskjold og Adel —
O, Sligt er langt fra mine Tanker nu.
Men ikke vil jeg, at min Datters Mand
Og hendes Børn skal blues ved, ja ræddes
For den uhyggelige Gjæst, som Kongen
Dem sende vil i mig. Jeg maatte nu
Kun vandre som et Gjenfærd om hos dem
Og skræmme Lyst og Glæde bort fra Huset.

Peder.

Jeg tror dog, Herre, at I vilde der
Med Ærefrygt og Kjærlighed modtages.
I vilde leve op igjen hos Barn
Og Børnebørn, som sætte deres Hæder
I, at de stamme ned fra Griffenfeld.
Jeg veed det vist, skjønt ei jeg gav mig Tid
At reise derom, før jeg drog herop.
Men der er skrevet til dem. Svaret kan
Ei være her endnu, men ventes dagligt.

Griffenfeld.

Saa vil jeg oppebie det i Trondhjem.
Der kjender man mig kun som Den, jeg nu
Er bleven, ei som Den, jeg engang var.
Der kan jeg leve stille, ubemærket
Og nyde af den Frihed og den Fred,
Gud end vil unde mig i Aftenstunden.
Du seer jo og, jeg er for svag, at reise
Saa lang en Vei som ned til Danmark nu.
Vel gjensaa gjerne jeg mit Fødeland
Med al dets Yndighed, dets lyse Skove —

Men disse stolte Klipper her i Norge
Har nu saa længe været dog mit Hjem,
At fast jeg ei kan tænke mig et andet.
Saa, Peder, før mig over da til Trondhjem.
Nu kan jeg did uhindret komme over
Og blive der saa længe, som jeg selv
Det ønsker, ikke sandt?

Peder.

Forstaar sig, indtil
I atter kommet er saa vidt til Kræfter,
At I kan reise videre.

Griffenfeld.

Nu, nu —
Det vil ei vare længe. Se, i Trondhjem
Jeg kjender og en Enke, Anna Ramus,
Hun er en Datter af den Oberst Kyhn
Som her var Kommandant. Hun var min Lærling
Og har mig kjær. Jeg veed, hun gjerne tager
Mig i sit Huus, saa snart jeg ønsker det.
Før mig til hende.

Peder.

Nu velan, det skal jeg.
O, hun er lykkelig, som kan Jer huse!
Hvor gjerne gjorde ikke selv jeg Krav
Paa denne Ære. Men I kan ei følge
Mig nu til Kjøbenhavn.

Griffenfeld.

Det sidste Sted,
Jeg vilde søge!

Peder.

Men til Eders Datter
I drager dog, saa snart der kommer Bud?

Griffenfeld.

Saa maa de skynde sig, thi ellers kunde
Det hænde let, at Budet fandt mig alt
Bortfaret paa en anden, større Reise.

Peder.

O, Herre, tænk ei saa! — Frisk Luft og Frihed
Vil snart opreise Eders sjunkne Kraft.

Griffenfeld.

Jeg tror det ei. Og venlig er mig Tanken,
Om mine trætte Lemmer fange Hvile
Nær Stedet, hvor jeg led og blev gjenfødt.

Peder.

Dog bedre tykkes mig, om Griffenfeld
Sent, efter rolig Alderdom hos Sine,
Blev stedt til Hvile hos sin Datters Slægt
I Gravkapellet ved Steensballegaard.

Griffenfeld.

Som Gud det raader.

Vagtmesteren (kommer ind).

Kommandanten beder
De tvende Herrer komme ind til ham —
Han har nu alt beredt til Overfarten.

Griffenfeld (reiser sig).

Og jeg er rede. Tak, du gode Gamle
For al din Venlighed mod mig, som Fange.
Tak og de andre Vogtere fra mig —
De have alle i de sidste Tider
Udført med Blidhed deres haarde Hverv.
Det Lidet, her jeg efterlader, skal
Nu være Eders. Kun een Gjenstand tager
Jeg med mig fra mit Fængsel.

(Han gaaer hen til en Hylde og tager derfra en i Pergament indbunden Bog).

Det er en Bog, den Eneste, man havde
Mig ladet her beholde. Men det er
Den bedste bog, den dyreste af alle —
Vor Herre Christi Nye Testamente.
Og se — her har jeg med en Knappenaal
I Bindets Pergament indridset tæt
En Kommentar dertil, og nogle Vers.
Jeg kan ei skille mig ved den, saalænge
Jeg lever. Men, naar jeg er død, da skal
Den vorde dig en Arvelod, min Søn,
Ifra din gamle Lærer, og en Tak
For al din Kjærlighed og faste Troskab.

Peder.

Naar denne Arv, gid sent, tilfalder mig,
Da skal den opbevares i min Slægt
Med Ærefrygt, og som et kostbart Vidne
Om at den store Fange var mig god.

Griffenfeld.

Hils Jespersen fra mig — bring ham min Tak,
Fordi saa virksomt han mig har erindret.
Bed ham og sige Kongen: Griffenfeld
Tilgiver ham, og ønsker ham i Døden
Den samme Fred, som selv han haaber paa.

(Seer sig om).

Og nu Farvel, du gamle Munkholms Kloster,
Mit Fængsel og mit Hjem i atten Aar!
Midt op af Havet hæver du dit Hoved,
Beboet før af kappeklædte Mænd,
Som loved Gud med Sange, Nat og Dag.
Nu lyder her ei Bedeklokken meer —
Kanonen tordner kun fra dine Volde,
Naar Kongens Skibe drage her forbi.
Men og mit Suk har lydt her mangen Nat
Og stille Bønner har min Sjæl udaandet.
Naar saa de vilde Havets Bølger brøde
Afmægtigt mod dit haarde Klippebryst —
Da tænkte jeg: Hvad er det vel, at Havet
Og Klippens Taarn Dig her vil minde om?
Ja, — om Guds Navn, som er det faste Taarn,
Der giver de Ulykkelige Tilflugt
Og er de Fromme til Beskjærmelse!

(Han gaar langsomt ud, understøttet af Peder, og fulgt af Vagtmesteren).

Anm. Slutningsrepliken er en fri Gjengivelse af Griffenfelds egne Ord i hans latinske Digt til Munkholm.